

JŪRAS PLĀNOJUMS 2030

VIDES PĀRSKATS

GALA REDAKCIJA

APRĪLIS 2019

Līdzfinansēts no INTERREG Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programmas projekta “Saskaņota lineārā infrastruktūra Baltijas jūras telpiskajos plānojumos (BalticLINes)” līdzekļiem, izmantoti materiāli, kas līdzfinansēti no Eiropas Ekonomiskās zonas finanšu instrumenta līdzekļiem

JŪRAS PLĀNOJUMS 2030

VIDES PĀRSKATS

PRECIZĒTA 2. REDAKCIJA

APRĪLIS 2019

IZPILDĪTĀJS

Biedrība “Baltijas Vides Forums”

Antonijas 3-8, LV-1010 Rīga

Tel.: 67357 555 E-pasts: bef@bef.lv

PASŪTĪTĀJS

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides aizsardzības un

reģionālās attīstības ministrija,

Peldu iela 25, Rīga LV1494

SATURS

Saīsinājumi.....	4
Lietoto jēdzienu skaidrojums	6
Ievads	8
1. Vides pārskata sagatavošanas procedūra, iesaistītās institūcijas un sabiedrības līdzdalība.....	9
1.1. SIVN izstrādes metodika JP.....	9
1.1.1. Vienota vides informācijas bāze JP un SIVN veikšanai	9
1.1.2. Kopējs sabiedrības līdzdalības process JP un SIVN izstrādē	10
1.2. SIVN izstrādes process.....	10
1.3. Iesaistītās institūcijas.....	11
1.4. Sabiedrības līdzdalība	14
2. JP galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	17
2.1. Galvenie mērķi un īss satura izklāsts	19
2.2. Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem.....	21
3. Starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi, īpaši tie, kas attiecas uz ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanu un plānošanas dokumenta saturu	22
4. Esošā vides stāvokļa apraksts un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots..	26
4.1. Bioloģiskā daudzveidība	28
4.1.1. Jūras ekosistēmas struktūru veidojošo komponentu raksturojums	28
4.1.2. Aizsargājamās jūras teritorijas	31
4.1.3. Aizsargājamo biotopu aizsardzības stāvoklis.....	34
4.1.4. Aizsargājamo sugu aizsardzības stāvoklis.....	35
4.1.5. Bioloģiskās daudzveidības stāvokļa rādītāji.....	42
4.2. Komerčiālo zivju un gliemeņu populācijas	42
4.3. Eitrofikācija	43
5. Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, īpaši tās, kuras attiecas uz jebkurām vides aizsardzībai būtiskām teritorijām	47
5.1. Eitrofikācija	49
5.2. Bīstamās vielas	54
5.3. Bioloģiskā daudzveidība	55
5.4. Jūrlietu aktivitātes	55
5.5. Klimata pārmaiņas.....	56

6.	Plānošanas dokuments un iespējamās alternatīvas.....	59
6.1.	JP 1.redakcijas atļautās izmantošanas risinājumi.....	59
6.2.	Kuģniecības un enerģētikas nozaru sabalansētas attīstības scenārijs (BALTIC LINES projekts) ..	61
6.3.	JP 2.redakcijas jūras telpas izmantošanas risinājumi	62
7.	Īss iespējamo alternatīvu izvēles pamatojums, stratēģiskā novērtējuma veikšanas apraksts.....	65
7.1.	Scenāriju ietekmes uz vidi stratēģiskais izvērtējums.....	65
7.2.	Scenāriju (alternatīvu) ietekmes uz vidi telpiskais izvērtējums.....	68
7.2.1.	JP 1.redakcijas atļautās izmantošanas risinājumu telpiskās ietekmes	73
7.2.2.	Kuģniecības un enerģētikas nozaru sabalansētas attīstības scenārija telpiskās ietekmes .	85
8.	Teritorijas, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt vides stāvokli	91
9.	Risinājumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi	109
10.	Plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums.....	113
11.	Paredzētie pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanai	119
	Kopsavilkums	121
1.	Pielikums. Sabiedrības iebildumi un priekšlikumi par Vides pārskata 1.redakcijas projektu.....	124
2.	Pielikums. Pārrobežu konsultāciju ietvaros saņemtie rakstiskie priekšlikumi, Vides pārskata 1.redakcijai	128
3.	Pielikums. Sabiedrības iebildumi un priekšlikumi par Vides pārskata 2.redakcijas projektu.....	135
4.	Pielikums. Pārrobežu konsultāciju ietvaros saņemtie rakstiskie komentāri, Vides pārskata 2.redakcijai	140
5.	Pielikums. Alternatīvas (Scenāriji) JP 1.redakcijas izstrādē	143
I.	Scenāriju apraksts.....	143
II.	Scenāriju ietekmes uz vidi izvērtējums, balstoties uz kritērijiem un rādītājiem	147
III.	Scenāriju ietekmes uz vidi telpiskais izvērtējums.....	150

Saīsinājumi

AER	Atjaunojamie energoresursi
AJT	Aizsargājamās jūras teritorijas
ArcGIS	Ģeotelpiskās informācijas sistēma (programmatūra)
Baltic	Projekta akronīms: angl. <i>Towards coherence and cross-border solutions in Baltic Maritime Spatial Plans</i> / Virzība uz saskaņotību un pārrobežu risinājumiem Baltijas jūras telpiskajos plānojumos (BalticSCOPE)
Baltic LINES	Projekta akronīms: angl. <i>Coherent Linear Infrastructures in Baltic Maritime Spatial Plans</i> / Saskaņota lineārā infrastruktūra Baltijas jūras telpiskajos plānojumos (BalticLINES)
BEF	Biedrība "Baltijas Vides Forums"
BIOR	Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
EEZ	Ekskluzīvā ekonomiskā zona
EK	Eiropas Komisija
EP	Ekosistēmas pakalpojumi
ES	Eiropas Savienība
GORWIND	Projekta akronīms: angl. <i>Gulf of Riga as a resource for wind energy</i> / Rīgas jūras līcis – vēja enerģijas resurss
HELCOM	Angl. <i>Helsinki Commission</i> : Helsinku komisija
HELCOM HUB	Angl. <i>Helsinki Commission Underwater Biotope and Habitat classification system</i> / Helsinku komisijas Zemūdens biotopu un dzīvotņu klasifikācijas sistēma
ICES	Angl. <i>International Council for the Exploration of the Sea</i> / Starptautiskā Jūras izpētes padome
IMO	Starptautiskā Jūras organizācija (<i>International Maritime Organization</i>)
IVN	Ietekmes uz vidi novērtējums
JP	Jūras plānojums
JP DG	Jūras plānojuma darba grupa
JSP	Jūras stratēģijas pamatdirektīva
JTP	Jūras telpiskā plānošana
km	Kilometri
LHEI	Latvijas Hidroekoloģijas institūts
LIAS	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija
LJVS	Labs jūras vides stāvoklis
LIFE MPA	Projekta akronīms, angl. <i>Marine Protected Areas in the Eastern Baltic Sea</i> / Jūras aizsargājamas teritorijas Baltijas jūras austrumu daļā
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MARMONI	Projekta akronīms, angl. <i>Innovative approaches for marine biodiversity monitoring and assessment of conservation status of nature values in the Baltic Sea</i> / Inovatīvas pieejas jūras bioloģiskās daudzveidības monitoringam un dabas vērtību aizsardzības stāvokļa novērtēšanai Baltijas jūrā
MK	Ministru kabinets
N	Lat. <i>Nitrogenium</i> / Slāpeklis
NAP	Nacionālais attīstības plāns
P	Lat. <i>Phosphorus</i> / Fosfors
Pasākumu programma	Plāns "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2016.-2020.gadā"
SEG	Situmnīcefektu gāzes
SIVN	Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējums

Sk.	Skatīt
SVID analīze	Stipro pušu, vājo pušu, iespēju un draudu analīze
SwAM	Angl. <i>Swedish Agency for Marine and Water Management</i> / Zviedrijas Ūdens un jūras pārvaldības aģentūra
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VASAB	Angl. <i>Vision and Strategies around the Baltic Sea</i> / Baltijas jūras valstu telpiskās plānošanas iniciatīva
VPVB	Vides pārraudzības valsts birojs
VPP	Vides politikas pamatnostādnes
WGBFAS	Angl. <i>Baltic Fisheries Assessment Working Group</i> / Baltijas Zvejniecības novērtējuma darba grupa

Lietoto jēdzienu skaidrojums

Afotiskā zona	Jūras daļa, kuru sasniedz mazāk kā 1% saules gaismas
Iekšējie jūras ūdeņi	Jūras ūdeņi no krasta līnijas līdz bāzes līnijai (Latvijas valsts robežas likums)
Bāzes līnija	Maksimālā bēguma līnija un taisnas līnijas, kas savieno konkrētās ostas pretējās pusēs izvietoto hidrotehnisko būvju vai citu būvju punktus, kuri atrodas vistālāk uz jūras pusi ¹
Bentiska suga	Organismi, kas dzīvo uz grunts un/vai grunts slānī.
Bentoss	Ūdens organismu kopums, kas apdzīvo ūdenstilpes dibenu. Pēc taksonomiskās piederības to iedala divās lielās grupās: fitobentoss, kas ietver makroskopiskas aļģes un ūdensaugus, un zoobentoss, kas iekļauj ar ūdenstilpes dibenu saistītos dzīvniekus.
Biocenoze	Dzīvo organismu (augu, dzīvnieku un mikroorganismu) kopums, kas apdzīvo noteiktus apkārtējās vides apstākļus. Vēsturiski izveidojusies augu, dzīvnieku un mikroorganismu kopa, kas aizņem noteiktu sauszemes vai ūdens nogabalu un kurai ir raksturīgas gan savstarpējās attiecības (biocenozes ietvaros), gan arī attiecības ar vidi un citām ekosistēmām.
Biogēni	Vielas (tai skaitā ķīmiskie elementi), kas nepieciešamas dzīvo organismu eksistences nodrošināšanai.
Biotops	Dzīvotne jeb dzīves vieta noteiktu augu vai dzīvnieku sugu pastāvēšanai un kuru raksturo noteikts vides apstākļu kopums.
Eitifikācija	Biogēnu elementu (slāpekļa, fosfora un silīcija savienojumu) daudzuma un aprites intensitātes palielināšanās, kas novērojama kā pastiprināta aļģu attīstība, intensīvāka organiskās vielas uzkrāšanās ūdens sistēmā, kas kopumā noved pie vides apstākļu pasliktināšanos.
Ekosistēma	Augu, dzīvnieku un mikroorganismu sabiedrību un to nedzīvās vides dinamisks komplekss, kurš mijiedarbojas kā funkcionāla vienība
Ekosistēmas pakalpojumi	Ir visi labumi un ieguvumi, ko ekosistēmas sniedz cilvēkam un to labklājībai.
Ekskluzīvā ekonomiskā zona	Ir Baltijas jūras ūdeņi rajonos, kas atrodas aiz teritoriālās jūras robežām un sniedzas līdz valsts robežai
Gultnes nogulumi	Materiāli, kas veidojušies ilgstošas pastāvīgas viļņu un straumju iedarbības rezultātā

¹ Latvijas Republikas valsts robežas likums (stājies spēkā 16.12.2009.)

Iekšējie jūras ūdeņi	Jūras ūdeņi no krasta līnijas līdz bāzes līnijai ²
Jūras krasta līnija	Robeža starp jūras piekrastes sauszemes daļu un jūras piekrastes ūdeņiem normālā stāvoklī. ³
Jūras piekrastes josla	Teritorija, kurā ietilpst jūras piekrastes ūdeņi un jūras piekrastes sauszemes daļa ⁴
Jūras piekrastes ūdeņi	Akvatorija divu kilometru platumā no jūras krasta līnijas (Zemes pārvaldības likums)
Kontinentālais šelfs	Latvijas kontinentālais šelfs (turpmāk — kontinentālais šelfs) ir jūras dibena virsma un dzīles zemūdens rajonos, kas ir Latvijas sauszemes teritorijas dabiskais turpinājums, atrodas tūlīt aiz Latvijas teritoriālās jūras robežām un sniedzas līdz robežām ar Igaunijas Republiku, Lietuvas Republiku un Zviedrijas Karalisti atbilst starptautiskajiem līgumiem, ko Latvija noslēgusi ar Igaunijas Republiku, Lietuvas Republiku un Zviedrijas Karalisti.
Latvijas jūras ūdeņi	Latvijas Republikas iekšējā jūra, teritoriālā jūra un ekskluzīvi ekonomiskā zona ūdeņi
Pelaģiska suga	Organismi, kas dzīvo vidējā un/vai virsējā ūdens slānī.
Piekrastes zveja	Latvijas Republikas teritoriālajos ūdeņos zvejas efektīvas pārvaldības nodrošināšanai ir noteikta atsevišķa ūdeņu daļa – piekraste –, kuras dziļums nepārsniedz 20 metru, izņemot seklūdens zonas, kas atrodas tālāk par 20 metru izobātu. (02.05.2007. MK noteikumi Nr. 296)
Planktons	Brīvi peldošu, galvenokārt, mikroskopisku organismu kopa. Planktonu iedala divās lielās grupās: fitoplanktons – mikroskopiskas aļģes un zooplanktons – mikroskopiski dzīvnieki.
Taksons	Organismu hierarhiskā kategorija jeb vienība bioloģijas sistematikā
Teritoriālā jūra vai teritoriālās jūras ūdeņi	Baltijas jūras un Baltijas jūras Rīgas jūras līča ūdeņi, ja starptautiskajos līgumos nav noteikts citādi, 12 jūras jūdžu platumā, skaitot no bāzes līnijas (Latvijas valsts robežas likums) Saīsināts termins “ <i>teritoriālie ūdeņi</i> ” tiek lietots Ūdens apsaimniekošanas likumā un Zvejniecības likumā un ar tiem saistītos noteikumos.

² Latvijas Republikas valsts robežas likums (stājies spēkā 16.12.2009.)

³ Zemes pārvaldības likums (stājies spēkā 01.01.2015)

⁴ Zemes pārvaldības likums (stājies spēkā 01.01.2015)

levads

Jūras plānojums (turpmāk - JP) **Latvijas Republikas iekšējās jūras, teritoriālās jūras un ekskluzīvi ekonomiskās zonas ūdeņiem** (turpmāk - Latvijas jūras ūdeņi) ir nacionālā līmeņa ilgtermiņa (12 gadi) teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā rakstveidā un grafiski ir noteikta jūras atļautā izmantošana un izmantošanas nosacījumi.

JP tiek izstrādāts saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likumu (spēkā no 01.01.2012), kas definē, ka JP ir jānosaka jūras izmantošana, ņemot vērā ar jūru funkcionāli saistīto sauszemes daļu un saskaņojot dažādu nozaru un pašvaldību intereses jūras izmantošanā. Turklāt JP tiek izstrādāts saskaņā ar 2012. gada 30. oktobra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 740 "Jūras plānojuma izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtība". JP sastāv no četrām daļām: paskaidrojuma daļas; stratēģiskās daļas; jūras telpas izmantošanas daļas un grafiskās daļas.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – SIVN) uzdevums ir sekmēt augstu vides aizsardzības līmeni un nodrošināt vides apsvērumu integrāciju plānu un programmu sagatavošanā un pieņemšanā ar mērķi veicināt ilgtspējīgu attīstību. SIVN juridiskās prasības ir noteiktas EK Direktīvā 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtēšanu. Šīs prasības ir pārnestas attiecīgajā Latvijas likumdošanā, t.i., likumā par „Ietekmes uz vidi novērtējumu” un MK noteikumos Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (spēkā no 01.05.2004.).

Saskaņā ar minēto likumu Vides pārskats ir dokuments, kas nosaka, apraksta un novērtē attiecīgā plānošanas dokumenta, kā arī iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus, paredzēto realizācijas vietu un darbības jomu. Tas var tikt izstrādāts kā atsevišķa sadaļa plānošanas dokumentā vai atsevišķs dokuments. Lai gan JP SIVN ir sagatavots kā atsevišķs dokuments, tomēr tas visciešākā mērā ir saistīts ar JP "Paskaidrojuma daļā" ietverto informāciju, tās analīzi un veiktajiem izvērtējumiem. Vides pārskata saturu nosaka MK Noteikumi Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Tādējādi JP Vides pārskata projekts satur likumdošanā prasīto informāciju. Ir jāuzsver, ka pārskats ir ticis sagatavots, balstoties uz pieejamajiem politikas dokumentiem, statistiku, informāciju un pieejamajām zināšanām par vides novērtēšanas metodēm.

JP SIVN uzsākšanas stadijā (2015.gadā) jau notika konsultācijas ar Vides pārraudzības valsts biroju (turpmāk - VPVB), kā arī nosacījumi tika saņemti no Dabas aizsardzības pārvaldes. Atkārtotas konsultācijas ar VPVB notika, arī aktualizējot Vides pārskatu Jūras plānojuma 2.redakcijai 2018.gada vasarā.

Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas process vispirms tika organizēts par JP 1.redakciju. Tas noritēja no 2015. gada 18. decembra līdz 2016. gada 31.janvārim. JP SIVN tika nosūtīts un konsultācijas tika organizētas arī ar kaimiņvalstu (Lietuvas, Igaunijas un Zviedrijas) atbildīgajām iestādēm un mērķa grupām. Saskaņā ar sabiedriskās apspriešanas rezultātiem JP un Vides pārskats tika papildināts un precizēts, atkārtoti diskutēts ar galvenajiem saimnieciskās darbības sektoriem (kuģošanu un vēja enerģijas ražošanu). Tā rezultātā tika izstrādāts JP 2.redakcija un tai attiecīgi tiek izstrādāta Vides pārskata 2.redakcija. Tās sabiedriskās apspriešanas process notika no 2018.gada 27.jūlija-27.augustam. Šī ir precizēta Vides pārskata 2.redakcija, kurā ir iestrādāti sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie komentāri gan par Vides pārskatu un saistīto JP.

SIVN un attiecīgā Vides pārskata izstrādi veic biedrība "Baltijas Vides Forums" (turpmāk – BEF) saskaņā ar noslēgtiem līgumiem ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju (turpmāk – VARAM).

1. Vides pārskata sagatavošanas procedūra, iesaistītās institūcijas un sabiedrības līdzdalība

Vides pārskats ir sagatavots saskaņā ar likumu par „Ietekmes uz vidi novērtējumu” un Ministru kabineta 2004. gada 23.marta noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums.

Saskaņā ar likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4.panta trešo daļu stratēģiskais novērtējums ir nepieciešams valsts līmeņa plānošanas dokumentiem. Likums arī nosaka vides pārskata sagatavošanu, apspriešanu, sabiedrības iesaistīšanu vides pārskata apspriešanā un konsultāciju veikšanu, vides pārskata un tā apspriešanas rezultātu ņemšanu vērā plānošanas dokumenta sagatavošanā un izmantošanu lēmumu pieņemšanai, kā arī informācijas sniegšanu par pieņemto lēmumu likumā noteiktajā kārtībā. Atbilstoši noslēgtā līguma starp VARAM un BEF nosacījumiem, SIVN rezultāti tiek sniegti vides pārskatā, kas ir atsevišķs dokuments.

1.1. SIVN izstrādes metodika JP

SIVN izstrādes metodika ir balstīta uz nosacījumiem, ka JP izstrādes procesā jāievēro vides aizsardzības un teritorijas attīstības plānošanas principi, jūras telpiskās plānošanas principi, t.sk., jāpiemēro ekosistēmas pieeja. Ekosistēmas pieeja tiek definēta kā visaptveroša, zinātniski pamatota un integrēta pieeja cilvēka darbības pārvaldībai, lai identificētu jūras ekosistēmai nelabvēlīgas ietekmes un veiktu efektīvus pasākumus šādu ietekmju mazināšanai, saglabājot ekosistēmas integritāti un ilgtspēju. Šis nosacījums par ekosistēmas pieejas izmantošanu tieši atspoguļo arī to pieeju, kas ir izmantota SIVN gaitā.

Ekosistēmas pieeja ir viens no diviem JP principiem, ko izstrādājusi VASAB - HELCOM apvienotā darba grupa. Šis princips jāņem vērā plānošanas procesā, lai nodrošinātu labu vides stāvokli Baltijas jūrā, kas tādējādi nodrošinātu ar cilvēkam vajadzīgiem un vēlamiem ekosistēmas pakalpojumiem. Arī jaunā ES JTP direktīva 2014/89/ES uzsver, ka ekosistēmas pieejas izmantošana palīdzēs veicināt jūras un piekrastes nozaru ilgtspējīgu attīstību un izaugsmi, kā arī jūras un piekrastes resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Tādējādi, SIVN metodikas pamatā ir ekosistēmas pieejas izmantošana, vērtējot iespējamās JP ietekmes.

Otrs svarīgs aspekts SIVN gaitā ir JP sasaiste ar Jūras Stratēģiju un Pasākumu programmu, kas tiek izstrādāta saskaņā ar ES Jūras Stratēģijas pamatdirektīvu (turpmāk tekstā - JSP) (2008/56/EK) un ar to saistīto mērķi – laba vides stāvokļa sasniegšanu līdz 2021.gadam. JSP nosaka, ka mērķa sasniegšanai ir arī jāizmanto pasākumi, ar kuriem nosaka, kur un kad ir pieļaujama noteikta darbība.

Trešais svarīgais aspekts ir ekosistēmas pakalpojumu (EP) pieejas izmantošana ietekmju uz vides ietekmju novērtēšanā. Ekosistēmas pakalpojumi ir salīdzinoši jauns koncepts, taču arvien vairāk tas tiek integrēts dažādos plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesos, tāpēc tika izmantots arī šajā SIVN.

SIVN izstrādes laikā ir izmantotas vairākas vispārpieņemtas metodes: literatūras analīze, vides informācijas (monitoringa un statistikas datu) analīze, mērķgrupu diskusiju rezultāti, sabiedrisko apspriešanu rezultāti.

1.1.1. Vienota vides informācijas bāze JP un SIVN veikšanai

JP saturā būtiska loma ir vides informācijai – gan esošās situācijas raksturojumam, gan tendenču analīzei, kā arī izstrādājot stratēģisko daļu un jūras atļautās izmantošanas pamatojumu un aprakstu. Paša JP izstrādei savāktā informācija ir izmantota SIVN izstrādes procesā, nodrošinot saskaņotību starp datu avotiem. Tā kā BEF vadīja gan JP 1.redakcijas, gan SIVN izstrādi, tad šāda pieeja ir bijusi iespējama. Būtībā

SIVN gatavošana tika uzsākta vienlaikus ar JP projekta izstrādi, ievērojot principu, ka ietekmes uz vidi novērtējums veicams iespējami agrākā plānojuma sagatavošanas etapā.

Izstrādājot JP SIVN 2.redakciju aktualizēta tika informācija saistībā ar jūras vides stāvokļa novērtējumu, iekļaujot vairāk informācijas no HELCOM veiktajiem Baltijas jūras vides stāvokļa novērtējumiem. Turklāt starp pirmo un otro JP redakciju ir izstrādāti un pieņemti piesārņojošo slodžu aprēķini, kā arī izstrādāti upju baseinu apsaimniekošanas plāni 2016.-2021. gadam⁵ un jūras vides Plāns "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2016.-2020.gadā"⁶. Abi veidu plāni satur aktuālu informāciju, kas ir iekļauta arī šajā precizētajā Vides pārskata 2.redakcijā.

1.1.2. Kopējs sabiedrības līdzdalības process JP un SIVN izstrādē

Lai efektīvāk ieviestu sabiedrības līdzdalības procesu gan plānojuma izstrādē, gan SIVN gatavošanā, sabiedrības līdzdalības pasākumi ir veikti kopā ar JP plānotajiem un SIVN ekspertiem. Konkrētie sabiedrības līdzdalības pasākumi ir detalizēti aprakstīti 1.4. sadaļā.

1.2. SIVN izstrādes process

Ņemot vērā Latvijas normatīvos aktus, SIVN procesa gaita ir realizēta saskaņā ar zemāk aprakstītiem posmiem, kā arī ilustratīvi parādīta 1.1. attēlā.

1. posms: Konsultācijas ar atbildīgajām iestādēm

Uzsākot JP SIVN, 2015. gada janvārī notika konsultācijas ar VPVB par vides pārskatā iekļaujamo informāciju un tās detalizācijas pakāpi. Tai pašā laikā tika nosūtīta vēstule un saņemta atbilde no Dabas aizsardzības pārvaldes ar ieteikumiem un nosacījumiem attiecībā uz Vides pārskata saturu un dabas aizsardzības jautājumiem.

Konsultāciju laikā ar VPVB notika arī pārrunas par to, kā organizēt pārrobežu sadarbību un konsultācijas atbilstoši Espo konvencijai un EK Direktīvai 2001/42/EK.

2. posms: Esošā vides stāvokļa apzināšana un novērtēšana

Vides pārskatā ietver MK Nr. 157 8.punktā norādīto informāciju atbilstoši VPVB un DAP norādītajai detalizācijas pakāpei. Gan JP, gan Vides pārskatā tiek izmantoti vieni un tie paši vides informācijas un monitoringa rezultātu avoti. Galvenie avoti ir: LHEI, LVĢMC, DAP un HELCOM Sekretariāts.

Esošās situācijas novērtējums, galveno vides problēmu identificēšana un sākotnējo ietekmju novērtējums. Šie jautājumi tika iekļauti pirmajās reģionālajās sanāksmēs un jūras dienas pasākumā, jo tie arī bija būtiski JP izstrādē.

3. posms: Ietekmes uz vidi novērtējuma gatavošana

Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumenta iespējamo būtisko ietekmi uz vidi un iespējamās alternatīvas, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Ietekmes uz vidi novērtējums, tai skaitā JP ietvertā alternatīvo jūras izmantošanas scenāriju īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums tiek veikts saskaņā ar izvēlētiem kritērijiem un rādītājiem. JP ietvertā atļautās izmantošanas risinājuma ietekmes uz vidi izvērtējums notiek pēc tiem

⁵ www.lvģmc.lv

⁶ <https://likumi.lv/ta/id/283518-par-planu-pasakumu-programma-laba-juras-vides-stavokla-panaksanai-2016-2020-gada>

pašas metodes kā scenāriju izvērtējums, tai skaitā piedāvāti risinājumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta būtisko ietekmi uz vidi.

4.posms: Vides pārskata projekta pilnveidošana

Saskaņā ar likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 23.⁵ pantu, ņemot vērā sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtos komentārus un priekšlikumus, tiek precizēts pārskata projekts un sagatavota Vides pārskata 1.redakcija.

5.posms: Vides pārskata 2.redakcijas projekta izstrāde

Tā kā JP tika izstrādāta 2.redakcija, tad attiecīgi tiek aktualizēts Vides pārskats un izstrādāta Vides pārskata 2.redakcija. Attiecīgi tiek rīkota sabiedriskā apspriešana, dodot iespēju sabiedrībai un iesaistītām institūcijām izteikt savu viedokli par Vides pārskata 2.redakciju.

6.posms: Vides pārskata projekta pilnveidošana

Ņemot vērā sabiedriskā apspriešanā saņemtos komentārus, tiek sagatavota Vides pārskata gala redakcija, kas iesniegta VARAM.

7.posms: Jūras plānojuma un Vides pārskata saskaņošana Ministru kabinetā

2018.gada 11.novembrī Jūras plānojums tika izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē, kur tika noteikts, ka VARAM rīkojuma projektu un plānojumu ir saskaņo ar Tieslietu ministriju, Finanšu ministriju, Aizsardzības ministriju, Ārlietu ministriju, Ekonomikas ministriju, Iekšlietu ministriju, Kultūras ministriju, Satiksmes ministriju, Veselības ministriju, Zemkopības ministriju, Pārresoru koordinācijas centru, Latvijas Pašvaldību savienību un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību. Saskaņoto projektu iesniegt Valsts kancelejā.

VARAM veica šo saskaņošanu līdz 2019.gada martam. Saskaņošanas laikā veiktie JP grozījumu noteica arī nepieciešamās izmaiņas Vides pārskatā. Tāpēc Vides pārskata 2.redakcija tika precizēta atkārtoti. Šī redakcija iesniegta VPVB atzinuma saņemšanai.

7.posms: Jūras plānojuma un Vides pārskata gala redakcijas apstiprināšana Ministru kabinetā.

1.3. Iesaistītās institūcijas

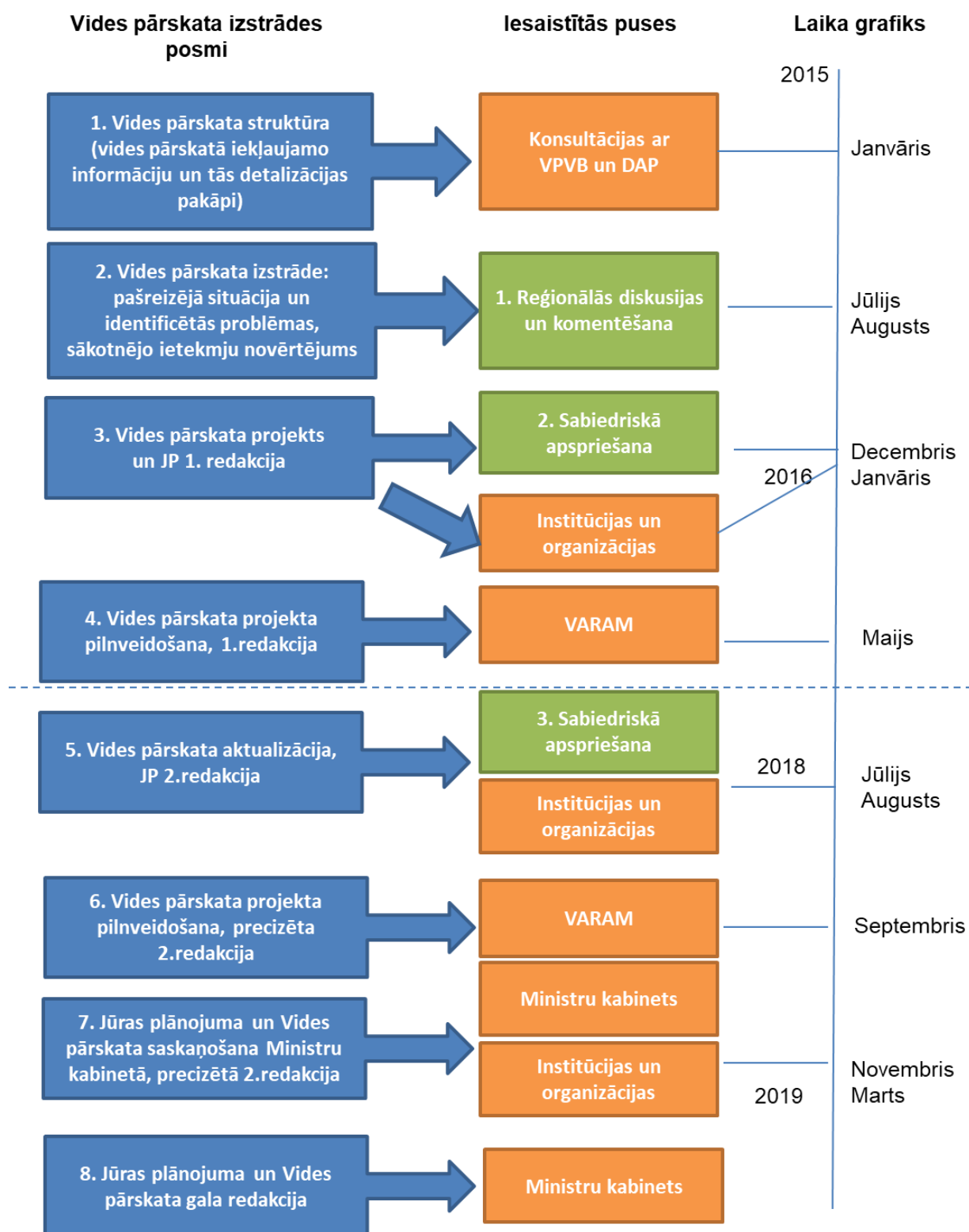
VPVB atbilstoši MK noteikumu 9.1.punkta prasībām ir noteicis (vēstule Nr.7-01/223, 10.02.2015), ka JP un vides pārskata projekts ir nosūtāms šādām institūcijām:

- Latvijas Republikas Veselības ministrijai;
- Latvijas Republikas Zemkopības ministrijai;
- Latvijas Republikas Satiksmes ministrijai;
- Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijai;
- Latvijas Republikas Ārlietu ministrijai;
- Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijai;
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam;
- Latvijas Pašvaldību savienībai;
- Kurzemes plānošanas reģionam;
- Rīgas plānošanas reģionam;
- Vidzemes plānošanas reģionam;
- Valsts vides dienestam;

- Dabas aizsardzības pārvaldei;
- Vides konsultatīvajai padomei.

Pateicoties VARAM un spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, iepriekš minētās institūcijas jau ir bijušas iesaistītas gan likumdošanas izstrādes gaitā (2012. gada 30. oktobra MK noteikumi Nr.740 par *Jūras plānojuma izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtību*), gan izveidotajā Jūras plānojuma darba grupā (JP DG), kas 2014. gada laikā izstrādāja JP izstrādes darba uzdevumu.

JP DG ir izveidota, lai nodrošinātu valsts institūciju, plānošanas reģionu, piekrastes pašvaldību un sabiedrības pārstāvju regulāru iesaisti un līdzdalību jūras plānojuma izstrādes procesā. 2014. gada 10. janvārī VARAM ministrs apstiprināja darba grupu, tās nolikumu un personālsastāvu. 2015. un 2016. gadā ir organizētas vairākas JP DG sanāksmes, kuru laikā ir skarti arī vides jautājumi un tās dalībnieki ir iepazīstināti ar SIVN procesu. Turklāt institūcijas ir bijušas iesaistītas dažādos sabiedrības līdzdalības pasākumos, kas organizēti JP ietvaros un dažādos ar JP ieviešanu saistītos atbalsta projektos, piemēram “Baltic Scope”, “BALTIC LINES”. 2018.gada 29.augustā rīkota JP DG sēde, lai pārrunātu precizēto JP un vides pārskatu un saņemtos komentāru un priekšlikumus.

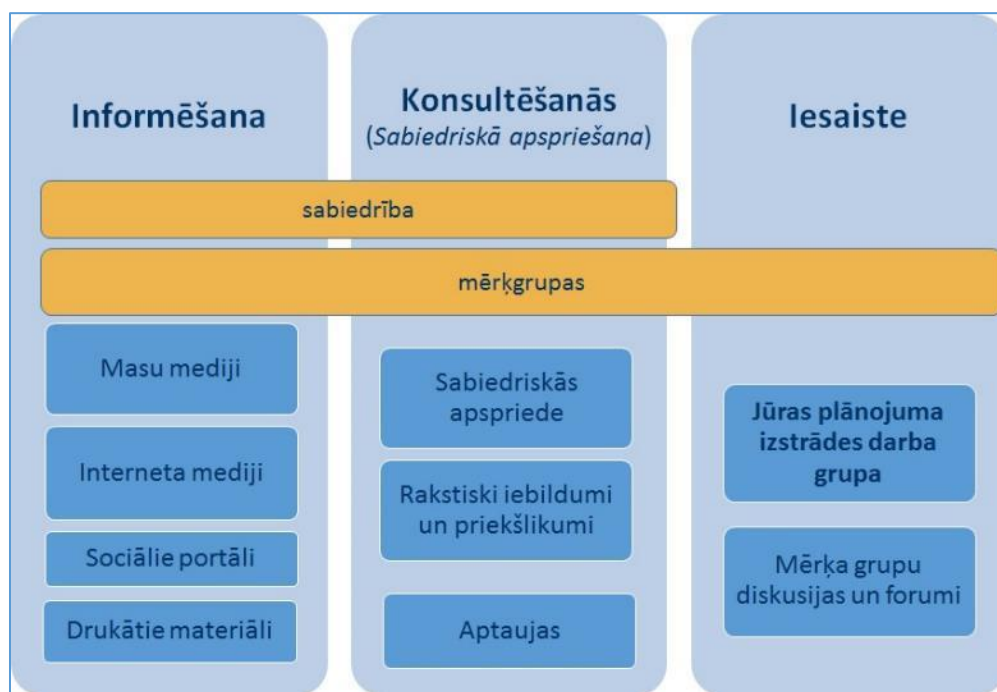

1.1. attēls. Latvijas jūras plānojuma SIVN procesa gaita.

1.4. Sabiedrības līdzdalība

Aktīva sabiedrības līdzdalība visā JP izstrādes gaitā ir bijis viens no principiem, ko ir realizējuši gan JP 1.redakcijas izstrādātāji, gan VARAM Telpiskās plānošanas departaments turpinot darbu pie JP 2.redakcijas. Sabiedrības līdzdalības mērķis ir sekmēt efektīvu, atklātu, ietverošu, savlaicīgu un atbildīgu sabiedrības līdzdalību attīstības plānošanas procesā, tādējādi paaugstinot plānošanas procesa kvalitāti un plānošanas rezultātu atbilstību sabiedrības vajadzībām un interesēm.

Saskaņā ar Latvijas normatīvajiem aktiem sabiedrības līdzdalību īsteno formālās (piemēram, biedrības, nodibinājumi, arodbiedrības, darba devēju organizācijas, reliģiskās organizācijas) un neformālās (neregistrētas iniciatīvu grupas, interešu apvienības) sabiedrības grupas, kā arī atsevišķas fiziskas personas (turpmāk – sabiedrības pārstāvji). Sabiedrības līdzdalības procesa veiksmīgai plānošanai un vadībai Latvijas normatīvajos aktos noteiktās prasības var strukturizēt pēc sabiedrības līdzdalības formām un identificēt galvenās metodes (sk.1.2.attēlu). Šāds sabiedrības līdzdalības strukturizēšanas modelis tiek plaši izmantots attīstības plānošanas dokumentu izstrādē Eiropā. Šādu pieeju BEF īstenoja, izstrādājot JP un SIVN.

1.2. attēls. Sabiedrības līdzdalības formas un metodes, ņemot vērā Latvijas normatīvos aktus

Mērķa grupām ir būtiska loma JP izstrādē. Mērķgrupu var definēt kā tādu, kas ietver jebkuru personu, grupu vai organizāciju:

- 1) kura ir ieinteresēta jūras telpiskā plānojuma izstrādē un lēmumu pieņemšanā vai
- 2) kuru ietekmēs vai var ietekmēt jūras telpiskais plānojums, vai
- 3) kura var ietekmēt jūras plānojuma izstrādi un ieviešanu.

Izmantojot šādu definīciju, jau JP izstrādes sākumā tika identificētas mērķgrupas, kuras tika iesaistītas dažādos JP izstrādes posmos, ņemot vērā nepieciešamību pēc to ieguldījuma plānojuma tapšanā (sk. 1.3.attēlu).

JP 1.redakcijas izstrādē var iedalīt divus galvenos sabiedrības iesaistes posmus – projekta uzsākšanas fāzē, kad tika vākti un apkopti dati un informācija par esošo jūras izmantošanu un noskaidrotas nozaru attīstības intereses jūrā; otrs aktīvs sadarbības posms ar mērķa grupām bija 2015.gada rudens posmā, kad notika

darbs pie optimālā jūras atļautās izmantošanas risinājuma izstrādes un jūras telpas atļautās izmantošanas pamatojuma, kritēriju, kā arī kategoriju un veidu apraksta izstrādes.

BEF datu bāzē ir reģistrētas vairāk nekā 400 personas, kuras ir piedalījušās dažādos pasākumos.

Plašākas sabiedrības līdzdalība arī ir organizēta divos posmos: 2015.gada vasarā, kad bija izstrādāti alternatīvie jūras telpas attīstības un izmantošanas scenāriji un kad bija sagatavots JP 1.redakcijas paskaidrojuma raksta projekts, kas ietvēra arī plašu informāciju par jūras vides stāvokli un tendencēm jūras resursu izmantošanā; 2015./2016.gada ziemā, kad tika apspriests JP 1.redakcija un Vides pārskata projekts.

BEF sadarbībā ar VARAM, LHEI un citām institūcijām organizēja arī Latvijas Jūras dienu, kas notika 2015.gada 21.maijā, kas ir nedēļa, kad Eiropas Savienība organizē Eiropas Jūras dienu. Jūras diena bija organizēta VARAM telpās un veidota saskaņā ar tā gada aktuālākajiem jautājumiem saistībā ar jūras pārvaldību. Jūras dienas laikā notika prezentācijas par esošās situācijas raksturojumu jūras izmantošanā, par alternatīviem attīstības scenārijiem, kā arī par pārrobežu aspektiem, kas jāņem vērā izstrādājot JP.

Vides pārskata 1.redakcijas projekta sabiedriskā apspriešana tika organizēta vienlaicīgi ar JP 1. redakcijas sabiedrisko apspriešanu. Laika posmā no **2015. gada 18.decembra līdz 2016.gada 31.janvārim** iedzīvotāji varēja iepazīties ar Vides pārskatu un JP materiāliem interneta vietnē www.jurasplanojums.net, ģeoportāla "Ģeolātvija.lv" sadaļā "Teritorijas attīstības plānošana" (https://geolativija.lv/geo/tapis3#document_2028) . Paziņojums par sabiedrības iespējām iepazīties ar vides pārskata un JP projektu tiks publicēts VARAM un BEF mājaslapā. Paziņojums arī tika publicēts laikrakstā "Latvijas Vēstnesis", kā arī izsūtīts Kurzemes, Rīgas un Vidzemes Plānošanas reģioniem un piekrastes pašvaldībām.

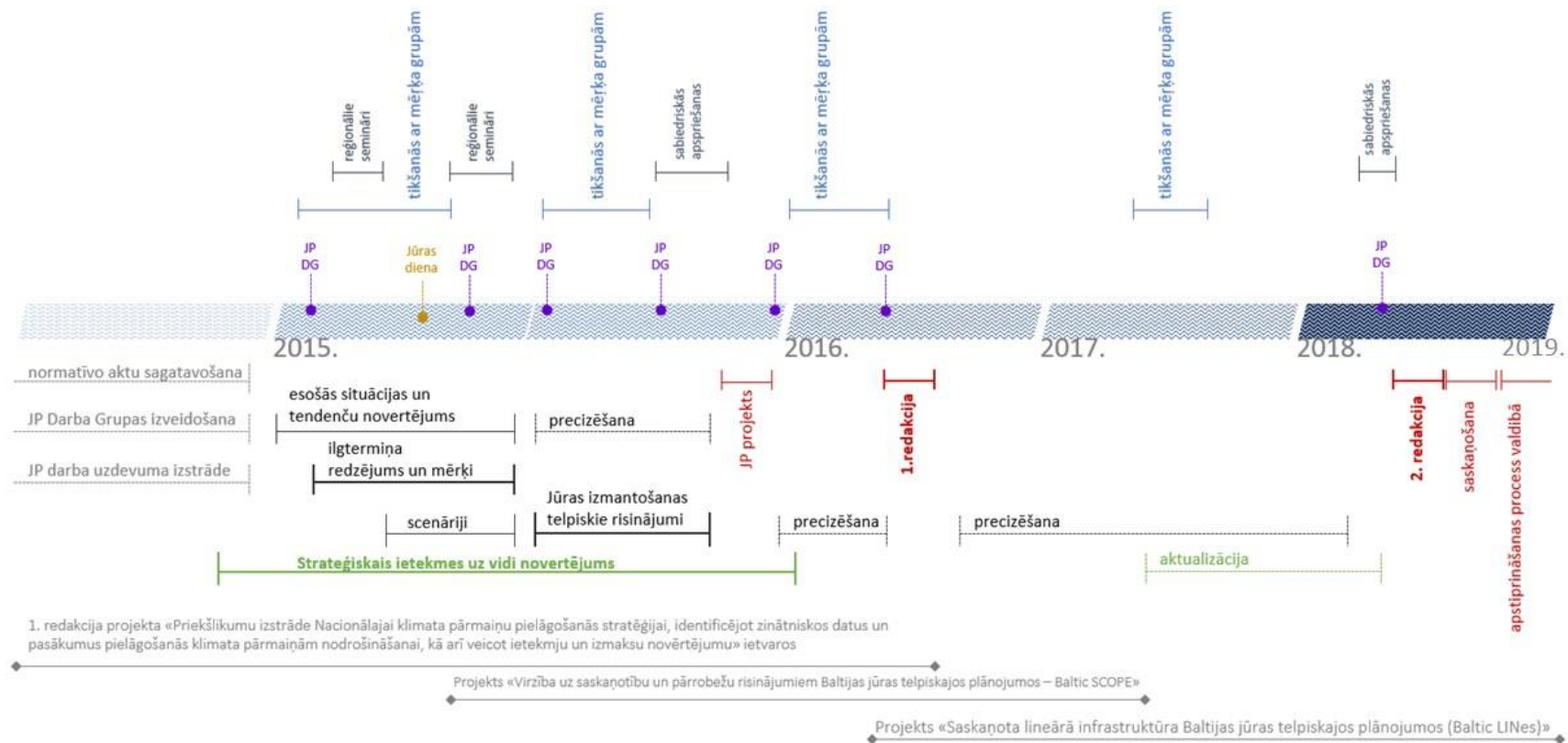
Sabiedriskās apspriešanas sanāksmes tika organizētas:

- 2016. gada 14. janvārī plkst.14:00, Ventspils Kultūras centrā (Ventspils, Kuldīgas iela 18)
- 2016. gada 15. janvārī plkst. 11:00, Liepājas pilsētas domē (Liepāja, Rožu iela 6)
- 2016. gada 21. janvārī plkst. 11:00, Saulkrastu novada domē (Saulkrasti, Raiņa iela 8)
- 2016. gada 22. janvārī plkst. 14:00, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā (Rīga, Peldu iela 25).

Pēc JP 1.redakcijas sagatavošanas, VARAM turpināja diskusijas ar kuģšanas un vēja enerģijas nozaru pārstāvjiem, par jūras izmantošanas attīstības iespējām. Diskusijas notika gan ES finansētā "Baltic Scope" projekta, gan INTERREG Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programmas "Baltic LINes" projekta ietvaros. Tā rezultātā tika izstrādāta JP 2. redakcija un aktualizēts SIVN un Vides pārskats.

Vides pārskata 2.redakcijas projekta sabiedriskā apspriešana arī tika organizēta vienlaicīgi ar JP 2. redakcijas sabiedrisko apspriešanu. Laika posmā no **2018. gada 27.jūlija līdz 2018.gada 26.augustam** iedzīvotāji un institūcijas varēja iepazīties ar Vides pārskatu un JP materiāliem VARAM mājas lapas sadaļā "Sabiedriskās apspriešanas" un ģeotelpiskās informācijas portāla (Ģeoportāla) "Ģeolātvija.lv" sadaļā "Teritorijas attīstības plānošana" (<https://geolativija.lv/geo/tapis3>).

Sabiedrisko apspriešanu rezultāti ir apkopoti atsevišķā ziņojumā "Ieinteresēto pušu iesaistes un publiskās apspriešanas pārskats". Pārskats par saņemtajiem komentāriem un iebildumiem par Vides pārskata 1.redakciju ir iekļauts šī ziņojuma 1.pielikumā., bet par 2.redakciju – 3.pielikumā.

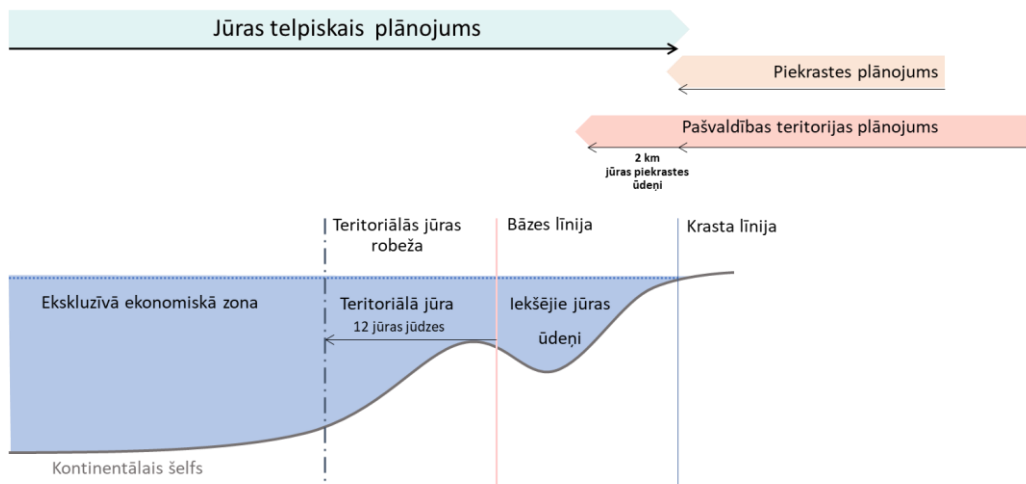
1.3. attēls. Latvijas JP izstrādes un sabiedrības līdzdalības shēma

2. JP galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

JP ir nacionālā līmeņa ilgtermiņa (12 gadi) teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā rakstveidā un grafiski noteikta jūras atļautā izmantošana un izmantošanas nosacījumi. JP attiecas uz visiem Latvijas teritoriālajiem un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem, tādejādi tas skars visas Baltijas jūras ekosistēmas, tās struktūru un daudzveidību.

Latvijā teritoriālās jūras režīmu regulē Latvijas Republikas valsts robežas likums.⁷ Latvijas Republikas teritoriālā jūra sniedzas 12 jūras jūdžu (22,2 km) platumā, skaitot no bāzes līnijas. Tās ārējā robeža ir nepārtraukta un noslēgta līnija un ar šo līniju sakrītoša vertikāla virsma, kas Latvijas ūdeņu teritoriju, zemes dzīles un gaisa telpu norobežo no kaimiņvalstīm un no Latvijas EEZ⁸ (skatīt 2.1. attēlu).

Kontinentālo šelfu un EEZ Latvijā regulē Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums⁹, kas nosaka, ka Latvijas kontinentālais šelfs ir jūras dibena virsma un dzīles zemūdens rajonos, kas ir Latvijas sauszemes teritorijas dabiskais turpinājums, atrodas tūlīt aiz Latvijas teritoriālās jūras robežām. Savukārt Latvijas EEZ ir Baltijas jūras teritorija, kas arī atrodas tūlīt aiz Latvijas teritoriālās jūras robežām. Pēc likuma abas teritorijas sniedzas līdz jūras robežām, kuras Latvija noteikusi starptautiskajos līgumos ar Igauniju, Lietuvu un Zviedriju. (skatīt 2. attēlu).

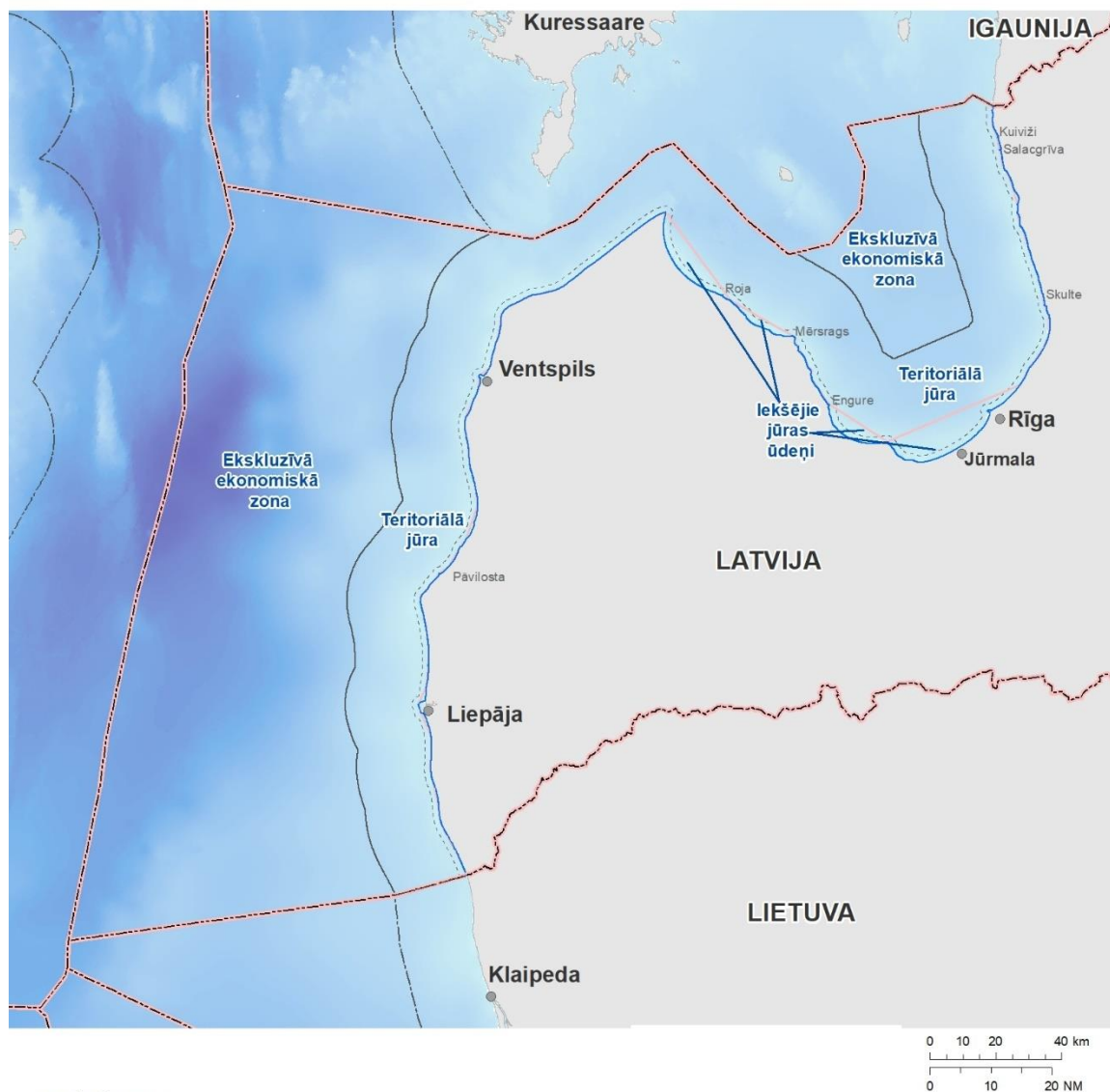

2.1.a. attēls. Latvijas jūras telpas shematisks iedalījums

⁷ Latvijas Republikas valsts robežas likums (spēkā no 16.12.2010.)

⁸ Ibid, 1. panta 1. punkts

⁹ Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums (spēkā no 18.11.2010.)

APZĪMĒJUMI

Robežas

- Ekskluzīvās ekonomiskās zonas robeža un valsts robeža
- Teritoriālās jūras robeža
- Krasta līnija
- Bāzes līnija
- 2 km no krasta līnijas (pašvaldību valdījums)

Papildinformācija

- Ostas
- Sauszeme

© 2018. gada sagatavoja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
 Datu avoti:
 Latvijas jūras administrācija
 Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
 HELCOM

2.1.b. attēls. Latvijas jūras telpas kartogrāfisks iedalījums

2.1. Galvenie mērķi un ģīss satura izklāsts

JP sastāv no četrām daļām: paskaidrojuma daļas; stratēģiskās daļas; jūras telpas izmantošanas daļas un grafiskās daļas.

JP mērķi ir noteikti **Stratēģiskajā daļā**, kas ietver jūras izmantošanas ilgtermiņa redzējumu un izvirzītās prioritātes.

Ilgtermiņa redzējuma pamatā ir atziņa par jūru kā vienotu telpu, kur viss (struktūras, procesi un darbības) ir savstarpēji saistīts. Jūras ekosistēma nodrošina nepieciešamos resursus un apstākļus jūras nozaru attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un iedzīvotāju labklājībai. Savukārt saimnieciskās darbības radītās slodzes ietekmē jūras ekosistēmas stāvokli un līdz ar to tās spēju nodrošināt sabiedrībai svarīgos resursus, tai skaitā rekreācijas iespējas. Tāpat savstarpēji saistītas ir tautsaimniecības nozares un to attīstības potenciāls – tās var vienot kopīga infrastruktūra, piemēram, ostas un elektroenerģijas pārvades tīkli, kā arī telpa, kurā var līdzās pastāvēt dažādas saimnieciskās intereses.

Jūras izmantošanas ilgtermiņa redzējums raksturo vēlamo situāciju uz 2030. gadu (sk. 2.2.attēlu), atspoguļojot jūras telpas ilgtspējīgas izmantošanas iespējas un neradot apdraudējumu jūras ekosistēmas pastāvēšanai. Galvenās prioritātes ir **veselīga jūras vide un stabila ekosistēma**, kā arī **valsts drošība**. No tautsaimniecības nozarēm kā prioritāras ir izvirzītas **jūrniecības attīstība un droša kuģu satiksme**, **ilgtspējīga zivsaimniecība** un **tūrisms**, kā arī **atjaunojamo energoresursu (AER) ieguve** jūrā.

2.2.attēls. Ilgtermiņa redzējuma ietvaros izvirzītās prioritātes

Ilgtermiņa redzējuma ietvaros ir izvirzītas šādas jūras telpas prioritātes: veselīga jūras vide un stabila ekosistēma; valsts drošība (pārnozaru prioritātes, kas jāņem vērā plānojot jūras telpas izmantošanu); attīstīta jūrniecības nozare un droša kuģu satiksme; ilgtspējīga zivsaimniecība; ilgtspējīgs tūrisms un rekreācija; AER ieguve jūrā, kas veicina valsts enerģētisko drošību.

Lai sekmētu ilgtermiņa redzējuma un stratēģisko prioritāšu īstenošanu, izvirzīti 3 stratēģiskie mērķi:
SM1: Racionāla un līdzsvarota jūras telpas izmantošana, novēršot starpnozaru konfliktus un saglabājot brīvu telpu nākotnes vajadzībām un iespējām;

SM2: Saglabāta jūras ekosistēma un tās spēja atjaunoties, nodrošinot bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un novēršot pārmērīgu saimnieciskās darbības radīto slodzi;

SM3: Integrēta jūras un sauszemes teritoriju izmantošana, veicinot ar jūru saistītās uzņēmējdarbības un tai nepieciešamās infrastruktūras attīstību.

Mērķu īstenošanai paredzēti vairāki uzdevumi, kas aprakstīti JP īstenošanas nodaļā (JP 6.1. nodaļa).

JP **Jūras telpas izmantošanas** daļā ir sniegti plānojuma risinājumi. JP izvirza šādus galvenos nosacījumus jūras telpas attīstības plānošanā:

1. Jūras telpas izmantošana jāorganizē atbilstoši dabas apstākļiem, nodrošinot vides stāvokļa un ekoloģisko parametru saglabāšanu un ekosistēmas spēju pielāgoties izmaiņām, kā arī radot labvēlīgus apstākļus vides stāvokļa un jūras resursu kvalitātes uzlabošanai;
2. Jānodrošina esošo, iepriekš izveidojušos jūras izmantošanas veidu pastāvēšana, kas jau aizņem noteiktu jūras telpas daļu, un tādējādi ietekmē un rada nosacījumus jaunu saimnieciskās darbības veidu izvietojumam jūrā;
3. Jāveicina esošo saimniecisko darbību attīstība un jārada apstākļi jaunu jūras lietojuma veidu ienākšanai;
4. Lēmumi par jaunu jūras resursu un telpas izmantošanas veidu ieviešanu jābalsta uz pētījumiem par to tehnoloģisko un ekonomisko pamatotību, ietekmi uz vidi un jūras ekosistēmu, kā arī izvērtējot atbilstību nacionālās politikas mērķiem un prioritātēm.

Balstoties uz diskusiju rezultātiem ar jūras telpas izmantošanā ieinteresēto nozaru pārstāvjiem, JP stratēģiskajā daļā definēto jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējumu un tā sasniegšanai izvirzītajām prioritātēm, kā arī jūras telpas izmantošanas telpisko prioritāšu noteikšanas kritērijiem, JP ir noteiktas **trīs jūras telpas izmantošanas kategorijas**:

1.Jūras telpas izmantošanas prioritātes - kategorijā ir ietverti esošie un plānotie jūras izmantošanas veidi, kuri ir būtiski stratēģiskajā daļā definēto prioritāro jomu telpisko interešu nodrošināšanai.

2.Esošie izmantošanas veidi un objekti jūrā, kuri ir saistoši jūras telpas izmantošanā un kuru novietojumu un izmantošanas kārtību nosaka normatīvie akti.

3.Vispārējās izmantošanas teritorijas, kur pieļaujami visi jūras telpas izmantošanas veidi (t.sk. zveja, kuģošana, tūrisms un rekreācija, zinātniskā izpēte u.c.), kas nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteiktajiem ierobežojumiem un nerada būtisku negatīvu ietekmi uz jūras vidi. Lai uzsāktu jaunus jūras izmantošanas veidus, nepieciešams atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai pieteikt licenču laukumus, saņemt licenci laukuma izpētei, veikt IVN procedūru un saņemt licenci būvju ekspluatācijai vai zemes dzīļu izmantošanai jūrā.

Katrā no kategorijām ir definēti savi jūras telpas izmantošanas veidi un telpas izmantošanas nosacījumi.

JP **grafiskā daļā** ir ietverta **Jūras atļautās izmantošanas karte**.

2.2. Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

JP 1.redakcijas “Paskaidrojuma rakstā” ir sniegta detāla analīze par JP saistību ar starptautiskiem, nacionāliem un reģionāliem plānošanas dokumentiem. JP 2.redakcijā uzsvars tiek likts uz ES stratēģijām, tiesisko ietvaru un Latvijas normatīvo regulējumu.

JP izstrādes laikā ir izvērtēti šādi **starptautiskie** (Eiropas Savienības un Baltijas jūras reģiona) stratēģiskie plānošanas dokumenti, kam ir *tieša* vai *netieša* ietekme uz jūras telpas plānošanu un tās izmantošanu:

- EIROPA 2020 Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei
- “Resursu ziņā efektīva Eiropa” (COM(2011) 21)
- “Stratēģiskās vadlīnijas ES akvakultūras ilgtspējīgai attīstībai” (COM(2013) 229 final)
- Kopēja zivsaimniecības politika (KPZ) (REGULA (ES) Nr. 1380/2013)
- Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF) (REGULA (ES) Nr. 508/2014)
- Jūras nozaru izaugsme un izaugsmes noturību veicinošās iespējas (COM(2012) 494 final).
- “Mūsu dzīvības garantija, mūsu dabas kapitāls — bioloģiskās daudzveidības stratēģija līdz 2020. gadam”
- EK paziņojums “Pielāgošanās klimata pārmaiņām: ES Stratēģija”
- Eiropas Savienības Baltijas jūras reģiona stratēģija un Rīcības programma
- VASAB Ilgtermiņa perspektīva teritoriālai attīstībai Baltijas jūras reģionā līdz 2030. gadam
- HELCOM Baltijas jūras rīcības plāns

Nacionālo plānošanas dokumentu ietekmes uz JP izvērtējums ir veikts nozaru griezumā, analizējot dokumentos noteiktos mērķus un nākotnes redzējumus, prioritātes, rīcības virzienus vai apakšmērķus, uzdevumus un galvenos pasākumus. Visaptverošie plānošanas dokumenti – *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030* (LIAS) un *Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam* (NAP) – ir izvērtēti attiecībā pret ekonomikas un politikas nozarēm, kurām ir saistība ar jūras izmantošanu. Analīzē ir iekļautas šādas nozares: zivsaimniecība un akvakultūra, transports, enerģētika, tūrisms un rekreācija, zemūdens kultūras mantojums, vide, klimata pārmaiņas (sk. 2.3. attēlu).

2.3. attēls. Nacionālie politikas plānošanas dokumenti

3. Starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi, īpaši tie, kas attiecas uz ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanu un plānošanas dokumenta saturu

Latvijas Vides politikas pamatnostādnēs (VPP) 2014.-2020. gadam¹⁰ ir iestrādāti starptautiskie un Eiropas Savienības mērķi, kā arī izvirzītas nacionālās prioritātes. Tāpēc šajā JP Vides pārskatā ir salīdzināti Latvijas Vides politikas pamatnostādnēs noteiktie mērķi, kas attiecas uz JP dokumenta saturu.

JP vadmotīvs jeb virsmērķis, kas iekļauts Stratēģiskajā daļā (virsmērķa definīciju skatīt Vides Pārskata 2.1. nodaļā) atbilst arī VPP definētajam Latvijas Vides politikas virsmērķim - nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli.

VPP 2014.-2020. gadam izvirza astoņas tematiskās prioritātes, no kurām četras ir tieši saistītas ar JP. To saistība ar JP ir raksturota 3.1. tabulā.

Tabula 3.1. JP un Vides politikas mērķi vai apsvērumi, kas saistīti ar vidi, ir ņemti vērā, izstrādājot plānošanas dokumentu

Prioritātes	Politikas mērķis	Galvenie pasākumi un rīcības politikas mērķa sasniegšanai	Veids, kā mērķi ir ņemti vērā, izstrādājot JP
Dabas aizsardzība	Nodrošināt ekosistēmu kvalitāti, dabas aizsardzības un sociāli - ekonomisko interešu līdzsvarotību, sekmēt Latvijas kā „zaļas” valsts tēla veidošanos	Aktuālās informācijas par īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izplatību, to aizsardzības mērķiem un aizsardzības stāvokli sagatavošana, ES nozīmes aizsargājamo sugu un biotopu izplatības karšu izstrādāšana un apsaimniekošanas vadlīniju izstrādāšana biotopiem Pilnveidots ES nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000 tīkls, balstoties uz sugu un biotopu izplatības kartēšanu, kā arī ņemot vērā jaunāko zinātnisko pētījumu un regulāra monitoringa datus	JP ir izstrādāts saskaņā ar ekosistēmas pieeju, turklāt JP viena no prioritātēm <i>“Veselīga jūras vide un stabila ekosistēma”</i> ir tieši saistīts ar ir VPP mērķi. Jāuzsver to, ka JP ir noteicis <i>Bioloģiskās daudzveidības izpētes zonas</i> . Ja izpētes rezultātā tiks konstatētas aizsargājamie biotopi un sugas, var tikt noteiktas potenciālas aizsargājamās jūras teritorijas. JP arī paredz nepieciešamību novērtēt jūras ekosistēmas sniegto pakalpojumu izplatību un nodrošinājumu atbilstoši starptautiski pieņemtai metodikai.
Klimata pārmaiņas	Veicināt Latvijas gatavību pielāgoties klimata pārmaiņām un to izraisītajai ietekmei.	Efektīvu pielāgošanās pasākumu īstenošana un to integrēšana teritoriju attīstības plānošanā un nozaru politikā ar mērķi mazināt klimata pārmaiņu ietekmi un pielāgoties tām.	JP izstrādes gaitā ir analizēta klimata pārmaiņu ietekmēm uz dabas resursiem un ekosistēmām. Viens no plānojuma īstenojuma uzdevumiem nosaka, ka <i>“plānojot un investējot ostu attīstībā, ņem vērā klimata pārmaiņu radītos riskus un nepieciešamību pielāgot infrastruktūru vai ostas darbības klimata pārmaiņu radīto risku mazināšanai vai pielāgojoties jaunajiem apstākļiem, kā arī izvērtē iespējas uzlabot energoefektivitāti, veidot infrastruktūru un inovatīvus risinājumus, kas mazina SEG emisijas.”</i>

¹⁰ <http://likumi.lv/doc.php?id=265262>

Ūdens resursi un Baltijas jūra	Nodrošināt labu ūdeņu stāvokli un to ilgtspējīgu izmantošanu	Izstrādāt jūras stratēģiju (pasākumu kopums) atbilstoši Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likumam (turpmāk – jūras stratēģija), tai skaitā, izstrādāt un īstenot pasākumu programmu, lai panāktu labu jūras vides stāvokli	JP ir izstrādāts saskaņā ar ekosistēmas pieeju, turklāt JP Prioritāte “<i>Veselīga jūras vide un stabila ekosistēma</i>” un Stratēģiskais mērķis (SM 2) ir tieši saistīts ar VPP mērķi. JP izstrādē ir izmantoti tie paši rādītāji un informācija, kas raksturo labu jūras vides stāvokli, kā arī veikti dažādi novērtējumi par JP ietekmi uz vides stāvokli. Viens no JP uzdevumiem arī paredz, ka peldvietu attīstība ir jāvirza tā, lai tās atbilstu oficiālo peldvietu izveidošanas prasībām un, ja iespējams, arī “Zilā karoga” sertifikācijas programmas prasībām. JP izstrādes gaitā ir izvērtētas VPP minētās vides problēmas saistībā ar kuģu radīto jūras piesārņojumu, tomēr tika secināts, ka atbilstoši pasākumi ir jāiekļauj Jūras stratēģijā.
Vides monitorings	Nodrošināt savlaicīgu un visaptverošu vides un klimata pārmaiņu datu un informācijas apkopošanu un vispusīgu analīzi, lai noteiktu politikas mērķus un atbilstošus pasākumus vides stāvokļa uzlabošanai un savlaicīgai reaģēšanai uz klimata pārmaiņām, kā arī novērtētu līdzšinējo pasākumu un ieguldītā finansējuma lietderību un efektivitāti	Nodrošināt pilnvērtīgas informācijas iegūšanu un analīzi par ūdeņu kvalitāti un kvantitāti Pilnveidot zemes monitoringa īstenošanu	JP laikā tika apkopota visa pieejamā ar jūras vidi un tās izmantošanu saistītā informācija. Tomēr, secinot, ka informācija nav pietiekīga, viens no JP uzdevumiem ir izveidot jūras datu informācijas sistēmu, lai nodrošinātu efektīvu un savlaicīgu datu apmaiņu par jūras ekosistēmu starp visām iesaistītajām pusēm.

Jūras vides aizsardzības jomā būtiska loma ir Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likumam (spēkā no 18.11.2010), kas nosaka **stratēģisko mērķi – panākt labu vides stāvokli līdz 2020. gadam**. Labs jūras vides stāvoklis (LJVS) ir tāds stāvoklis, kurā ir nodrošināta jūras ekoloģiskā daudzveidība un dinamika, tīrība, veselība un produktivitāte attiecīgajai jūrai raksturīgajos apstākļos un kurā jūras vide tiek izmantota ilgtspējīgi, saglabājot jūras ūdeņu izmantošanas potenciālu šai un turpmākajām paaudzēm. LJVS raksturošanai izmanto kvalitatīvo raksturlielumu (turpmāk arī – raksturlielums vai D), ko izsaka rādītājos jeb indikatoros, kas atspoguļo gan slodzes un ietekmes, gan vides stāvokli.

Jūras vides stāvoklis Latvijas teritoriālajiem un EEZ ūdeņiem pirmo reizi tika vērtēts 2012.gada sākotnējā jūras novērtējuma ietvaros¹¹. Konstatēts, ka lielā daļā gadījumu jūras vides stāvoklis neatbilst LJVS definīcijai un atsevišķos gadījumos vides mērķus un atbilstošos rādītājus nav iespējams noteikt kvantitatīvi. Kā būtiskākā problēma ir jāatzīmē rādītāju trūkums lielākajai daļai LJVS raksturojošo kvalitatīvo raksturlielumu. Tāpēc vairākiem raksturlielumiem (D2, D4, D6, D7, D8, D10, D11) novērtējumu nebija iespējams veikt. Savukārt jūras vides stāvokļa novērtēšana atbilstoši raksturlieluma D1 kritērijiem bija

¹¹ LHEI 2012. Jūras vides stāvokļa sākotnējais novērtējums. D sadaļa. Definētie Latvijas jūras ūdeņu vides stāvokļa mērķa lielumi un aktuālā stāvokļa novērtējums [http://www.lhei.lv/docs/2012/Juras_derektiva_D.pdf]

iespējama tikai pēc viena rādītāja, kā rezultātā iegūtais novērtējums "labs stāvoklis" ir ar ļoti zemu ticamību. Novērtējums pēc eitrofikācijas (D5) kritērijiem kopumā saskan ar Baltijas jūras kopējo novērtējumu un atbilst "sliktam stāvoklim". Savukārt piesārņojošo vielu līmeņi pārtikā izmantojamo jūras bioloģisko organismu audos kopumā ir vērtējami kā atbilstoši EK noteiktajiem līmeņiem.

2018. gadā ir LHEI ir sagatavojis jaunu vides stāvokļa novērtējumu, kas ir papildināts ar jauniem rādītājiem, to robežvērtībām, kā arī sniegts aktuāls vides stāvokļa novērtējums. Šī informācija, kā arī citu vides projektu rezultāti ir izmantoti Vides pārskata 2.redakcijas 4.nodaļā "Esošā vides stāvokļa apraksts".

Lai sasniegtu labu vides stāvokli, ES dalībvalstis ir izstrādājušas pasākumu programmas. Arī Latvija ir izstrādājusi un MK apstiprinājis plānu "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2016.-2020.gadā" (turpmāk tekstā - Pasākumu programma). Pasākumu programmā ir noteikti septiņi jūras vides mērķi, kā arī to sasaiste ar raksturlielumiem (D), kas dod iespēju novērtēt gan slodzes, gan jūras vides stāvokli (sk. tabulu 3.2).

Tabula 3.2. Latvijas jūras ūdeņiem noteikto jūras vides mērķu saikne ar jūras vides stāvokli raksturojošajiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem¹²

Jūras vides mērķi	Jūras vides stāvokli raksturojošie kvalitatīvie raksturlielumi („D”)	Sagaidāmais stāvoklis, sasniedzot JVM
JVM1: Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas	D1 Bioloģiskā daudzveidība	Antropogēno aktivitāšu ietekme uz jūras biotopiem un sugām ir tādā līmenī, kas neatstāj negatīvu un paliekošu efektu uz tiem.
	D2 Svešās sugas	
	D4 Barības ķēdes	
	D6 Jūras dibena integritāte	
JVM2: Jūras resursu izmantošana ir ilgtspējīga un nedegradē ekosistēmu	D3 Komerciāli izmantotās zivis	Jūras resursu izmantošana nepārsniedz līmeni, pie kura notiek jūras ekosistēmas degradācija. Šeit ir iekļaujama resursu izmantošanas tiešā un netiešā ietekme.
JVM3: Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz Jūras ekosistēmu	D5 Eitrofikācija	Eitrofikācijai sasniedzot kritisko līmeni, ir novērojami tās negatīvie efekti uz jūras vidi. Eitrofikācija ir pieļaujama līmenī, kas nerada šādus negatīvos efektus.
JVM4: Jūrai raksturīgs hidromorfoloģisks stāvoklis	D7 Izmaiņas hidrogrāfiskajos apstākļos	Jūrā netiek veiktas darbības, kas izmaina jūrai raksturīgo hidromorfoloģisko stāvokli.
JVM5: Piesārņojošo vielu koncentrāciju līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	D8 Piesārņojošo vielu koncentrācijas jūras vidē, t.sk. attiecībā uz naftas piesārņojumu	Piesārņojošo vielu slodžu samazinājums līdz līmenim, kas nerada piesārņojošo vielu koncentrācijas jūrā, pie kurām ir novērojamas negatīva ietekme uz jūras organismiem.
	D9 Piesārņojošo vielu koncentrācijas zivīs un citās jūras veltēs	
JVM6: Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	D10 Jūru piesārņojošie atkritumi	Novērsta cieto atkritumu izplatību un koncentrācijas, pie kurām parādās negatīvi efekti uz jūras organismiem.
JVM7: Troksnis un cita veida enerģija nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	D11 Jūrā ievadītā enerģija (troksnis)	Troksnis vai cita veida enerģija, kas tiek novadīta jūras vidē, nesasniedz līmeni, pie kura ir novērojama tā negatīva ietekme uz jūras ekosistēmu.

¹² Plāns "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2016.-2020.gadā" (apstiprināts

Pasākumu programmā ir arī ietverti telpiskās aizsardzības pasākumi, kā to nosaka JSP un attiecīgi Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums. JSP uzsver, ka telpiskās aizsardzības pasākumiem ir jāsekmē vienotus un reprezentatīvus aizsargāto jūras teritoriju tīklus izveidi, pienācīgi ietverot dabisko ekosistēmu daudzveidību, piemēram, īpaši aizsargājamas teritorijas saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu, īpaši aizsargājamas teritorijas saskaņā ar Putnu direktīvu un tādu aizsargājamo jūras teritoriju izmantošanu, par ko Kopiena vai attiecīgās dalībvalstis panākušas vienošanos saskaņā ar starptautiskiem vai reģionāliem nolīgumiem, kuros tās ir puses (JSP 13.panta 4.punkts).

Pasākumu programmā ir atsauce uz JP 1.redakciju un tajā ietvertajiem uzdevumiem, nosakot tos kā papildus pasākumus jūras pasākumu programmā:

1. Veikt pētījumus EEZ un teritoriālajā jūrā, lai noskaidrotu īpaši aizsargājamo biotopu un sugu sastopamību tajās un zinātniski pamatotu nepieciešamību iespējamu jaunu AJT izveidei un novērtētu zivju nārstam nozīmīgo teritoriju un zivju mazuļu uzturēšanās vietu izplatību.
2. Uzsākt jūras datu informācijas sistēmas izveidi, lai nodrošinātu efektīvu un savlaicīgu datu apmaiņu par jūras ekosistēmu starp visām iesaistītajām pusēm;
3. Izstrādāt metodiku dažādu jūras telpas izmantošanas veidu telpiskās kumulatīvās ietekmes novērtēšanai un nodrošināt metodikas ievērošanu IVN procesā.

4. Esošā vides stāvokļa apraksts un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

JP 1.redakcijas "Paskaidrojuma daļā" daļā ir sniegts vispusīgs vides stāvokļa un slodzes, kā arī jūras ekosistēmas dabas vērtību, ainavu un kultūras mantojuma raksturojums. Vides informāciju ir apkopojis LHEI, balstoties uz sākotnējo jūras vides stāvokļa novērtējumu, kā arī papildinot to ar jaunākiem pieejamiem datiem. Zivju resursu novērtējumu ir snieguši BIOR eksperti, apkopojot informāciju par galvenajām komerciālajām sugām Baltijas jūrā un Rīgas līcī Latvijas ūdeņos. Izstrādājot JP 2.redakciju būtiskākā jūras vides informācija ir aktualizēta, integrējot jaunākos monitoringa un pētniecības datus. Attiecīgi Vides pārskata 2.redakcijā iekļautā informācija ir aktualizēta.

Kā jau 3.nodaļā minēts, labs jūras vides stāvoklis (LJVS) tiek noteikts, izmantojot raksturlielumus, kritērijus un attiecīgus vides rādītājus. Saskaņā ar JSP jūras vides stāvokli raksturo ar 11 raksturojošiem kvalitatīviem raksturlielumiem („D”), kuri tiek izmantoti, lai novērtētu antropogēnās iedarbības nozīmīgumu un vides mērķu sasniegšanu (sk. 3.2. tabulu). 2017. gadā Eiropas Komisija pieņēma jaunu Komisijas Lēmumu par Laba jūras ūdeņu vides stāvokļa kritērijiem un metodiskajiem standartiem (2017/848)¹³, kas precīzāk nosaka kritērijus un rādītājus, pēc kādiem tiek veikts jūras vides stāvokļa novērtējums. JP 2.redakcijas izstrādes gaitā tika izvērtēti EK lēmumā 2017/848 noteiktie raksturlielumi, kritēriji un rādītāji, kuriem ir saistība ar jūras telpas izmantošanu un JP izstrādi, kā arī atlasīti tie, par kuriem ir pieejama nepieciešamā informācija (sk. 4.1. tabulu). Mērķa vērtība ir noteikta, ņemot vērā esošos politikas dokumentus un tajos noteiktos mērķus. Tās ir vērtības, kuras būtu jāsasniedz arī bez JP ieviešanas, izmantojot citus politikas instrumentus, tai skaitā normatīvos aktus.

Bez JSP noteiktajiem raksturlielumiem 4.1. tabulā ir iekļauti rādītāji, kas saistīti ar dabas aizsardzības politikas mērķiem un uzdevumiem. Baltijas jūras apakšreģioniem ir izstrādāti pat vairāki desmiti dažādu vides indikatoru, kuri var būt savstarpēji pretrunīgi, tāpēc, lietojot atsevišķus vides indikatorus, ļoti svarīga ir pareiza to interpretācija. Latvijas jūras vides stāvokli raksturojošie rādītāji, kuri vērtēti saistībā ar JP, doti 4.1.tabulā. Tomēr jāuzsver, ka vides stāvokļa tendences viskorektāk ir vērtēt, izstrādājot īpašu metodiku Baltijas jūras vides indikatoru kopumu agregēšanai un interpretācijai.

Tabula 4.1. Jūras vides stāvokli raksturojošie rādītāji

Raksturlielums	Rādītājs	2012 (rādītāja vērtība Jūras Vides stāvokļa sākotnējā novērtējumā)	2018 (rādītāja vērtība Jūras Vides stāvokļa novērtējumā)	Rādītāja vērtība citos politikas dokumentos (gads, avots)	Mērķa vērtība, kura raksturo labu jūras vides stāvokli 2020.gadā
Bioloģiskā daudzveidība (D1)	Aizsargājamo teritoriju īpatsvars jūras ūdeņos (%)			15% (2015, VARAM)	Nav definēta
	Aizsargājamo biotopu aizsardzības stāvoklis			Slikts (2013, DAP)	Labs (2020, ES BDS)
	Roņu populācijas integrētais novērtējums (ietver pelēkā un pogainā roņa populācijas skaita un tās attīstības tendences, izplatību, barošanās un reproduktīvo stāvokli): Rīgas līcis (RL) un Baltijas jūra (BJ)	–	0.2-0.4 (RL) 0.4-0.6 (BJ)		>0.6 (RL) >0.6 (BJ)

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32017D0848>

	Integrētais ūdens putnu novērtējums (visa Baltijas jūra kā vesela vienība)	–	0,72		>0.6
	Integrētais pelaģisko un bentisko zivju sugu novērtējums: Piekrastes zivis (PK)	–	0.6-0.8 (PK)		>0.6 (PK)
	Mīksto grunšu makrozoobentosa indekss BQI <i>Rīgas līča (RL)</i> biotopos:		2,9 (RL)		
	-Baltijas jūras fotiskās zonas smiltis;		2,0 (RL)		3,2
	-Baltijas jūras afotiskās zonas dūņu nogulumu;		3,0 (RL)		3,2
	-Baltijas jūras afotiskās zonas smiltis;		2,8 (RL)		3,2
	-Baltijas jūras afotiskās zonas jaukts substrāts				3,2
	un <i>Baltijas jūras (BJ)</i> biotopos:		3,3 (BJ)		
	- Baltijas jūras fotiskās zonas rupjgraudainie nogulumi;		4,6 (BJ)		4,3
	- Baltijas jūras fotiskās zonas smiltis;		4,4 (BJ)		4,3
	- Baltijas jūras fotiskās zonas jaukts substrāts;		3,8 (BJ)		4,3
	- Baltijas jūras afotiskās zonas smiltis.				4,3
Komerčiālo zivju un gliemeņu populācijas (D3)	Integrētais pelaģisko un bentisko zivju sugu novērtējums: Rīgas līcis (RL) Baltijas jūra (BJ)	–	0.2-0.4 (RL) 0.4-0.6 (BJ)		>0.6 (RL) >0.6 (BJ)
Barības ķēdes (D4)	Kopējā zooplanktona krājuma vidējais izmērs Rīgas līcī (RL)		Vid. vērtība (zemākā 99%CI robeža): 615 (98) 4.40 (2.55)		276.93 (TS (mg m ⁻³)) 3.033 (MS (μg ind ⁻¹))
Eitrofikācija (D5)	Latvijas teritorijā radīto slāpekļa (N) un fosfora (P) slodžu, kas normalizētas pret upju caurplūdumu, izmaiņu salīdzinājums divos novērtēšanas periodos (tonnas/gadā): Rīgas līcis (RL), Baltijas jūra (BJ)	43444 (N, RL) 10106 (N, BJ) 1115 (P, RL) 346 (P, BJ)	37167 (N, RL) 9799 (N, BJ) 1038 (P, RL) 298 (P, BJ)		
	Vasaras hlorofila <i>a</i> vidējās vērtības <i>Rīgas līcī (RL)</i> :	4,21 (RL)	3,55 (RL)		2.7 mg m ⁻³ (RL)
	-Rīgas līča rietumu piekraste;	3,96 (RL)	4,2 (RL)		2.7 mg m ⁻³ (RL)
	-Rīgas līča atklātā daļa;	10,43 (RL)	4,89 (RL)		2.7 mg m ⁻³ (RL)
	-Rīgas līča austrumu piekraste;				
	-Rīgas līča pārejas ūdeņi	5,72 (RL)	5,26 (RL)		3.0 mg m ⁻³ (RL)
	un <i>Baltijas jūrā (BJ)</i> :				
	- Baltijas jūras atklātie ūdeņi;	3,54 (BJ)	2,43 (BJ)		1.9 mg m ⁻³ (BJ)
	- Baltijas jūras piekrastes ūdeņi.	4,29 (BJ)	4,79 (BJ)		1.8 mg m ⁻³ (BJ)

	Makroalģu <i>Fucus vesiculosus</i> maksimālā dziļuma izplatība Rīgas līcī (RL) un <i>Furcellaria umbricalis</i> maksimālā dziļuma izplatība Baltijas jūrā (BJ)		4,7 (RL) 14,8 (BJ)		7 m (RL) 20 m (BJ)

4.1. Bioloģiskā daudzveidība

Viens no laba jūras vides stāvokļa kvalitātes raksturlielumiem ir bioloģiskā daudzveidība. Tā kā bioloģiskā daudzveidība tiek dažādi definēta, tad 1992. gadā Riodežaneiro konvencijā „Par bioloģisko daudzveidību”, tā precizēta kā dzīvo organismu formu dažādību visās dabā eksistējošās vidēs un ekoloģiskajos kompleksos. Bioloģiskā daudzveidība ietver trīs līmeņus: 1) ģenētiskā daudzveidība, tā ir daudzveidība sugas ietvaros - pasugas, populācijas u.c. vienības; 2) sugu daudzveidība; 3) ekosistēmu daudzveidība. Ekosistēmu daudzveidību nosaka dažādu biotopu veidi noteiktā teritorijā. Šobrīd Latvijas jūras ūdeņos nav informācijas par ģenētisko daudzveidību un tāpēc tiek apskatīta sugu un ekosistēmu (biotopu) daudzveidība.

4.1.1. Jūras ekosistēmas struktūru veidojošo komponentu raksturojums

Jūras ekosistēma sastāv no divām galvenajām apakšsistēmām – pelaģiskās un bentiskās, kuras savstarpēji mijiedarbojas. Galvenie faktori/elementi, kas veido jūras ekosistēmas struktūru, ir abiotiskā vide – jūras dibena substrāts, dziļums, gaismas intensitāte atšķirīgos dziļuma slāņos, sāļums, ūdens temperatūra un biotiskā vide jeb dzīvā daba – planktona, bentosa, zivju, putnu un jūras zīdītāju populācijas.

Latvijas teritoriālo un EEZ jūras ūdeņu bentiskās apakšsistēmas strukturēšana tika veikta pēc *HELCOM Underwater Biotope and habitat* (HELCOM HUB) klasifikācijas sistēmas (HELCOM, 2013¹⁴).

Izmantojot LHEI jūras monitoringa un piekrastes ūdeņu apsekojumu datus, kā arī JP ietvaros sagatavoto jūras gultnes nogulumu kartogrāfisko materiālu, visa Latvijasapārvaldībā esošo jūras ūdeņu gultne tika saklasificēta HUB bentiskajos biotopos (sk. 4.1.1. attēlu). Veicot bentisko biotopu klasifikāciju, visi gultnes nogulumu apdzīvojošie organismi tiek sadalīti divās plašās grupās – organismi, kas apdzīvo mīkstās (dažādu graudu smiltis, dūņas) gruntis un organismi, kas apdzīvo cietās (rupjgraudaina grants, oļi, laukakmeņi) gruntis. Atkarībā no bioloģisko apsekojumu staciju telpiskā izvietojuma blīvuma dažādos jūras apgabalos, biotopi tika noteikti līdz atšķirīgai detalizācijas pakāpei. Piekrastes cieta grunšu apgabalos, kā arī lielākajā daļā Rīgas līča HUB biotopus bija iespējams noteikt detalizētāk - līdz 4. un 5. līmenim, pārējos apgabalos bioloģisko datu trūkuma dēļ varēja noteikt tikai biotopa 3. līmeni.

Rīgas līča un Baltijas jūras ūdeņos bentisko biotopu substrāts pēc struktūras mēdz būt ļoti dažāds - smilšains, dūņains, akmeņains, oļains, ar jauktu sedimentu sastāvu vai klāts ar granti, gliemežvākiem, dolomītiezi, smilšakmeni.

Rīgas līcī lielāko daļu aizņem mīkstās gruntis, kas atrodas 7-50 m dziļuma zonā un atkarībā no substrāta un skābekļa apstākļiem, iedalāmi trīs galvenajās zonās. Piekrastes zonā 7-13 m dziļumā grunti veido smiltis ar detrīta un dūņu piemaisījumu. Vietām sastopama tīra smilšaina grunts bez detrīta. Pārejas jeb tranzīta zonā no 21-32 m dziļumā grunti veido dūņas ar detrīta piemaisījumu, vietām dūņains smiltis ar detrītu. Dziļūdens jeb akumulācijas zonā Rīgas līča centrālajā un rietumu daļās 41-55 m dziļumā grunti veido dūņas

¹⁴ HELCOM (2013): HELCOM HUB – Technical Report on the HELCOM Underwater Biotope and habitat classification. Balt. Sea Environ. Proc. No. 139.

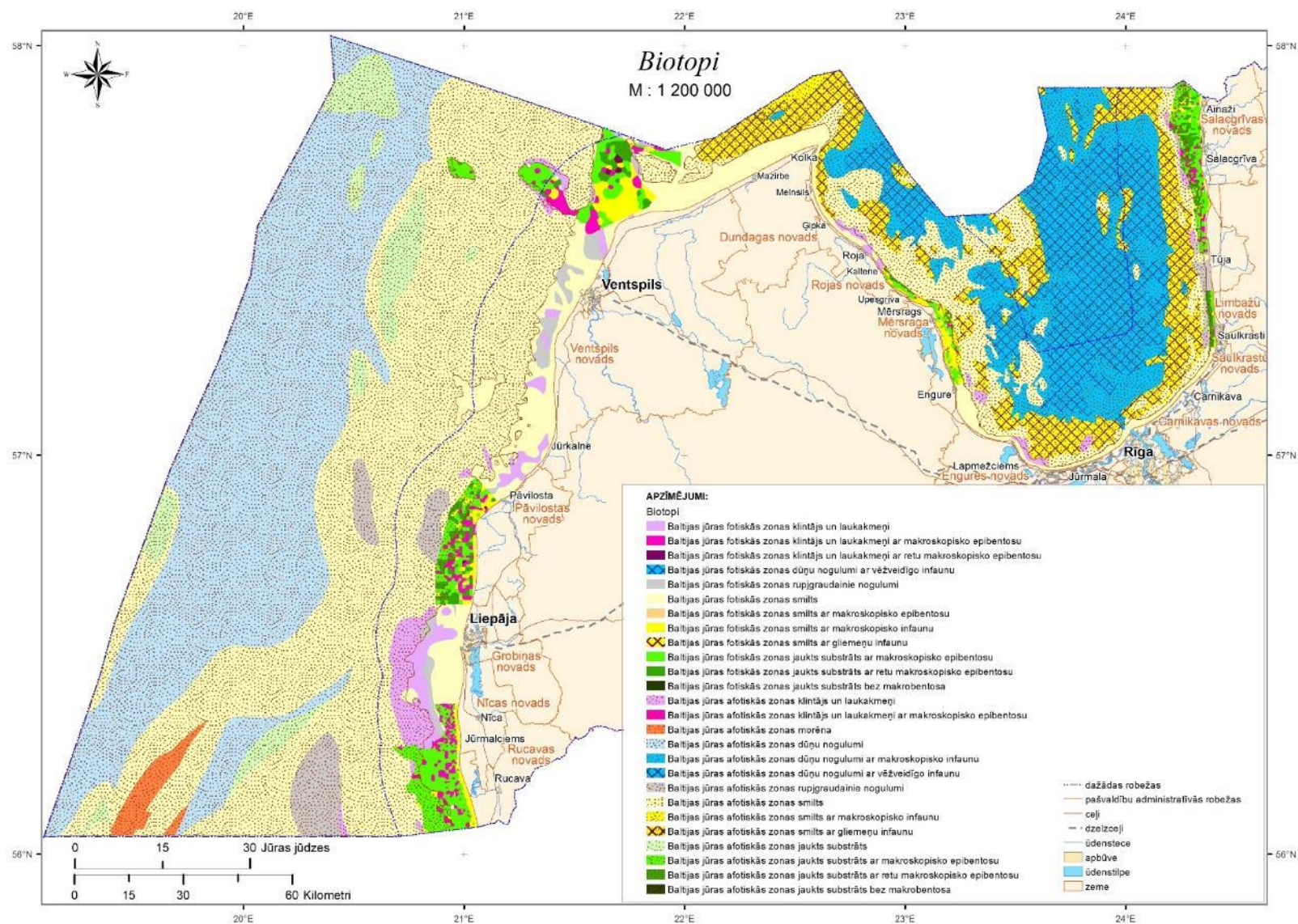
un melnās dūņas, dziļākajā daļā reizēm konstatēti bezskābekļa apstākļi ar sērūdeņraža uzkrāšanos. Katru dziļuma zonu apdzīvo atšķirīga grunts dzīvnieku sabiedrība – daudzšartāpi, mazšartāpi, divvāku gliemenes u.c. organismi, veidojot dažādus mīksto grunšu biotopu tipus.

Cietās gruntis jeb visos Baltijas jūras apakšrajonos konstatētie akmeņu sēkļi (rifi) ir ģeoloģiskas izcelsmes akmeņains jūras biotops, kuru veido pie akmeņiem piestiprinājušās divvāku gliemenes un makrofītaļģes, kas dažādos bioģeogrāfiskajos rajonos veidojies īpaši unikāls un savdabīgs. Rīgas līcī akmeņu sēkļi atrodami rietumu piekrastē no Ģipkas līdz Upesgrīvai un austrumu piekrastē no Saulkrastiem līdz Ainažiem. Baltijas jūrā šobrīd zināmie akmeņu sēkļi atrodas rajonos no Nidas līdz Bernātiem, no Akmeņraga līdz Pāvilostai un Irbes šauruma sēkļi.

Pelagiāla zona ir jebkura no piekrastes līdz atklātajai daļai jūrā iedomātā ūdens kolonna no virsējā līdz pat apakšējam slānim. Apstākļi dziļākajos ūdens slāņos atšķiras no vides apstākļiem virsējos slāņos – dziļumā palielinās ūdens spiediens, temperatūra ir zemāka un gaismas mazāk. Dzīvnieki un augi, kuri dzīvo jūras ūdenī un kuriem nav saskares vai ir pavisam neliela saskare ar jūras grunti, tiek saukti par pelagiālajām sugām un to apdzīvojošās vietas par pelagiālajiem biotopiem. Kopumā pelagiālie biotopi raksturojami kā dinamiskas sistēmas, kurām raksturīgas intensīva ūdens apmaiņa, sezonālas ūdens temperatūras un barības vielu daudzuma izmaiņas, kā arī ūdens caurspīdības izmaiņas.

Baltijas jūras un Rīgas līča pelagiāla biotopi ir relatīvi līdzīgi piekrastes daļā, kas aptver zonu līdz 12-14 m dziļumam, taču nozīmīgi atšķiras atklātajā daļā, kas ir dziļāk par 20 m. Pelagiāla biotopos sastopamo sugu daudzveidība Rīgas līcī pētīta detalizēti, taču Latvijas ūdeņos Baltijas jūrā pēdējo desmit gadu novērojumi veikti galvenokārt piekrastes daļā.

Planktons ir lielāku un mazāku augu un dzīvnieku grupas, kas dzīvo ūdens vidē un pārvietojas kopā ar ūdens straumēm. Izmēros vismazākais ir bakterioplanktons jeb ultraplanktons, kuru raksturot konkrētajā vidē bieži vien ir ļoti grūti dēļ to sarežģītā ievākšanas apstākļiem un noteikšanas metodikas.

4.1.1. attēls. Biotopu izplatības karte (avots: LHEI)

4.1.2. Aizsargājamās jūras teritorijas

Aizsargājamās jūras teritorijas (AJT), kā vienu no dabas aizsargājamo teritoriju kategorijām, nosaka likums “Par īpaši aizsargājamām teritorijām”, konkrēti 7.¹ pants. AJT ir noteiktas kā vietas Latvijas Republikas teritoriālajā jūrā, ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā vai kontinentālajā šelfā, kuras izveidotas īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu, kā arī migrējošo putnu nozīmīgu barošanās un ziemošanas vietu aizsardzībai.

2010. gada 5. janvārī ir pieņemti MK noteikumi Nr.17 “Noteikumi par aizsargājamām jūras teritorijām”, ar kuriem tiek izveidotas septiņas AJT (sk. Tabulu 3.2.). Trim teritorijām ir pieņemti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. AJT pašreiz kopumā aizņem 15% no Latvijas pārvaldībā esošajiem jūras ūdeņiem¹⁵. Tās, galvenokārt, atrodas teritoriālajos ūdeņos.

MK noteikumi Nr. 17 nosaka, ka zivju ieguve aizsargājamā jūras teritorijā notiek saskaņā ar zvejniecību regulējošiem normatīvajiem aktiem. Lai nodrošinātu ostu darbību un tām nepieciešamo infrastruktūru, kā arī piekrastes pašvaldību saimniecisko darbību un tūrisma infrastruktūras attīstību, aizsargājamās jūras teritorijās tiek noteiktas neitrālās zonas. Neitrālajās zonās ietilpst ostu akvatorijas, to ārējie reidi, grunts novietnes jūrā, kuģu ceļi un nepārtraukta josla gar pludmali.

Vispārējais AJT aizsardzības princips ir, ka šajās teritorijās netiek pasliktināts to sugu un biotopu stāvoklis, kuriem šīs AJT ir izveidotas. To nodrošināt var ar aizsargājamo teritoriju individuāliem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem (IAIN) vai citiem normatīviem aktiem. Turklāt normatīvie akti par ietekmes uz vidi novērtējumu arī ietver nosacījumus attiecībā uz AJT, kas liek novērtēt paredzētās darbības ietekmi uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritorijām.

Tabula 3.2. Aizsargājamās jūras teritorijas

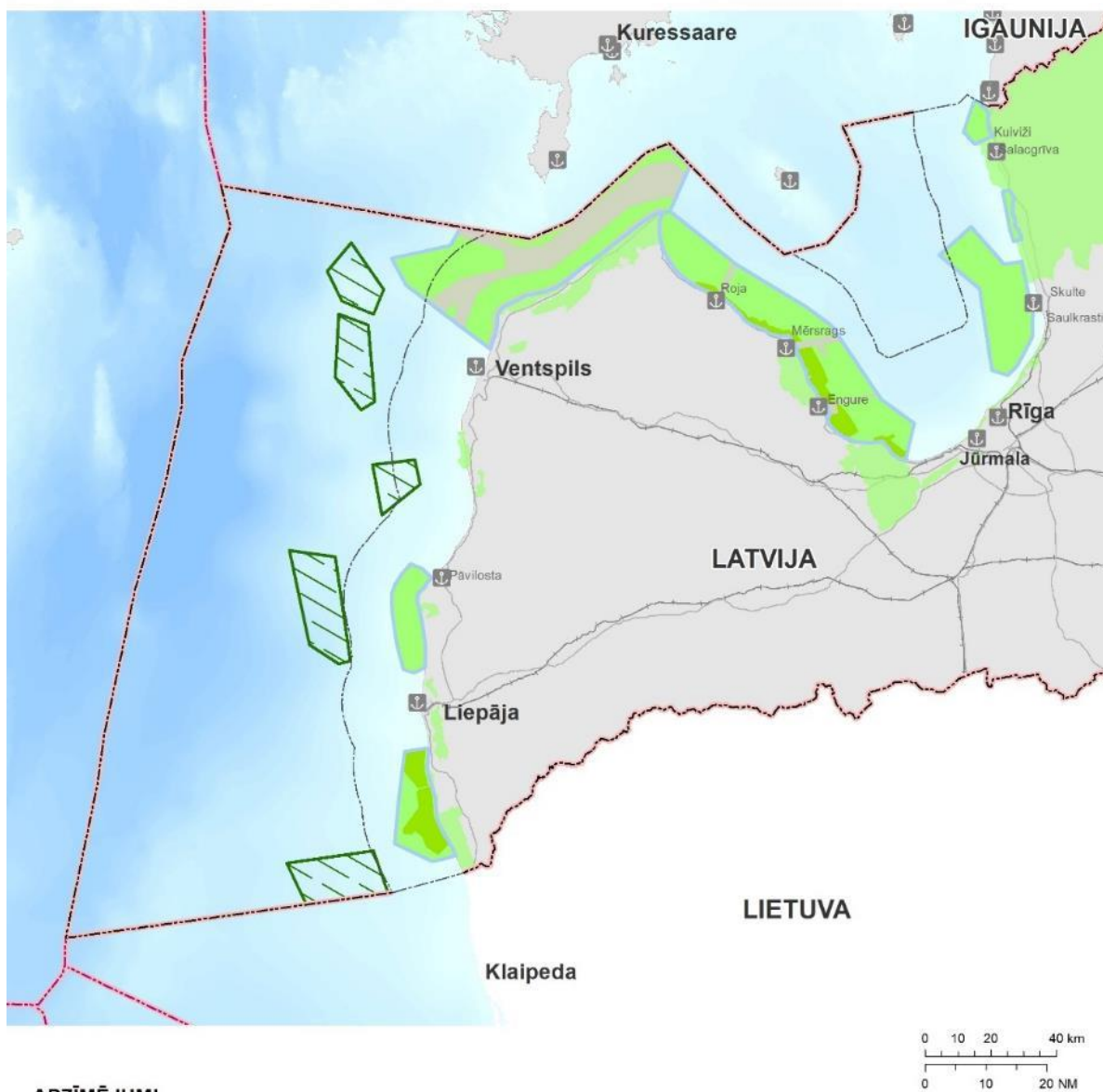
	AJT nosaukums un MK noteikumi	Aizņemtā teritorija (ha)	Zonējums	Izmantošanas noteikumi
1.	Nida–Pērkone (MK noteikumi Nr.652, 23.08.2011)	36 703	Dabas lieguma zona	Dabas lieguma zonā ir aizliegts: - veikt darbības, kas izraisa īpaši aizsargājamā biotopa – akmeņainas grunts jūrā – mehānisku bojāšanu, tajā skaitā uzstādīt vēja elektrostacijas un iegūt derīgos izrakteņus; - ierīkot jaunas grunts novietnes; - veikt alģu un gliemeņu rūpniecisku ieguvu.
			Neitrālā zona	Zona izveidota, lai nodrošinātu piekrastes apdzīvoto vietu ilgtspējīgu saimniecisko darbību un tūrisma infrastruktūras attīstību.
			Visā teritorijā	Aizliegts lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svinu.
2.		132 173	Dabas lieguma zona	Dabas lieguma zonā ir aizliegts:

¹⁵ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/barometer/index_en.htm

	Rīgas līča rietumu piekraste (MK noteikumi Nr.653, 23.08.2011)			- veikt darbības, kas izraisa īpaši aizsargājamā biotopa – akmeņainas grunts jūrā – mehānisku bojāšanu, tajā skaitā uzstādīt vēja elektrostacijas un iegūt derīgos izrakteņus; - ierīkot jaunas grunts novietnes; - veikt alģu un gliemeņu rūpniecisku ieguvu.
			Neitrālā zona	Zona izveidota, lai nodrošinātu teritorijas ilgtspējīgu attīstību – ostu darbību un tai nepieciešamo infrastruktūru, kā arī lai nodrošinātu piekrastes apdzīvoto vietu saimniecisko darbību un tūrisma infrastruktūras attīstību.
			Putniem nozīmīga ūdensputnu, atpūtas, barošanās un pulcēšanās vieta vasaras periodā	no 1.jūnija līdz 15.augustam ir aizliegts: pārvietoties ar ūdens motocikliem; nodarboties ar kaitbordu, veikbordu un ūdensslēpošanu.
3.	Irbes šaurums (MK noteikumi Nr.807, 19.10.2011.)	172 412	Neitrālā zona	lai nodrošinātu kuģu satiksmi, kā arī piekrastes ilgtspējīgu saimniecisko attīstību un tūrisma infrastruktūras attīstību
			Visā teritorijā	aizliegts: uzstādīt vēja elektrostacijas; lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svinu.
4.	Akmeņrags	25 878	Nav noteikts	
5.	Selga uz rietumiem no Tūjas	58 600	Nav noteikts	
6.	Vitrupe - Tūja	3 577	Nav noteikts	
7.	Ainaži - Salacgrīva	7 239	Nav noteikts	

Iespējamās izmaiņas, ja JP netiktu īstenots

JP izstrādes procesā tiek apzināta un apkopota visa pieejamā informācija un nozares politikas dokumenti, kas var ietekmēt AJT turpmāku attīstību. JP ņem vērā izmantošanas nosacījumus un regulējumu attiecībā uz esošajām AJT, kuras, galvenokārt, atrodas Latvijas teritoriālos ūdeņos. JP paredz izpēti Latvijas EEZ, lai noskaidrotu īpaši aizsargājamo biotopu un sugu sastopamību un tādējādi pamatotu jaunu AJT izveidi. JP jau ir noteicis piecas bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorijas (sk. 4.1.2. attēlu), nākotnē paredzot iespējamu AJT teritoriju izveidi, ja šajās teritorijās tiks identificēti aizsargājamie biotopi un sugas. Ja JP netiktu īstenots, iespējams, potenciālās izpētes teritorijas varētu tikt definētas kā citas prioritātes teritorijas. No otras puses, saskaņā ar Putnu un Biotopu direktīvām Latvijai ir pienākums aizsargāt dabas vērtības arī EEZ. To var veikt arī pašreiz saskaņā ar esošajiem normatīvajiem aktiem.

APZĪMĒJUMI

Biotopi

- Bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorijas
- Aizsargājamās jūras teritorijas (AJT)
- AJT dabas lieguma zona
- AJT neitrālā zona
- Īpaši aizsargājamās teritorijas piekrastē

© 2018. gadā sagatavoja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
 Datu avoti:
 Latvijas Hidroekoloģijas institūts
 Dabas aizsardzības pārvalde
 Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Papildinformācija

- Osta
- Galvenais autoceļš
- Dzelzceļš
- Ekskluzīvās ekonomiskās zonas un valsts robeža
- Teritoriālās jūras robeža
- Sauszeme

4.1.2. attēls. Esošās AJT un bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorijas.

4.1.3. Aizsargājamo biotopu aizsardzības stāvoklis

Reizi sešos gados visas ES dalībvalstis gatavo ziņojumu Eiropas Komisijai par apdraudēto un īpaši aizsargājamo biotopu (turpmāk – dzīvotņu) un sugu stāvokli katrā valstī, ko nosaka Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija direktīvas 92/43/EEK par Dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 17. pants. Ziņojuma būtība ir novērtēt sasniegto ceļā uz valstu apņemšanos apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos.

Baltijas jūrā un Rīgas līcī ir noteikts un vērtēts viens biotops - **akmeņu sēkļi jūrā** (1170). Tā aizsardzības stāvoklis ir vērtēts kā **nelabvēlīgs – slikts**. Dzīvotnes aizsardzības stāvokļa tendences nav zināmas.¹⁶ Savukārt, saskaņā ar jaunākajiem izpētes rezultātiem un LHEI iegūtajiem datiem, ES nozīmes biotopa -1110 “Smilts sēkļi jūrā” izplatības raksturošanai trūkst informācijas par biotopa sastopamību Latvijas jūras ūdeņos, ieskaitot atklātās Baltijas jūras daļu un Rīgas līci.

Latvijas piekrastē sastopamajam biotopam - akmeņu sēkļiem jūrā jeb rifiem - galvenais apdraudējuma veids ir eitrofikācijas izraisītās vides apstākļu izmaiņas, zivju nārsta vietām vērtīgo daudzgadīgo makroaļģu platība samazinās un ātraudzīgo viengadīgo makroaļģu platība palielinās. Barības vielu daudzuma palielināšanās ūdenī izraisa dzīvotnes sugu sastāva izmaiņas, savukārt organisko vielu satura palielināšanās ūdenī samazina gaismas caurlaidību ūdenī, attiecīgi samazinot dzīvotnēm pieejamo dziļuma zonu.

Kā viens no nopietnākajiem apdraudējuma veidiem, kura ietekme vēl nav pietiekami izpētīta, ir invazīvās sugas. Baltijas jūrā strauji izplatās apaļais jūrasgrundulis, kura dzimtene ir Melnās un Kaspijas jūras reģions. Apaļais jūrasgrundulis būtiski pasliktina rifu kvalitāti un funkcionalitāti, intensīvi barojoties ar tajos sastopamajām gliemenēm, kā arī izēdot rifos nārstojošo zivju ikrus. EK Ziņojumā par biotopa stāvokli ir norādīts, ka viens no iemesliem situācijas sliktajam vērtējumam, ir saistīts ar apaļā jūrasgrunduļa izplatību un tā ietekmi uz gliemeņu populāciju. Par citu invazīvo sugu būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz rifiem šobrīd trūkst pētījumu.

Naftas un tās produktu piesārņojums ir viens no būtiskākajiem potenciālajiem šī biotopa apdraudējumiem. Piesārņojums var nonākt ūdenī kuģu avāriju gadījumā, kā arī no naftas un tās produktu pārkraušanas darbiem ostās. Lietuvas teritorijā darbojas lielā Klaipēdas osta, bet pierobežā atrodas Būtiņģes naftas termināls. Notiekot negadījumam Lietuvā, piesārņojums ar valdošajām jūras straumēm var nonākt Latvijas teritorijā.

Tieša fiziska akmeņu sēkļu jūrā ietekmēšana Latvijas piekrastē nav novērota. Būvniecības darbi praktiski notiek tikai ostu akvatorijās. Tāpat Latvijas piekrastē nenotiek zveja ar grunts traliem. Teorētiski biotopu var ietekmēt ostu akvatorijās izsmeltās un speciālās novietnēs izbērtās grunts tālāka izplatīšanās, tomēr pašlaik tam nav būtiskas ietekmes. Dzīvotņu apbēršana ir iespējama drauds, kas varētu būt aktuāls, ja radīsies nepieciešamība “piebarot” pludmales.

Iespējamās izmaiņas, ja JP netiktu īstenots

Galvenais apdraudējums akmeņu sēkļiem jūrā ir dzīvotņu fiziska iznīcināšana būvniecības darbos. Kā iespējama galvenais drauds varētu būt vēja parku būvniecība, kas tāpēc AJT dabas lieguma zonās tiek liegta. Izveidojot AJT, biotopam jābūt pasargātam no šādām mehāniskām ietekmēm.

JP 2. redakcija ir noteikusi vēja parku izpētes zonas, nosakot, ka jaunas licences VES ierīkošanai un ar to saistītajai izpētei tiek izsniegtas tikai šajās zonās. Pirms VES būvniecības ir jāveic visas normatīvajā regulējumā noteiktās procedūras, t.sk. ietekmes uz vidi novērtējums. Turklāt JP 2. redakcija nosaka, ka VES

¹⁶ Dabas aizsardzības pārvalde. Ziņojums Eiropas Komisijai par biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā Novērtējums par 2007.-2012. gada periodu. http://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/zinojumi_eiropas_komisijai/

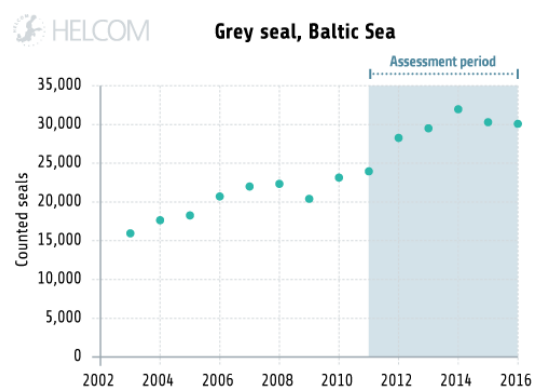
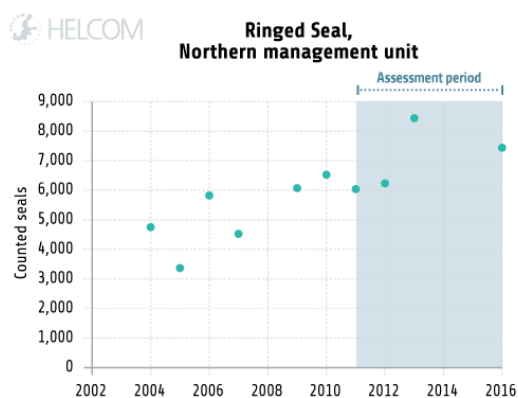
nav pieļaujami zemūdens biotopu aizsardzībai izveidotās teritorijās vai arī teritorijās, kur potenciāli varētu tikt atrasti aizsargājамie biotopi. JP 2. redakcija ir noteikusi piecas bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorijas, kas tomēr arī pārklājas ar vēja parku izpētes teritorijām. Taču ir iekļauti nosacījumi, ka līdz zonu izpētei nav pieļaujama licenču izsniegšana jaunu jūras izmantošanas veidu uzsākšanai, kas potenciāli varētu apdraudēt aizsargājamās zemūdens biotopus un sugas (t.sk. VES, viļņu enerģijas elektrostacijas, ogļūdeņražu izpēte un eksperimentāla ieguve, ogļūdeņražu ieguves platformas, akvakultūras laukumi). Ja izpētē netiek konstatētas aizsargājamās dabas vērtības, izpētītās zonas vai to daļas var tikt paredzētas jaunu jūras izmantošanas veidu licenču izsniegšanai.

4.1.4. Aizsargājamo sugu aizsardzības stāvoklis

4.1.4.1. Jūras zīdītāju sastopamība un izplatība

Saskaņā ar 2000. gada 14. novembra MK noteikumiem Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”, īpaši aizsargājamo sugu sarakstā ir iekļautas divas roņu sugas – pelēkais (*Halichoerus grypus*) un pogainais ronis (*Phoca hispida bottnica*). 2016. gada decembrī Dabas aizsardzības pārvalde ir uzsākusi sugu grupas “Roņi” aizsardzības plāna izstrādi, ko plānots izstrādāt līdz 2019. gada decembrim.

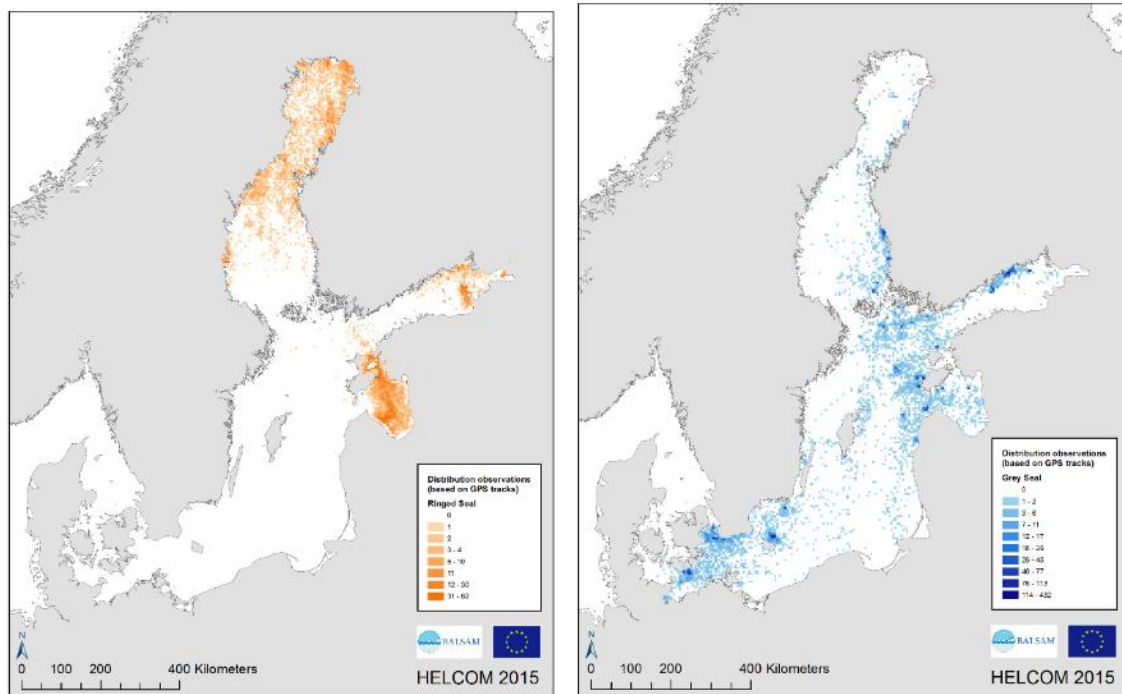
Tā kā Latvijas institūcijas neveic regulāru roņu populācijas monitoringu, tad stāvokļa raksturošanai tiek izmantota HELCOM apkopotā un publicētā informācija.¹⁷ Roņu sugu populācijas stāvokļa novērtēšanai tiek izmantota informācija par roņu populācijas skaitu un tās attīstības tendences un roņu izplatību laika periodā no 2002.-2016. gadam (sk. 4.1.4.a att.). Pogaino roņu populācija pēc roņu skaita nav labā stāvoklī, jo to sastopamība ir daudz retāka salīdzinot ar laikiem, kad cilvēku darbība bija mazāk ietekmējoša (pirms 100 gadiem). Pateicoties labvēlīgiem barošanās apstākļiem, pelēko roņu populācija pēc roņu skaita atrodas labā stāvoklī. HELCOM 2018.gada integrētā vides stāvokļa novērtējumā attiecībā uz pelēko roņu populāciju ir ņemts vērā ne tikai skaits un izplatība, bet arī barošanās un reproduktīvais stāvoklis. Ņemot vērā šos četrus kritērijus, pelēkā roņa stāvoklis ir tomēr ir novērtēts kā slikts.

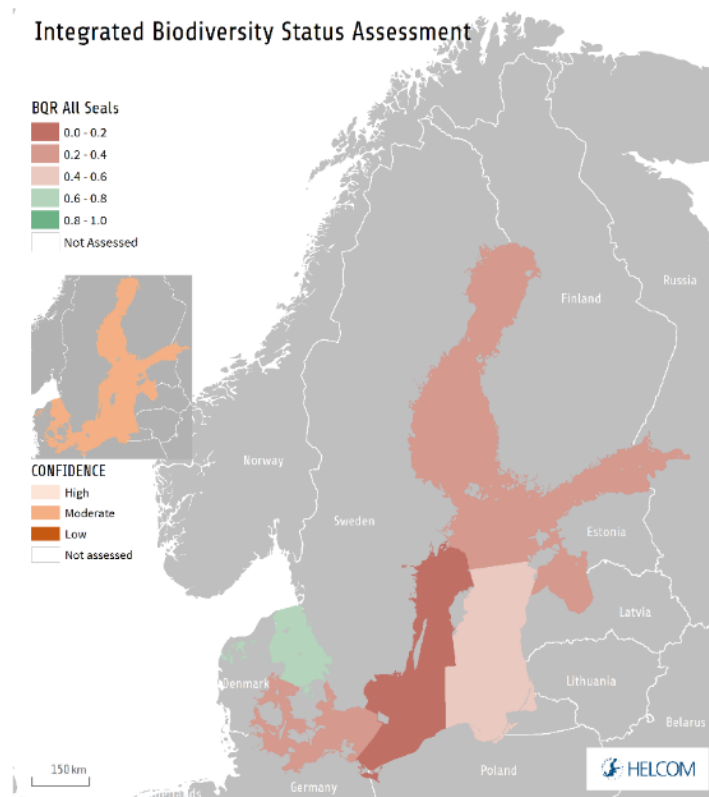
4.1.4.a attēls. Roņu skaits: attēls pa kreisi – pogainais ronis; pa labi – pelēkais ronis. Avots: HELCOM (2015) Distribution of Baltic seals. HELCOM core indicator report. Online. [30.11.2015], <http://helcom.fi/baltic-sea-trends/indicators/distribution-of-baltic-seals/>

¹⁷ <http://stateofthebalticsea.helcom.fi/biodiversity-and-its-status/marine-mammals/>

HELCOM BALSAM projekta ietvaros ir veikta arī datu apkopošana par roņu populācijas dinamiku. Diemžēl informācija par Latviju, kā arī par Rīgas līci tur nav iekļauta. BALSAM projekta ietvaros roņu populācija tika novērota arī ar GPS uztvērējiem, taču, kā norāda HELCOM publicētā informācija, tad izveidotās kartes neatspoguļo visu populāciju, tāpēc kartēm ir tikai informatīvs raksturs (sk. 4.1.4.b).

4.1.4.b attēls. Roņu izplatības telpiskais sadalījums: attēls pa kreisi – pogainais ronis; pa labi – pelēkais ronis. Avots: HELCOM (2015) Distribution of Baltic seals. HELCOM core indicator report. Online. [02.02.2015], <http://helcom.fi/baltic-sea-trends/indicators/distribution-of-baltic-seals/>

4.1.4.c attēls. Roņu populācijas integrētais novērtējums (HELCOM, 2018)

Iespējamās izmaiņas, ja JP netiktu īstenots

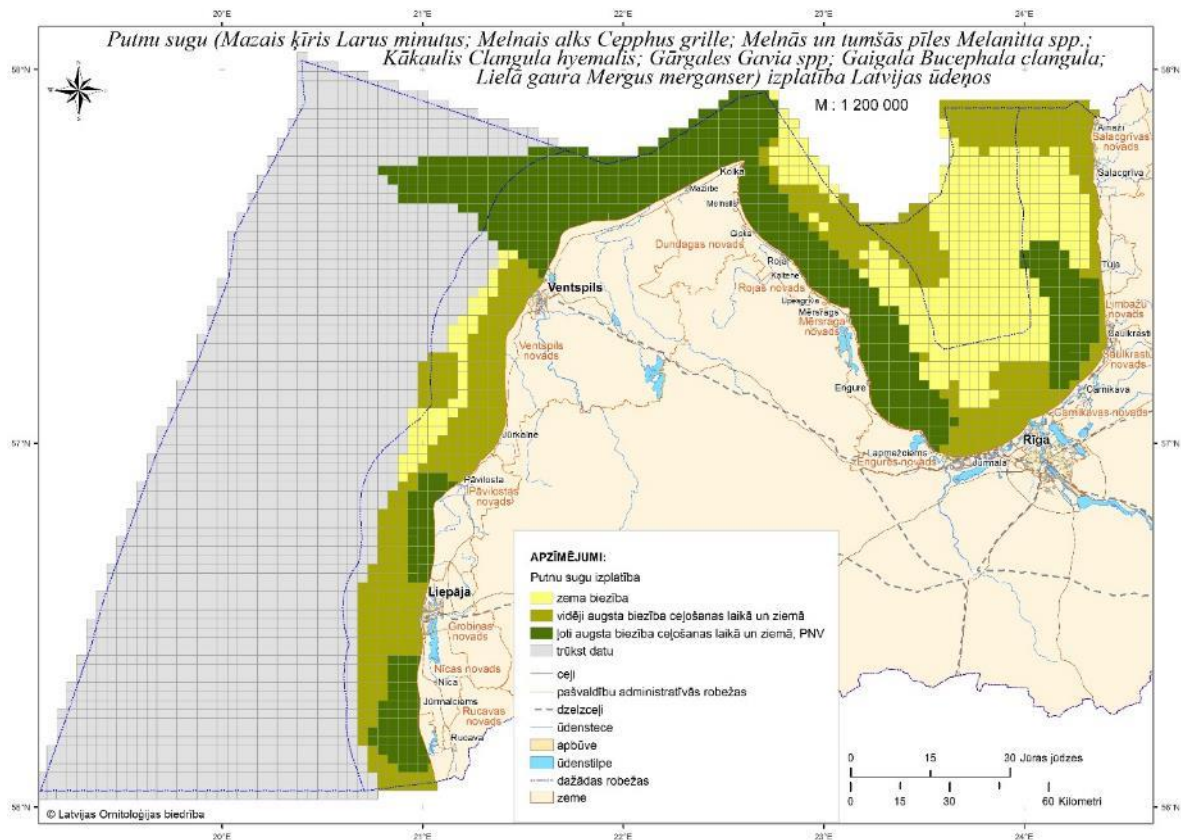
Katrai roņu sugai ir viena Baltijas jūras populācija, kura apdzīvo arī Latvijas jūras ūdeņus. Latvijas jūras ūdeņos roņu vairošanās nenotiek regulāri mainīgo ledus apstākļu dēļ, bet labvēlīgos apstākļos tā notiek. Roņu vairošanās vietas Latvijas teritorijā ir, bet tās nav pastāvīgas. HELCOM dati par roņu izplatību vietām norāda uz vietām, kur ir lielāks roņu blīvums. Tā kā Latvijas zinātnieki pēdējos gados nav veikuši roņu populācijas monitoringu, tad JP īstenošanas daļa ietver vienu no veicamajiem uzdevumiem, ka ir nepieciešams regulāri novērot un novērtēt roņu populācijas stāvokli un tām nozīmīgās teritorijas, kā arī sagatavot sugu aizsardzības un apsaimniekošana plānu. Jāatzīmē, ka 2016.gada decembrī ir uzsākts sugu grupas “Roņi” dabas aizsardzības plāna izstrādi, kas jāpabeidz līdz 2019.gada decembrim. Iespējamie nosacījumi varētu tikt definēti šajā sugu aizsardzības un apsaimniekošanas plānā.

Roņu skaitu ietekmē zvejniecība, konkurējot par barības resursiem un radot piezvejas risku. Piezveja lielākoties apdraud jaunus roņus, kas nelielā izmēra un pieredzes trūkuma dēļ daudz vieglāk sapinas muros un tīklos. Ievērojams skaits roņu katru gadu mirst no tā, ka sapinas zvejas tīklos un iekārtās. Tajā pašā laikā zvejnieki ir dusmīgi uz roņiem, jo tie izēd zivju resursus, kā arī bojā zvejas tīklus un iekārtas. Šīs problēmas risinājums būtu nevis pieļaut roņu medības, bet gan izmantot uzlabotus zvejas tīklus, kas novērstu piezveju un neciestu roņu uzbrukumus. Taču šīs darbības JP neregulē.

4.1.4.2. Putnu sugu aizsardzība

Līdz šim veiktie pētījumi sniedz informāciju par putnu sugu izplatību Rīgas līcī, Irbes šaurumā un Baltijas jūras atklātās daļas teritoriālajos ūdeņos. Savukārt datu par Baltijas jūras atklātās daļas EEZ pagaidām nav pieejami. Kombinējot projektu MARMONI (Rīgas līcis un Irbes šaurums, 2011-2013, aviouzskaites),

GORWIND (Rīgas līcis un daļa Irbes šauruma 2010-2011, aviouzskaites), LIFE Eastern Baltic MPAs (visa piekraste 0-30m dziļuma zona, 2006-2008, uzskaites no kuģa), Durinck et al 1994 (uzskaites no kuģa 1992-1993) un no krasta veikto uzskaiti datus (ziemā ilggadīgi visa piekraste, MARMONI pavasarī un vasarā), iespējams iegūt sugu izplatības kartes par šādām putnu sugām (Mazais ķīris *Larus minutus*; Melnais alks *Cephus grille*; Melnās un tumšās pīles *Melanitta spp.*; Kākauļis *Clangula hyemalis*; Gārgaes *Gavia spp.*; Gaigala *Bucephala clangula*; Lielā gaura *Mergus merganser*).

4.1.4.2.attēls. Putnu sugu (Mazais ķīris *Larus minutus*; Melnais alks *Cephus grille*; Melnās un tumšās pīles *Melanitta spp.*; Kākauļis *Clangula hyemalis*; Gārgaes *Gavia spp.*; Gaigala *Bucephala clangula*; Lielā gaura *Mergus merganser*) izplatība Latvijas ūdeņos.

Saskaņā ar ES direktīvu par Eiropas Parlamenta un Padomes 1979.gada 2.aprīļa Direktīvas 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību, ir pieņemti 2007.gada 27.marta MK noteikumi "Noteikumi par putnu sugu sarakstu, kurām piemēro īpašus dzīvotņu aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu sugu izdzīvošanu un vairošanos izplatības areālā".

Neskatoties uz lielo kustīgumu un sezonālajām izmaiņām, putnu koncentrēšanas vietas ir stabilas no gada uz gadu. Mainoties kopējam populāciju lielumam, var mainīties novērotais putnu skaits, bet teritorijas nozīmīgums saglabājas. Tāpēc Latvijas jūras ūdeņos ir izveidotas piecas aizsargājamās teritorijas, kas nodrošina atbilstošu aizsardzības režīmu (sk. 4.1.4.2. att.).

2016.gada ziemā Latvijas Ornitoloģijas biedrība pēc Dabas aizsardzība spērvaldes pasūtījuma veica jūrā ziemojošo ūdensputnu uzskaites, pielietojot metodiku putnu uzskaitēm no lidmašīnas (Auniņš, 2015¹⁸). Tā

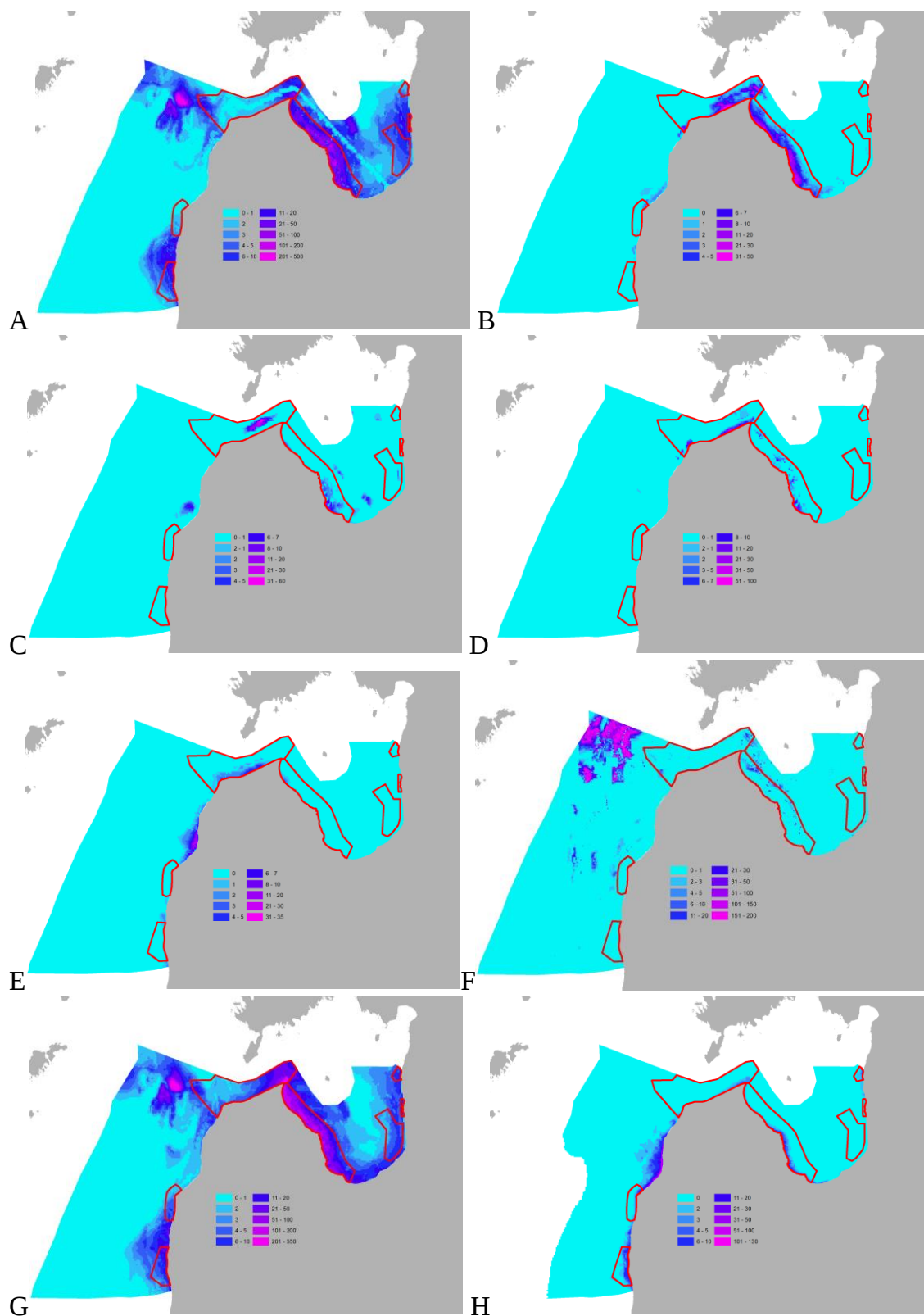
¹⁸ Auniņš, A., 2015. Putnu uzskaites no lidmašīnas. Aviouzskaiti veikšanas metodika. Latvijas Ornitoloģijas biedrība,

bija pirmā aviouzskaite Latvijas vēsturē, kas aptvēra pilnīgi visu Latvijas jūras akvatoriju (teritoriālos ūdeņus un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņus, tādēļ grūti vērtēt notikušās izmaiņas. Iepriekš aviouzskaites veiktas tikai Rīgas jūras līcī un Irbes šaurumā. Pārklājot uzskates rezultātā iegūtās sugu blīvuma kartes ar īpaši aizsargājamo teritoriju robežām, bija iespējams novērtēt, cik labi esošas teritorijas nodrošina globāli apdraudēto un citu aizsargājamo sugu aizsardzību.

Kā norādīts 2016.gada jūrā ziemojošo ūdensputnu uzskaites ziņojumā (Auninš un Stīpniece, 2016)¹⁹, tad redzamas arī teritorijas, kas atrodas ārpus Natura 2000 tīkla, bet, kurās ir konstatēta ļoti augsta apdraudēto sugu koncentrācija. Īpaši izceļas Bezimjannij sēklis selgā uz ziemeļrierumiem no Ventspils, kur konstatēta ļoti augsta globāli apdraudēto kākauļu un ES PD 1. pielikumā iekļauto mazo ķīru koncentrācija. Iepriekš šī teritorija ziemas sezonā nav tikusi apsekota, tādēļ nav informācijas par to, cik šī koncentrācija ir regulāra. Iepriekšējie šīs teritorijas apsekojumi aviouzskaītēs un no kuģa neuzrādīja augstu kākauļu koncentrāciju. Ja pierādīsies, ka šī vieta regulāri uztur lielas kākauļu populācijas, ir nepieciešams apsvērt jaunas Natura 2000 teritorijas veidošanu. 2016. gada ziemā šī teritorija izcēlās kā teritorija, kurā ūdensputni, kas barojas ar bentosa organismiem, sasniedz visaugstākās koncentrācija (sk. 4.1.4.3.attēlu)

Rīga.

¹⁹ https://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/valsts_monitoringa_dati/#putni

4.1.4.3.attēls attēls. Jūras aizsargājamās teritorijas un jūras putnu izplatība (A – kākulis *Clangula hyemalis*, B – Tumšpīles *Melanitta* sp., C- tumšās pīle *Melanitta fusca*, D – melnā pīle *Melanitta nigra*, E – gārgales *Gavia* sp., F – mazais ķīris *Larus minutus*, G – visi ūdensputni, kas barojas ar bentosa organismiem, H – visi ūdensputni, kas barojas ar zivīm.

Līdzīgi kā ar aizsargājamo biotopu stāvokli, arī aizsargājamo putnu stāvoklis tiek vērtēts reizi sešos gados. Pedējo reizi vērtējums tika veikts 2012. gadā (sk. 4.1.4.2. tabulu).

Tabula 4.1.4.2. Putnu sugu saraksts, kurām piemēro īpašus dzīvotņu aizsardzības pasākumus, un to stāvokļa novērtējums saskaņā ar Putnu direktīvas 12.pantu (laika periods 2000-2012)²⁰:

Suga	Latīniskais nosaukums	Stāvokļa raksturojums
Gārgales	<i>Gavia spp.</i>	Ziemotāju populācijas stāvoklis ir svārstīgs
Tumšā pīle	<i>Melanitta fusca (L.)</i>	Ziemotāju populācijas stāvoklis ir stabils
Melnā pīle	<i>Melanitta spp.</i>	Ziemotāju populācijas stāvoklis ir stabils
Kākaulis	<i>Clangula hyemalis</i>	Tendences nav zināmas
Gaigala	<i>Bucephala clangula (L.)</i>	Ziemotāju skaits palielinās, spalvu maiņas populācija samazinās
Lielā gaura	<i>Mergus merganser (L.)</i>	Ziemotāju populācija stāvoklis ir svārstīgs
Mazais ķīris	<i>Larus minutus</i>	Ziemotāju populācijas stāvoklis ir svārstīgs
Lielais alks	<i>Alca torda (L.)</i>	Ziemotāju populācijas stāvoklis ir stabils
Melnais alks	<i>Cephus grylle</i>	Ziemotāju populācijas stāvoklis ir stabils

Iespējamās izmaiņas, ja JP netiktu īstenots

JP nemaina izmantošanas nosacījumus un regulējumu attiecībā uz putnu sugu aizsardzības prasībām. JP paredz izpēti Latvijas EEZ, lai noskaidrotu īpaši aizsargājamo biotopu un sugu sastopamību un tādējādi pamatotu jaunu AJT izveidi. JP jau ir noteicis piecas bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorijas (sk. 4.1.1. attēlu), tādējādi būtībā paredzot iespējamu šādu teritoriju izveidi, ja šajās teritorijās tiks identificēti aizsargājamie putnu sugas, kurām ir nepieciešams izveidot AJT.

4.1.4.3. Zivju sugu aizsardzība

Līdzīgi kā par īpaši aizsargājamiem biotopiem, arī par īpaši aizsargājamām sugām, kas noteiktas Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija direktīvā 92/43/EEK par Dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību, ir jāziņo saskaņā ar 17. pantu reizi sešos gados. Ziņošana attiecas uz lasi (*Salmo salar*), sīgu (*Coregonus lavaretus*), strauta nēgi (*Lampetra planieri*), upes nēgi (*Lampetra fluviatilis*).²¹ Šīs ir sugas, kas dzīvo un barojas galvenokārt jūrā, bet nārstot dodas uz saldūdens ūdenstilpēm (upēm un ezeriem).

Latvijas iesniegtais EK ziņojumā sniegtais novērtējums attiecībā uz sīgu un lasi ir, ka aizsardzības stāvoklis ir nelabvēlīgs-slikts, un šāda situācija ir nemainīga. Upes nēga stāvoklis ir novērtēts kā nelabvēlīgs-nepietiekams, tomēr ar tendenci uzlaboties. Labvēlīgs aizsardzības stāvoklis ir sniegts par strauta nēga populāciju.

²⁰ <http://bd.eionet.europa.eu/article12/summary?period=1&subject=A067>

²¹ http://www.daba.gov.lv/upload/File/DOC/REP_EK-LV-2013-2_ES_sugu_stavoklis.pdf

ļespējamās izmaiņas, ja JP netiktu īstenots

Apdraudējumi un ietekme uz aizsargājamām zivju sugām ir saistīti ar šķēršiem un migrācijas ceļiem, piemēram, hidroelektrostaciju dambju, kā arī slūžu būvniecību. Turklāt arī eitrofikācija ietekmē nārsta vietu kvalitāti (ikri var izdzīvot vietās ar smilšainu grunti un lielu skābekļa daudzumu). Šos apdraudējumus nerisina JP, tāpēc ietekme uz aizsargājamām zivju sugām nebūs novērojama.

Laša un sīgu sugu populāciju ietekmē arī zvejniecība, tāpēc tā tiek regulēta ar kvotām Baltijas jūrā kopumā. JP uzdevums nav noteikt nozvejas apjomus, tāpēc nepastāv JP ietekme uz šo sugu stāvokli.

4.1.5. Bioloģiskās daudzveidības stāvokļa rādītāji

Makrozoobentosa indekss

Bioloģiskās daudzveidības, kas papildus ir arī eitrofikācijas raksturojošais rādītājs – mīksto grunšu makrozoobentosa indekss BQI norāda pret piesārņojuma jutīgo grunti apdzīvojošo bezmugurkaulnieku (tārpu, gliemeņu, vēžveidīgo u.c.) sugu sastopamību konkrētajā Baltijas jūras apakšreģionā. Šobrīd esošā informācija rāda **stabilu** jutīgo/toleranto sugu īpatsvaru makrozoobentosa sugu kopā. Tomēr pašreizējā vērtība neatbilst labam vides stāvoklim.

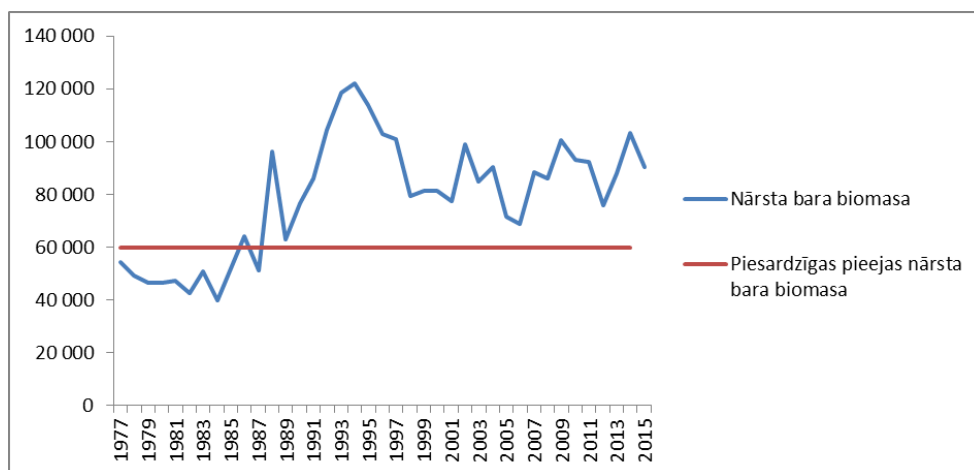
ļespējamās izmaiņas, ja JP netiktu īstenots

Makrozoobentosa indekss raksturo eitrofikācijas piesārņojuma ietekmi, kuru galvenās ietekmes JP nerisina. Tomēr, ja nākotnē tiktu attīstīta zivju akvakultūra, kas papildus radītu barības vielu noplūdes, tad attiecīgi tiktu negatīvi ietekmētas arī šī rādītāja vērtības. Vairāku starptautisku un arī Latvijā testētu projektu pieredze rāda, ka audzējot gliemenes un aļģes, varētu sekmēt eitrofikācijas samazināšanos. Tomēr JP 2.redakcija nav telpiski prioriterizējusi šādas akvakultūras nozares attīstību.

4.2. Komerčiālo zivju un gliemeņu populācijas

Labā vides stāvokļa definīcija nosaka ka visas komerciāli izmantotās zivju un gliemeņu populācijas ir bioloģiski drošā apjomā, uzrādot tādu populācijas sadalījumu atkarībā no vecuma un lieluma, kas liecina par zivju krājumu labu stāvokli. Nārsta bara biomasa Rīgas līča reņģei ir komerciālo zivju vides stāvokļa rādītājs. Tā kā mērķa lielums labam vides stāvoklim ir noteikts tikai reņģu populācijai Rīgas līcī, tad šis rādītājs ir izmantots JP un SIVN. Tomēr JP 1.redakcijas "Paskaidrojuma raksta" 8.3. nodaļā ir sniegta izvērstāka informācija par zivju resursu izplatību un resursu attīstību. Rādītāja aprēķinos ņem vērā dažādās reņģu vecuma grupās nārstojošo īpatņu skaitu un biomasu. Tā, piemēram, reņģes, kuras ir tikai 1 gadu vecas nenārsto un tās no aprēķina ņem laukā, reņģes, kuras ir sasniegušas 2 gadu vecumu nārstot uzsāk aptuveni 85% no visas populācijas u.t.t. aprēķina visas vecuma grupas. Informācija par vecuma grupām tiek iegūta no zivju uzskaites programmas. Latvijai izstrādātais mērķa lielums reņģu nārsta barām ir 60,0 tūkstoši tonnu zivju gadā. Zemāka aprēķinātā biomasa norādīs uz vides stāvokļa pasliktināšanos.

Rīgas līča reņģes krājuma stāvoklis pēdējos gados ir stabilā stāvoklī (sk. 4.2. attēlu). Būtiskas izmaiņas tika novērotas pēc 1989. gada, kad līcī tika konstatēts hidroloģisko apstākļu izmaiņas. Siltās ziemas bija labvēlīgas reņģu krājuma atražošanās sekmēm. Pieaugot reņģu krājumam, aktivizējās arī zveja, palielinot zvejas izraisīto mirstību. 2005. - 2006. gadā reņģu nārsta bars noslīdēja līdz 70 tūkst. tonnām, kas bija zem vidējā ilgtermiņa rādītāja. Turpmākajos gados līča reņģu nārsta bara apjoms palielinājās un 2014. gadā tika novērtēts 103 tūkst. tonnu apmērā. Zvejas izraisītā mirstība pēdējos gados ir samazinājusies.

4.2. attēls. Rīgas līča reņģes krājuma stāvoklis. (avots: ICES WGBFAS report, 2015)

Iespējamās izmaiņas, ja JP netiktu īstenots

JP ietekme uz zivju krājumu ir saistīta ar iespējamu jaunu jūras izmantošanas veidu attīstību, kas skartu zivju nārsta vietas. Piemēram, vēja un viļņu enerģijas ieguves iekārtu uzstādīšana var būtiski ietekmēt reņģu un plekstu zivju nārsta un mazuļu uzturēšanas vietas.

Piekrastē (līdz 10 m izobātai) arī akvakultūras darbība var radīt būtisku negatīvu ietekmi uz zivju nārsta un mazuļu uzturēšanās vietu, atsevišķu retāk sastopamo sugu un migrējošo sugu uzturēšanās vietu. JP izstrādes gaitā šādas ietekmes ir vērtētas, un arī JP 2.redakcijā ietvertās rekomendācijas jūras akvakultūras ierīkošanai, norādu uz iespējamu ietekmi.

4.3. Eitrofikācija

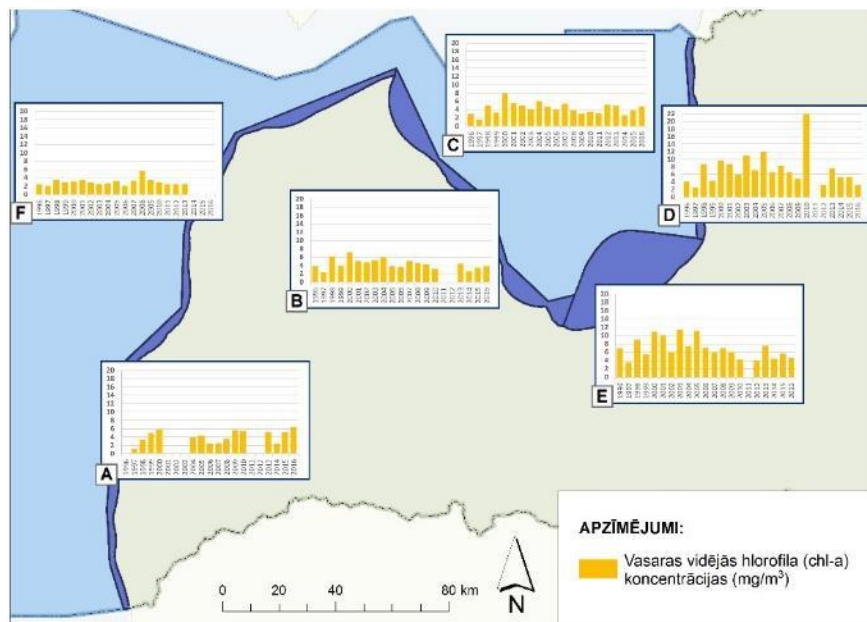
Eitrofikācija ir ūdens ekosistēmas stāvoklis, kad paaugstināta biogēnu koncentrācija veicina aļģu augšanu, kas izjauc sistēmas funkcionēšanas līdzsvaru, jo ir intensīva aļģu augšana, t.i., pastiprināta litorālo pavedienaļģu un fitoplanktona "ziedēšana", pārmērīga organisko vielu veidošanās, palielināts skābekļa patēriņš, skābekļa koncentrācijas samazinājums piegrunts slāņos, periodiski palielinoties biogēnu daudzumam ūdenī, bentisko organismu, t. sk., zivju nāve. Paaugstinātas slāpekļa un fosfora slodzes, ko rada sauszemes avoti, kas atrodas sateces baseinā un ārpus tā, ir galvenais Baltijas jūras eitrofikācijas cēlonis. Aptuveni 75 % slāpekļa slodzes un vismaz 95 % fosfora slodzes Baltijas jūrā nonāk pa upēm vai ar tiešu novadīšanu ūdenī. Aptuveni 25 % slāpekļa slodzes rada atmosfēras nokrišņi.

Slodžu raksturojums sniegts 5.1. nodaļā. Šeit sniegts raksturojums par eitrofikācijas raksturojošiem efekta rādītājiem.

Vasaras hlorofila *a* koncentrācija Rīgas līcī un Baltijas jūra

Vasaras hlorofils *a* ir viens no galvenajiem vides stāvokļa rādītājiem, ko izmanto visas Baltijas jūras valstis, raksturojot eitrofikācijas pieaugumu vai samazinājumu Baltijas jūras apakšreģionos. Kopumā zemāka hlorofila *a* koncentrācija var norādīt uz eitrofikācijas samazināšanos un labāku vides stāvokli. Šobrīd atsevišķi Latvijas jūras ūdeņu vides stāvokļa rādītāji rāda biogēno elementu – slāpekļa un fosfora emisijas samazinājumu virszemes ūdeņos no punktveida avotiem, un eitrofikācijas raksturojošo rādītāju – vasaras hlorofila *a* koncentrācijas samazināšanās tendenci Rīgas līča un atklātās Baltijas jūras piekrastē.

Baltijas jūras piekrastē hlorofila a koncentrācija visā novērojumu periodā ir svārstījusies plašā amplitūdā, uzrādot vairākus koncentrāciju kāpumus ar tiem sekojošiem kritumiem (sk. 4.3.1. attēlu). Kopumā koncentrāciju līmenis norāda uz to, ka vides stāvoklis **neatbilst laba vides stāvokļa kritērijiem** nevienā no apskatītajiem ūdens objektiem.

4.3.1. attēls. Hlorofila-a vidējā vasaras koncentrācija pārejas, piekrastes un jūras ūdeņos, mg/m³ (avots: LHEI, 2018)

Potenciāli toksiskā fitoplanktona (zilaļģu) koncentrācija Rīgas līcī

Pēdējos gados Rīgas līča un Baltijas jūras fitocenozē noteiktas 8-10 potenciāli toksiskās aļģu sugas. Visbiežāk sastopamo potenciāli toksisko fitoplanktona sugu maksimālās biomasas attēlotas 4.3.2. A); B) att. Rīgas līča centrālajā daļā (119.st.) un piekrastē pretim Daugavas ietekai līcī (165.st.) laika posmā no 1997. - 2017. g. un 4.3.2. C); D) att. Baltijas jūras piekrastē pie Ventspils (VE. st.) un Liepājas (LI.st.) no 2004. - 2017. g..

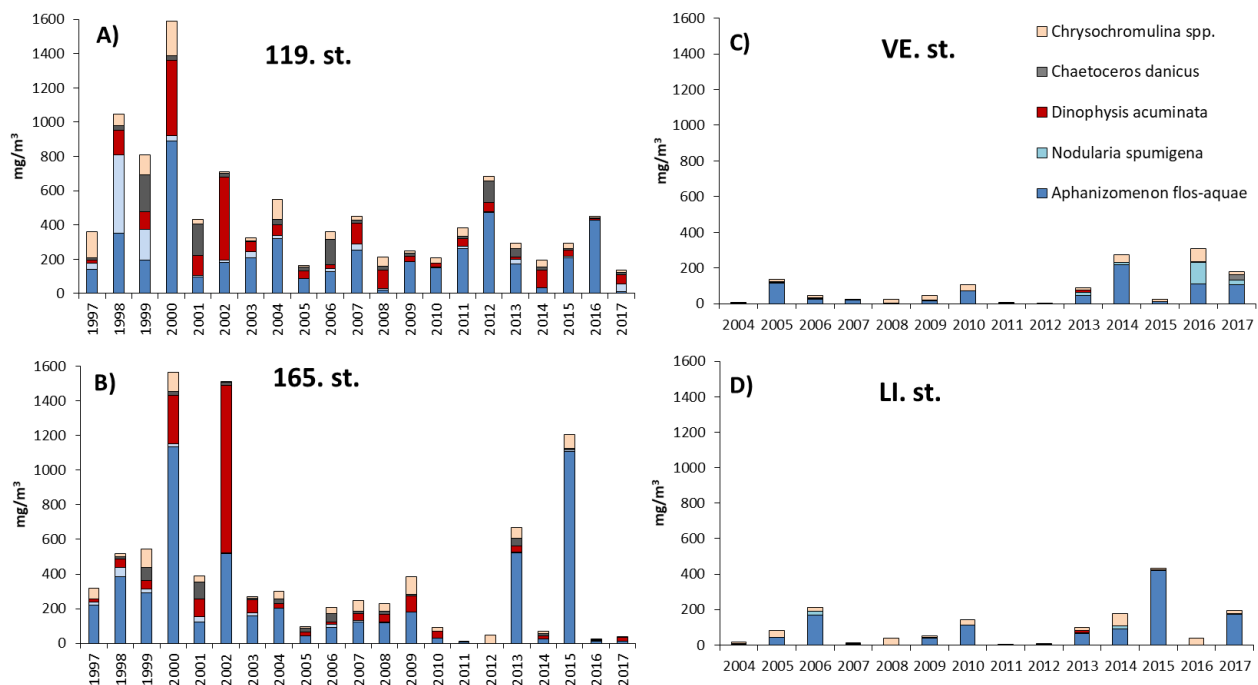
2017. gada vasarā līcī centrālajā dziļūdens daļā, vairāk bija dinoflagelāta *Dinophysis acuminata* un cianobaktērija *Nodularia spumigena*, savukārt piekrastes rajonos intensīvāk attīstījās cianobaktērija *Aphanizomenon flos-aquae*.

Vienīgā Rīgas līcī un Baltijas jūras Latvijas teritoriālajos ūdeņos fitoplanktonā zināmā **svešzemju, potenciāli toksiskā dinoflagelātu suga *Prorocentrum corodatum* (sinonīms *P. minimum*)** 2017. gadā nelielā skaitā tika konstatēta tikai maijā Irbes šaurumā un Baltijas jūrās piekrastē, Ventspilī. Tā šūnu skaits un biomasas bija zemāka par 0,5% no fitoplanktona kopējās biomasas.

Cianobaktēriju attīstību sekmē klimatiskie apstākļi – saulaina, silta un bez vēja vasaras laikā tās vairojas straujāk. Tāpēc var būt novērotas svārstības starp novērojuma gadiem (sk. 4.3.3.attēlu). Galvenais cēlonis aļģu, tsk., zilaļģu masveida attīstībai ir biogēnu ieplūdes jūrā, kas ietekmē fosfātu koncentrācijas jūras ūdens augšējos slāņos.²²Galvenie nepieciešamie pasākumi biogēnu slodzes samazināšanai ir noteikti gan

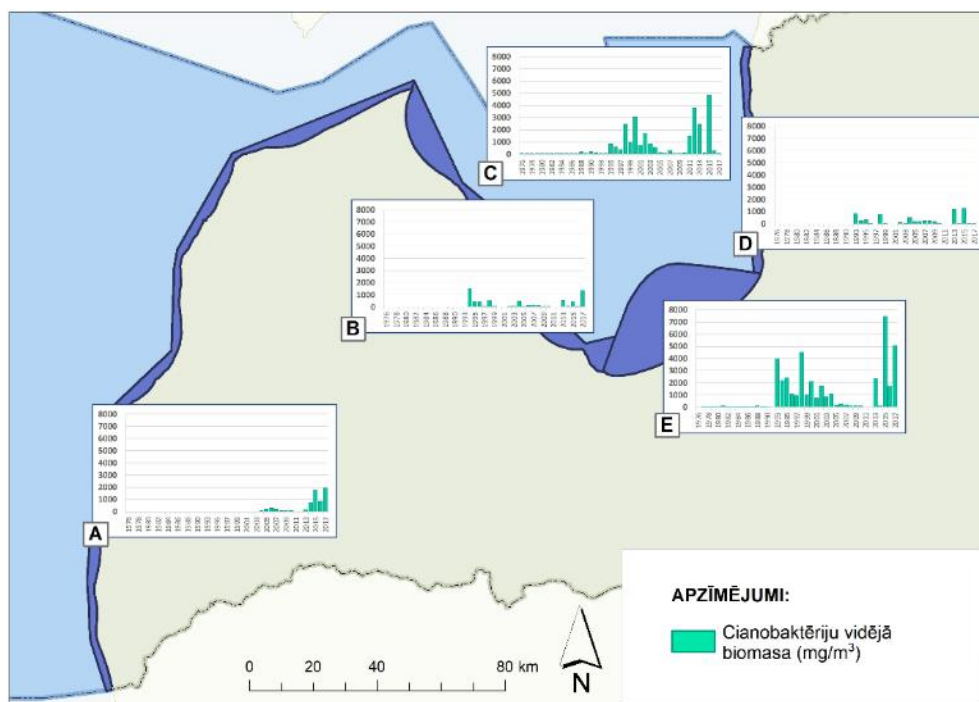
²² <http://www.helcom.fi/baltic-sea-trends/environment-fact-sheets/eutrophication/cyanobacterial-blooms-in-the-baltic-sea>

upju baseinu apsaimniekošanas plānos 2016-2021. gadam, gan "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2016.-2021.gadā". Turklāt arī HELCOM ir noteicis mērķi, kas katrai dalībvalstij ir jāsasniedz biogēnu samazināšanas shēmas ietvaros²³.

4.3.2. attēls. Visbiežāk sastopamo potenciāli toksisko fitoplanktona sugu maksimālo biomasu sadalījums Rīgas līcī A) 119.st. un B) 165.st. no 1997. - 2017. g. un Baltijas jūras piekrastē C) VE. st. un D) LI. st. no 2004. - 2017. g.. (avots: LHEI, 2018)

²³ <http://www.helcom.fi/baltic-sea-action-plan/nutrient-reduction-scheme>

4.3.3. attēls. Cianobaktēriju (*Aphanizomenon*, *Dolichospermum* un *Nodularia*) daudzgadīgā vidējā biomasa (mg/m³=μg/l) vasarā (jūnijs – augusts) A – Baltijas jūras piekrastes ūdeņi, B – Rīgas līča rietumu piekraste, C – Rīgas līča atklātie ūdeņi, D – Rīgas līča austrumu piekraste, E – pārejas ūdeņi. (avots: LHEI, 2018)

Makroaļģu *Fucus vesiculosus* maksimālā dziļuma izplatība Rīgas līcī un *Furcellaria lumbricalis* maksimālā dziļuma izplatība Baltijas jūrā

Arī citam eitrofikācijas raksturojošam vides rādītājam – makroaļģu dziļuma izplatībai, kur viena no galvenajām eitrofikācijas negatīvajām ietekmēm uz makrofītu sabiedrību ir daudzgadīgo jutīgo sugu izplatības dziļuma samazināšanās, pieejamā informācija rāda, ka dziļuma izplatība ir stabila un nav novērota tās samazināšanās. Kopumā dziļāka makroveģetācijas izplatība norāda uz labāku vides stāvokli.

Iespējamās izmaiņas, ja JP netiktu īstenots

JP neietekmē eitrofikācijas raksturojošos rādītājus tiešā veidā. Tomēr, ja tiktu realizētas aļģu un gliemeņu akvakultūras projekti, iespējams, varētu būt vēroja lokāla pozitīva ietekme uz eitrofikāciju raksturojošiem rādītājiem, piemēram, vasaras hlorofila *a* koncentrācija Rīgas līcī.

5. Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, īpaši tās, kuras attiecas uz jebkurām vides aizsardzībai būtiskām teritorijām

Dažādas nozares rada atšķirīgas slodzes uz jūras vidi, kuru negatīvas ietekmes rezultātā var rasties būtiskas vides problēmas. Neskatoties uz reģionālām un lokālām fiziski-ģeogrāfiskām atšķirībām, Baltijas jūra ir vienota ekosistēma, un Baltijas jūras problēmas tiek identificētas, vērtētas un risinātas, sadarbojoties visām jūras valstīm HELCOM ietvaros, kā arī katrai valstij atsevišķi. Arī Latvijas Vides politikas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam ir norādījušas uz aktuālākajām vides problēmām, kuras skar arī Baltijas jūru.

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāns 2007. gadā²⁴ izvirzīja ambiciozu mērķi – atjaunot labu ekoloģisko stāvokli Baltijas jūrā līdz 2021. gadam. Baltijas jūras rīcības plāns nosaka četrus darbības virzienus, kas raksturo galvenās vides problēmas Baltijas jūrā: eutrofikācija, bīstamās vielas, bioloģiskās daudzveidības stāvoklis, jūrlietu aktivitātes.

HELCOM Sekretariāts sadarbībā ar reģiona valstīm ir sagatavojis un npublicējis visaptverošu un integrējošu “Baltijas jūras vides stāvokļa” novērtējumu, kas publicēts 2018.gada jūnijā.²⁵ Šajā pārskatā ir izmantota informācija no šī ziņojuma, lai sniegtu arī kopējo Baltijas jūras situācijas raksturojumu, saistībā ar tiem rādītājiem, kas būtiski telpiskajā plānošanā.

Detalizēta analīze starp nozarēm/aktivitātēm, to radītajām slodzēm un aktivitāšu radīto slodžu nozīmību pēc to ietekmes veikta noslēguma ziņojumā „Priekšizpēte pasākumu programmas izstrādei laba jūras vides stāvokļa panākšanai” (Rīga, 2014), kā arī ietverta Pasākuma programmas 1.pielikumā. Slodžu ietekmes nozīmīguma ekspertu veiktais novērtējums ir balstīts uz diviem elementiem:

1. katras aktivitātes radītās slodzes relatīvā nozīmība, jeb ieguldījums kopējā slodzē uz kvalitatīvo raksturlielumu;
2. slodzes ietekmes telpiskā nozīmība (cik lielu Latvijas jūras ūdeņu daļu ietekmē konkrētās aktivitātes radītā slodze).

Tabula 5.1.a. Slodžu nozīmības vērtēšanai izmantotā skala (Pasākumu programma, 2016)

Skala	Kategorijas	Kategoriju apraksts slodžu nozīmības vērtējumam	Kategoriju apraksts slodžu ietekmes telpiskās nozīmības vērtējumam
1	Zema ietekme	Sektors/aktivitāte dod < 20 % no kopējās slodzes uz deskriptoru	Sektora/aktivitātes radītā slodze ietekmē < 5 % no Latvijas jūras ūdeņiem
2	Vidēja ietekme	Sektors/aktivitāte dod 20-30 % no kopējās slodzes uz deskriptoru	Sektora/aktivitātes radītā slodze ietekmē 5 -20 % no Latvijas jūras ūdeņiem
3	Augsta ietekme	Sektors/aktivitāte dod 30-50 % no kopējās slodzes uz deskriptoru	Sektora/aktivitātes radītā slodze ietekmē 20- 60 % no Latvijas jūras ūdeņiem
4	Ļoti augsta ietekme	Sektors/aktivitāte dod > 50 % no kopējās slodzes uz deskriptoru	Sektora/aktivitātes radītā slodze ietekmē > 60 % no Latvijas jūras ūdeņiem

²⁴ <http://helcom.fi/baltic-sea-action-plan>

²⁵ stateofthebalticsea.helcom.fi

Piemēram, ja aktivitātes radītā slodze dod lielu ieguldījumu kopējā slodzē uz kvalitatīvo raksturlielumu (vairāk par 50 %) un slodze ietekmē lielāko daļu (vai pat visus) Latvijas jūras ūdeņu, tad pasākumi slodzes samazināšanai no šādas aktivitātes dos lielu ieguldījums JVM sasniegšanā.

Veicot slodžu nozīmības apkopojumu (sk. 5.1.b tabula), ir izveidota aktivitāšu nozīmības matricu. Katrai aktivitātes/slodzes kombinācijai izveidotajai matricai tiek piemērots lielākās nozīmības vērtējums, jo aktivitātes nozīmība var atšķirties atkarībā no kvalitatīvā raksturlieluma.

Saskaņā ar slodžu nozīmības vērtēšanā lauksaimniecības sektora radītajai slodzei “biogēnu ienese” (jeb eitrofikācija) ir „ļoti augsta ietekme” uz lielāko daļu Latvijas jūras ūdeņu un uz sekmīgu labu jūras vides stāvokļa sasniegšanu. „Ļoti augsta ietekme” ir zvejniecības radītajai slodzei uz “selektīvu īpatņu izņemšanu no vides” un kuģniecībai - uz “svešo sugu introducēšanu”. Minētās slodzes no abiem sektoriem ietekmē lielāko daļu Latvijas jūras ūdeņu un rada risku nesasniegt labu jūras vides stāvokli. Zvejniecības sektors rada „vidējas ietekmes” slodzi uz “fiziska iedarbība uz bentisko substrātu un bentisko sabiedrību”. Savukārt daudzām aktivitātēm un to radītajām slodzēm ir „zema ietekme” uz Latvijas jūras ūdeņiem un sekmīgu labu jūras vides stāvokļa sasniegšanu.

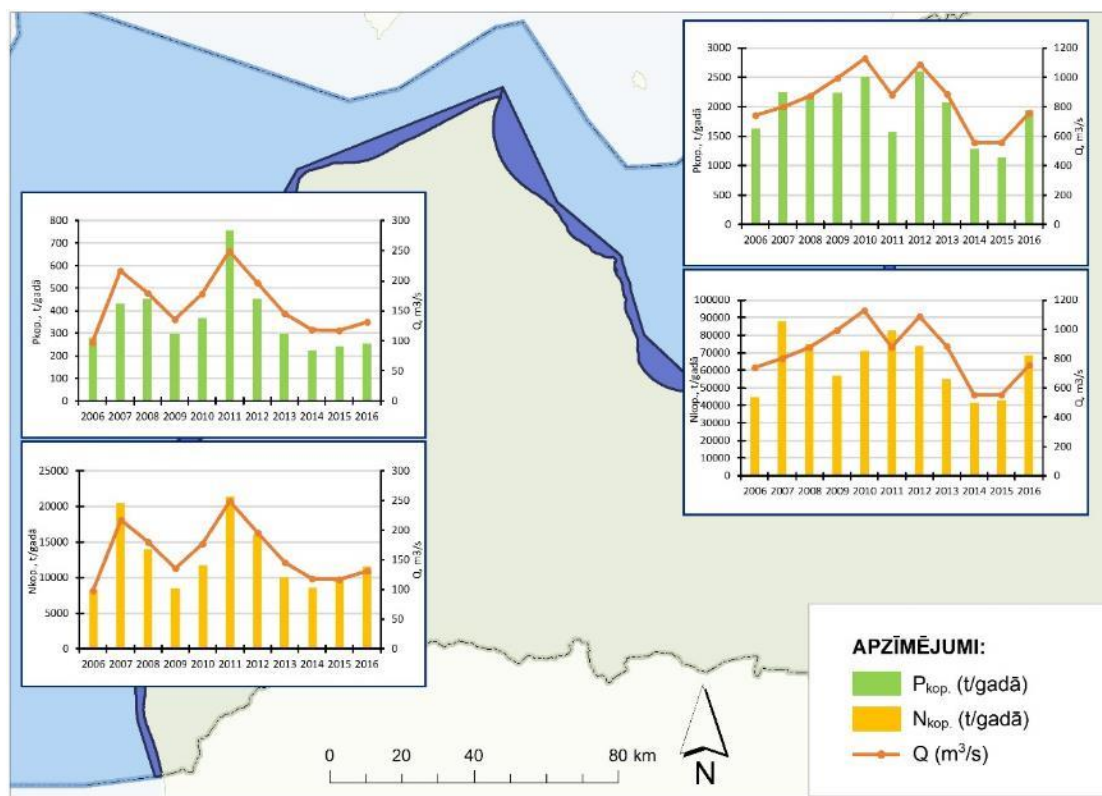
5.1.b. tabula. Slodzes un to nozīmības apkopojums Latvijas ūdeņos (Pasākumu programma, 2016))

Aktivitātes (nozares), kas rada slodzes														Slodzes (atbilstoši Direktīvas III pielikuma 2.tabulai)
Lauksaimniecība	Mežsaimniecība	Ūdens un komunālā saimniecība	Transports	Kuģniecība (t.sk. ostas)	Zvejniecība	Akvakultūra	Enerģijas ieguve	Apkure (centralizētā un individuālā)	Rūpnieciskā ražošana	Hidrobūves	Tūrisms un rekreācija	Dažādi iekšzemes avoti	Militārās aktivitātes	
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					Biogēnu ienese
x		x	x	x		x	x	x	x					Piesārņojošo vielu ienese
					x									Selektīva īpatņu izņemšana
				x		x								Svešo sugu introdukcija
				x	x					x				Fizikālā ietekme
					x									Piezveja
				x	x					x				Fiziska iedarbība uz bentisko substrātu un bentisko sabiedrību
				x	x						x	x		Cieto atkritumu ienese jūras un piekrastes vidē
				x						x	x		x	Trokšņa un cita veida enerģijas ievadīšana

5.1. Eitrofikācija

4.3. nodaļā jau ir sniegti ar eitrofikāciju saistīti vides stāvokļa raksturojoši rādītāji. Šajā nodaļā tāpat kā JP tiek sniegts raksturojums par slāpekļa un fosfora slodzēm, kas rada eitrofikācijas problēmu. Kā norāda HELCOM²⁶, 97% no Baltijas jūras cieš no eitrofikācijas, ko radījušas pārmērīgas barības vielu noteces gan pagātnē, gan pašreiz.

Slāpekļa un fosfora slodzes ir ļoti atkarīgas no upju caurplūduma attiecīgajā gadā. Saskaņā ar LHEI veikto "Jūras vides stāvokļa novērtējuma 2.redakciju" (2018)²⁷ kopumā gan slāpekļa, gan fosfora slodzes uzrāda nelielu samazināšanās tendenci, salīdzinot divus periodus- 2007.-2011. un 2012.-2016. gadam. (sk. 5.1. a tabula). Kā jau iepriekš minēts, upju caurplūdums novērtējuma periodā vidēji bija jūtami mazāks kā iepriekšējā periodā. Līdz ar to pastāv samērā liela iespējamība, ka novērotais slodžu samazinājums vismaz daļēji varētu būt saistīts ar upju caurplūduma samazinājumu.

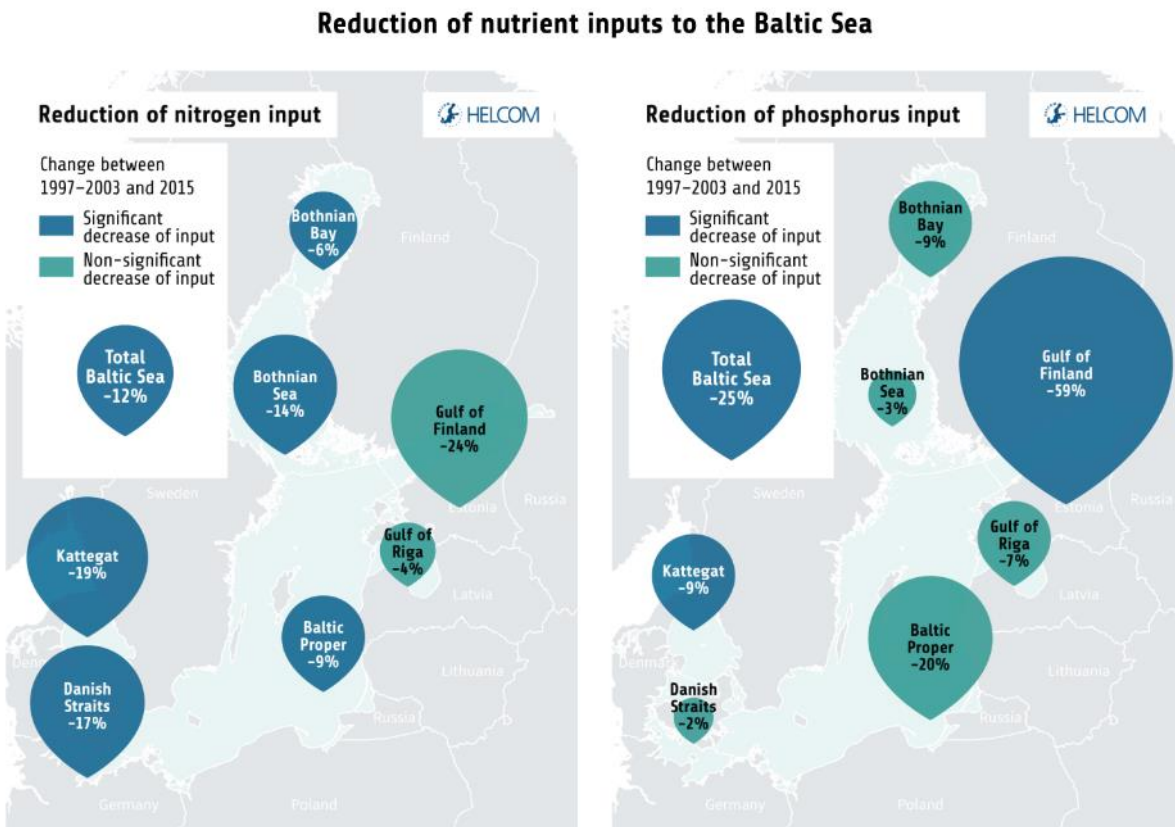

Attēls 5.1.a. Upju caurplūduma, slāpekļa un fosfora slodžu dinamika uz Rīgas līci un Baltijas jūru. Attēlotās slodzes ir Latvijas teritorijā un pārrobežas pārneses rezultātā radušos slodžu summa, kas nav normalizēta pret upju caurplūdumu. (avots: LHEI, 2018)

²⁶ <http://stateofthebalticsea.helcom.fi/pressures-and-their-status/eutrophication/#nutrient-inputs-to-the-baltic-sea>

²⁷ LHEI 2018. gadā sagatavotais Jūras vides stāvokļa novērtējuma projekts

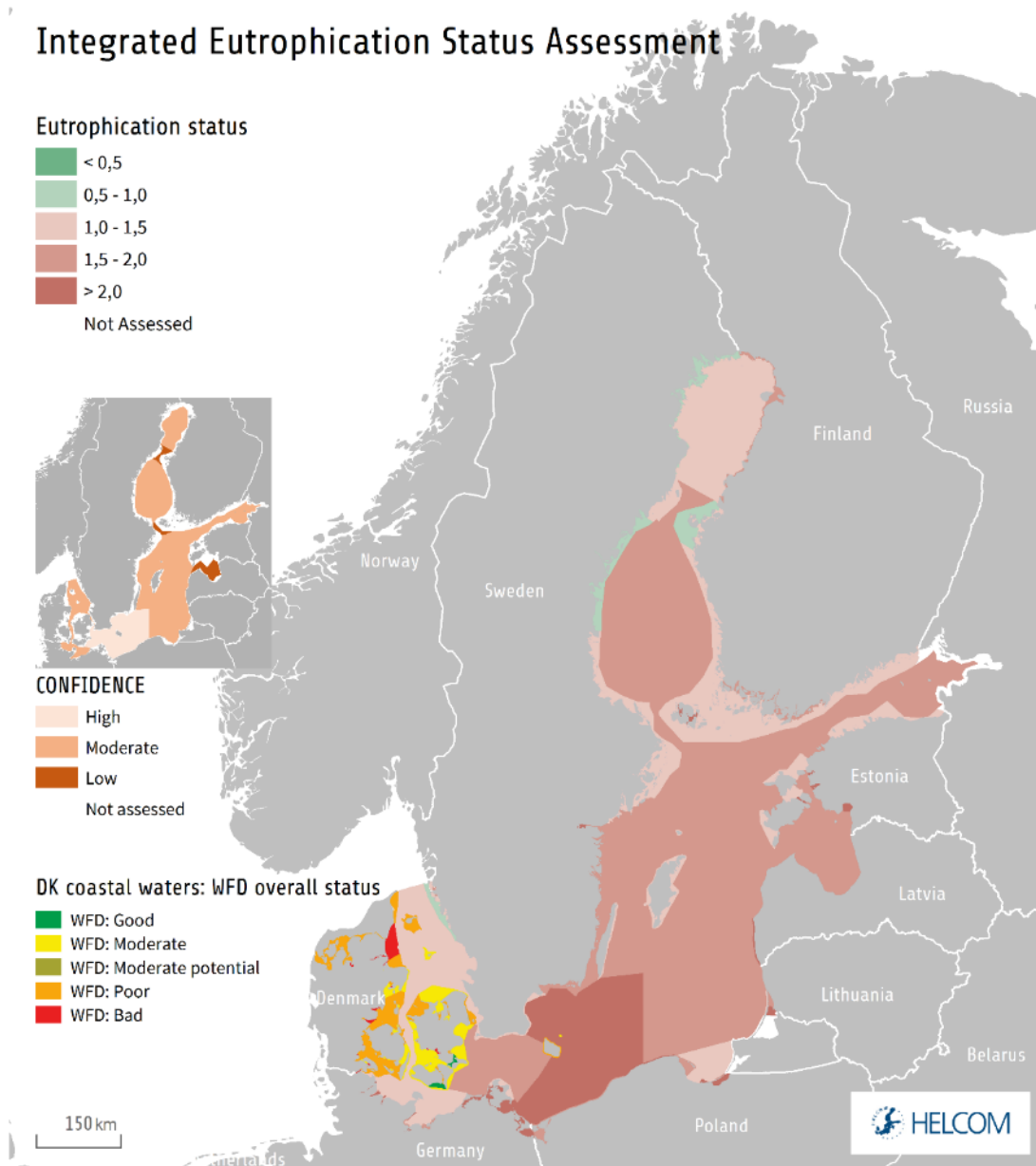
HELCOM²⁸ ir veicis novērtējumu par barības vielu samazinājumu tendencēm, salīdzinot situāciju uz 2015. gadu pret bāzes jeb reference slīmeni (1997-2003). Visā Baltijas jūrā ir novērots slodzes samazinājums – slāpeklim par 12%, bet fosforam par 25%. (sk. 5.1.b. attēlu)

Attēls 5.1.b. Slāpekļa un fosfora slodžu samazinājums Baltijas jūrā (HELCOM, 2018). Simbola lielums parāda relatīvās izmaiņas barības vielu normalizēto gada vidējo neto slodzi uz Baltijas jūras apakšbaseinu. Slodzes rādītājs ietver gan upju, gan atmosfēras piesārņojošo slodzi.

Jūras vides stāvoklis pēc eutrofikācijas līmeni raksturojošos kritērijus, ir novērtēts kopējais eutrofikācijas stāvoklis visā Baltijas jūrā. Viens no kritērijiem ir eutrofikācijas līmenis, ko vērtē pēc N un P koncentrācijām. Otrs kritērijs ir tiešās ietekmes rezultāta (efekta) novērtēšanai – hlorofila *a* koncentrācija un ūdens caurspīdīgums (izteikts Seki dziļuma parametrā). Trešais kritērijs ir netiešās ietekmes novērtēšanai – izšķīdusā skābekļa koncentrācija un bentiskās kvalitātes indeksa (BQI) vidējās vērtības. Kopējais jeb integrētais vērtējums no 2011.-2016. gadam rāda, ka Baltijas jūru ietekmē eutrofikācija.

²⁸ HELCOM 2018i. Inputs of nutrients to the sub basin HELCOM core indicator 2018. Core indicator report. Pieejams: <http://www.helcom.fi/baltic-sea-trends/holistic-assessments/state-of-the-baltic-sea-2018/reports-and-materials>

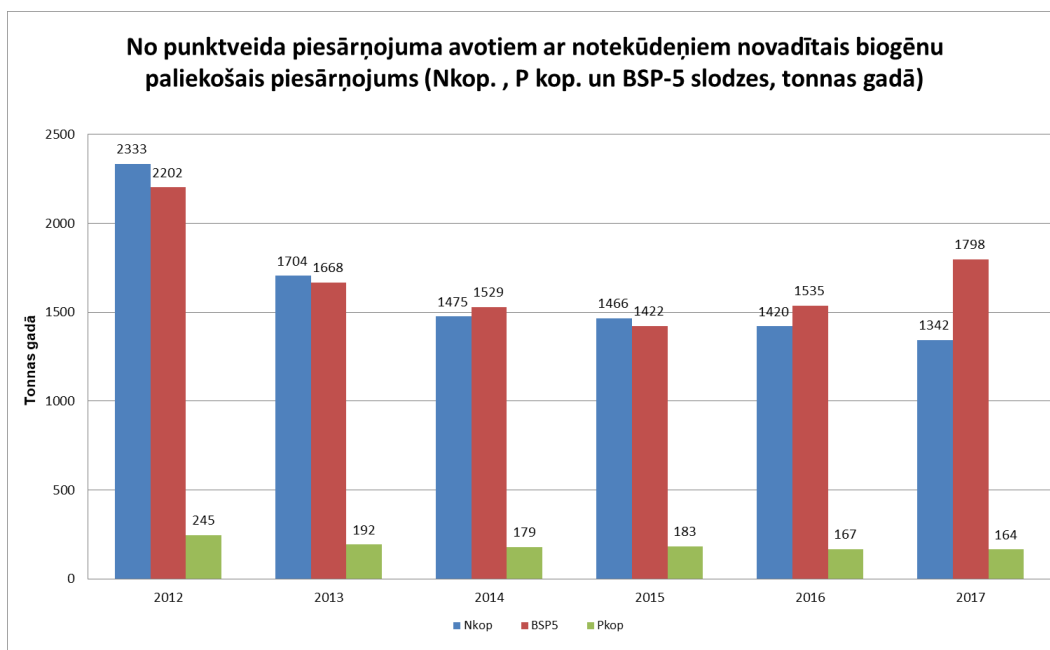
Attēls 5.1.c. Integrētais stāvokļa novērtējums attiecībā uz eitrofikāciju Baltijas jūrā (avots; HELOCM, 2018). Ja vērtība ir <1, tad eitrofikācijas nav; ja vērtība ir >1, tad ir augsts eitrofikācijas stāvoklis un vides stāvoklis nav labs.

Biogēno elementu (N, P) emisijas virszemes ūdeņos no punktveida piesārņojuma avota (tonnas, gadā)

No punktveida avotiem galvenais šo vielu avots ir lielāko pilsētu un apdzīvoto vietu komunālo saimniecību notekūdeņi, kuri pēc attīrīšanas notekūdeņu attīrīšanas iekārtās tiek novadīti virszemes ūdens objektos. Komunālās saimniecības un uzņēmumi novada vidē 60-80% no kopējās punktveida avotu biogēnu slodzes. Pārējo slodzi rada galvenokārt rūpniecības uzņēmumi.

Dati uzrāda, ka pēdējo piecu gadu laikā (2012.-2017. gadam) ir būtiski samazinājusies slodze no punktveida avotiem: fosfora emisijām apmēram par 33% un N gandrīz par 43%. Tas ir bijis iespējams pateicot

investīcijām, ko pašvaldības ir ieguldījušas notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbības uzlabošanai, tai skaitā Rīgā.

5.1.d. attēls. Biogēno elementu (N, P) emisijas virszemes ūdeņos no punktveida piesārņojuma avota (avots: LVĢMC, 2018)

JP izstrādes gaitā tika apkopota informācija par notekūdeņu attīrīšanas iekārtu izvietojumu piekrastes zonā. Lielo pilsētu (Rīgas, Ventspils, Liepājas) attīrītie notekūdeņi tiek novadīti tieši jūrā, otra lielākā daļa notekūdeņu tiek novadītas piekrastes upēs, upju grīvās (sk. 5.1.e attēlu). Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbības efektivitāte ietekmē jūrā nonākošo biogēnu slodzi, it īpaši fosfora radīto piesārņojumu, kas ietekmē arī cianobaktēriju izplatību un attiecīgi rekreācijas attīstības iespējas. Upju baseinu apsaimniekošanas plānos ir ietverti pasākumi, kas vērsti uz biogēnu slodzes samazināšanu no punktveida avotiem, tas ir no notekūdeņu attīrīšanas iekārtām.²⁹

²⁹ <https://www.meteo.lv/lapas/vide/udens/udens-apsaimniekosana-/upju-baseinu-apgabal-apsaimniekosanas-plani-/upju-baseinu-apgabal-apsaimniekosanas-plani-un-pludu-riska-parvaldiba?id=1107&nid=424>

5.2. Bīstamās vielas

Bīstamo vielu radītais piesārņojums norāda uz ievērojamu ķīmisko vielu lietojumu antropogēnajā darbībā, kura dēļ jūras vidē nonāk vielas, kas tajā parasti nav sastopamas, kā arī vielu koncentrācija pārsniedz dabisko līmeni. Lai gan monitorings norāda, ka dažu bīstamo vielu slodze pēdējo 20–30 gadu laikā ir ievērojami samazināta, problēmas joprojām pastāv, un dažu jaunu vielu (piem., perfluorētu vielu) koncentrācija jūras vidē ir paaugstināta.

Kad Baltijas jūrā nonāk bīstamās vielas, tās var atrasties jūras vidē ļoti ilgi un var uzkrāties jūras barības ķēdē līdz pat tādām līmenim, kas ir toksisks jūras organismiem. Dažu bīstamo vielu daudzums Baltijas jūrā pārsniedz, piemēram, Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļā sastopamo vielu koncentrāciju vairāk nekā 20 reizi. Bīstamās vielas rada nelabvēlīgu ietekmi uz ekosistēmu, piemēram, pasliktina dzīvnieku vispārējās veselības stāvokli, novājina dzīvnieku, īpaši lielo plēsoņu, vairošanās sistēmu, paaugstina uzturā lietojamo zivju piesārņojuma līmeni. Dažas no atsevišķās Baltijas jūras daļās sazvejotajām zivju sugām nav lietojamas uzturā, jo tajās ir bīstamās vielas, kas pārsniedz noteiktos koncentrācijas līmeņus. Daži piesārņotāji sava toksiskuma, noturības un bioakumulācijas īpašību dēļ var būt bīstami, jo tie negatīvi ietekmē hormonālo un imūnsistēmu.

JSP skata bīstamās vielas gan vidē, gan jūras veltēs. LHEI sagatavotajā Jūras Vides stāvokļa novērtējuma 2.redakcijā ir secināts, ka dzīvsudraba novērotās koncentrācijas visos novērtējuma perioda gados būtiski pārsniedza noteikto robežvērtību. Attiecībā uz kadmiju, tad robežvērtības ir nedaudz pārsniegtas Rīgas līča atklātos ūdeņos esošai reņģei (5.2.a tabula). Analīzes ir ņemtas arī mencai un butei, kur paraugos bīstamās vielu koncentrācijas uzrādīja vērtības, kuras s ir zem robežvērtības.

Attiecībā uz organiskiem savienojumiem, 2017.gadā Rīgas līcī un Baltijas jūrā veikto ūdens analīžu rezultāti uzrāda koncentrācijas zem analītiskās noteikšanas robežas. No biotā (reņģe) veiktajiem paraugiem, robežvērtības tika pārsniegtas polibromētiem difenilēteriem (PBDE).

Līdzīga situācija ar bīstamām vielām ir arī kopējā Baltijas jūras novērtējumā (HELCOM, 2018), kur paaugstinātas koncentrācijas ir novērotas dzīvsudrabam un PBDE.

5.2.a. tabula. Stāvoklis ar bīstamo vielu koncentrāciju biotā, Latvijas ūdeņos, 2012-2016.g. (Avots: LHEI, 2018); zaļā krāsa labs stāvoklis; dzeltenā – vidējs; sarkanā - slikts.

	Hg	Cd
Baltijas jūras atklātie ūdeņi (reņģe)		
Baltijas jūras piekrastes ūdeņi (asaris)		
Rīgas līča rietumu piekraste (asaris)		
Rīgas līča atklātie ūdeņi (reņģe)		
Rīgas līča austrumu piekraste (asaris)		
Pārejas ūdeņi (asaris)		

JP plānojums tiešā veidā neietekmē bīstamo vielu pārvaldību, taču to kaitīgā ietekme atstāj ietekmi uz jūras izmantošanas veidiem (piemēram, zvejas resursiem), kam ir telpiska nozīmē un kuru attīstību ņem vērā izstrādājot JP.

5.3. Bioloģiskā daudzveidība

Baltijas jūrā ir unikāla sugu, biotopu un ainavu daudzveidība. Ir apzinātas apmēram 200 zivju sugas, 450 makroaļģu sugas, 1500 zoobentosa sugas, 3000 planktona sugas un daudz nezināmu baktēriju un vīrusu, kas veido Baltijas jūras bioloģisko daudzveidību. Lai gan ir veikti dažādi jūras novērojumi un apkopti dati, kas secina, ka bioloģiskā daudzveidība ir mainījusies, pieejamie dati joprojām ir sadrumstaloti un dabisko apstākļu daudzveidības ietekme uz bioloģisko daudzveidību traucē secināt un konkretizēt cilvēku darbības lomu novērotajās izmaiņās. Baltijas jūra ir ļoti dinamiska sistēma ar novērotu lielu klimatisko apstākļu svārstību, un tādējādi ir mainīga arī bioloģiskā daudzveidība. Tas ietekmē sāļumu un skābekļa koncentrācijas jūras dziļākajos slāņos, kā arī temperatūru virsējos slāņos, kas savukārt ietekmē sugu izplatību un ekosistēmu struktūru. Klimata mainība apgrūtina izprast un nošķirt dabiskās no cilvēka radītām pārmaiņām Baltijas jūras bioloģiskajā daudzveidībā. Neskatoties uz to, nav šaubu, ka dažādas cilvēku radītās slodzes ir sekmējušas novērotās bioloģiskās daudzveidības izmaiņas.

4.1. nodaļā jau ir sniegts vides stāvokļa raksturojums saistībā ar bioloģiskās daudzveidības sliktu stāvokli un galvenajiem apdraudējumiem, kas ir radījuši šo problēmu.

Samazināta eitrofikācija samazinās aļģu ziedēšanu, ievērojamu litorālo pavedienāļģu pieaugumu un bezskābekļa ieplakas, kā arī veicinās dabisku jūras ainavu, biotopu, augu un dzīvnieku sugu izplatību un eksistenci. Samazināta bīstamo vielu koncentrācija dzīvajos organismos ir veselīgas dzīvās dabas, t.i., dzīvotspējīgu Baltijas jūras populāciju priekšnoteikums. Uzlabota kuģošanas drošība samazinās iespējamo vides stresu, ko rada nelielas vai apjomīgas naftas noplūdes. Lai sasniegtu labvēlīgu saglabāšanas stāvokli, jāveic darbības, kas novērstu kuģu radītu piesārņojumu un svešzemju sugu ieviešanu.

5.4. Jūrlietu aktivitātes

Stratēģiskais HELCOM mērķis ir panākt, lai ar jūrlietām saistītās darbības Baltijas jūrā tiktu veiktas videi draudzīgā veidā. Tā kā kuģošanai ir starptautiska nozīme, to regulē pasaules mēroga noteikumi, ko pieņemušas specializētas iestādes, īpaši Starptautiskā jūrniecības organizācija (IMO).

Baltijas jūra ir viens no pasaulē visnoslogotākajiem apgabaliem. Pēdējo gadu laikā ir palielināties gan kuģu skaits, gan lielums, īpaši tas attiecas uz naftas tankkuģiem, un ir paredzams, ka nākotnē šī tendence pieaugs. Šī intensīvā satiksme notiek šauros jūras šaurumos un seklūdenī, ko ilgu laiku klāj ledus, kas padara Baltijas jūru par sarežģītu kuģošanas apgabalu, izraisa kuģu ceļu krustošanos un palielina kuģu avāriju iespējamību.

Galvenā kuģošanas un citu jūrā notiekošo darbību negatīvā ietekme uz vidi ir gaisa piesārņojums, nelikumīga un avārijas naftas noplūde, piesārņojums ar bīstamām vielām un citiem atkritumiem, kā arī svešu organismu nonākšana jūrā no kuģu balasta ūdeņiem un korpasa.

Lai sasniegtu HELCOM stratēģisko mērķi, ir apstiprināti šādi astoņi pārvaldības mērķi, kas skar svarīgākās problēmas: starptautisku noteikumu īstenošana; nekādu nelikumīgu noplūžu; droša kuģu satiksme bez nejaušas piesārņošanas; efektīva reaģētspēja avārijas situācijās; minimāls piesārņojums no kuģu notekūdeņiem; svešu sugu ieceļošanas ar kuģa balasta ūdeņiem novēršana; minimāls gaisa piesārņojums no kuģiem; nulle noplūdes no platformām jūrā; minimāli draudi no iekārtām atklātā jūrā. Šie pārvaldības mērķi nesniedz laba Baltijas jūras vides/ekoloģiskā stāvokļa tiešu raksturojumu, bet identificē galvenās problēmas saistībā ar cilvēku darbību jūrā un tās iespējamo negatīvo ietekmi.

Jūras negadījuma dēļ izlijušas naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdes seku likvidācija Latvijas ūdeņos vai to tuvumā tiek veikta saskaņā ar 1990.gada Starptautisko konvenciju par gatavību, reaģēšanu un sadarbību

naftas piesārņojuma gadījumā (turpmāk - OPRC konvencija), 2000.gada Protokolu par gatavību, reaģēšanu un sadarbību piesārņojuma gadījumos ar bīstamām un kaitīgām vielām (turpmāk - OPRC - HNS protokols), 1992.gada Konvenciju par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību (turpmāk - Helsinku konvencija), kā arī Nacionālo gatavības plānu naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā.

Nacionālā gatavības plāna naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā mērķis ir noteikt kārtību, kādā valsts un pašvaldību iestādes rīkosies neparedzētas naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdes gadījumā jūrā. Plāns nosaka trauksmes izziņošanas, piesārņojuma novērtēšanas, situācijas kontroles, operatīvās vadības un avārijas seku likvidācijas pasākumu secību neparedzētas naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu izplūdes gadījumā. Plāns ir piemērojams jebkuram negadījumam jūrā, kas izraisa vai draud izraisīt piesārņojumu Latvijas ūdeņos ārpus ostu akvatorijām.

Plāns izstrādāts atbilstoši Latvijas normatīvajiem aktiem, kā arī Helsinku konvencijai, OPRC konvencijai, OPRC - HNS protokolam, 1973.gada Starptautiskajai konvencijai par piesārņošanas novēršanu no kuģiem un tās 1978.gada Protokolam (MARPOL konvencija), 1969.gada Starptautiskajai konvencijai par iejaukšanās tiesībām atklātā jūrā naftas piesārņojuma gadījumā.

JP izstrādē ir izvērtētas ar jūrlietu saistītās problēmas un uzdevumi, lai mazinātu piesārņojuma un negadījuma riskus. Tas attiecas uz drošu kuģošanas satiksmes plānošanu, rezervējot kuģošanai teritorijas ar drošības zonām, kas novērstu iespējamus avārijas riskus.

5.5. Klimata pārmaiņas

Pēdējo divu desmitgažu laikā ir pieaugušas zināšanas par pagātnes klimata pārmaiņām Baltijas jūras reģionā. Pārmaiņas nākotnē un tā radītās ietekmes arī ir intensīvi pētītas, pievēršot īpašu uzmanību tām pārmaiņām, kas nav saistītas ar dabiskām klimatu faktoru svārstībām. Tomēr, kā atzīts HELCOM 2013.gada klimata pārmaiņām veltītā ziņojumā³⁰, noteikto izmaiņu un cēloņu sakarību noteikšana vēl ir pirmsākumos. Pašreizējais zināšanu un sapratnes līmenis ir pietiekami labs attiecībā uz klimata pārmaiņu fiziskiem aspektiem, sniedzot iespēju veidot klimata pārmaiņu reģionālos scenārijus. Lielākie trūkumi zinātniskajā izpratnē ir par ietekmēm uz bioloģiskiem un ekoloģiskiem parametriem, kā arī sociālekonomiskām ietekmēm. Turklāt Baltijas jūras ekosistēma reaģē uz visu radīto slodžu kombinētām ietekmēm, tādējādi radot izaicinājumu atšķirt ietekmes, kas rodas cilvēku radītās slodzes dēļ vai kā klimata pārmaiņu rezultāts.

Sakaņā ar HELCOM 2013.gada ziņojumu, kas balstīts uz Baltijas novērtējumu par Klimata pārmaiņām (Baltic Assessment of Climate Change II (BACC II))³¹, ir novērotas vairākas izmaiņas. Virszemes gaisa gada vidējā temperatūra Baltijas reģionā kopš 1871.gada ir palielinājusies no 0,11°C uz ziemeļiem no 60° platuma un par 0,08 °C uz dienvidiem no 60° platuma, kā arī novērotas ekstrēmo temperatūru pieaugums. Tādējādi ir samazinājies ziemas jeb aukstās sezonas garums. Temperatūras pieaugums tiek prognozēts arī turpmāk.

Novērojumi liecina, ka kopš 1985.gada ir pieaugusi gada vidējā jūras virskārtas temperatūra par 1 °C/desmitgadē. Lielākais temperatūras pieaugums ir novērots Botnijas līča Ziemeļdaļā, Somijas līcī, Rīgas līcī un atklātās Baltijas jūras ziemeļdaļā. Ūdens virskārtas temperatūras paaugstināšanos būtiski ietekmē arī ledus segas ilguma un maksimālā apjoma samazinājuma tendence Baltijas jūras ziemeļdaļā. Modeļu prognozes liecina, ka nokrišņu daudzums ziemas periodā pieaugs visā Baltijas jūras reģiona sateces baseinā, kamēr vasaras periodā nokrišņu daudzuma palielināšanās tiek prognozēta tikai baseina ziemeļdaļā.

³⁰ HELCOM. 2013. Climate change in the Baltic Sea Area HELCOM thematic assessment in 2013. Baltic Sea Environment Proceedings No. 137.

³¹ <http://www.baltic-earth.eu/BACC2/index.html>

Nākotnē, klimatam kļūstot siltākam, kļūs biežāki palielināti nokrišņu daudzuma ekstrēmi, kas rada lielāku pilsētu teritoriju aplūšanas risku.

Vēja intensitātes un nokrišņu daudzuma izmaiņas var ietekmēt saldūdens ieteci Baltijas jūrā. Lielāka ūdens virskārtas sāļuma samazināšanās tendence tiek prognozēta Baltijas jūras šaurumos pie Dānijas krastiem, savukārt mazāk izmaiņas varētu skart Baltijas jūras ziemeļu un austrumu daļu. Izmaiņas mazāk stratificētos Baltijas jūras apakšbaseinos kā Somu līcī, galvenokārt, tiek prognozēta kā vertikālās ūdens masas stabilitātes samazināšanās, kas ir cēlonis nozīmīgām virsējā un dziļākā ūdens slāņa sāļuma izmaiņām. Klimata pārmaiņas nesīs līdzī arī biežākas un intensīvākas vētras, tādejādi palielinot jūras krastu erozijas risku.

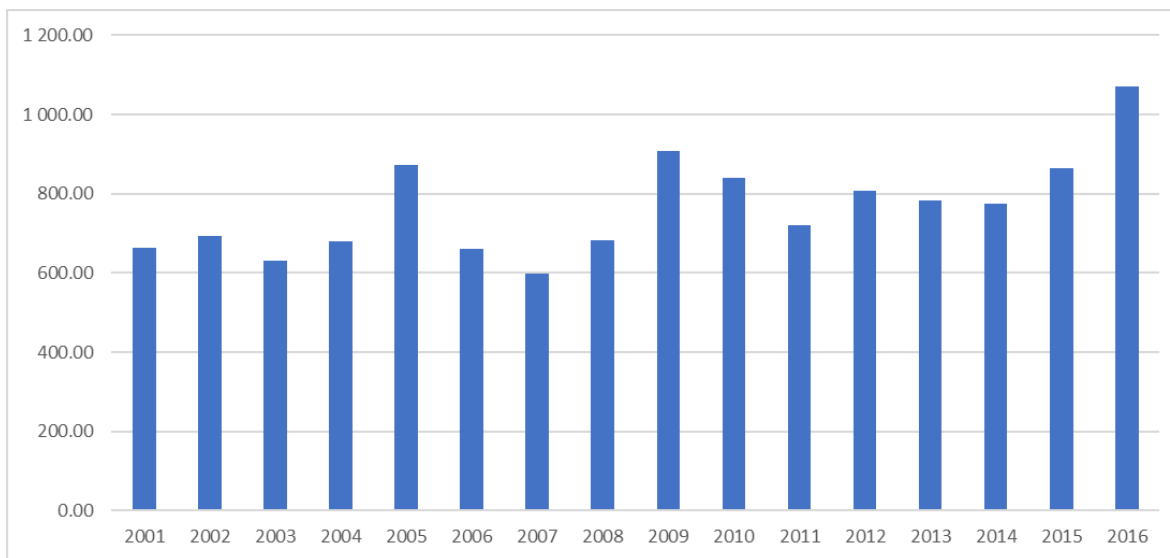
Dažādu modelēšanas rezultāti ir ar atšķirīgu nenoteiktību un pārliecību, prognozējot jūras līmeņa celšanos 21.gadsimtā. Prognozes Baltijas jūras reģionā svārstās no 0,6 m līdz 1,1 m, taču jūras līmeņa celšanās tiek arī kompensēta ar zemes garozas vertikālās kustības.

Saskaņā ar VPP „KALME” noslēguma pārskata (Andrušaitis, Kļaviņš 2010.)³² secinājumiem sagaidāms, ka Latvijas teritorijā gada vidējā gaisa temperatūra paaugstināsies par 2,6 līdz 4,0° C un gada kopējais nokrišņu daudzums palielināsies par 8 līdz 12 procentiem. Sagaidāms, ka nākotnes klimata projekcijām atbilstošus laika apstākļus Latvijā raksturos būtiski īsākas (pat par 3 mēnešiem) ziemas, kas reducēsies uz februāra mēnesi, pavasara iestāšanās par pusmēnesi agrāk, par diviem mēnešiem garāka vasara (maijs-septembris), patīkamas, relatīvi sausas un siltas atvasaras (oktobris, novembra sākums), lietaināks, garāks „rudens” (ieskaitot janvāri). Upju noteces sezonālās un reģionālās izmaiņas būs nozīmīgākas par gada vidējo vērtību izmaiņām, kas ietvers pavasara palu iestāšanos vismaz par vienu mēnesi ātrāk un nozīmīgu ekstrēmu samazināšanos, ievērojamu ziemas caurplūdumu pieaugumu, būtisku vasaras mazūdens perioda pagarinājumu un noteces samazināšanos tā laikā. Prognozēts, ka klimata mainības izraisītās ūdens temperatūras izmaiņu pieauguma rezultātā nākotnē vairs nav sagaidāma Rīgas līča aizsalšana ziemas sezonā, vasaras ūdens temperatūras maksimums pieaugs par 2,0° C, peldsezonai piemēroti apstākļi saglabāsies līdz septembra beigām, ūdens masu vertikālā stratifikācija (ūdens noslāņošanās temperatūras rezultātā) iestāsies par mēnesi ātrāk kā rezultātā pieaugs periods, kura piegrunts slānī netiek atjaunots skābeklis, piegrunts temperatūra vasarā būs augstāka kā mūsdienās, kas varētu ietekmēt ķīmisko reakciju norisi un atstās ietekmi uz bioloģiskajiem procesiem, ieskaitot organismu fizioloģiju un dzīvotņu izmaiņām, kas tālāk veicinās izmaiņas barības ķēdēs.

Situmnīcefektu gāzes (SEG) samazināšana ir viens no pasākumiem, ko visas pasaules valstis īsteno, lai samazinātu antropogēno slodzi, kas ietekmē klimatu. Attiecībā uz JP, SEG emisijas Latvijā ir saistītas galvenokārt ar jūras transporta aktivitātēm. SEG emisijas tiek aprēķinātas zvejas kuģiem, vietējai navigācijai un starptautiskai navigācijai. Vietējā navigācija pārsvarā sastāv no ostu apsaimniekošanas funkcijas un atpūtas kuģiem. Tādējādi ar jūras transportu SEG emisijas dod nelielu īpatsvaru (apmēram 1%, 2013.gadā) Latvijas kopējās emisijās. Starptautiskās navigācijas radītās emisijas apjoms 2013.gadā ir aprēķināts 743.11 tūkst. tonnu CO₂ ekvivalenta. Salīdzinot ar Latvijas valsts kopējām neto emisijām (10765.94 tūkst. tonnu CO₂ ekvivalenta), aprēķinātās starptautiskās jūras navigācijas emisijas ir apmēram 6.90% no kopējām emisijām. Saskaņā ar Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) izdotiem metodiskiem norādījumiem starptautiskās navigācijas emisijas netiek ieskaitītas Latvijas SEG emisijās.

³² Andrušaitis, Kļaviņš 2010.g. NOSLĒGUMA PĀRSKATS par Valsts pētījumu programmas „KLIMATA MAIŅAS IETEKME UZ LATVIJAS ŪDEŅU VIDĪ” I daļa, 121.lpp.

Emisijas tiek aprēķinātas pamatojoties uz CSP datiem par degvielas patēriņu, tas nozīmē ļoti agregētu informāciju.

5.5.a. attēls. Starptautiskā jūras transporta radītās SEG emisijas (Gg CO₂ ekvivalents) (datu avots: http://di.unfccc.int/detailed_data_by_party).

6. Plānošanas dokuments un iespējamās alternatīvas

Lai identificētu iespējamās jūras telpas attīstības variantus (alternatīvas), veiktu to stratēģisku izvērtēšanu un tā rezultātā nonāktu pie optimālā, dažādām ieinteresētajām pusēm un sabiedrībai pieņemamākā jūras atļautās izmantošanas risinājuma, JP izstrādes gaitā ir izstrādāti vairāki scenāriji un jūras telpas izmantošanas alternatīvas:

- 1) Alternatīvas jeb četri radikālas attīstības scenāriji (sk. 5.pielikumu)
- 2) JP 1.redakcijas jūras telpas izmantošanas risinājumi
- 3) Kuģniecības un enerģētikas nozaru attīstības scenāriji (BALTIC LINes projekta ietvaros)
- 4) JP 2.redakcijas jūras telpas izmantošanas risinājumi.

Izstrādājot Vides pārskata 2.redakciju, kā alternatīvas un attiecīgi ietekmes uz vides komponentēm tiek vērtēti 2); 3) un 4) alternatīvā.

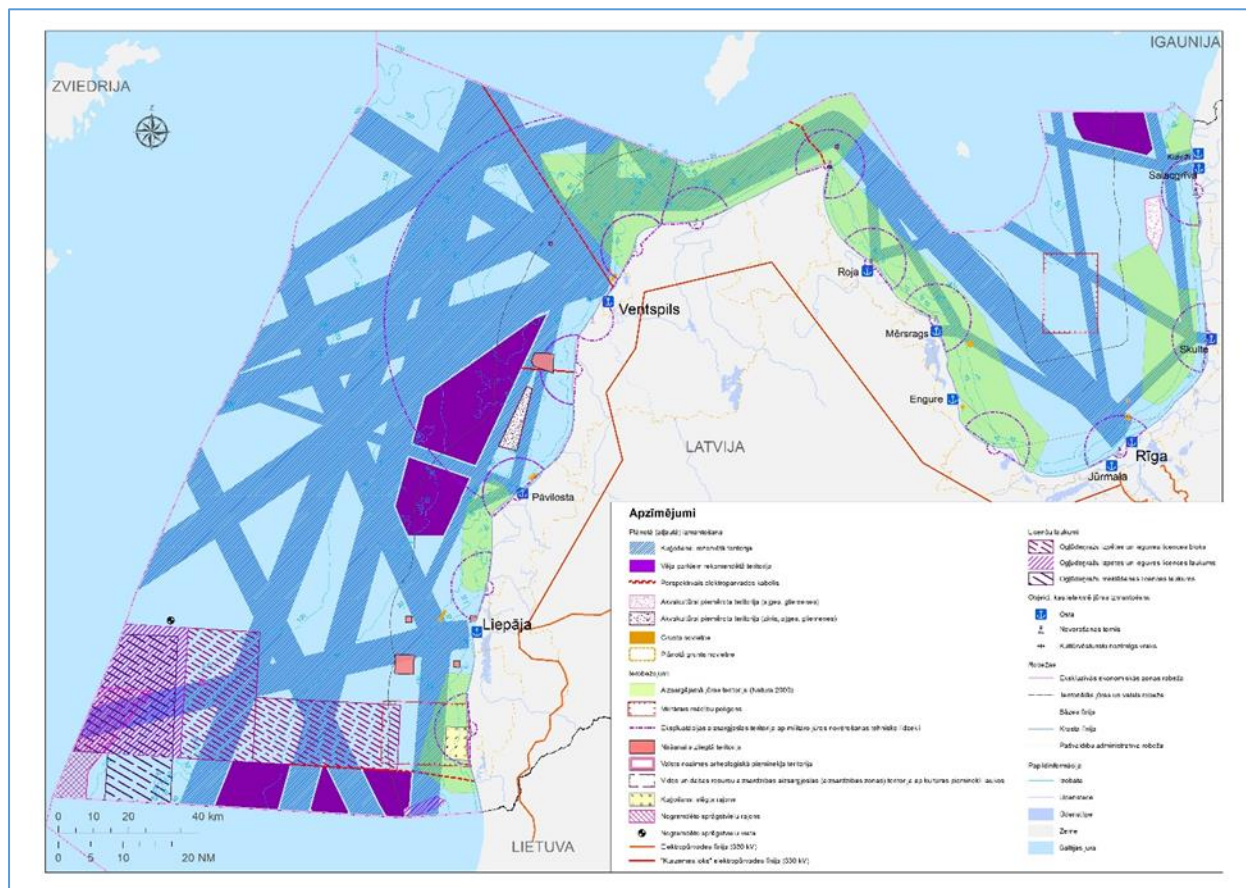
6.1. JP 1.redakcijas atļautās izmantošanas risinājumi

JP 1.redakcijas piedāvātais jūras atļautās izmantošanas risinājumu karte ir rezultāts, kas balstīts uz diskusiju rezultātiem ar jūras telpas izmantošanā ieinteresēto nozaru pārstāvjiem, stratēģiskajā daļā definēto jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējumu un tā sasniegšanai izvirzītajām prioritārajām jomām un mērķiem, kā arī atļautās izmantošanas noteikšanas kritērijiem (sk. 6.1.attēlu). JP 1.redakcijas plānojums paredz četras jūras telpas atļautās izmantošanas kategorijas:

- **Prioritāro interešu teritorijas** - kategorijā ir ietverti esošie un plānotie jūras izmantošanas veidi, kuri ir būtiski stratēģiskajā daļā definēto prioritāro jomu (veselīga jūras vide un stabila ekosistēma; valsts drošība; attīstīta jūrniecības nozare un droša kuģu satiksme, kā arī ilgtspējīga zivsaimniecība un tūrisms) interešu nodrošināšanai. Šiem lietojuma veidiem tiek paredzētas platības, izslēdzot vai nosakot ierobežojumus darbībām, kas var radīt traucējumu vai kaitējumu to pastāvēšanai vai attīstībai;
- **Potenciāli attīstāmās teritorijas** - kategorijā ir ietverti tie potenciāli attīstāmie jūras izmantošanas veidi (atjaunojamo energoresursu ieguve, akvakultūra, jaunu jahtu ostu izveide), kuru attīstībai ir noteiktas piemērotākās platības, ņemot vērā saimniecisko darbību ierobežojošos dabas apstākļus, iespējamo ietekmi uz jūras ekosistēmu, kā arī iespējamās konfliktus ar citiem jūras izmantošanas veidiem. Lai uzsāktu šajās teritorijās paredzēto atjaunojamo energoresursu ieguvu vai akvakultūras attīstību, nepieciešams atbilstoši normatīvajos aktos (MK noteikumi Nr. 631) noteiktajai kārtībai pieteikt laukumus, saņemt licenci laukuma izpētei, veikt IVN procedūru un saņemt licenci būvju ekspluatācijai. IVN procedūra jāveic un jāsaņem atbilstošas atļaujas arī attīstot jaunas jahtu ostas.
- **Esošie izmantošanas veidi un objekti jūrā**, kuri ir saistoši jūras telpas izmantošanā un kuru novietojumu un izmantošanas kārtību nosaka normatīvie akti.
- **Vispārējās izmantošanas teritorijas**, kur pieļaujami visi izmantošanas veidi (t.sk. zveja, kuģošana, tūrisms un rekreācija, izpēte u.c.), kas nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteiktajiem ierobežojumiem un nerada būtisku negatīvu ietekmi uz jūras vidi. Lai uzsāktu jaunus jūras izmantošanas veidus, nepieciešams atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai pieteikt laukumus, saņemt licenci laukuma izpētei, veikt IVN procedūru un saņemt licenci būvju ekspluatācijai (MK noteikumi Nr. 631) vai zemes dzīļu izmantošana jūrā (MK noteikumi N.633).

6.2. Kuģniecības un enerģētikas nozaru sabalansētas attīstības scenārijs (BALTIC LINes projekts)

Pēc JP 1.redakcijas izstrādes turpinājās darbs ar mērķa grupu pārstāvjiem pie JP gala redakcijas sagatavošanas. Diskusijas notika ar “Baltic LINes” projekta atbalstu. Tā gaitā, no 2017. gada maija līdz septembrim, tika izstrādāti nākotnes scenāriju kopas – 4 kuģniecības un 4 enerģētikas nozaru nākotnes scenāriji. Ņemot vērā nozares individuālos scenārijus, tika izstrādāti 4 kombinētie scenāriji: dominē enerģētika; sabalansēta attīstība; dominē kuģniecība, stagnācija. Diskusiju pārstāvji atbalstīja “sabalansētas attīstības kombinēto scenāriju” kā abām nozarēm vēlamāko³³. Šis scenārijs arī tiek izmantots JP 2.redakcijas jūras telpas izmantošanas grafiskās daļas sagatavošanai.

Attēls 6.2. Kuģniecības un enerģētikas nozaru sabalansētas attīstības scenārijs (Avots: Baltic LINes projekts)

Kuģniecības nozares vēlamā attīstību jūras telpā nākotnē raksturo lielo ostu attīstība un optimāli kuģošanas apstākļi, t.sk. ievērojama kravu apgrozījuma, apkalpoto kuģu skaita, prāmju un kruīza kuģu pasažieru skaita un jahtu tūrisma pieauguma gadījumā. Kuģniecības nozarei būs jāpievērš lielāka uzmanība kuģošanas drošības aspektiem, nozare tieksies mazināt kuģu radītās emisijas, līdz ar to arī Latvijas ostām būs jāpielāgojas tehnoloģiju attīstībai. Jūras vēja parku apkalpošanā Latvijas ostām nav pieredzes un tās ir piesardzīgas un aicina enerģētikas nozari sniegt tām ekonomiski pamatotus aprēķinus par šīs tautsaimniecības nozares pienesumu ostu attīstībā.

³³ Baltic LINes. 2017. Kuģniecības un enerģētikas nozaru nākotnes scenāriji un nozaru kritiskie jautājumi: Priekšlikumi rezultātu integrēšanai Jūras telpiskajā plānojumā. Līguma atskaite.

Enerģētikas nozares vēlamā attīstība jūras telpā ir skatāma kontekstā ar sagaidāmo nelielo elektroenerģijas patēriņa pieaugumu un nozīmīgu no AER saražotās elektroenerģijas īpatsvara pieaugumu. Jūras vēja enerģijas potenciāla izmantošanai tiek paredzēti optimāli risinājumi, kas neierobežos kuģniecības attīstību un ļaus izpētīt plašākas teritorijas, lai atrastu ekonomiski izdevīgāko un citām Latvijas tautsaimniecības nozarēm mazāk ietekmējošu risinājumu jūras vēja parka novietojumam.

6.3. JP 2.redakcijas jūras telpas izmantošanas risinājumi

Balstoties uz diskusiju rezultātiem ar jūras telpas izmantošanā ieinteresēto nozaru pārstāvjiem, JP stratēģiskajā daļā definēto jūras izmantošanas ilgtermiņa redzējumu un tā sasniegšanai izvirzītajām prioritātēm, kā arī jūras telpas izmantošanas telpisko prioritāšu noteikšanas kritērijiem, JP 2.redakcijā ir noteiktas trīs jūras telpas izmantošanas kategorijas:

1. Jūras telpas izmantošanas prioritātes - kategorijā ir ietverti esošie un plānotie jūras izmantošanas veidi, kuri ir būtiski stratēģiskajā daļā definēto prioritāro jomu telpisko interešu nodrošināšanai. Jūras telpas izmantošanas prioritātes ir noteiktas, izslēdzot vai nosakot ierobežojumus darbībām, kas var radīt traucējumu vai kaitējumu to pastāvēšanai vai attīstībai. Priortārie jūras izmantošanas veidi: Kuģošanai rezervētās zonas; Valsts aizsardzības interešu zonas; Bioloģiskās daudzveidības izpētes zonas; Vēja parku izpētes zonas; Perspektīvie elektropārvades kabeļu koridori.

2. Esošie izmantošanas veidi un objekti jūrā, kuri ir saistoši jūras telpas izmantošanā un kuru novietojumu un izmantošanas kārtību nosaka normatīvie akti.

3. Vispārējās izmantošanas teritorijas, kur pieļaujami visi jūras telpas izmantošanas veidi (t.sk. zveja, kuģošana, tūrisms un rekreācija, zinātniskā izpēte u.c.), kas nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteiktajiem ierobežojumiem un nerada būtisku negatīvu ietekmi uz jūras vidi. Lai uzsāktu jaunus jūras izmantošanas veidus, nepieciešams atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai pieteikt licenču laukumus, saņemt licenci laukuma izpētei, veikt IVN procedūru un saņemt licenci būvju ekspluatācijai vai zemes dzīļu izmantošanai jūrā.

Katrā no kategorijām ir definēti savi jūras telpas izmantošanas veidi un telpas izmantošanas nosacījumi, kā arī rekomendācijas piemērotāko vietu izvēlei jauniem jūras izmantošanas veidiem.

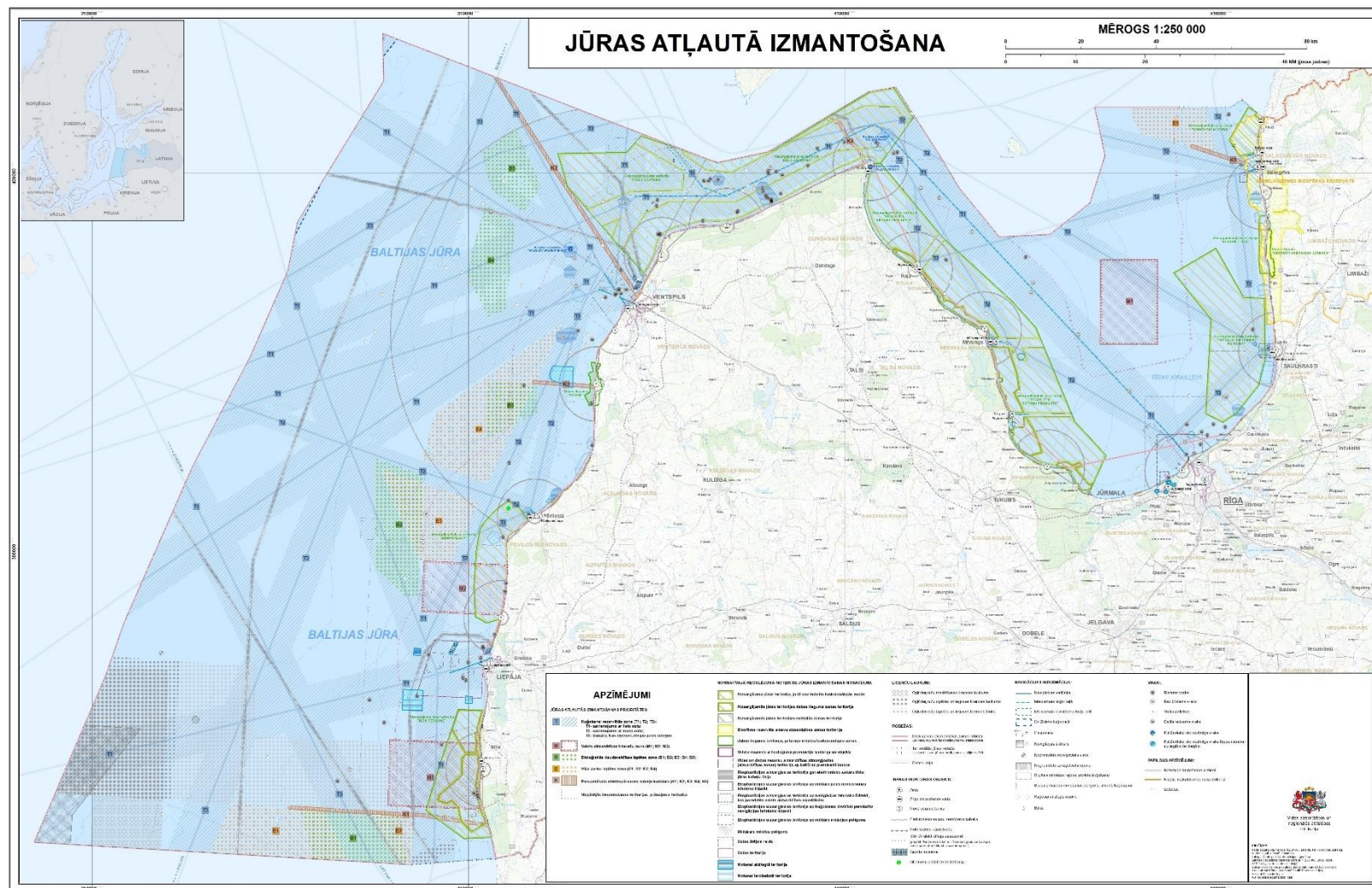
Kamēr nav izpētītas *bioloģiskās daudzveidības zonas*, nav pieļaujama licenču izsniegšana jaunu jūras izmantošanas veidu uzsākšanai, kas potenciāli varētu apdraudēt aizsargājamās zemūdens biotopus un sugas (t.sk. VES, viļņu enerģijas ieguves stacijas, ogļūdeņražu ieguves platformas, akvakultūras laukumi).

Ņemot vērā to, ka VES ierīkošana jūrā konfliktē ar citu nozaru interesēm un esošajiem izmantošanas veidiem, piemēram, kuģošanu, zveju, minerālresursu ieguvī, tūrismu, ainavu vizuālo kvalitāti, kā arī putnu un sikspārņu migrāciju, izsniedzot licenci vēja parku izpētes zonā, jāņem vērā šādi aspekti:

- Būtiski ir izvērtēt VES ietekmi uz piekrastes ainavu. Īpaši negatīva ietekme sagaidāma vietās ar dabisku vai cilvēka darbības mazpārveidotu ainavu, kā arī vietās ar īpašu kultūrvēsturisku nozīmi. No krasta saredzami VES var mazināt šādu teritoriju pievilcību tūrismam, tādēļ ieteicams VES novietot vismaz 8 km attālumā no krasta, bet stāvkraustu posmos (piemēram, Jūrkalnē) optimālais attālums būtu pat lielāks – līdz 20 km no krasta.
- Vēja turbīnu uzstādīšana var radīt kaitējumu vai iznīcināt zemūdens biotopus. Īpaši jutīgi ir akmeņainā substrātā (klintāja un laukakmeņiem, kā arī jaukta substrāta) veidojušies biotopi. Tāpēc VES nav pieļaujami zemūdens biotopu aizsardzībai izveidotās teritorijās vai arī teritorijās, kur potenciāli varētu tikt atrasti aizsargājamie biotopi.

- VES pēc iespējas būtu jāizvieto arī ārpus migrējošo putnu (gārgaļu, kākauļa, melnās un tumšās pīles, melnā alka, mazā ķīra) ziemošanas vietām, to migrācijas ceļiem, kā arī atpūtas un barošanās vietām migrācijas laikā;
- Izvēloties konkrētu vietu VES ierīkošanai, ir jāizvērtē ietekme uz kuģu satiksmi. Lai neradītu apdraudējumu kuģošanai, VES jāizvieto ārpus kuģošanai rezervētām zonām un atsevišķi jāvērtē arī to attālums līdz kuģošanai rezervētajām zonām. Izņēmuma gadījumā ir jābūt pamatojumam, ka piemērotākā VES ierīkošanas vieta atrodas tieši kuģošanai rezervētajā zonā. Tādā gadījumā atbildīgajām institūcijām nepieciešams rast telpiskus risinājumus, lai nodrošinātu kuģošanas drošību, un nepieciešamības gadījumā mainīt konkrētās teritorijas izmantošanas prioritāti.
- Teritorijās, kur tiek ierīkotas VES, tiek ierobežota zivsaimniecība un minerālresursu ieguve, tādēļ, nosakot piemērotāko vietu, nepieciešams ņemt vērā arī šo nozaru intereses, pēc iespējas izslēdzot teritorijas, kas nodrošina nozīmīgus zivju nozvejas apjomus vai arī potenciāli varētu tikt izmantotas derīgo izrakteņu ieguvei. Ja telpiski par abpusēji izdevīgu risinājumu nav iespējams vienoties, nepieciešams izvērtēt un pielietot esošo praksi kompensāciju izmaksāšanā.
- Izvēloties vietu VES ierīkošanai, jāizvērtē iespējas sadarboties ar Lietuvu vai Igauniju, piesaistot līdzfinansējumu kopīgu vēja parku attīstības projektu veidošanai.
- Teritorijās, uz kurām jau ir izsniegtas licences ogļūdeņražu izpētei un ieguvei, kā arī citas saimnieciskās darbības veikšanai, t.sk. akvakultūru ražošanai, VES licences izsniegšana nav iespējama.
- Teritorijās, kurām ir izsniegtas licences vēja enerģijas izmantošanai, var paredzēt iespēju savietot vēja enerģijas ražošanu ar viļņu enerģijas, akvakultūras produkcijas vai citu ražošanu, ja tas ir tehniski iespējams.

Rekomendācijas piemērotāko vietu izvēlei jauniem jūras izmantošanas veidiem ir izstrādātas, lai nodrošinātu sabalansētu un saskaņotu jūras telpas izmantošanu. Nosakot piemērotākās zonas jauniem jūras izmantošanas veidiem, līdzās resursa pieejamībai būtiski ir izvērtēt ietekmi uz vidi, valsts drošību, navigāciju un citām jūras izmantošanas interesēm, kā arī ņemt vērā dažādus darbības ierobežojošos faktorus. Rekomendācijās ir sniegts ietekmes uz vidi galveno problēmu īss raksturojums.

6.3. JP 2.redakcijas jūras atļautās izmantošanas risinājumi (karte pilnā izmērā skatāma JP 1. pielikumā).

7. Īss iespējamo alternatīvu izvēles pamatojums, stratēģiskā novērtējuma veikšanas apraksts

Jūras telpas izmantošanas alternatīvu izvērtēšanā izmantotas divas pieejas:

- Scenāriju (alternatīvu) stratēģiskais novērtējums pēc izvēlētajiem kritērijiem un rādītājiem;
- Padziļināts scenāriju (alternatīvu) telpiskās ietekmes izvērtējums attiecībā uz jūras ekosistēmas komponentēm (zemūdens biotopiem, putniem un galvenajām komerciāli izmantojamām zivju sugām nozīmīgām teritorijām), kā arī ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumu.

7.1. Scenāriju ietekmes uz vidi stratēģiskais izvērtējums

Līdzīgi kā ar ekonomiskām, sociālām un pārrobežu ietekmēm, kas veikts JP izstrādes gaitā, scenāriju (alternatīvu) ietekmes uz vidi novērtējums tika veikts kvalitatīvi, izmantojot multi-kritēriju analīzes metodi. Ietekmes tika vērtētas un savstarpēji salīdzinātas kontekstā ar stratēģiskajā daļā definēto jūras izmantošanas ilgtermiņa redzējumu un jūras telpas izmantošanas prioritārajām jomām. Lai novērtētu, kā konkrētais scenārijs un alternatīva nodrošinātu ilgtermiņa redzējuma īstenošanu, tika definēti 3-5 kritēriji katrai no ietekmju grupām. Lai novērtētu ietekmi uz vidi, tika izvēlēti šādi būtiskie kritēriji:

- Biogēnās slodzes samazināšana uz jūras ekosistēmu un laba jūras ūdeņu vides stāvokļa nodrošināšana (izmantotie rādītāji: N un P slodžu dinamika, vasaras hlorofila a un toksisko aļģu koncentrācijas, zooplanktona izmaiņas, nārsta bara biomasa);
- Bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmas stabilitātes nodrošināšana (aizsargājamās teritorijas, sugu izplatība, zivju resursu nozvejas telpiskā izplatība, makrozoobentosa indekss);
- Atjaunojamo energoresursu (AER) īpatsvars kopējā enerģijas patēriņā.
- SEG emisiju samazināšana (jūras transporta radītās SEG emisijas).

Tā kā vides aspekti ir arī būtiski pārrobežu kontekstā, tad Vides pārskatā alternatīvu ietekmju izvērtējumā ir iekļauts arī viens no pārrobežu kritērijiem: “Ekoloģiskais balanss”. Kritērijs raksturo to, kā tiek nodrošināts aizsargājamo teritoriju tīkla izveide, saglabāšana un apsaimniekošana, “zilo koridoru” saglabāšana sugu migrācijas nodrošināšanai, zivju resursu saglabāšanas iespējas.

Scenāriju (alternatīvu) ietekmes tika novērtētas salīdzinošā skalā (-2: būtiska negatīva ietekme; -1: neliela negatīva ietekme; 0: nav ietekmes; 1: neliela pozitīva ietekme; 2: būtiska pozitīva ietekme), balstoties uz ekspertu vērtējumu un scenāriju (alternatīvu) raksturošanai izmantotajiem attīstības tendenču rādītājiem. Vērtējumu skatīt 7.1. tabulā.

Saskaņā ar izvēlētajiem kritērijiem un rādītājiem gan JP1., gan JP2. redakcijai stratēģiskā novērtējuma rezultāts norāda uz iespējamu pozitīvu ietekmi uz vides stāvokli un jūras ekosistēmu.

7.1. tabula. Scenāriju (alternatīvu) ietekmes uz vidi izvērtējums balstoties, uz kritērijiem un rādītājiem

	JP 1.redakcija		Kuģošanas un enerģētikas sabalansētas attīstības scenārijs		JP 2.redakcija	
Kritērijs	Vērtība	Skaidrojums	Vērtība	Skaidrojums	Vērtība	Skaidrojums
Biogēnu radītās slodzes samazināšana un laba jūras ūdeņu vides stāvokļa nodrošināšana	1	Iespējama pozitīva ietekme - jo plānojot gliemeņu, aļģu, kā arī integrēto akvakultūras audzēšanas iespējas, tiek sekmēta biogēnu slodzes samazināšana, kas pozitīvi ietekmē zooplanktona izmēru, biogēno vielu (N) un aļģu koncentrāciju samazināšanos.	0	Paredzētās darbības neietekmē eitrofikācijas rādītājus, jo netiek plānotas darbības, kas palielinātu vai samazinātu šāda veida slodzes.	0	Paredzētās darbības neietekmē eitrofikācijas rādītājus. JP 2.redakcija neparedz konkrētas teritorijas akvakultūras, kas balstītas uz aļģu un gliemeņu audzēšanu, vajadzībām.
Bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmas stabilitātes nodrošināšana	1	JP 1.redakcija paredz dabas vērtību izpētes teritorijas ar kopējo platību ~1350 km ² , kas varētu sniegt ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Vēja parku novietojums netraucē putnu migrācijai un neapdraud aizsargājamās zemūdens biotopus. Atvēlētās teritorijas, kur notiktu zivju audzēšana var radīt negatīvu ietekmi uz visa veida bentiskajiem biotopiem, savukārt pret aļģu un gliemeņu akvakultūru (vai IMTA) jutīgākie būs fotiskās zonas biotopi.	-1	Scenārijs neparedz jaunas dabas vai bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorijas, kas atbalstītu jūras sugu un biotopu aizsardzību. Plānotās vēja parka izpētes teritorijas, telpiski pārklājas ar bioloģiskās daudzveidībai potenciāli nozīmīgām teritorijām, tādejādi būvniecības gadījumā radītu negatīvu ietekmi uz bentiskiem biotopiem, putnu sugām un ar to saistītiem ekosistēmu pakalpojumiem.	1	JP 2.redakcija paredz bioloģiskās daudzveidības izpētes zonas ar kopējo platību ~1350 km ² , kas varētu sniegt ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Tai pašā laikā trīs no piecām paredzētām bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorijām pārklājas ar vēja parku izpētes teritorijām, tādejādi radot iespējamu interešu konfliktu. Taču JP paredz nosacījumu, ka nav pieļaujama licenču izsniegšana jaunu jūras izmantošanas veidu uzsākšanai, kas potenciāli varētu apdraudēt aizsargājamās zemūdens biotopus un sugas.
Atjaunojamo energoresursu (AER) īpatsvars kopējā enerģijas patēriņā	1	Jūrā ir atvēlētās teritorijas vēja elektro stacijās ar kopējo platību 206,7 km ² , kā rezultātā, iespējams, pieaug no AER saražotās enerģijas īpatsvars kopējā bruto enerģijas gala patēriņā. Atvēlētās platības ir pietiekamas, nemot vērā iespējamās pieslēgumam pie elektroenerģijas pārvades tīkla jaudas līdz 2030.gadam.	2	Jūrā ir atvēlētās, rekomendētas nozīmīgas teritorijas vēja elektro staciju būvniecībai ar kopējo platību 1590 km ² , kā rezultātā, iespējams, pieaug no AER saražotās enerģijas īpatsvars kopējā bruto enerģijas gala patēriņā. Taču jāņem vērā, iespējamās pieslēguma jaudas sauszemē līdz 2030.gadam. Tāpēc nepieciešams arī	2	Jūrā ir atvēlētās nozīmīgas izpētes teritorijas vēja elektro staciju izpētei ar kopējo platību 1766 km ² , kā rezultātā, iespējams, pieaug no AER saražotās enerģijas īpatsvars kopējā bruto enerģijas gala patēriņā. Taču jāņem vērā, iespējamās pieslēguma jaudas sauszemē līdz 2030.gadam, kas ir ierobežotas. Tāpēc nepieciešams arī

	JP 1.redakcija		Kuģošanas un enerģētikas sabalansētas attīstības scenārijs		JP 2.redakcija	
Kritērijs	Vērtība	Skaidrojums	Vērtība	Skaidrojums	Vērtība	Skaidrojums
				veidot un ieguldīt elektropārvades infrastruktūrā		veidot un ieguldīt elektropārvades infrastruktūrā.
SEG emisijas samazināšana	-1	Pieaugošas kuģu satiksmes rezultātā, varētu pieaugt arī jūras transporta radītās SEG emisijas. Taču tās nepieaugs būtiski, jo tiek prognozēts, ka kuģu skaits nepieaugtu būtiski, bet tiem būtu lielāka kravnesība. Turklāt ir paredzams, ka kuģi izmantotu videi draudzīgāku degvielu.	-1	Pieaugošas kuģu satiksmes rezultātā, varētu pieaugt arī jūras transporta radītās SEG emisijas. Taču tās nepieaugs būtiski, jo tiek prognozēts, ka kuģu skaits nepieaugtu būtiski, bet tiem būtu lielāka kravnesība. Turklāt ir paredzams, ka kuģi izmantotu videi draudzīgāku degvielu.	-1	Pieaugošas kuģu satiksmes rezultātā, varētu pieaugt arī jūras transporta radītās SEG emisijas. Taču tās nepieaugs būtiski, jo tiek prognozēts, ka kuģu skaits nepieaugtu būtiski, bet tiem būtu lielāka kravnesība. Turklāt ir paredzams, ka kuģi izmantotu videi draudzīgāku degvielu.
Kopējā vērtība	2		0		2	
Ekoloģiskais balanss (pārrobežu kontekstā)	2	Tiek uzturēts esošais aizsargājamo jūras teritoriju tīkls, kā arī ir noteiktas dabas vērtību izpētes teritorijas, kas dotu pamatojumu jaunu aizsargājamo teritoriju izveidei EEZ. Tādējādi, tiktu nodrošināta Lietuvas jūras ūdeņu ziemeļdaļa izveidotā ekoloģisko (zilo) koridoru tupinājums Latvijas pusē. Zvejas intensitāte saglabājas nemainīga, pieejamo resursu robežās. Aļģu un gliemeņu akvakultūras attīstība var pozitīvi ietekmēt zivju krājumus, kā arī eitrofikācijas līmeni Baltijas jūrā.	0	Tiek uzturēts esošais aizsargājamo jūras teritoriju tīkls. Zvejas intensitāte saglabājas nemainīga, pieejamo resursu robežās. Paredzamās darbības neietekmē eitrofikācijas samazināšanu vai palielināšanu.	2	Tiek uzturēts esošais aizsargājamo jūras teritoriju tīkls, kā arī ir noteiktas dabas vērtību izpētes teritorijas, kas dotu pamatojumu jaunu aizsargājamo teritoriju izveidei EEZ. Tādējādi, tiktu nodrošināta Lietuvas jūras ūdeņu ziemeļdaļa izveidotā ekoloģisko (zilo) koridoru tupinājums Latvijas pusē. Zvejas intensitāte saglabājas nemainīga, pieejamo resursu robežās.

7.2. Scenāriju (alternatīvu) ietekmes uz vidi telpiskais izvērtējums

Jūras ekosistēmas funkcionēšana, tai skaitā vides stāvoklis, ir atkarīga no tās struktūras, daudzveidības un integritātes jeb viengabalainības. Jūras ekosistēmas struktūra, funkcijas un to stāvoklis mijiedarbībā ar cilvēku saimniecisko darbību un tās radītajām slodzēm nosaka ekosistēmu pakalpojumu potenciālu un nodrošinājumu, kas savukārt kalpo par pamatu sabiedrības labklājībai.

Jūras ekosistēma sastāv no divām galvenajām apakšsistēmām – pelaģiskās un bentiskās, kuras savstarpēji mijiedarbojas. Galvenie faktori/elementi, kas veido jūras ekosistēmas struktūru, ir abiotiskā vide – jūras dibena substrāts, dziļums, gaismas intensitāte atšķirīgos dziļuma slāņos, un biotiskā vide jeb dzīvā daba – planktona, bentosa, zivju, putnu un jūras zīdītāju populācijas.

JP attiecas uz visiem Latvijas teritoriālajiem un ekonomiskās ekskluzīvās zonas ūdeņiem, tādejādi tas skars visas Baltijas jūras ekosistēmas, tās struktūru un daudzveidību. JP ietekmes vērtēšanai uz jūras dabas vērtībām un to sniegtajiem ekosistēmas pakalpojumiem tika izstrādāta jūras ūdeņu ekosistēmu karte saskaņā ar *HELCOM Underwater Biotope and habitat* (HELCOM HUB) klasifikācijas sistēmu (HELCOM, 2013³⁴). Atkarībā no bioloģisko apsekojumu staciju telpiskā izvietojuma blīvuma dažādos jūras apgabalos, biotopi tika noteikti līdz atšķirīgai detalizācijas pakāpei. Rezultātā JP izstrādes gaitā tika sagatavota biotopu izplatības karte, kas ļāva arī veikt jūras ekosistēmu pakalpojumu kartēšanu un novērtēšanu, kā arī atļautās jūras izmantošanas plānojuma telpiskās ietekmes novērtējumu. Scenāriju telpiskās ietekmes izvērtējumā tika arī izmantoti pieejamie dati par komerciāli nozīmīgām zivju sugām un no aizsardzības viedokļa nozīmīgāko putnu sugu koncentrēšanās vietām.

Lai nodrošinātu ekosistēmas pieejas īstenošanu JP izstrādē, katra scenārijos plānotā lietojuma veida ietekme uz jūras dabas vērtībām un ekosistēmu pakalpojuma nodrošinājumu tika novērtēta arī telpiski, ietverot šādus soļus:

- Salīdzinošā skalā novērtēta katra lietojumveida iespējamā ietekmes pakāpe uz dabas vērtībām, kuru izplatības raksturošanai ir pieejami telpiski dati (bentiskie biotopi, komerciāli nozīmīgo zivju sugām nozīmīgās teritorijas un no aizsardzības viedokļa nozīmīgāko putnu sugu koncentrēšanās vietas);
- Izmantojot ArcGIS programmatūru, dabas vērtību izplatības datu slāņi pārklāti ar scenārijos plānoto lietojumveidu datu slāņiem un noteiktas teritorijas, kur plānotās darbības varētu radīt būtisku negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmas dabas vērtībām;
- Ekosistēmu pakalpojumu summārā karte pārklāta ar scenārijos plānoto lietojumveidu datu slāņiem un noteiktas teritorijas, kur plānotās darbības varētu radīt riskus iepriekš apzināto ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumam;
- Veicot telpisko datu analīzi, izvērtētas scenārijos piedāvāto telpisko risinājumu iespējamās ietekmes uz jūras ekosistēmu un tās sniegtajiem pakalpojumiem, tādejādi ļaujot plānot jūras telpas izmantošanas optimālo risinājumus, ņemot vērā konkrētu teritoriju jutīgumu.

Lietojumveidu ietekmes pakāpe uz dabas vērtībām tika novērtēta salīdzinošā skalā (0 - nav negatīvas ietekmes; 1 - iespējama neliela negatīva ietekme; 2 - būtiska negatīva ietekme), balsoties uz hidrobioloģijas, ornitoloģijas un ihtioloģijas ekspertu vērtējumu. Novērtējuma rezultāti apspoguļoti ietekmju matricā (skat. 7.2. tabulu).

³⁴ HELCOM (2013): HELCOM HUB – Technical Report on the HELCOM Underwater Biotope and habitat classification. Balt. Sea Environ. Proc. No. 139.

7.2. tabulā atspoguļotais ietekmju novērtējums izmantots, lai kartē attēlotu iespējamo dabas vērtību (bentisko biotopu, putnu un zivju sugu izplatību) apdraudējumu katrā no piedāvātajiem scenārijiem. Putnu un zivju sugu gadījumā apdraudējuma pakāpe vērtēta arī atkarībā no tā, cik konkrētā teritorija ir būtiska novērtējumā izmantotajām sugām (putnu sugu īpatņu skaita zinātniskās uzskaites rezultātos, kā arī zivju sugu nozvejas datiem, kas raksturo arī šo sugu izplatību). Zināšanu trūkuma dēļ, šāds vērtējums netika veikts attiecībā uz roņiem. Tāpēc novērtējums parāda telpiskos konfliktus ar roņu sastopamību.

Turpmākajās apakšnodaļās ir sniegts JP1.redakcijas un Kuģniecības un enerģētikas nozares scenāriju telpiskais novērtējums, savukārt 8.nodaļā ir sniegts izvērstais JP2.redakcijas telpiskais ietekmes novērtējums.

Tabula 7.2. Telpiski plānoto darbību ietekme uz jūras ekosistēmas dabas vērtībām (0 - nav negatīvas ietekmes; 1 - iespējama neliela negatīva ietekme; 2 - būtiska negatīva ietekme)

Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, kas tiek ietekmētas	Darbības, kuru telpiskais izvietojums tiek plānots JP/scenārijos																					
	Kuģošana	Enkurvietas	Kuģu ceļu uzturēšana	Grunts novietnes	Vēja parki	Vilņu spēkstacijas	Kabeļi	Oglūdenražu ieguve	Akvakultūra - zivis	Akvakultūra - alģes	Akvakultūra - gliemenes	Peldvietas	Kaitbords	Jūras makšķerēšana	Zemūdens niršana	Motorizētie peldlīdzekļi	Piekastes zveja	Zveja atklātā jūrā ar pelagisko trali	Zveja atklātā jūrā ar grunts traliem	Zveja atklātā jūrā ar grunts tīkliem	Militārās mācības	Krasta aizsardzība, piebarošana
AA.A: Baltijas jūras fotiskās zonas klintājs un laukakmeņi	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	0	0	0	1	1	1	0	2	2	1	2
AA.A1: Baltijas jūras fotiskās zonas klintājs un laukakmeņi ar makroskopisko epibentosu	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	1	0	0	1	1	1	0	2	2	1	2
AA.A2: Baltijas jūras fotiskās zonas klintājs un laukakmeņi ar retu makroskopisko epibentosu	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	1	0	0	1	1	1	0	2	2	1	2
AA.H3N: Baltijas jūras fotiskās zonas dūņu nogulumi ar vēžveidīgo infaunu	1	1	1	1	1	0	1	1	2	2	1	0	0	0	0	1	1	0	2	1	1	1
AA.I: Baltijas jūras fotiskās zonas rupjgraudainie nogulumi	1	1	1	1	1	0	1	1	2	2	1	0	0	0	0	1	1	0	2	1	1	1
AA.J: Baltijas jūras fotiskās zonas smilts	1	1	1	1	1	0	1	1	2	2	1	0	0	0	0	1	1	0	2	1	1	1
AA.J1: Baltijas jūras fotiskās zonas smilts ar makroskopisko epibentosu	1	1	1	2	1	0	1	1	2	2	1	1	0	0	1	1	1	0	2	1	1	1
AA.J3: Baltijas jūras fotiskās zonas smilts ar makroskopisko infaunu	1	1	1	1	1	0	1	1	2	2	1	0	0	0	0	1	1	0	2	1	1	1
AA.J3L: Baltijas jūras fotiskās zonas smilts ar gliemeņu infaunu	1	1	1	1	1	0	1	1	2	2	1	0	0	0	0	1	1	0	2	1	1	1
AA.M1: Baltijas jūras fotiskās zonas jaukts substrāts ar makroskopisko epibentosu	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	1	0	0	1	1	1	0	2	1	1	2
AA.M2: Baltijas jūras fotiskās zonas jaukts substrāts ar retu makroskopisko epibentosu	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	1	0	0	1	1	1	0	2	1	1	2
AA.M4: Baltijas jūras fotiskās zonas jaukts substrāts bez makrobentosa	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	0	0	0	0	1	1	0	2	1	1	2
AB.A: Baltijas jūras afotiskās zonas klintājs un laukakmeņi	0	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	1	1	2
AB.A1: Baltijas jūras afotiskās zonas klintājs un laukakmeņi ar makroskopisko epibentosu	0	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	1	1	2
AB.B: Baltijas jūras afotiskās zonas morēna	0	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	2

	Darbības, kuru telpiskais izvietojums tiek plānots JP/scenārijos																					
Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, kas tiek ietekmētas	Kuģošana	Enkurvietas	Kuģu ceļu uzturēšana	Grunts novietnes	Vēja parki	Vilņu spēkstacijas	Kabeļi	Oglūdenražu ieguve	Akvakultūra - zivis	Akvakultūra - alģes	Akvakultūra - gliemenes	Peldvietas	Kaitbords	Jūras makšķerēšana	Zemūdens niršana	Motorizētie peldlīdzekļi	Piekrastes zveja	Zveja atklātā jūrā ar pelagisko trali	Zveja atklātā jūrā ar grunts traliem	Zveja atklātā jūrā ar grunts tīkliem	Militārās mācības	Krasta aizsardzība, piebarošana
AB.H: Baltijas jūras afotiskās zonas dūņu nogulumi	0	0	1	1	1	0	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1
AB.H3: Baltijas jūras afotiskās zonas dūņu nogulumi ar makroskopisko infaunu	0	0	1	1	1	0	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1
AB.H3N: Baltijas jūras afotiskās zonas dūņu nogulumi ar vēžveidīgo infaunu	0	0	1	1	1	0	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1
AB.I: Baltijas jūras afotiskās zonas rupjgraudainie nogulumi	0	0	1	1	1	0	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1
AB.J: Baltijas jūras afotiskās zonas smilts	0	0	1	1	1	0	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1
AB.J3: Baltijas jūras afotiskās zonas smilts ar makroskopisko infaunu	0	0	1	1	1	0	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1
AB.J3L: Baltijas jūras afotiskās zonas smilts ar gliemeņu infaunu	0	0	1	1	1	0	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1
AB.M: Baltijas jūras afotiskās zonas jaukts substrāts	0	0	1	2	1	0	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1
AB.M1: Baltijas jūras afotiskās zonas jaukts substrāts ar makroskopisko epibentosu	0	0	1	2	1	0	1	1	2	1	1	0	0	0	1	0	0	0	2	1	1	1
AB.M2: Baltijas jūras afotiskās zonas jaukts substrāts ar retu makroskopisko epibentosu	0	0	1	2	1	0	1	1	2	1	1	0	0	0	1	0	0	0	2	1	1	1
AB.M4: Baltijas jūras afotiskās zonas jaukts substrāts bez makrobentosa	0	0	1	2	1	0	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1
Zivju nārsta un mazuļu uzturēšanas vietas - brētliņa	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	2	1	0	1	0
Zivju nārsta un mazuļu uzturēšanas vietas - reņģe	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	2	1	0	0	1	0
Zivju nārsta un mazuļu uzturēšanas vietas - plekste	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	2	0	0	0	1	2	0	2	1	1	1
Zivju nārsta un mazuļu uzturēšanas vietas - menca	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	2	2	2	1	0
Pelaģisko zivju izplatība - reņģe	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	1	1	0
Pelaģisko zivju izplatība - brētliņa	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	1	0
Bentisko zivju izplatība - plekste	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	2	1	0
Bentisko zivju izplatība - menca	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	2	1	0

	Darbības, kuru telpiskais izvietojums tiek plānots JP/scenārijos																						
Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, kas tiek ietekmētas	Kuģošana	Enkurvietas	Kuģu ceļu uzturēšana	Grunts novietnes	Vēja parki	Vīļu spēkstacijas	Kabeļi	Oglūdenražu ieguve	Akvakultūra - zivis	Akvakultūra - alģes	Akvakultūra - gliemenes	Peldvietas	Kaitbords	Jūras makšķerēšana	Zemūdens niršana	Motorizētie peldlīdzekļi	Piekrastes zveja	Zveja atklātā jūrā ar pelagisko trali	Zveja atklātā jūrā ar grunts trajļiem	Zveja atklātā jūrā ar grunts tīkliem	Militārās mācības	Krasta aizsardzība, piebarošana	
Piekraste (līdz 10 m izobātai) - Zivju nārsta un mazuļu uzturēšanas vietas, atsevišķu retāk sastopamo sugu dzīvotne un migrējošo sugu uzturēšanās vietas.	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1	0	0	0	1	2	0	0	0	1	0	
Putnu migrācijas ceļi	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Gārgaļu ziemošanas vietas	1	1	0	0	2	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	1	0	
Kākauļu ziemošanas vietas	1	1	0	1	1	0	0	2	1	1	2	0	0	1	0	1	1	0	1	2	0	0	
Melnās un tumšās pīles ziemošanas vietas	1	1	0	1	1	0	0	2	1	1	2	0	0	1	0	1	1	0	1	2	0	0	
Melnā alka ziemošanas vietas	1	1	0	1	1	0	0	2	1	1	2	0	0	1	0	1	1	0	1	2	0	0	
Mazā ķīra ziemošanas vietas	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Lielo gauru ziemošanas vietas	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Gaigalu spalvu maiņas vietas	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	2	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	
Zemūdens kultūras mantojums	0	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	2	1	1	2	
Piekrastes ainava	0	0	0	0	2	1	0	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	

7.2.1. JP 1.redakcijas atļautās izmantošanas risinājumu telpiskās ietekmes

Ietekme uz bentiskiem biotopiem (7.2.1.a attēls)

Grunts vai nogulumu mehāniska ietekmēšana vai iznīcināšana atstāj negatīvu ietekmi uz bentiskiem biotopiem. To var izraisīt bagarēšanas darbi, veidojot jaunus kuģu ceļus, kā arī izgāžot izraktās smiltis jūrā. Arī jebkādi celtniecības darbi jūrā, piemēram, vēja parku ierīkošana, dabisko izraktenņu ieguve, var tiešā veidā iznīcināt dzīvotnes. Tāpat krastā izveidotās hidrotehniskās būves (piemēram, viļņlauži, moli un laivu vai kuģu piestātnes) var ietekmēt sanešu materiāla plūsmu, kas savukārt var izraisīt smilšu akumulēšanos un rifu aprakšanu. Tomēr visbūtiskākā ietekme ir saistīta ar zvejas grunts traļu izmantošanu, kuru rezultātā tiek iznīcināti vai stipri bojāti zemūdens ekosistēma.

No vienas puses, makroalģu audzēšana akvakultūras fermās var pozitīvi ietekmēt ūdeņu ekosistēmas barības ķēdes un bioloģisko daudzveidību fermu apkārtnē. Pieaugot pirmproducentu biomasai, pieaug barības daudzums primārajiem konsumentiem, kā arī substrāts epifītiskajiem organismiem. Mākslīgās makrofītalģu audzes veido mikrovīdus dažādiem ūdens bezmugurkaulniekiem un zivīm, veicinot bioloģiskās daudzveidības pieaugumu. Pieaugot ūdens bezmugurkaulnieku un zivju daudzumam, pozitīvi tiks ietekmētas arī piekrastes putnu populācijas, kas ar tiem barojas.

Taču vienlaikus ar pozitīvajiem aspektiem tiek novēroti arī negatīvie. Veidojot makroalģu fermas, visbūtiskākā ietekme uz vidi var būt novērojama tieši zem šīm fermām. Stiprās vētrās un viļņos alģu fragmenti var tikt norauti un uzkrāties uz grunts zem fermas. Intensīvas kultivēšanas vietās zem fermas var tikt novērojams skābekļa deficīts sedimentos, kā arī reģenerācijas procesos var izdalīties slāpeklis un fosfors, kas negatīvi ietekmē bentiskās sabiedrības.

JP 1.redakcija plānoto alģu un gliemeņu fermu izvietojums Rīgas līcī un Baltijas jūrā ir plānots teritorijās, kas raksturojas ar afotiskās zonas bentiskiem biotopiem, tāpēc iespējamā ietekme uz bentiskiem biotopiem ir vērtējama kā neliela. JP 1.redakcija paredz iespēju veidot integrētu zivju, gliemeņu un alģu akvakultūras fermu, jo Baltijas jūras atklātajā daļā sāļuma un temperatūras režīms zivju akvakultūrai ir piemērotāks. Tomēr tradicionālā audzēšana var būtiski ietekmēt apkārtējo vidi, palielinot jūras eutrofikācijas slogu. Eutrofikācija ļoti negatīvi iespaido jūras dzīvotnes. Savairojas pavedienalģes, kas ap daudzgadīgajām jūraszālēm veido biezu klājienu, kā arī ūdenī daudzkārt palielinās mikroskopisko alģu biomasa, tādējādi aizturot saules gaismu. Tā rezultātā samazinās platības, kas piemērotas parastās jūraszāles, pūšļu fuka un sārtaļģes izplatībai. Piemēram, kādreiz pūšļu fuks bija sastopams līdz pat 8 m dziļumam, taču tagad tā izplatība robežojas ar 5 m atzīmi.

Ietekme uz jūras putniem (7.2.1.b attēls)

Informācija par putniem nozīmīgām teritorijām, it īpaši Baltijas jūras Latvijas EEZ teritorijā ir nepietiekoša, lai novērtētu jūras atļautās izmantošanas risinājumu ietekmi (sk. 7.2.1.b att.). Putnu klātbūtne teritorijā un ziemošanas un apstājas vietu ilgtspējība iespējams, pateicoties pietiekamai barības bāzei, ko sniedz zemūdens biotopi, zivju un citas barības ķēdē svarīgās sugas. Vēja parku būvniecība un funkcionēšana to iecienītā barošanās rajonā vai migrācijā novestu pie biotopa zuduma un ilgtermiņā pie populācijas stāvokļa pasliktināšanās. Ūdensputni migrāciju laikā parasti izvairās no vēju parkiem, tāpēc to ietekme notiek galvenokārt kā biotopa zudums. Taču trūkst zināšanu par atvēlētās vēju parka atvēlētās teritorijas nozīmi putnu migrācijā.

Ūdensputniem nāvi var izraisīt naftas produktu noplūdes no kuģu ceļiem (arī nelielas) un ogleņdeņražu ieguves vietām. Jo vairāk sava laika kāda suga pavada peldot un nirstot (gārgales, pīles, alki), jo šī nelaime bīstamāka. HELCOM ietvaros tiek ziņots par notikušām naftas noplūdēm no kuģiem Baltijas jūrā. Galvenokārt šādas noplūdes novērotas atklātā Baltijas jūrā, kur ir visintensīvākā kuģu satiksme.

Novērots, ka regulāra vidējas intensitātes laivu kustība putnus uztrauc mazāk nekā reti braucieni vai ļoti intensīva kustība un nelielas ātras laivas putni pacieš sliktāk nekā lielāku kuģu, (t.sk. zvejas) regulāru kustību ierastos maršrutos. dažādas putnu sugas izrāda dažādu iecietības līmeni. Melnā pīle pamet barošanās vietu pat 2 km attālumā no kuģa vai lidmašīnas (Kaiser 2006³⁵), nākamās nervozākās ir gārgales, alki novērtēti kā vidēji bailīgi, bet dažādas kaijas vislabāk pacieš cilvēka klātbūtni (Garthe, Hűppop 2004³⁶). Gārgales ir ļoti tramīgas un jutīgas pret dažādiem vertikāliem elementiem.

Ietekme uz komerciāli nozīmīgo zivju sugām nozīmīgām teritorijām (7.2.1.c attēls)

Jūras atļautās izmantošanas risinājumu ietekmju uz zivju sugu vērtēšanā ir ņemtas vērā katras no komerciāli nozīmīgo zivju sugu nozveju telpiskais sadalījums attiecībā pret jūras izmantošanas veidu iespējamām būtiskām ietekmēm (sk. 7.2.1.c att.). Tralēšana, kas ir viena no zvejniecības metodēm, ne tikai dod iespēju zvejot bentiskās zivis (mencas un plekstes), bet ir arī noskaidrots, ka grunts traļi atstāj būtisku ietekmi uz jūras dibena struktūru un tās iemītniekus - vēžveidīgos, moluskus un citus organismus, kas minētajām zivju sugām ir svarīgs barības avots. Pārējiem lietošanas veidiem ir iespējama negatīva ietekme uz zivju resursiem.

Ietekme uz roņu populāciju (7.2.1.d attēls)

Klimatiskie apstākļi ir būtisks dabiskais faktors, kas ietekmē roņu populāciju, tā veiksmi vairoties. It īpaši tas ir svarīgi pogainam ronim, kura mazuļi piedzimst februāra beigās vai marta sākumā alā, kas ir izveidota ledū. Ziemās, kad nav ledus, attiecīgi nav iespējama mazuļu izdzīvošana, jo, piedzimstot ūdenī, tie iet bojā.

Roņu skaitu ietekmē zvejniecība, konkurējot par barības resursiem un radot piezvejas risku. Piezveja lielākoties apdraud jaunos roņus, kas nelielā izmēra un pieredzes trūkuma dēļ daudz vieglāk sapinas murdos un tīklos. Ievērojams skaits roņu katru gadu mirst no tā, ka sapinas zvejas tīklos un iekārtās.

Attiecībā uz jauno izmantošanas veidu – vēja parku ietekmi uz roņu populāciju, tad iespējamā ietekme tiek prognozēta kā neliela. Tomēr ir nepieciešami speciāli roņu ietekmes pētījumi, lai varētu sniegt ietekmes novērtējumu. Latvijā šādi pētījumi nav veikti. Igaunijā, veicot stratēģisko ietekmes uz novērtējumu Pērnavas rajona jūras telpiskā plānojuma izstrādes gaitā attiecībā uz vēja parku ietekmi, arī ir sniegts tāds pats secinājums.

Ietekmes uz ekosistēmu pakalpojumiem

Vidi regulējošie pakalpojumi – bentiskie biotopi (7.2.1.e attēls)

Summārā vidi regulējošo pakalpojumu nodrošinājuma potenciāla karte ir sagatavota, balstoties uz novērtēto ekosistēmas pakalpojumu izplatību. Sadarbībā ar LHEI ekspertiem ir identificēti vidi regulējošo un uzturošo pakalpojumu veidi, kuru nodrošinājums ir saistīts ar bentiskajiem biotopiem, tādējādi ļaujot ekosistēmu pakalpojumu izplatību attēlot telpiski. Saistībā ar bentiskiem biotopiem tika identificēti šādi 7

³⁵ Kaiser M., Galanidi M., Showler D. A., Elliott A. J., Caldow R. W. G., Rees E.I.S., Stillman R. A., Sutherland W.J. 2006. Distribution and behaviour of Common Scoter *Melanitta nigra* relative to prey resources and environmental parameters. Ibis 148: 110-128.

³⁶ Garthe S., Hűppop O. 2004 Scaling possible adverse effects of marine wind farms on seabirds: developing and applying a vulnerability index. Journal of Applied Ecology 41: 724-734.

ekosistēmas pakalpojumi:

- Eitrofikācijas procesu regulēšana: denitrifikācija;
- Eitrofikācijas procesu regulēšana: apglabāšana;
- Piesārņojošo vielu regulēšana: apglabāšana;
- Gliemeņu veiktā ūdens filtrācija;
- Erozijas kontrole;
- Nārsta vietu un dzīvotņu uzturēšana;
- Oglekļa piesaiste: apglabāšana.

JTP neplāno jaunas saimnieciskās darbības teritorijās ar augstāko vērtējumu (4 no 7 identificētajiem ekosistēmas pakalpojumiem). Šajās teritorijās galvenokārt notiek kuģošana. Tomēr šajās teritorijās atrodas arī ogļūdeņražu izpētes un ieguves licenču laukumi, kas jau ir noteikti ar MK rīkojumiem. Arī viļņu enerģijas izpētes laukuma ir atvēlēta teritorija ar augstāko novērtējumu. Tāpēc būtu jāveic sākotnējais IVN, izvērtējot paredzēto iekārtu tehnoloģiskos parametrus un to ietekmes uz vidi nozīmīgumu.

JTP jaunās darbības – vēja enerģijas ieguvei piemērotās teritorijas – ir noteiktas galvenokārt vietās, kur ir identificēti 2 pakalpojuma veidi. Akvakultūras laukumi Rīgas līcī ir plānoti vietās, kur bentiskie biotopi sniedz eitrofikāciju mazinošus (denitrifikācijas un paglabāšanas), kā arī piesārņojuma apglabāšanas pakalpojumus. Tā kā Rīgas līcī ir plānotās aļģu un gliemeņu audzētavas, tad tās sniegs līdzvērtīgus pakalpojumus.

Apgādes pakalpojums – sārtalģu resursi (7.2.1.f attēls)

Balstoties uz pieejamiem LHEI lauku pētījuma datiem un ekspertu zināšanām iespējams novērtēt nodrošinājuma potenciālu pakalpojuma veidam – aļģes un to produkti, kas izmantojami pārtikā vai kā materiāli farmācijā un mikrobioloģijā. Kā pieejamais resurss novērtētas sārtalģes *Furcellaria lumbricalis* audzes. Ekspertu vērtējums izmatots, lai noteiktu bentiskos biotopus, kuros iespējama sārtalģes izplatība un šī informācija kombinēta ar zemūdens biotopu apsekojuma datiem, kas daļēji nosedz iespējamās sārtalģes izplatības teritorijas, un sniedz informāciju par sārtalģes procentuālo segumu laukuma vienībās. Apkopotā informācija iedalīta trīs klasēs: 1- sārtalģes izplatībai piemērotie biotopi, kur konkrētā suga līdz šim nav konstatēta; 2 – novērota zema sārtalģes sastopamība; 3 – novērota augsta sārtalģes sastopamība.

Sārtalģu izplatības teritorijas ir galvenokārt piekrastes joslā. Šajā teritorijā notiek zvejniecība, kā arī tūrisma aktivitātes. Zemūdens niršana ir viena no aktivitātēm, kura varētu radīt nelielu ietekmi.

Apgādes pakalpojums – zivju resursi (7.1.q attēls)

Vienīgais apgādes pakalpojums, kurš šobrīd tiek izmatots komerciālā un izmērāmā apjomā ir *zivis pārtikas patēriņam*. Pakalpojuma *zivis pārtikas patēriņam* nodrošinājuma attēlošanai izmantoti ZI "BIOR" dati par komerciāli nozīmīgo zivju sugu (brētliņu, reņģu, mencas un plekstes) kopējo nozveju 10 gadu periodā (no 2004. – 2013. gadam). Balstoties uz atklātās jūras zvejas žurnālu informāciju, attēlots kopējās nozvejas sadalījums tonnās, to iedalot piecās klasēs: 1- ļoti zema nozveja; 2 – zema nozveja; 3 – vidēja nozveja; 4 – augsta nozveja un 5 – ļoti augsta nozveja. Taču jāņem vērā, ka šie dati neiekļauj informāciju par piekrastes zveju (līdz 20 m dziļumam), kas veido ievērojamu nozvejas daļu un vērtējams kā būtisks ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājums piekrastes iedzīvotājiem. Informācija par piekrastes nozveju ir apkopota piekrastes zvejas žurnālos norādīto administratīvajām vienību – pagastu griezumā un līdz ar to nav atspoguļojama ar tādu pašu telpisku izšķirtspēju kā nozveja atklātā jūrā un iekļaujama vienotā kartē.

JTP ietvertie jaunie izmantošanas veidi (vēja enerģijas ieguves un akvakultūras laukumi) atrodas teritorijā ar ļoti zemu vai zemu nozveju. Viņu enerģijas izpētes laukums ir ieplānots teritorijā, kura ir novērtēta ar vidēju nozveju. Tāpēc būtu jāveic sākotnējais IVN, izvērtējot paredzēto iekārtu tehnoloģiskos parametrus un to ietekmes uz vidi nozīmīgumu.

Kultūras pakalpojums – jūras tūrisma un atpūtas iespējas (8.1.h attēls)

Baltijas jūras piekrastē kultūras pakalpojumu sadaļā iespējams novērtēt ar jūras tūrismu un atpūtu saistītās *fizisko pieredzi un mijiedarbību*, kas ietver dabas un jūras ainavas vērošanas iespējas, kā arī fizisku baudīšanu (rekreācijas un aktīvā ūdenssporta iespējas piekrastē). Vērtējuma pamatā ir vairāku kritēriju kombinācija, ko galvenokārt nosaka jau esošais ekosistēmas pakalpojumu lietotāju skaits – cik lielai sabiedrības daļai konkrētā vieta ir publiski pieejama un piemērota atbilstošajām aktivitātēm. Tomēr kvantitatīvs pakalpojumu lietotāju skaits nevar būt izšķirošais visos gadījumos. Kā augsts nodrošinājums vērtēts arī tajās situācijās, kad noteiktās dzīves stila nišās, salīdzinot ar citām jūras piekrastes vietām konkrētā ir vislabākā noteiktām aktivitātēm (makšķerēšanai, putnu vērošanai, kaitbordam u.c.). Lielā mērā esošo apmeklētību un arī potenciālu ietekmē piekļuve - stāvlaukumu vai publiskas lietošanas ceļu esamība tiešā jūras tuvumā.

Balstoties uz minētajiem kritērijiem, pakalpojuma nodrošinājums ir iedalīts piecās ballēs:

5 – ļoti augsts nodrošinājums: šobrīd jūras un pludmales apmeklētība ir intensīva, liela vai vidēja (attiecīgajā 3×3km kvadrātā iekrīt jūras piekrastes posms, kur apmeklētāju skaits uz 1km dienā pārsniedz 300 cilvēkus).

4 – augsts nodrošinājums: apmeklētība ir maza, bet tiešā jūras tiešā tuvumā atrodas lielāka apdzīvota vieta. Vai arī vieta ir publiski pieejama un īpaši piemērota resursu un infrastruktūras ziņā kādam no jūras tūrisma veidiem (kaitbordam, putnu vērošanai, jūras laivu izbraucieniem, makšķerēšanai, ir nūdistu pludmale u.tml.) – tā ir starp labākajām vietām pie jūras, kur ar šo aktivitāti nodarboties.

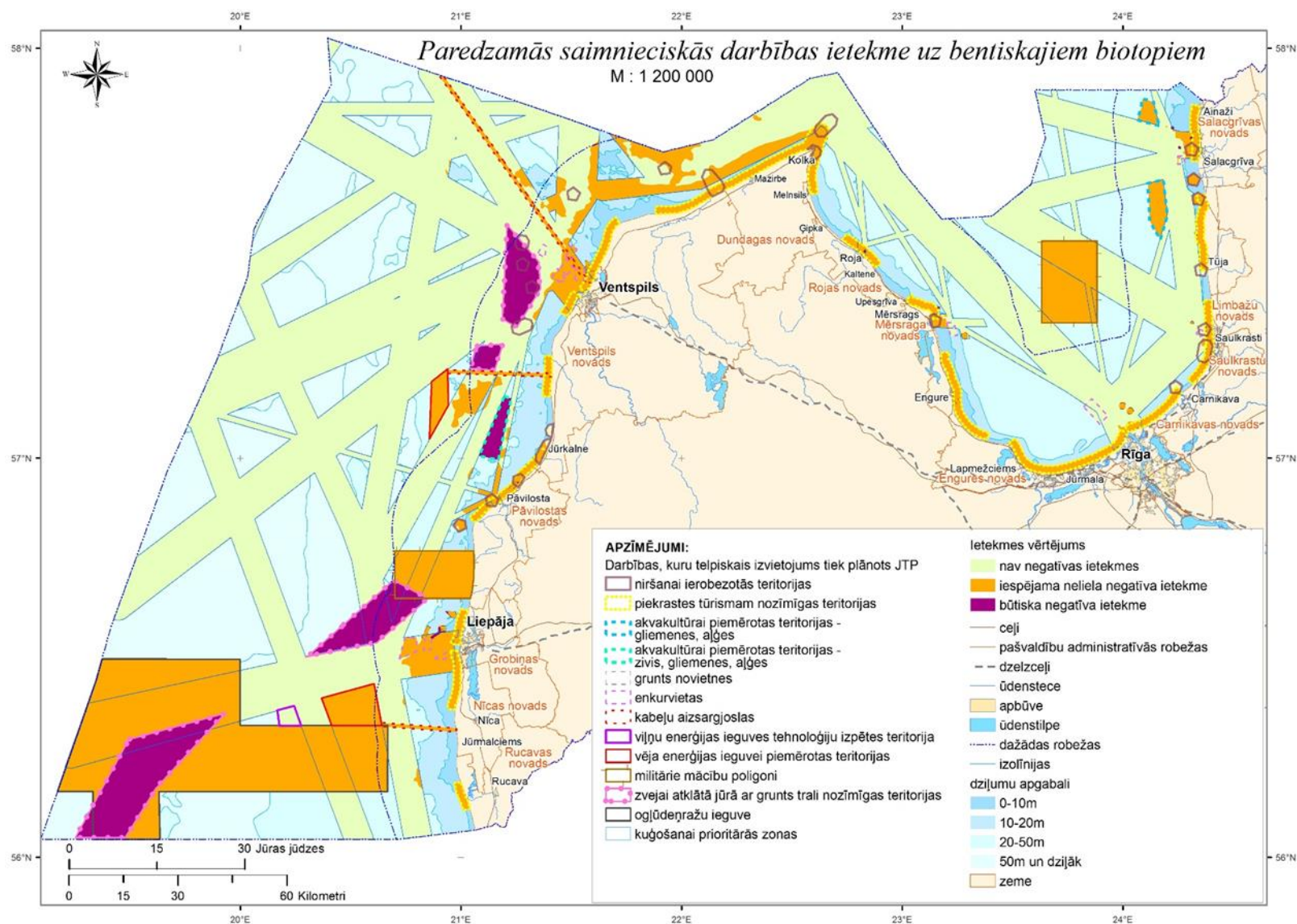
3 – vidējs nodrošinājums: apmeklētība ir maza, līdzās nav arī lielāku apdzīvotu vietu un vieta nav starp labākajām kādai dzīves stila aktivitātei pie jūras. Tomēr tā ir ērti publiski pieejama, tiešā jūras tuvumā atrodas stāvlaukums, vieta tiek apmeklēta pamatā tradicionālajām aktivitātēm.

2 – zems nodrošinājums: vieta tiek apmeklēta, taču izteikti sezonāli un apmeklējumu skaits ir neliels (starp 100-300 apmeklējumiem dienā uz 1 km) - atrodas attālāk no blīvāk apdzīvotām vietām (taču tuvumā ir privātā apbūve vai atsevišķas tūristu mītnes). Nav speciāla labiekārtojuma – organizētas publiskas piekļuves ar stāvlaukumu pie jūras.

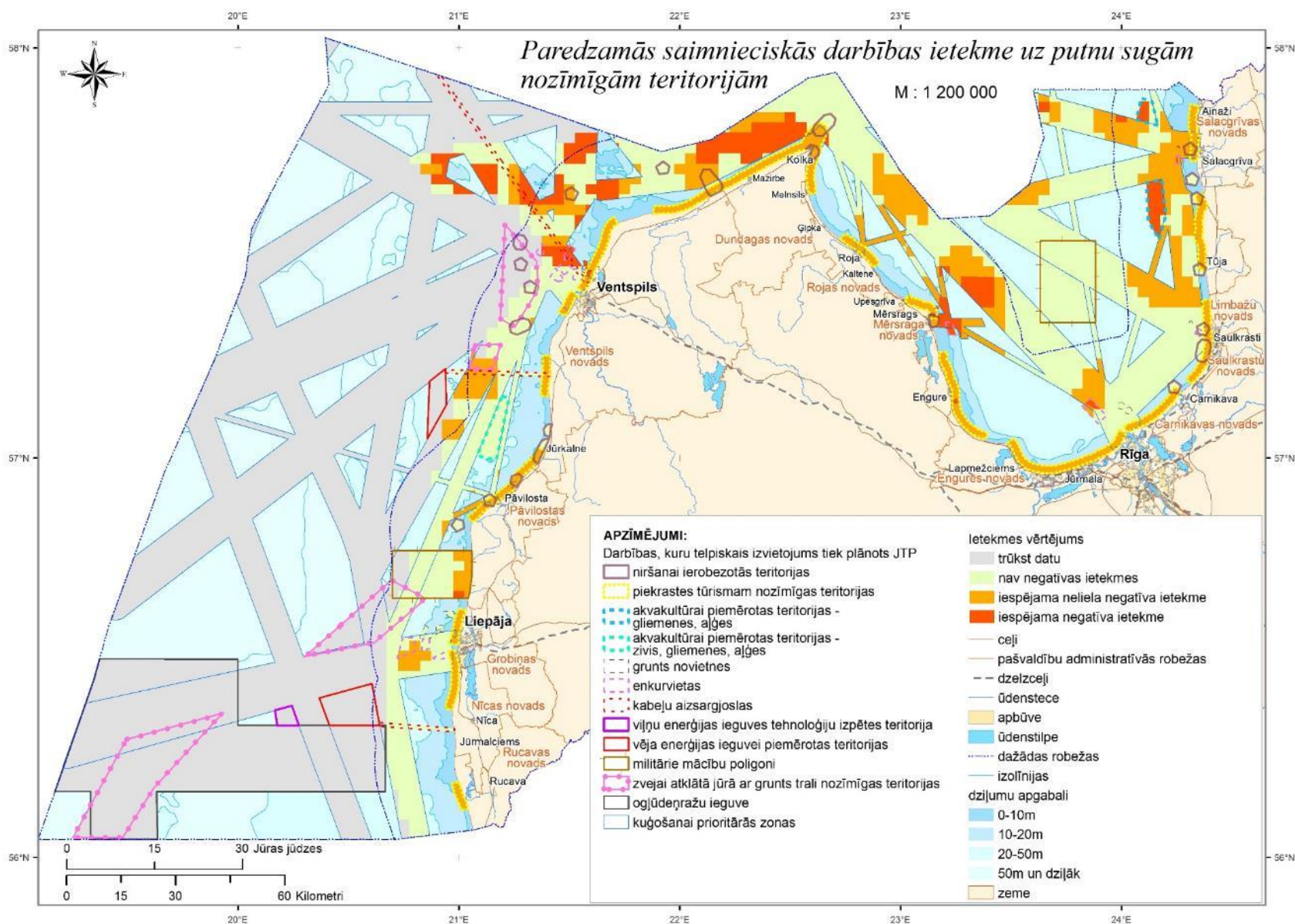
1 – ļoti zems nodrošinājums: citas mazapmeklētas vietas, kas ir tālāk no apdzīvotām vietām, tām nav publiskas piekļuves vai kādas citas speciālas infrastruktūras. Taču tām ir ainaviskā vērtība un tās ir nozīmīgas vienotā piekrastes pārgājienu maršrutu nedalāmībā.

Vienmēr tiek pielāgota iespējamā augstākā kategorija, atbilstoši kritērijiem. Piemēram, ja vieta ir piemērota kā labākā savā atpūtas veida nišā (4 balles), bet vienlaikus ir arī intensīvi apmeklēta, tad tā atradīsies augstākajā kategorijā (5 balles).

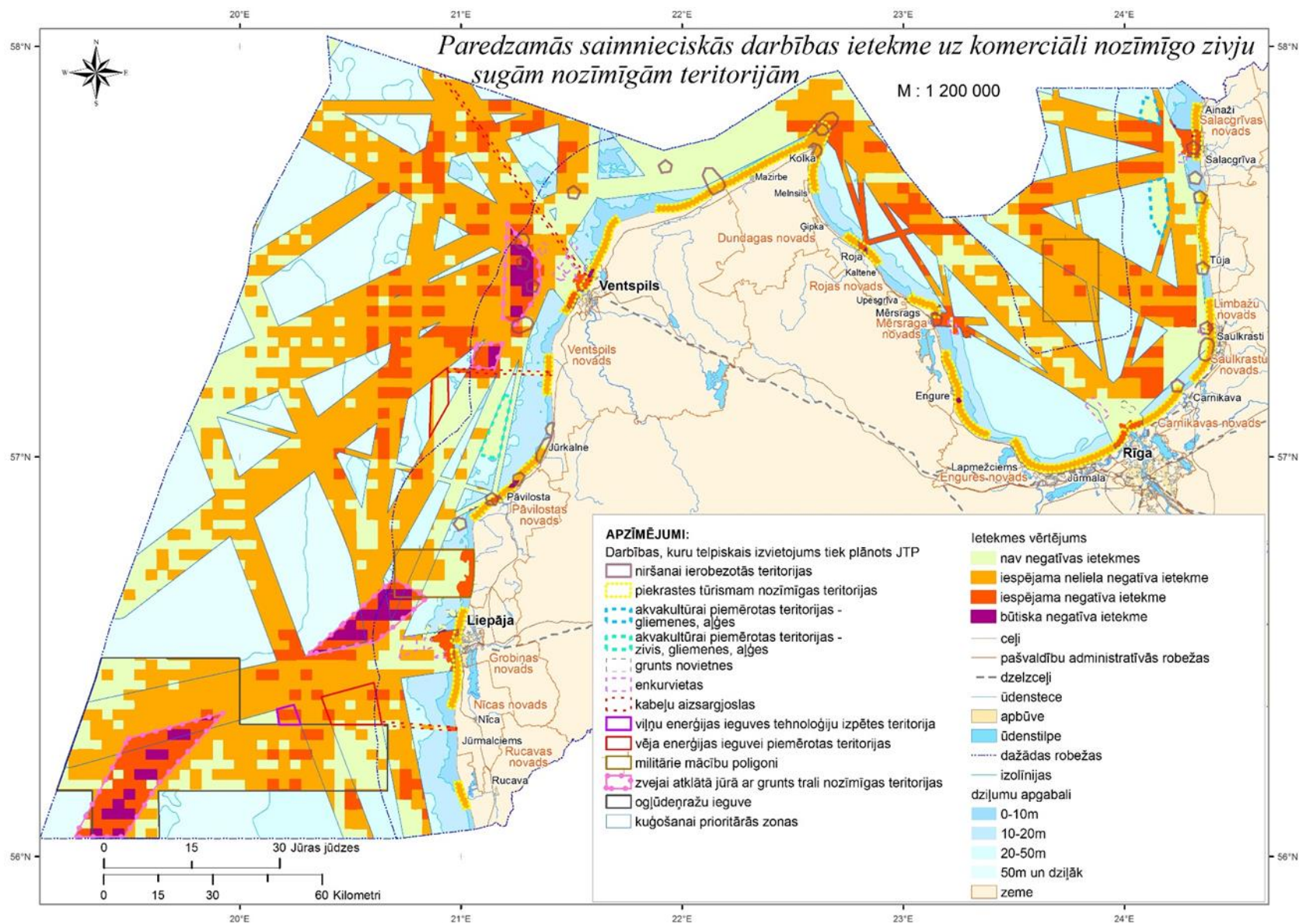
Jūras tūrisma un atpūtas iespējas ir novērtētas saistībā ar piekrastes jūras joslu. Tā kā šeit JTP ir noteicis teritorijas, kas nozīmīgas jūras tūrisma attīstībai, tad JTP ietekme uz šī kultūras pakalpojuma veida (fizisko pieredzi un mijiedarbību) varētu būt tikai pozitīva.

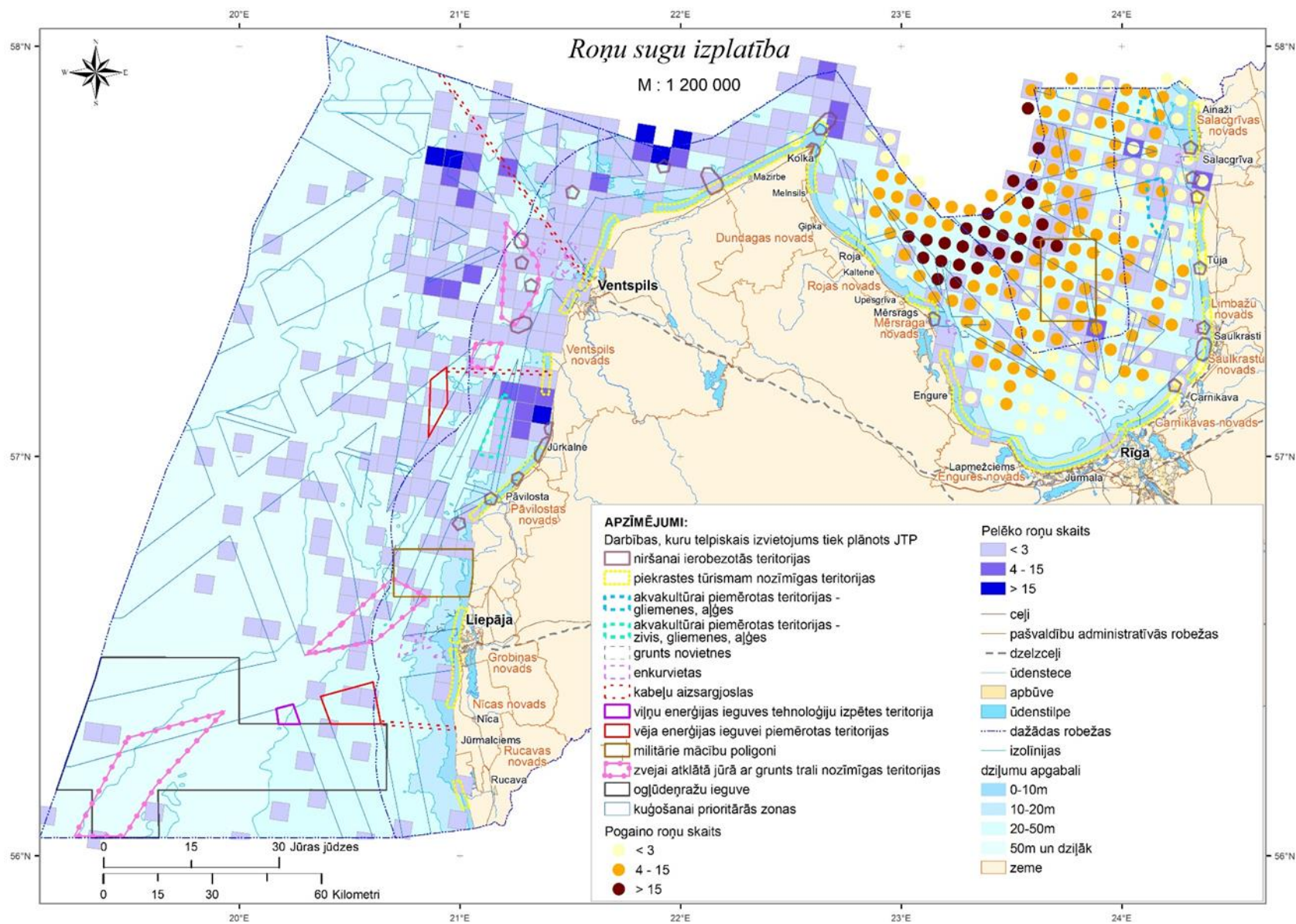
7.2.1.a attēls. JP 1.redakcijas atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz bentiskiem biotopiem novērtējums

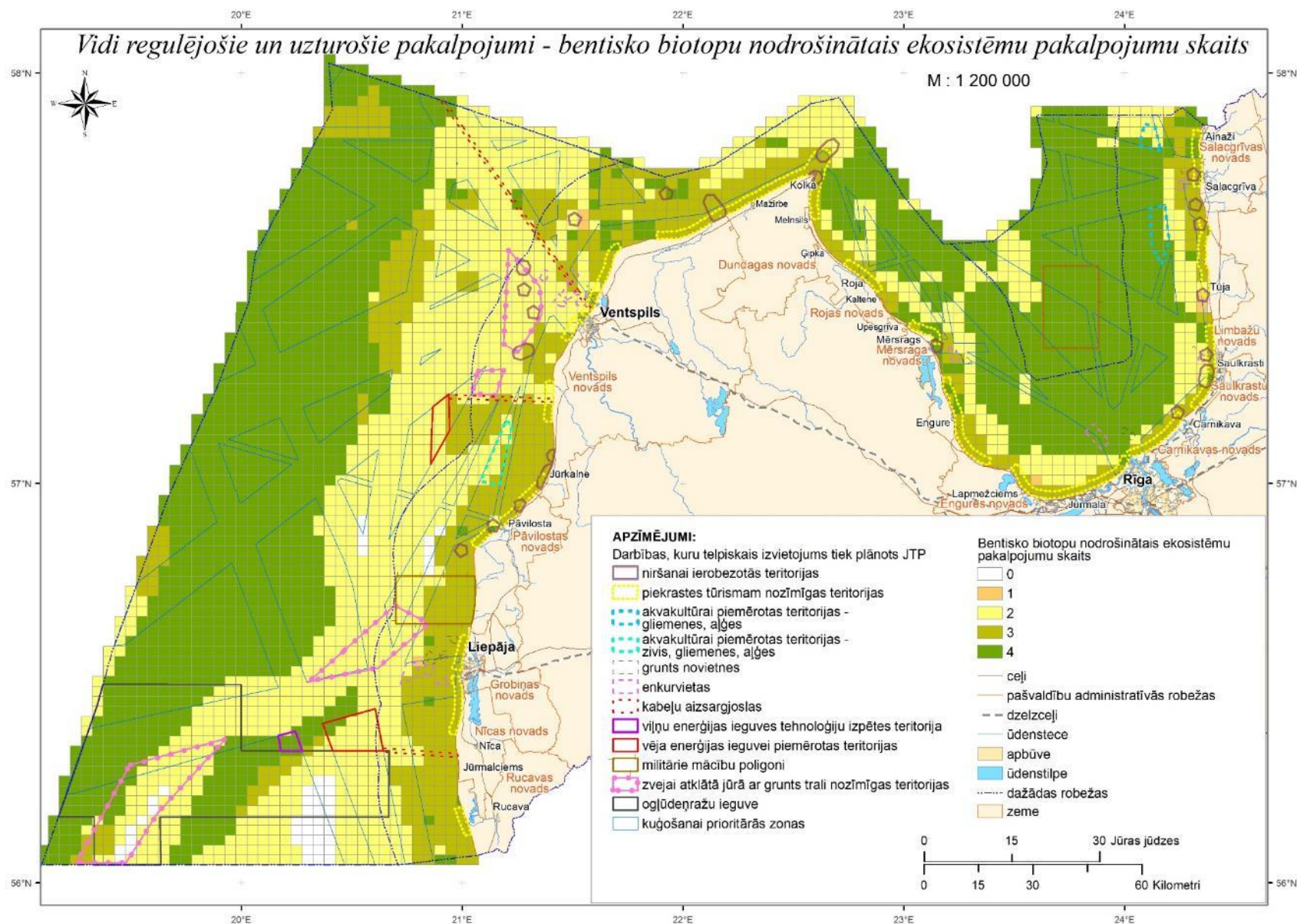
7.2.1.b. attēls. JP 1.redakcijas atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz putniem

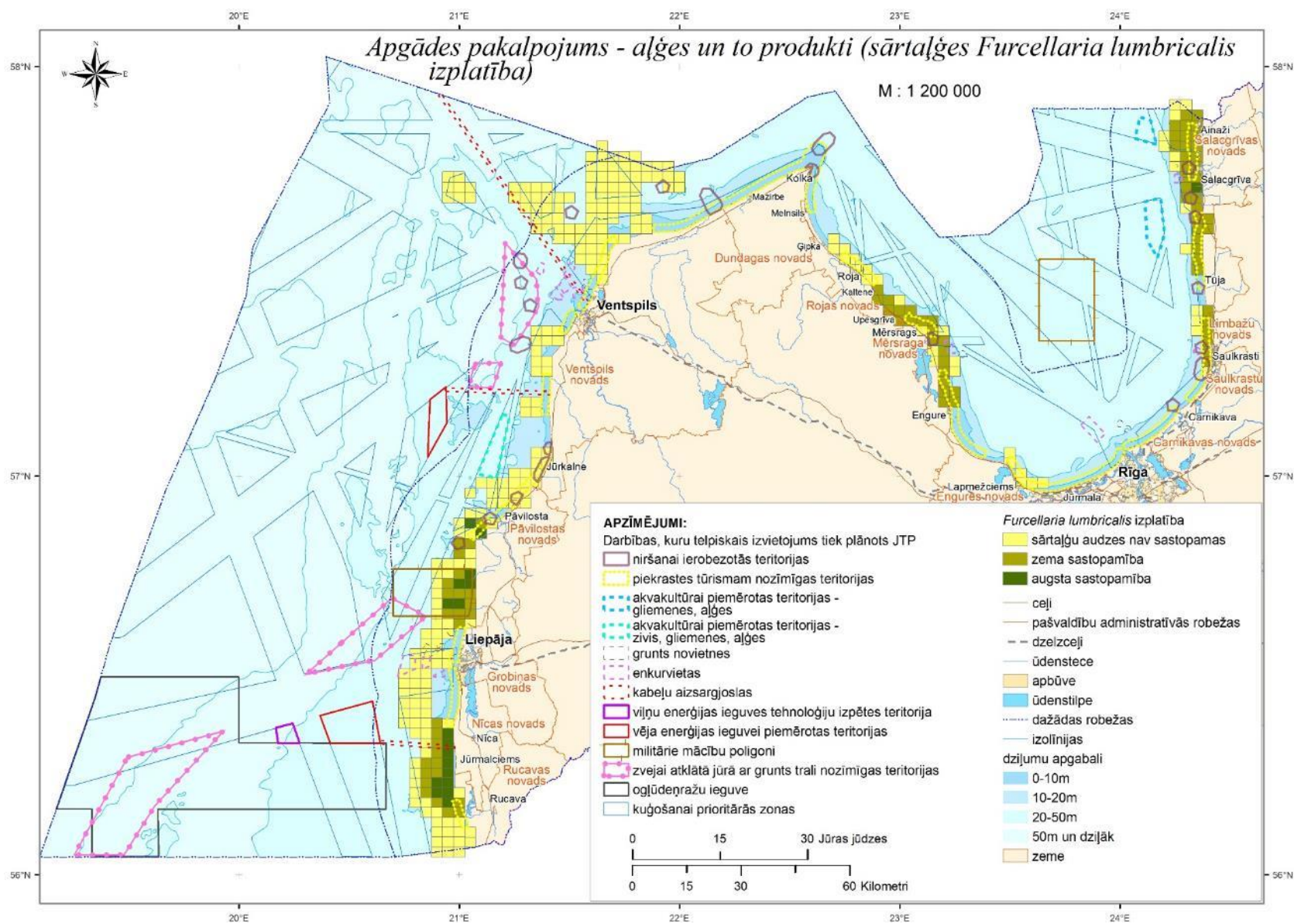
7.2.1.c. attēls. JP 1.redakcijas atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz zivju sugām nozīmīgām teritorijām

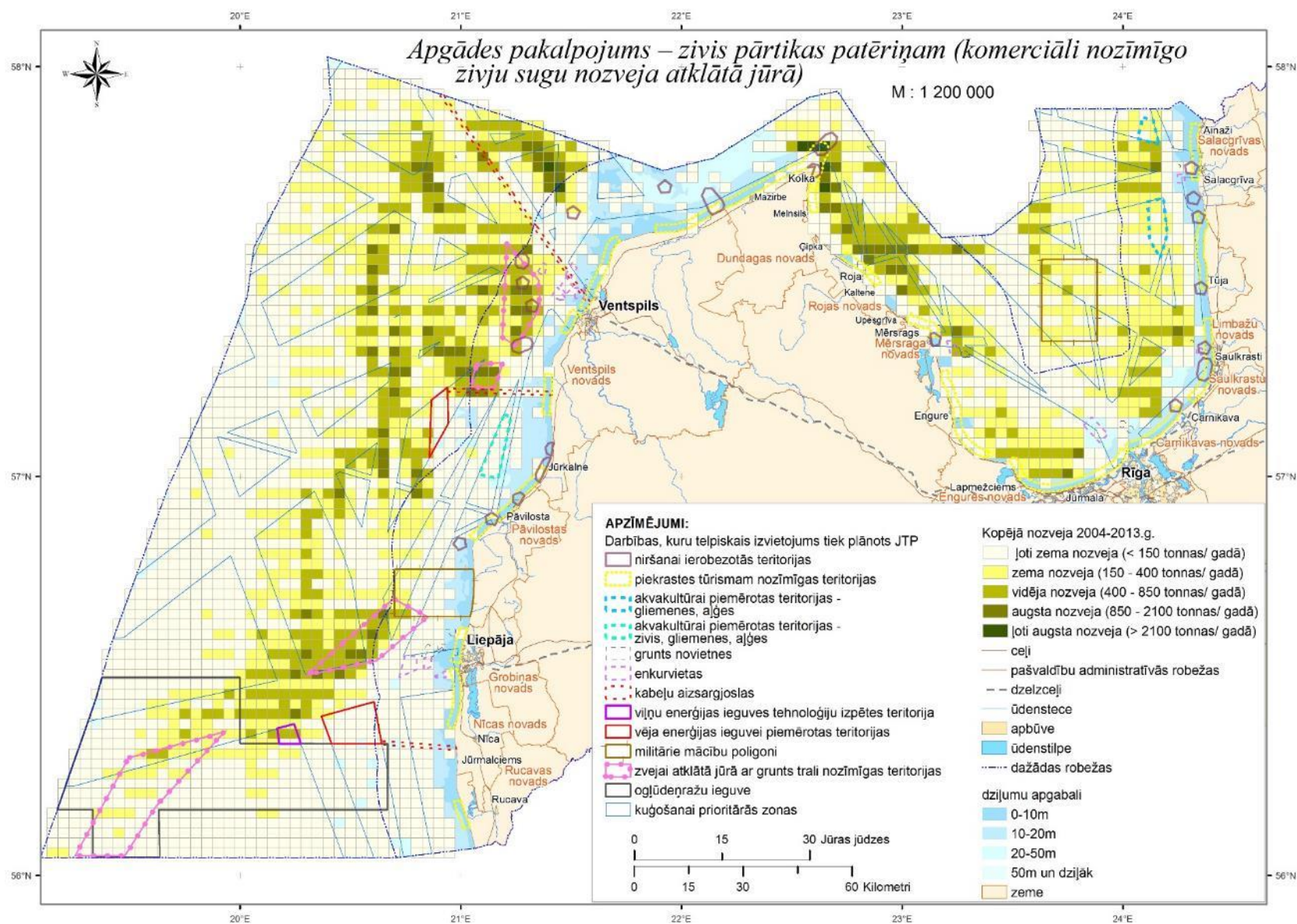
7.2.1.d. attēls. JP 1.redakcijas atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz roņu populāciju

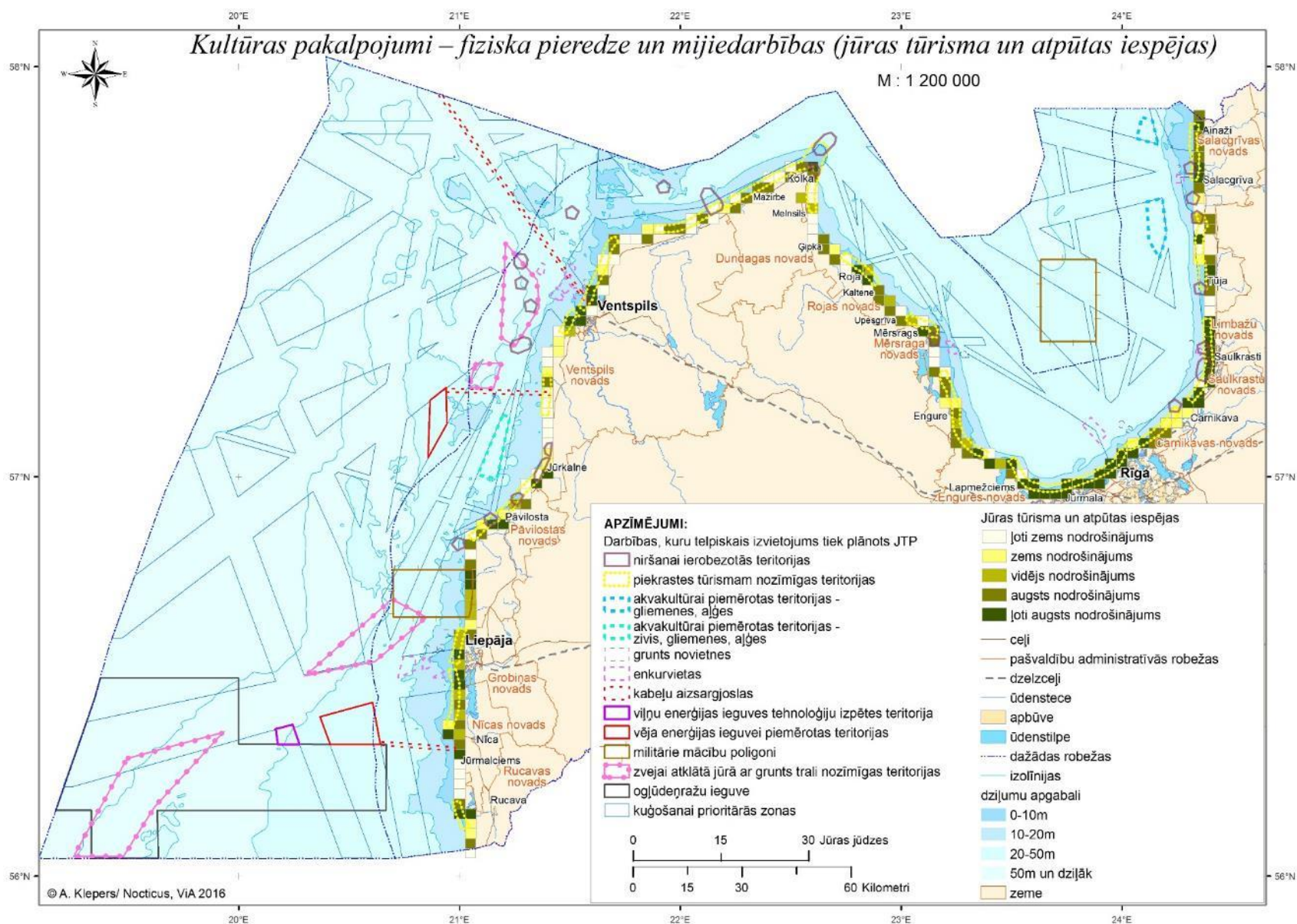
7.2.1.e. attēls. JP 1.redakcijas atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz bentisko biotopu sniegtajiem vidi regulējošiem pakalpojumiem

7.2.1.f. attēls. JP 1.redakcijas atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz sārtaļģu sniegtajiem apgādes pakalpojumiem

7.2.1.g. attēls. JP 1.redakcijas atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz zivju resursu sniegtajiem apgādes pakalpojumiem

7.2.1.h. attēls. JP 1.redakcijas atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz kultūras pakalpojumiem – jūras tūrisma un atpūtas iespējām.

7.2.2. Kuģniecības un enerģētikas nozaru sabalansētas attīstības scenārija telpiskās ietekmes

Ietekme uz bentiskiem biotopiem (7.2.2.a attēls)

Scenārijs paredz nozīmīgas teritorijas kā perspektīvās vēja enerģijas ieguves izpētes teritorijas. Izpēte pati par sevi nerada draudus bentiskiem biotopiem, taču ir paredzams, ka daļa no šīm teritorijām tiks izmantotas vēja enerģijas ieguvei un attiecīgi gan būvniecības, gan ieguves procesā var atstāt negatīvu ietekmi uz bentiskiem biotopiem (sk. 7.2.2.a attēlu). Tāpat tas attiecas uz kuģu izmantotiem ceļiem, kur notiek padziļināšanas un uzturēšanas darbi, ietekmējot grunts struktūras. Kā arī veidojot ogļūdeņražu ieguves platformas, ir risks par iespējamu ietekmi uz bentiskiem biotopiem.

Ietekme uz jūras putniem (7.2.2.b attēls)

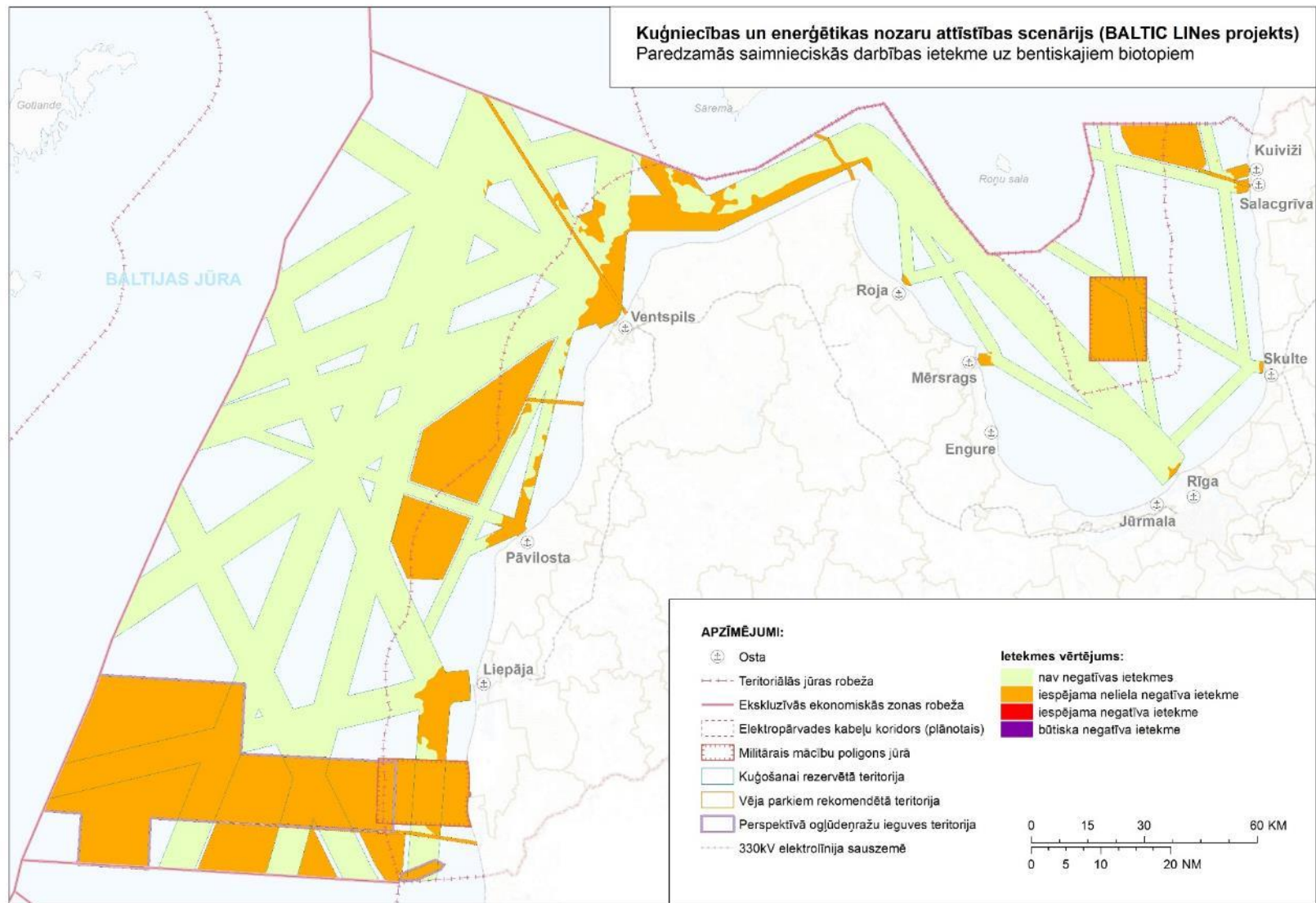
Informācija par putniem nozīmīgām teritorijām, it īpaši Baltijas jūras Latvijas EEZ teritorijā ir nepietiekoša, lai novērtētu jūras atļautās izmantošanas risinājumu ietekmi (sk. 7.2.1.b att.). Labāka informācijas bāze ir par putnu izplatību Rīgas līcī. Saskaņā ar pieejamo informāciju, ja vēja parku izpētes teritorijā pie Ainažiem tiktu būvēts vēja parks, tad tas varētu konfliktēt ar putnu aizsardzības interesēm. Tāpēc šīs teritorijas būtu nepieciešams papildus izpētīt, pirms licenču izsniegšanas. Kuģošana arī varētu būt iespējama negatīva ietekme, taču kuģošana rezervētajās zonās arī jau šobrīd notiek kuģu satiksme un par tās būtiskām ietekmēm nav veikta pētījumu.

Ietekme uz komerciāli nozīmīgo zivju sugām nozīmīgām teritorijām (7.2.2.c attēls)

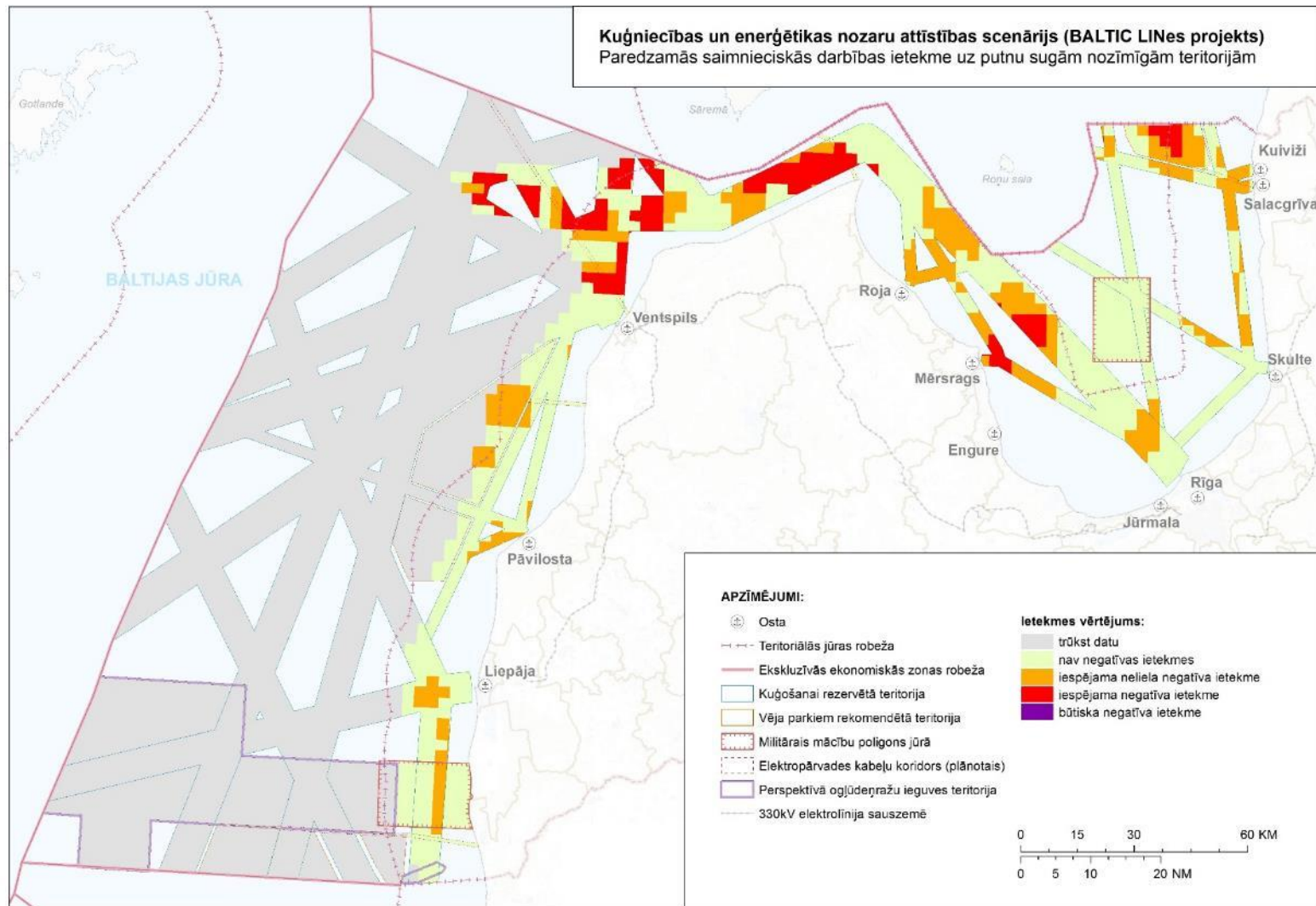
Jūras atļautās izmantošanas risinājumu ietekmju uz zivju sugu vērtēšanā ir ņemtas vērā katras no komerciāli nozīmīgo zivju sugu nozveju telpiskais sadalījums attiecībā pret jūras izmantošanas veidu iespējamām būtiskām ietekmēm (sk. 7.2.2.c att.). Ietekmju karte atspoguļo iespējamo izmaiņu ietekmes nozīmi uz komerciālajiem zivju resursiem, tātad arī nozares pastāvēšanu. Lielāko daļu teritorijas, kas iezīmētas kā teritorijas ar iespējamu negatīvu ietekmi, ir saistītas ar bentisko zivju ieguvi tralējot.

Ietekme uz roņu populāciju (7.2.1.d attēls)

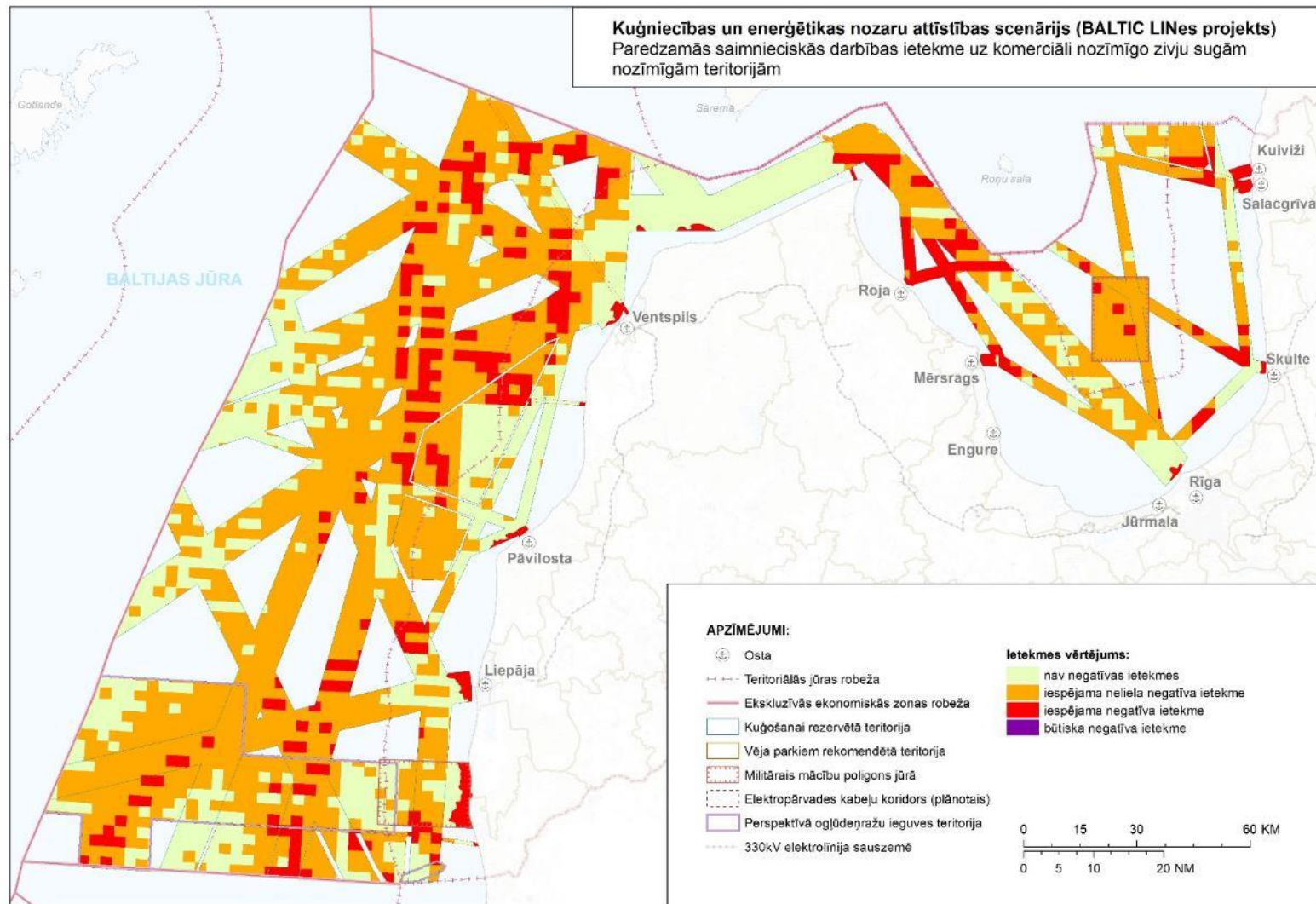
Jauno izmantošanas veidu – vēja parku - ietekme uz roņu populāciju tiek vērtēta kā neliela (sk. 7.2.1.d.attēlu). Tomēr ir nepieciešami speciāli roņu ietekmes pētījumi, lai varētu sniegt ticamāku novērtējumu. Latvijā šādi pētījumi nav veikti. Igaunijā, veicot stratēģisko ietekmes uz novērtējumu Pērnavas rajona jūras telpiskā plānojuma izstrādes gaitā attiecībā uz vēja parku ietekmi, arī ir sniegts tāds pats secinājums.

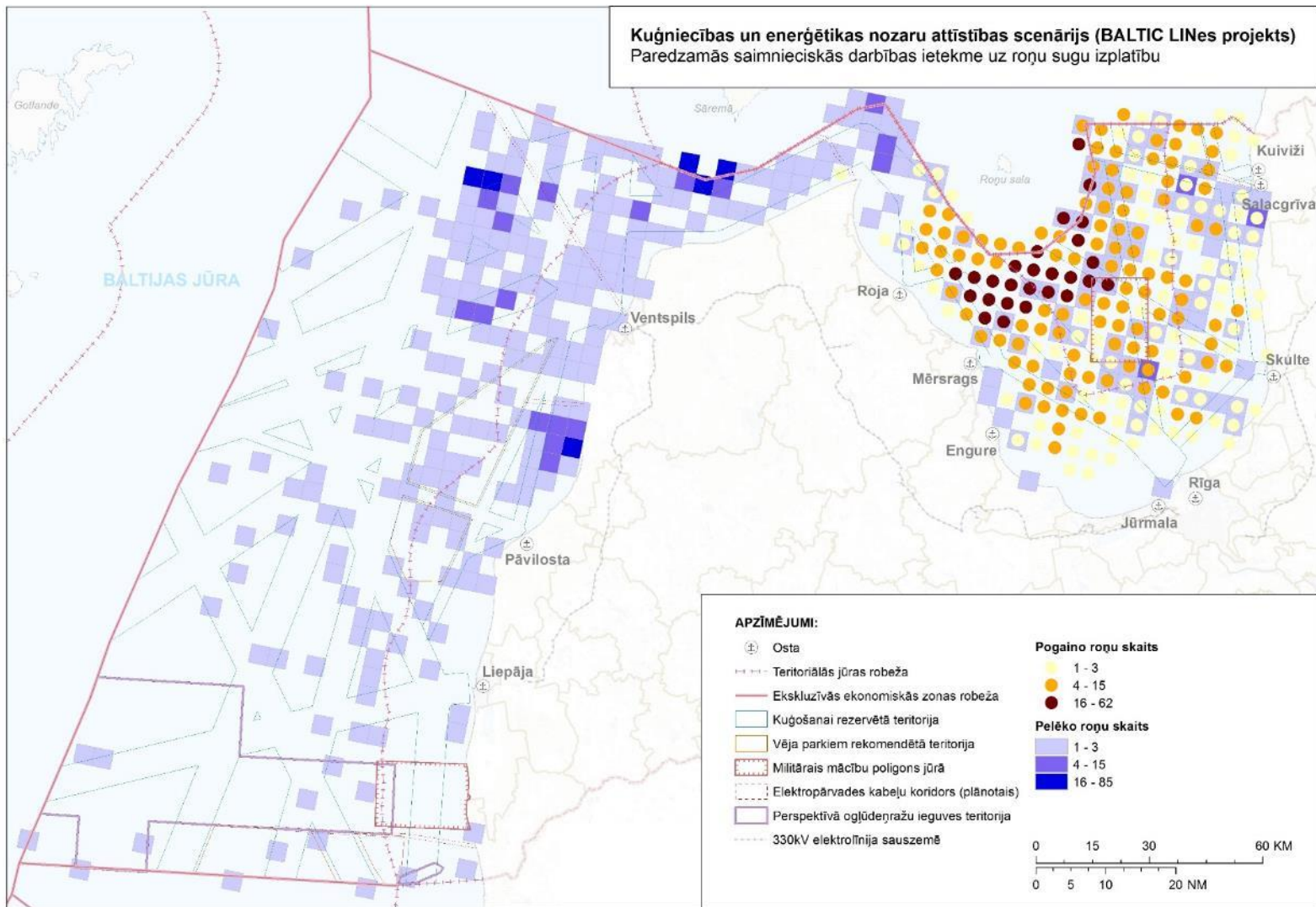
7.2.2.a.attēls. Kuģniecības un enerģētikas nozaru attīstības scenārija potenciālās ietekmes uz bentiskajiem biotopiem

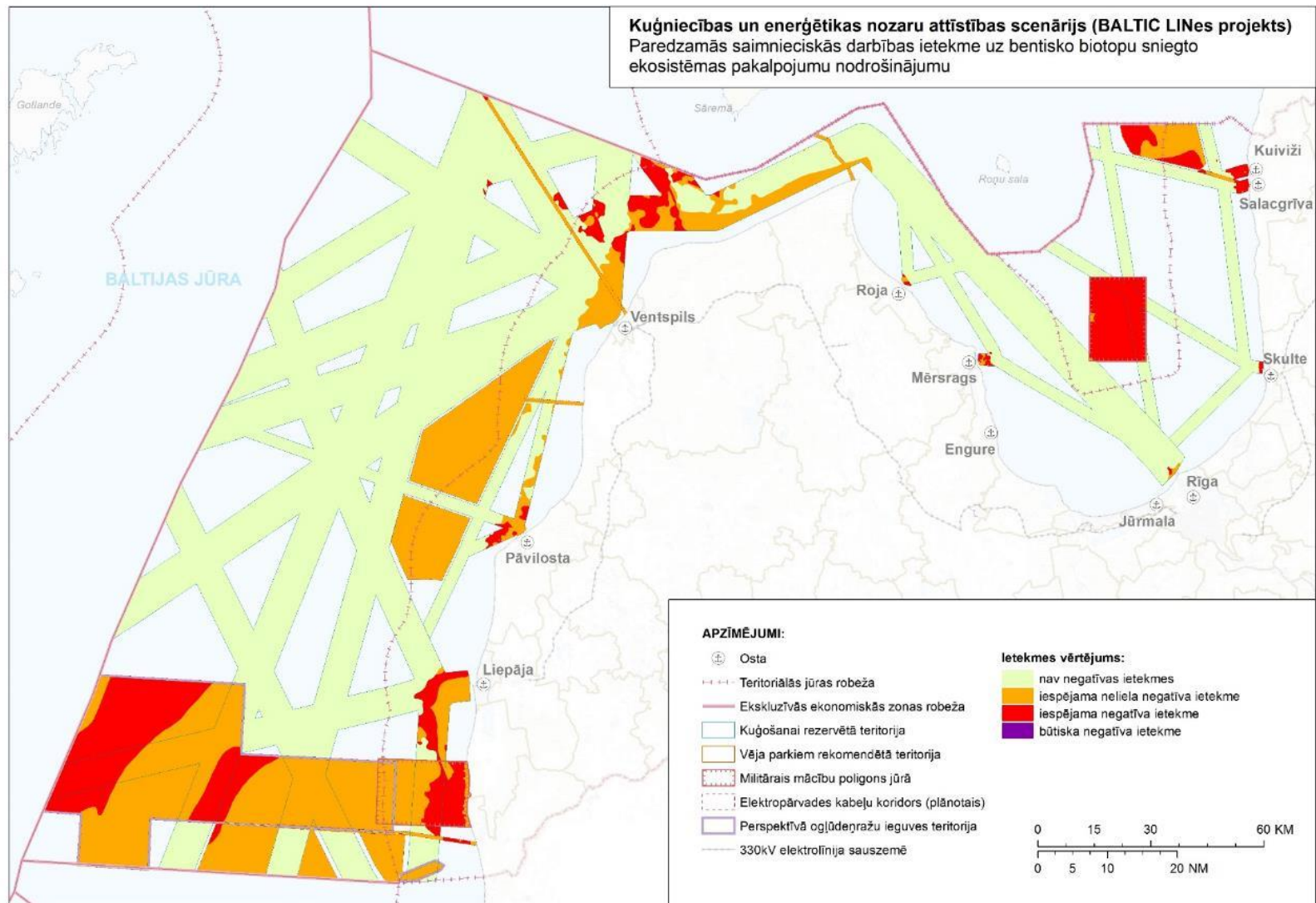
7.2.2.b.attēls. Kuģniecības un enerģētikas nozaru attīstības scenārija potenciālās ietekmes uz putnu sugām nozīmīgām teritorijām

7.2.2.c.attēls. Kuģniecības un enerģētikas nozaru attīstības scenārija potenciālās ietekmes uz komerciāli nozīmīgo zivju sugām nozīmīgām teritorijām

7.2.2.d.attēls. Kuģniecības un enerģētikas nozaru attīstības scenārija potenciālās ietekmes uz roņu sugu izplatību

7.2.2.e.attēls. Kuģniecības un enerģētikas nozaru attīstības scenārija potenciālās ietekmes uz bentisko biotopu sniegto ekosistēmas pakalpojumu nodrošinājumu.

8. Teritorijas, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt vides stāvokli

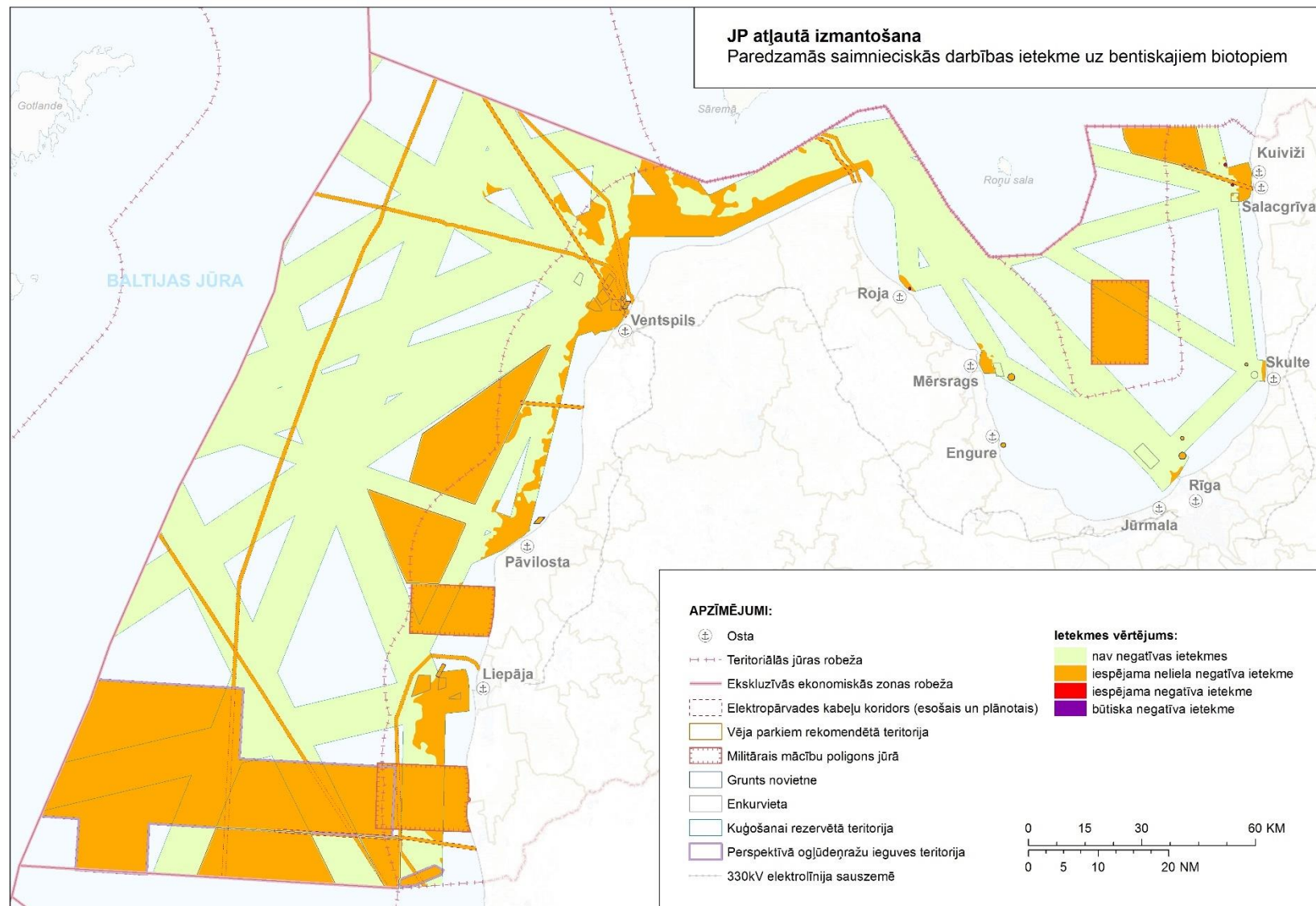
JP 2.redakcijas izstrādāto jūras atļautās izmantošanas risinājumu **telpiskai novērtēšanai** tiek izmantota līdzīga pieeja, kā vērtējot scenārijus (alternatīvas) (sk. 7.2.nodaļu).

Telpiskās ietekmes izvērtējumā tika izmantota scenāriju vērtēšanā pielietotā ietekmju matrica (skat. 7.2. tabulu), kas vērtēja jūras izmantošanas veidu ietekmes uz jūras ekosistēmas komponentēm (zemūdens biotopiem, putniem, galvenajām komerciāli izmantojamām zivju sugām nozīmīgām teritorijām un roņiem), kā arī ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumu. Jūras izmantošanas veidu ietekmes pakāpe uz dabas vērtībām tika novērtēta salīdzinošā skalā (0 - nav negatīvas ietekmes; 1 - iespējama neliela negatīva ietekme; 2 - būtiska negatīva ietekme), balsoties uz hidrobioloģijas, ornitoloģijas un ihtioloģijas ekspertu vērtējumu.

Balstoties uz novērtētajām ietekmēm un izmantojot ArcGIS programmatūru, jūras atļautās izmantošana datu slāni ir pārklāti ar attiecīgiem dabas vērtību izplatības datu slāņiem un novērtētas tās teritorijas, kur plānotās darbības varētu radīt iespējamu būtisku negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmas dabas vērtībām.

Ietekme uz bentiskiem biotopiem

Jebkurš jūras izmantošanas veids, kas saistīts ar grunts vai nogulumu mehānisku ietekmēšanu vai iznīcināšanu atstāj ietekmi uz bentiskiem biotopiem (sk. 8.1.a attēlu). To var izraisīt bagarēšanas darbi, veidojot jaunus kuģu ceļus, kā arī izgāžot izraktās smiltis jūrā. Arī jebkādi celtniecības darbi jūrā, piemēram, vēja parku ierīkošana, dabisko izrakteņu ieguve, var tiešā veidā iznīcināt dzīvotnes. Tāpat krastā izveidotās hidrotehniskās būves (piemēram, viļņlauži, moli un laivu vai kuģu piestātnes) var ietekmēt sanešu materiāla plūsmu, kas savukārt var izraisīt smilšu akumulēšanos un rifu aprakšanu. Ietekmju būtiskums ir atkarīgs arī no biotopu veida un konkrētās aktivitātes (sk. arī 7.2. tabulu).

8.1.a attēls. Jūras telpas izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz bentiskajiem biotopiem novērtējums (JP 2.redakcija)

Ietekme uz jūras putniem

Lai novērtētu jūras atļautās izmantošanas risinājumu ietekmi ir izmantoti divi informācijas avoti – līdz 2015.gadam apkopotie avoti par putnu izplatību piekrastē un Rīgas līcī (sk. 8.1.b att.) un 2016.gada ziemojošo putnu uzskaites rezultāti (sk. 8.1.c att.). 2016.gada uzskaitē pirmo reizi aptvēra visu Latvijas jūras teritoriju, tādēļ nav iespējams novērtēt putnu izplatības rajonu patstāvību vai notikušās izmaiņas.

Putnu klātbūtne teritorijā un ziemošanas un apstājas vietu ilgtspējība iespējams, pateicoties pietiekamai barības bāzei. Visi aizsardzības pasākumi, kas nodrošina zemūdens biotopu un zivju resursu saglabāšanos, sekmē arī putnu sugu daudzveidību un skaita stabilitāti. Tāpat nepieciešams nodrošināt šo resursu pieejamību un mazināt apstākļus, kas to izmantošanas laikā rada īpatņu fizioloģiskā stāvokļa pasliktināšanos vai pat nāvi.

Vēja parka būvniecība un funkcionēšana to iecienītā barošanās rajonā vai migrācijā novestu pie biotopa zuduma un ilgtermiņā pie populācijas stāvokļa pasliktināšanās. Ūdensputni migrāciju laikā parasti izvairās no vēju parkiem, tāpēc to ietekme notiek galvenokārt kā biotopa zudums. Sīkie zvīruveidīgie putni un plēsīgie putni, kas nespēj strauji mainīt virzienu (zeltgalvītis lido, kurp vējš viņu nes), var iet bojā tiešā sadursmē ar vējdzirnavām. JP paredz iespēju veidot jūras vēja parku teritorijas ārpus teritoriāliem ūdeņiem, taču par šīm teritorijām trūkst datu, tāpēc nevar veikt to ietekmes uz putniem novērtējumu. Labāka informācijas bāze ir par putnu izplatību Rīgas līcī. Saskaņā ar pieejamo informāciju, ja vēja parku izpētes teritorijā pie Ainažiem tiktu būvēts vēja parks, tad tas varētu konfliktēt ar putnu aizsardzības interesēm. Tāpēc šīs teritorijas būtu nepieciešams papildus izpētīt, pirms licenču izsniegšanas.

Ūdensputniem nāvi var izraisīt naftas produktu noplūdes no kuģu ceļiem (arī nelielas) un ogļūdeņražu ieguves vietām. Jo vairāk sava laika kāda suga pavada peldot un nirstot (gārgales, pīles, alki), jo šī nelaime bīstamāka (Williams et al 1994³⁷, Oil Vulnerability Index).

Putnu nāve zvejas ierīcēs ir atzīta un nopietna problēma visā pasaulē. Baltijas jūrā visnopietnākā problēma ir žaunu tīkli. (Žydelis et al 2009³⁸, Žydelis et al 2013³⁹). Arī Latvijas ūdeņos zivjēdāju sugu (gārgales, melnie alki, dūkuri) un arī daļai bentosēdāju (kākulis, tumšā pīle) galvenās uzturēšanās vietas pārklājas ar zivju nārsta un piekrastes zvejas rajoniem. Novērojama putnu bojāeja zvejas ierīcēs – īpaši martā-aprīlī, kad putnu skaits pieaug un īpaši žaunu tīklos ar vidēju un lielu acs izmēru. Visbiežāk iet bojā gārgales un kākauļi. Nepieciešams domāt par zvejas rīku selektivitātes uzlabošanu (Martin, Crawford 2015⁴⁰), lai izvairītos no augstas mirstības brīžos, kas ledus apstākļi un migrācijas gaita veicina augstākas putnu biežības zvejas rajonos.

Pat vislabākie barības resursi var palikt neizmantoti un putni izsalkuši, ja cilvēku darbība rada traucējumu. Katra reize, kad putni spiesti pamest barošanās vietu, ir enerģijas zudums. Putni dažādi reaģē uz kuģu lielumu, ātrumu un parādīšanās biežumu, atkarībā no sugas un prasībām pēc enerģijas. Arī cilvēka aktivitātes var atšķirties ietekmes intensitātes ziņā, piemēram, atpūtas aktivitātes:

³⁷ Williams, J.M., Tasker, M.L., Carter, I.C. & Webb, A. (1994) A method of assessing seabird vulnerability to surface pollutants. *Ibis*, 137, S147–S152.

³⁸ Žydelis, R., Bellebaum, J., Osterblom, H., Vetemaa, M., Schirmeister, B., Stipniece, A., Dagys, M., van Eerden, M., Garthe, S., 2009. Bycatch in gillnet fisheries – an overlooked threat to waterbird populations. *Biological Conservation*. 142, 1269–1281

³⁹ Žydelis, R., Small, C., French, G., 2013. The incidental catch of seabirds in gillnet fisheries: a global review. *Biological Conservation* 162, 76–88

⁴⁰ Martin R.G, Crawford R. 2015. Reducing bycatch in gillnets: a sensory ecology perspective. *Global Ecology and Conservation* 3: 28-50

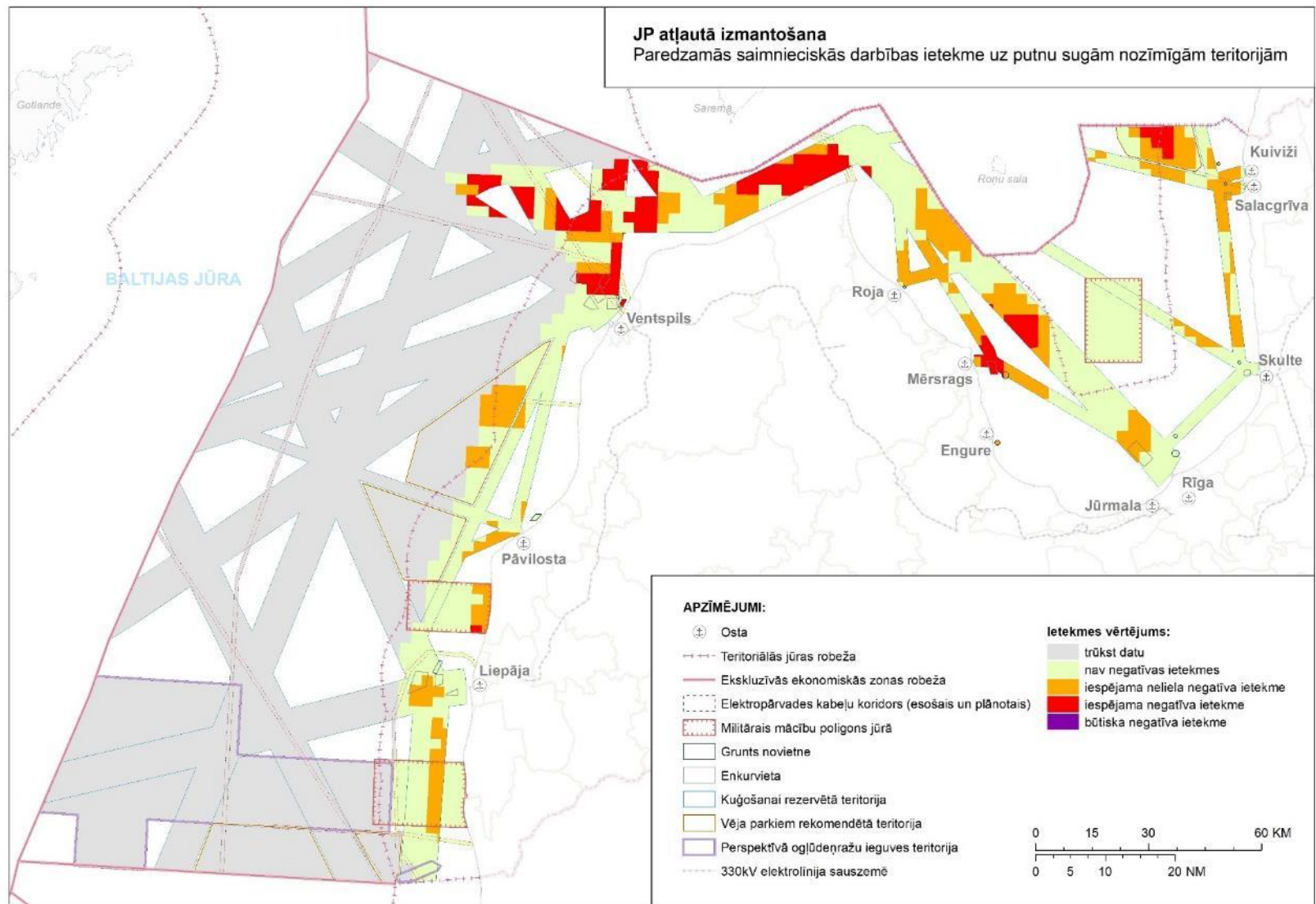
- saistītas ar ātru kustību un lielu troksni (motorlaivas, ūdens slēpošana),
- klusi, kustīgi objekti (burāšana, vindsērfings, airu laivas, kanoe)
- maz kustību un trokšņa (nirēji, peldētāji)
- aktivitātes krastā (makšķernieki, mednieki, putnu vērotāji u.c. tūristi) (Mathews 1982⁴¹).

Novērots, ka regulāra vidējas intensitātes laivu kustība putnus uztrauc mazāk nekā reti braucieni vai ļoti intensīva kustība un nelielas ātras laivas putni pacieš sliktāk nekā lielāku kuģu, (t.sk. zvejas) regulāru kustību ierastos maršrutos. dažādas putnu sugas izrāda dažādu iecietības līmeni. Melnā pīle pamet barošanās vietu pat 2 km attālumā no kuģa vai lidmašīnas (Kaiser 2006⁴²), nākamās nervozākās ir gārgales, alki novērtēti kā vidēji bailīgi, bet dažādas kaijas vislabāk pacieš cilvēka klātbūtni (Garthe, Hüppop 2004⁴³). Gārgales ir ļoti tramīgas un jutīgas pret dažādiem vertikāliem elementiem.

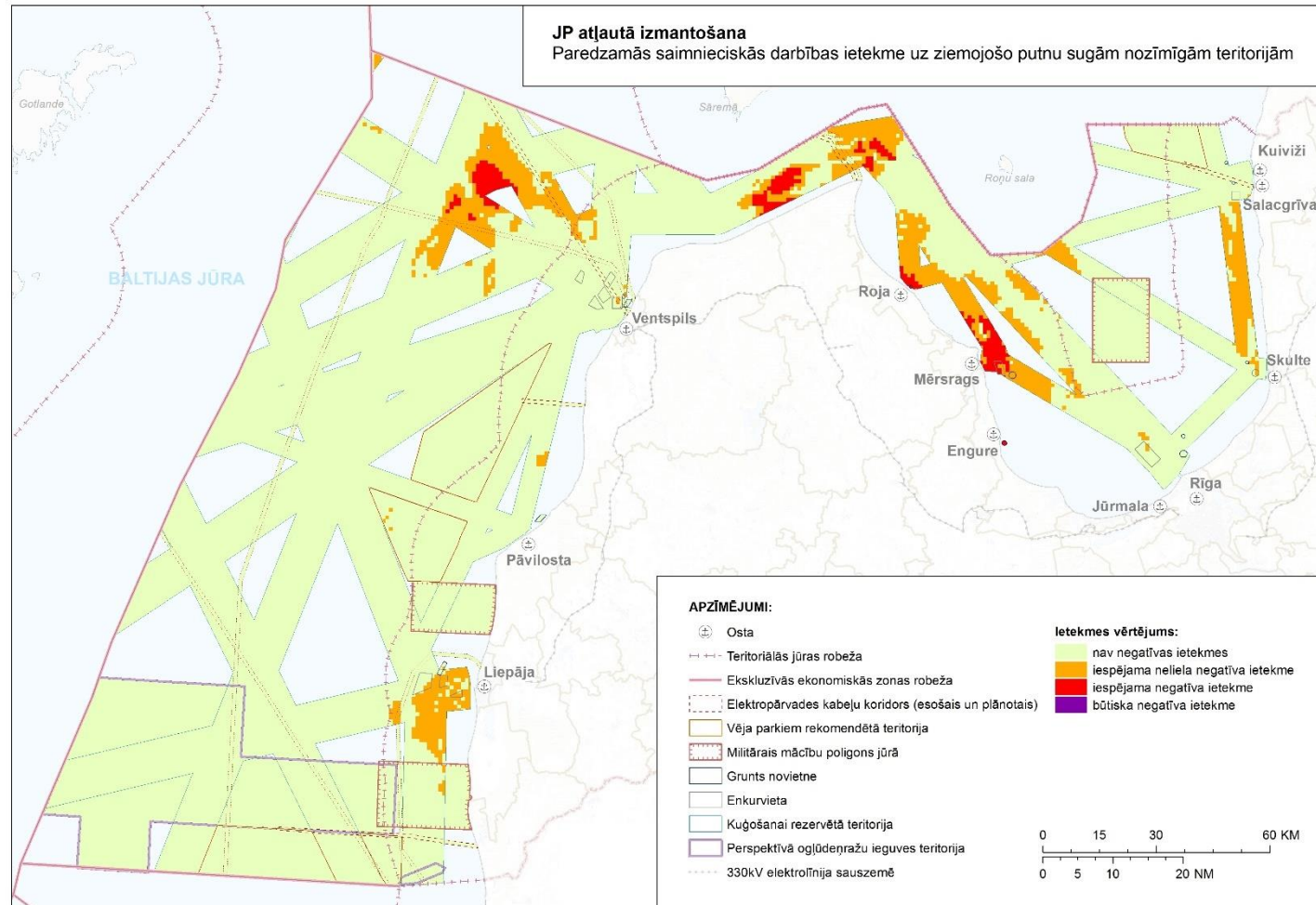
⁴¹ Mathews M.V.T. 1982. The control of recreational disturbance. In: D.A.Scott (ed.) Managing wetlands and their birds, a manual of wetland and waterfowl management. Proc.3rd techn. meeting on Western Palearctic Migratory Bird Management, pp.325-330.

⁴² Kaiser M., Galanidi M., Showler D. A., Elliott A. J., Caldow R. W. G., Rees E.I.S., Stillman R. A., Sutherland W.J. 2006. Distribution and behaviour of Common Scoter *Melanitta nigra* relative to prey resources and environmental parameters. Ibis 148: 110-128.

⁴³ Garthe S., Hüppop O. 2004 Scaling possible adverse effects of marine wind farms on seabirds: developing and applying a vulnerability index. Journal of Applied Ecology 41: 724-734.

8.1.b. attēls. Atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz putniem (uzskaites dati līdz 2015.gadam)

8.1.c. attēls. Atļautās izmantošanas risinājumu potenciālā ietekmes uz jūrā ziemojošo putniem (2016.gada ziemojošo punktu uzskaitē)

Ietekme uz komerciāli nozīmīgo zivju sugām nozīmīgām teritorijām

Baltijas jūras atklātās daļas zveja balstās uz četru zivju sugu - brētliņas, reņģes, mencas un plekstes – nozvejām. Savukārt, piekrastes zvejā izteikti dominē reņģu nozvejas, kas veido lielāko daļu no piekrastes kopējās nozvejas. Lielākas reņģu nozvejas piekrastē tiek realizētas Rīgas jūras līcī.

Jūras atļautās izmantošanas risinājumu ietekmju uz zivju sugu vērtēšanā ir ņemtas vērā katras no komerciāli nozīmīgo zivju sugu nozveju telpiskais sadalījums attiecībā pret jūras izmantošanas veidu iespējamām būtiskām ietekmēm (sk. 8.1.d att.). Visiem lietošanas veidiem ir iespējama negatīva ietekme uz zivju resursiem, tā būtiskums korelē ar zivju resursu nozvejas apjomu un telpisko sadalījumu.

Ietekme uz roņu populāciju

Latvijas jūras ūdeņos ir sastopamas divas roņu sugas – pelēkais (*Halichoerus grypus*) un pogainais ronis (*Phoca hispida bottnica*). Tā kā Latvijas institūcijas neveic regulāru roņu populācijas monitoringu, tad populācijas izplatības raksturošanai tiek izmantota HELCOM sniegtā informācija.⁴⁴

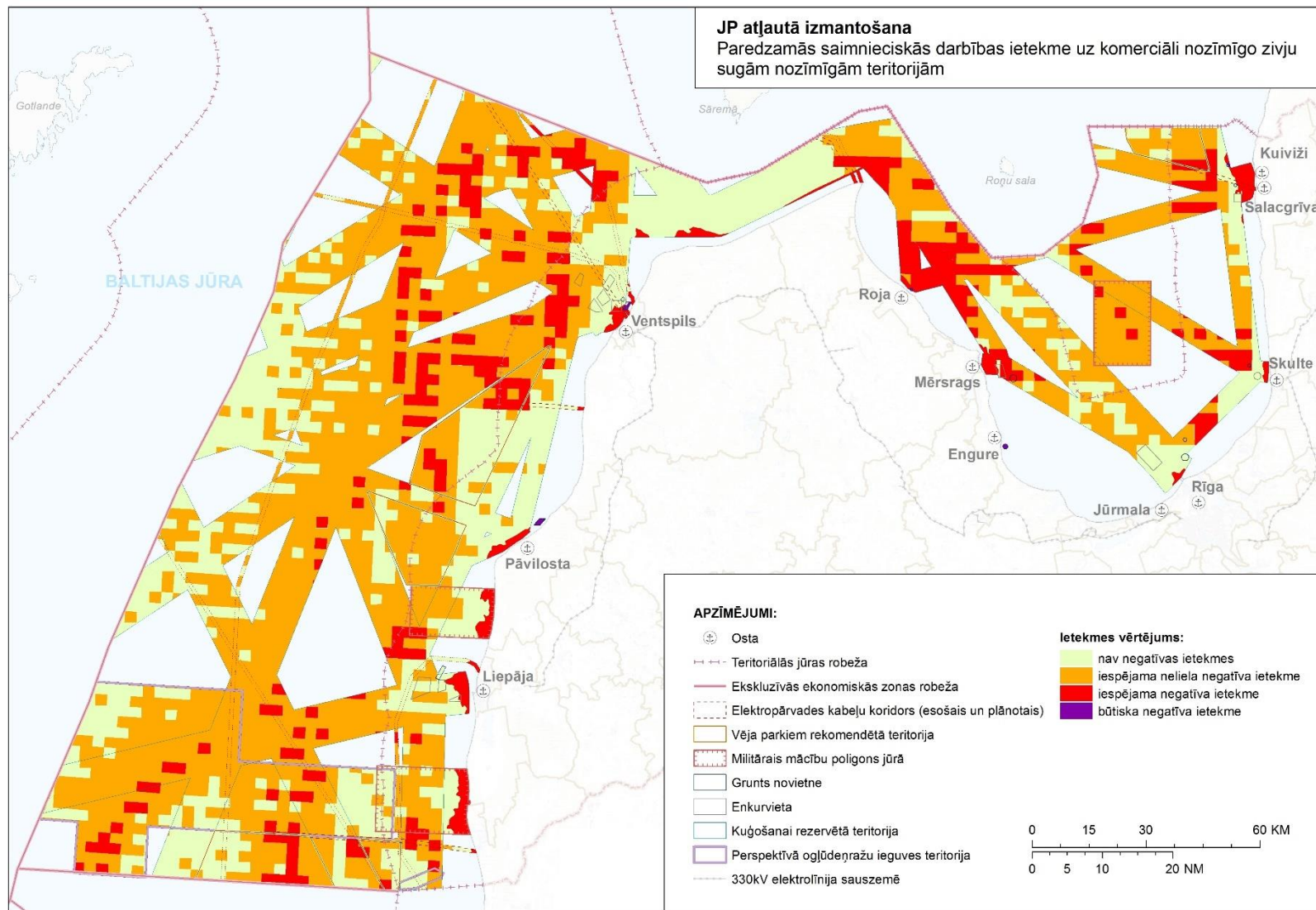
Klimatiskie apstākļi ir būtisks dabiskais faktors, kas ietekmē roņu populāciju, tā veiksmi vairoties. It īpaši tas ir svarīgi pogainam ronim, kura mazuļi piedzimst februāra beigās vai marta sākumā alā, kas ir izveidota ledū. Ziemās, kad nav ledus, attiecīgi nav iespējama mazuļu izdzīvošana, jo, piedzimstot ūdenī, tie iet bojā.

Roņu skaitu ietekmē zvejniecība, konkurējot par barības resursiem un radot piezvejas risku. Piezveja lielākoties apdraud jaunus roņus, kas nelielā izmēra un pieredzes trūkuma dēļ daudz vieglāk sapinas murdos un tīklos. Ievērojams skaits roņu katru gadu mirst no tā, ka sapinas zvejas tīklos un iekārtās.

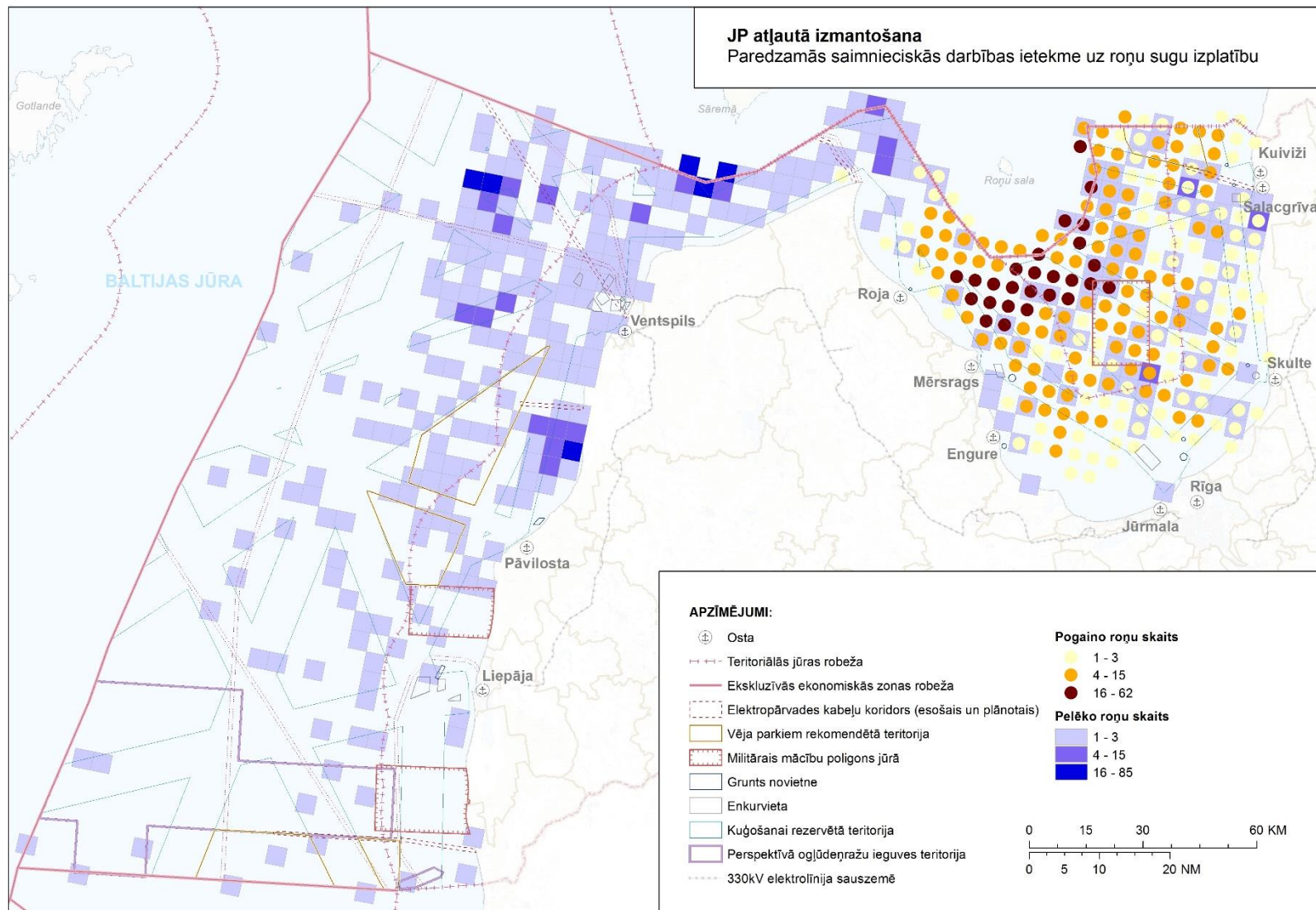
Attiecībā uz jauno izmantošanas veidu – vēja parku ietekmi uz roņu populāciju, tad iespējamā ietekme tiek prognozēta kā neliela. Tomēr ir nepieciešami speciāli roņu ietekmes pētījumi, lai varētu sniegt ietekmes novērtējumu. Latvijā šādi pētījumi nav veikti. Igaunijā, veicot stratēģisko ietekmes uz novērtējumu Pērnavas rajona jūras telpiskā plānojuma izstrādes gaitā attiecībā uz vēja parku ietekmi, arī ir sniegts tāds pats secinājums. Veicot vēja parku ietekmes uz vidi novērtējumu, ir jāizvērtē ietekmes gan vēja parku būvniecības, gan darbības fāzē.

Rīgas līcī noteiktais militārais poligons var atstāt negatīvu ietekmi uz roņu populāciju. Kā norāda Igaunijas Dabas fonds, tad nebūtu vēlams jebkāda veida munīcijas un lādiņu izmantošana, jo zemūdens sprādzieni vai lieljaudas (militāro) hidrolokatoru izmantošana ir traucējošs faktors roņu populācijai, kura ir jutīga uz troksni ūdenī.

⁴⁴ <http://helcom.fi/baltic-sea-trends/indicators/distribution-of-baltic-seals/>

8.1.d. attēls. Atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz zivju sugām nozīmīgām teritorijām

8.1.e. attēls. Atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz roņu populāciju

Ietekmes uz ekosistēmu pakalpojumiem

Vidi regulējošie pakalpojumi – bentiskie biotopi (8.1.f attēls)

Summārā vidi regulējošo pakalpojumu nodrošinājuma potenciāla karte ir sagatavota, balstoties uz novērtēto ekosistēmas pakalpojumu izplatību. Sadarbībā ar LHEI ekspertiem ir identificēti vidi regulējošo un uzturošo pakalpojumu veidi, kuru nodrošinājums ir saistīts ar bentiskajiem biotopiem, tādējādi ļaujot ekosistēmu pakalpojumu izplatību attēlot telpiski. Saistībā ar bentiskiem biotopiem tika identificēti šādi 7 ekosistēmas pakalpojumi:

- Eitrofikācijas procesu regulēšana: denitrifikācija;
- Eitrofikācijas procesu regulēšana: apglabāšana;
- Piesārņojošo vielu regulēšana: apglabāšana;
- Gliemeņu veiktā ūdens filtrācija;
- Erozijas kontrole;
- Nārsta vietu un dzīvotņu uzturēšana;
- Oglekļa piesaiste: apglabāšana.

JP neplāno jaunas saimnieciskās darbības teritorijās ar augstāko vērtējumu (4 no 7 identificētajiem ekosistēmas pakalpojumiem). Šajās teritorijās galvenokārt notiek kuģošana. Tomēr šajās teritorijās atrodas arī ogļūdeņražu izpētes un ieguves licenču laukumi, kas jau ir noteikti ar MK rīkojumiem. JP jaunās darbības – vēja enerģijas ieguvei piemērotās teritorijas – ir noteiktas galvenokārt vietās, kur ir identificēti 2 pakalpojuma veidi.

Apgādes pakalpojums – sārtalģu resursi (8.1.g attēls)

Balstoties uz pieejamiem LHEI lauku pētījuma datiem un ekspertu zināšanām iespējams novērtēt nodrošinājuma potenciālu pakalpojuma veidam – alģes un to produkti, kas izmantojami pārtikā vai kā materiāli farmācijā un mikrobioloģijā. Kā pieejamais resurss novērtētas sārtalģes *Furcellaria lumbricalis* audzes. Ekspertu vērtējums izmatots, lai noteiktu bentiskos biotopus, kuros iespējama sārtalģes izplatība un šī informācija kombinēta ar zemūdens biotopu apsekojuma datiem, kas daļēji nosedz iespējamās sārtalģes izplatības teritorijas, un sniedz informāciju par sārtalģes procentuālo segumu laukuma vienībās. Apkopotā informācija iedalīta trīs klasēs: 1- sārtalģes izplatībai piemērotie biotopi, kur konkrētā suga līdz šim nav konstatēta; 2 – novērota zema sārtalģes sastopamība; 3 – novērota augsta sārtalģes sastopamība.

Sārtalģu izplatības teritorijas ir galvenokārt piekrastes joslā. Šajā teritorijā notiek zvejniecība, kā arī tūrisma aktivitātes. Zemūdens niršana ir viena no aktivitātēm, kura varētu radīt nelielu ietekmi.

Apgādes pakalpojums – zivju resursi (8.1.h attēls)

Vienīgais apgādes pakalpojums, kurš šobrīd tiek izmatots komerciālā un izmērāmā apjomā ir *zivis pārtikas patēriņam*. Pakalpojuma *zivis pārtikas patēriņam* nodrošinājuma attēlošanai izmantoti "BIOR" dati par komerciāli nozīmīgo zivju sugu (brētliņu, reņģu, mencas un plekstes) kopējo nozveju 10 gadu periodā (no 2014. – 2013. gadam). Balstoties uz atklātās jūras zvejas žurnālu informāciju, attēlots kopējās nozvejas sadalījums tonnās, to iedalot piecās klasēs: 1- ļoti zema nozveja; 2 – zema nozveja; 3 – vidēja nozveja; 4 – augsta nozveja un 5 – ļoti augsta nozveja. Taču jāņem vērā, ka šie dati neiekļauj informāciju par piekrastes zveju (līdz 20 m dziļumam), kas veido ievērojamu nozvejas daļu un vērtējams kā būtisks ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājums piekrastes iedzīvotājiem. Informācija par piekrastes nozveju ir apkopota piekrastes zvejas žurnālos norādīto administratīvajām vienību – pagastu griezumā un līdz ar to nav atspoguļojama ar tādu pašu telpisku izšķirtspēju kā nozveja atklātā jūrā un iekļaujama vienotā kartē.

JP noteiktās vēja parku izpētes zonas Baltijas jūrā atrodas galvenokārt teritorijās ar ļoti zemu vai zemu nozveju. Būtiskākā ietekme varētu būt atvēlētajā teritorijā Rīgas līcī Igaunijas piekrastē. Tāpēc būtu jāveic sākotnējais IVN, izvērtējot paredzēto iekārtu tehnoloģiskos parametrus un to ietekmes uz vidi nozīmīgumu.

Kultūras pakalpojums – jūras tūrisma un atpūtas iespējas (8.1.i attēls)

Baltijas jūras piekrastē kultūras pakalpojumu sadaļā iespējams novērtēt ar jūras tūrismu un atpūtu saistītās *fizisko pieredzi un mijiedarbību*, kas ietver dabas un jūras ainavas vērošanas iespējas, kā arī fizisku baudīšanu (rekreācijas un aktīvā ūdenssporta iespējas piekrastē). Vērtējuma pamatā ir vairāku kritēriju kombinācija, ko galvenokārt nosaka jau esošais ekosistēmas pakalpojumu lietotāju skaits – cik lielai sabiedrības daļai konkrētā vieta ir publiski pieejama un piemērota atbilstošajām aktivitātēm. Tomēr kvantitatīvs pakalpojumu lietotāju skaits nevar būt izšķirošais visos gadījumos. Kā augsts nodrošinājums vērtēts arī tajās situācijās, kad noteiktās dzīves stila nišās, salīdzinot ar citām jūras piekrastes vietām konkrētā ir vislabākā noteiktām aktivitātēm (makšķerēšanai, putnu vērošanai, kaitbordam u.c.). Lielā mērā esošo apmeklētību un arī potenciālu ietekmē piekļuve - stāvlaukumu vai publiskas lietošanas ceļu esamība tiešā jūras tuvumā.

Balstoties uz minētajiem kritērijiem, pakalpojuma nodrošinājums ir iedalīts piecās ballēs:

5 – ļoti augsts nodrošinājums: jūras un pludmales apmeklētība ir intensīva, liela vai vidēja (attiecīgajā 3×3km kvadrātā iekrīt jūras piekrastes posms, kur apmeklētāju skaits uz 1km dienā pārsniedz 300 cilvēkus).

4 – augsts nodrošinājums: apmeklētība ir maza, bet tiešā jūras tiešā tuvumā atrodas lielāka apdzīvota vieta. Vai arī vieta ir publiski pieejama un īpaši piemērota resursu un infrastruktūras ziņā kādam no jūras tūrisma veidiem (kaitbordam, putnu vērošanai, jūras laivu izbraucieniem, makšķerēšanai, ir nūdistu pludmale u.tml.) – tā ir starp labākajām vietām pie jūras, kur ar šo aktivitāti nodarbojas.

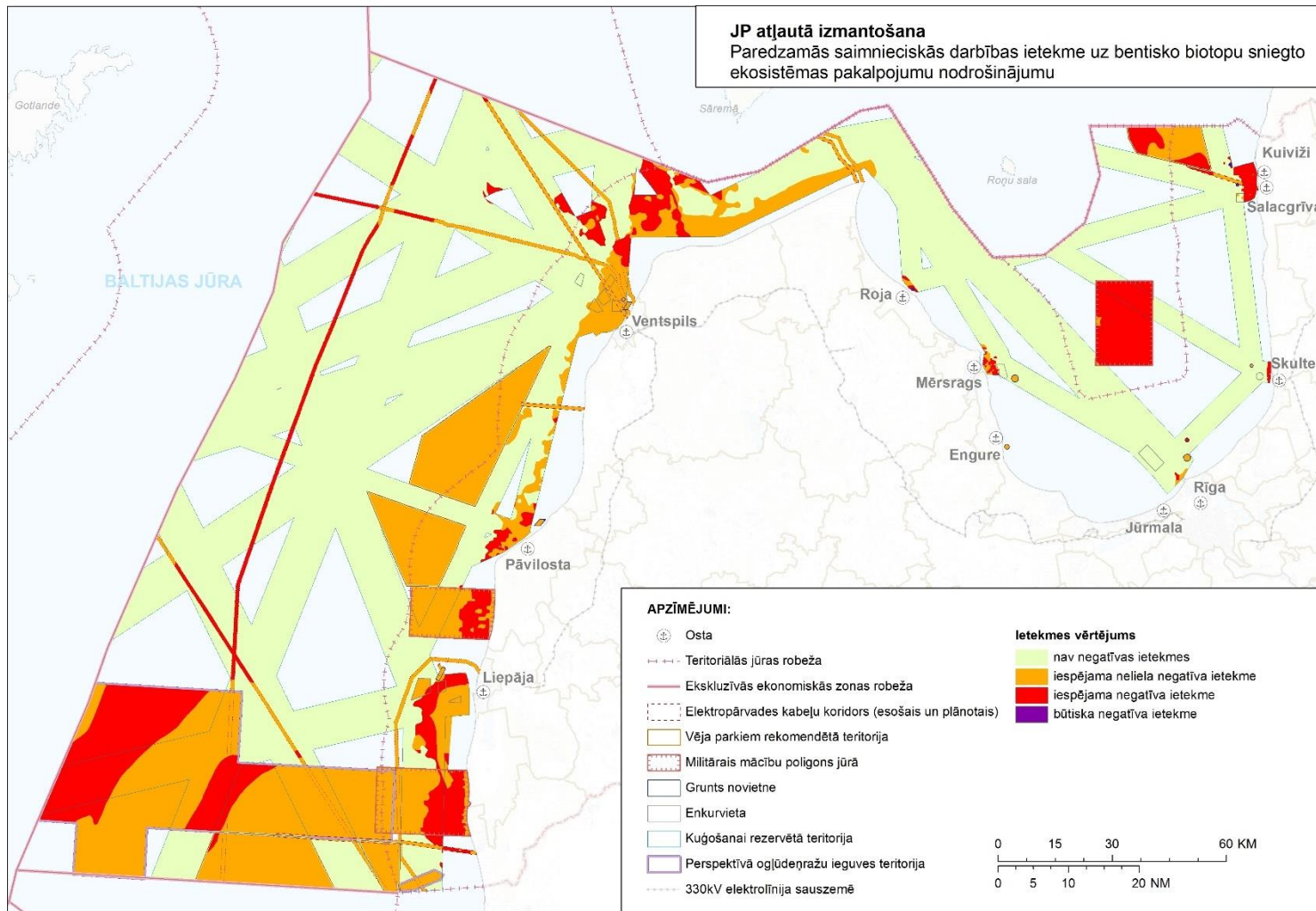
3 – vidējs nodrošinājums: apmeklētība ir maza, līdzās nav arī lielāku apdzīvotu vietu un vieta nav starp labākajām kādai dzīves stila aktivitātei pie jūras. Tomēr tā ir ērti publiski pieejama, tiešā jūras tuvumā atrodas stāvlaukums, vieta tiek apmeklēta pamatā tradicionālajām aktivitātēm.

2 – zems nodrošinājums: vieta tiek apmeklēta, taču izteikti sezonāli un apmeklējumu skaits ir neliels (starp 100-300 apmeklējumiem dienā uz 1 km) - atrodas attālāk no blīvāk apdzīvotām vietām (taču tuvumā ir privātā apbūve vai atsevišķas tūristu mītnes). Nav speciāla labiekārtojuma – organizētas publiskas piekļuves ar stāvlaukumu pie jūras.

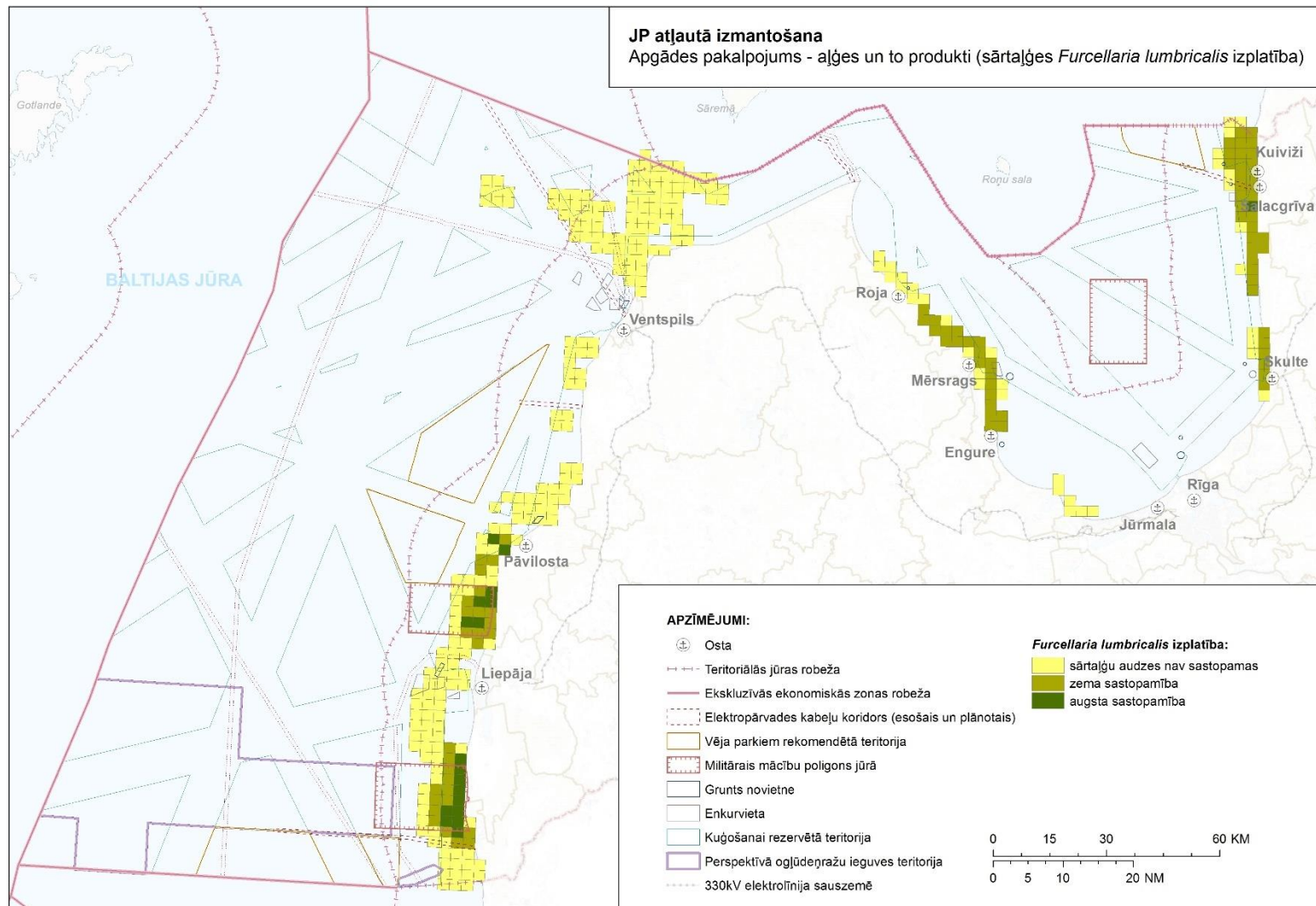
1 – ļoti zems nodrošinājums: citas mazapmeklētas vietas, kas ir tālāk no apdzīvotām vietām, tām nav publiskas piekļuves vai kādas citas speciālas infrastruktūras. Taču tām ir ainaviskā vērtība un tās ir nozīmīgas vienotā piekrastes pārgājienu maršrutu nedalāmībā.

Vienmēr tiek pielāgota iespējamā augstākā kategorija, atbilstoši kritērijiem. Piemēram, ja vieta ir piemērota kā labākā savā atpūtas veida nišā (4 balles), bet vienlaikus ir arī intensīvi apmeklēta, tad tā atradīsies augstākajā kategorijā (5 balles).

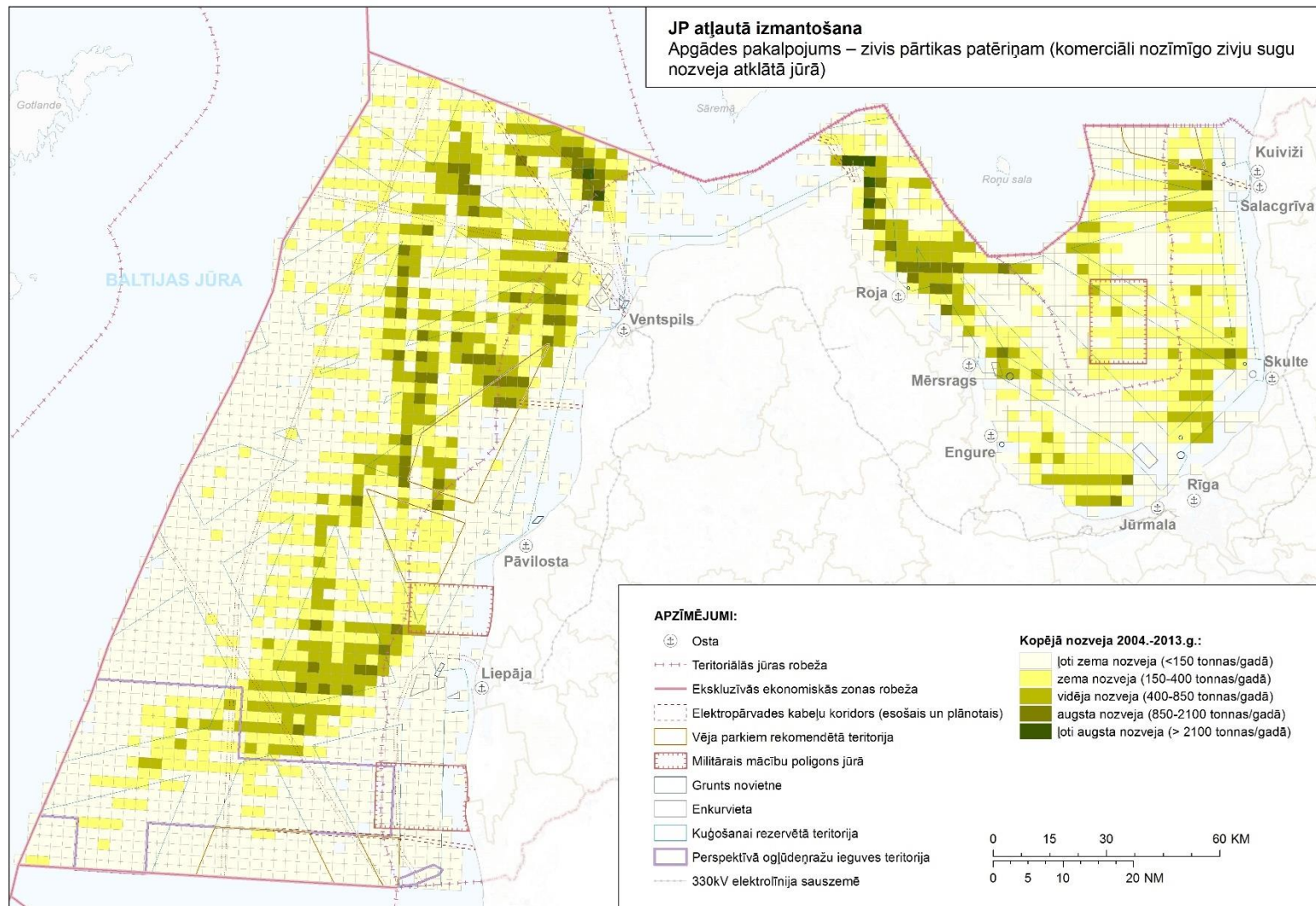
Jūras tūrisma un atpūtas iespējas ir novērtētas saistībā ar piekrastes jūras joslu. Lai gan JP 2.redakcija nav noteikusi jūras tūrismam nozīmīgās attīstības teritorijas, tomēr JP stratēģiskā prioritāte ir ilgtspējīgs tūrisms un rekreācija. Tādējādi JP īstenošanas ietekme uz šī kultūras pakalpojuma veida (fizisko pieredzi un mijiedarbību) varētu būt tikai pozitīva.

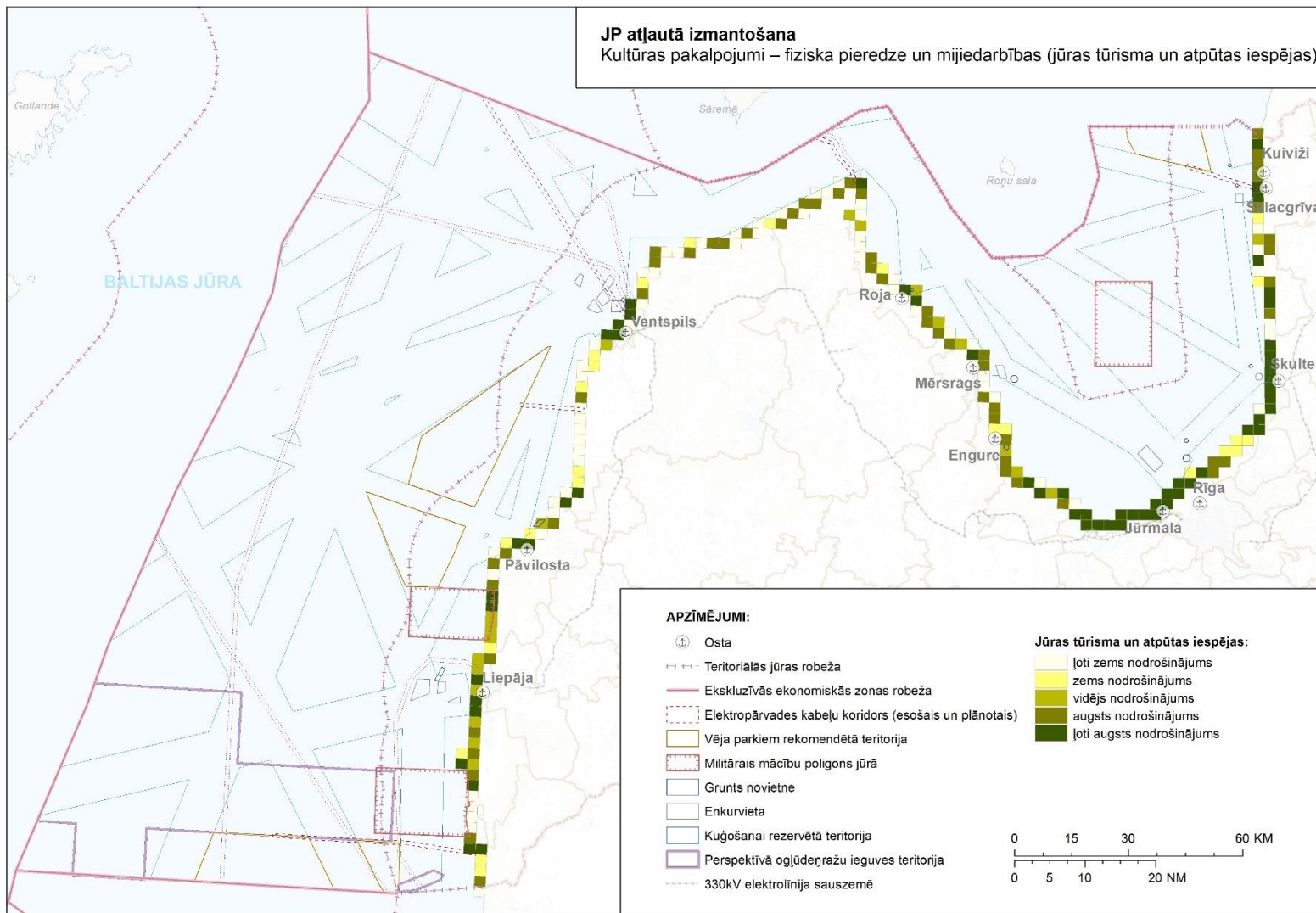
8.1.f. attēls. Atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz bentisko biotopu sniegtajiem vidi regulējošiem pakalpojumiem

8.1.g. attēls. Atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz sārtaļģu sniegtajiem apgādes pakalpojumiem

8.1.h. attēls. Atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz zivju resursu sniegtajiem apgādes pakalpojumiem

8.1.i. attēls. Atļautās izmantošanas risinājumu potenciālās ietekmes uz kultūras pakalpojumiem – jūras tūrisma un atpūtas iespējām.

Tabula 8.1. JP ietekme uz jūras vides stāvokli raksturojošiem rādītājiem

Raksturlielums	Rādītājs	2018 (rādītāja vērtība Jūras Vides stāvokļa novērtējumā)	Rādītāja vērtība citos politikas dokumentos (gads, avots)	Mērķa vērtība, kura raksturo labu jūras vides stāvokli 2020.gadā	JP ietekme
Bioloģiskā daudzveidība (D1)	Aizsargājamo teritoriju īpatsvars jūras ūdeņos (%)		15% (2015, VARAM)	Nav definēta	Iespējama pozitīva ietekme - jo iespējama plānota dabas vērtību izpēte potenciālai AJT noteikšanai
	Aizsargājamo biotopu aizsardzības stāvoklis		Slikts (2013, DAP)	Labs (2020, ES BDS)	Iespējama neitrāla ietekme – jo JP novērš vērīgu infrastruktūras objektu izveidi esošo AJT un bioloģiskās daudzveidības izpētes zonu tuvumā, bez ietekmes uz bentiskajiem biotopiem izvērtējuma.
	Roņu populācijas integrētais novērtējums (ietver pelēkā un pogainā roņa populācijas skaita un tās attīstības tendences, izplatību, barošanās un reproduktīvo stāvokli): Rīgas līcis (RL) un Baltijas jūra (BJ)	0.2-0.4 (RL) 0.4-0.6 (BJ)		>0.6 (RL) >0.6 (BJ)	Paredzama neitrāla ietekme jo darbības ar iespējams negatīvu ietekmi (stacionāras būves un iekārtas) tiek paredzētas vietā ar zemāku roņu sastopamību.
	Integrētais ūdens putnu novērtējums (visa Baltijas jūra kā vesela vienība)	0,72		>0.6	Piekrastes ūdeņos paredzam neitrāla ietekme. Informācijas trūkums par EEZ neļauj novērtēt pilnvērtīgi ietekmes. Iespējama negatīva ietekme vēja parku attīstībai Rīgas līcī pretim Ainažiem, tomēr ir nepieciešami pētījumi, lai to pilnvērtīgi novērtētu.
	Integrētais pelagisko un bentisko zivju sugu novērtējums: Piekrastes zivis (PK)	0.6-0.8 (PK)		>0.6 (PK)	Paredzama neitrāla ietekme – jo netiek plānotas darbības, kas ietekmētu piekrastes zivju resursus.
	Mīksto grunšu makrozoobentosa indekss BQI <i>Rīgas līča (RL)</i> biotopos: -Baltijas jūras fotiskās zonas smiltis; -Baltijas jūras afotiskās zonas dūņu nogulumi;	2,9 (RL) 2,0 (RL)		3,2 3,2	Iespējama negatīva lokāla ietekme vietās, kur tiek skarta grunts struktūra.

	-Baltijas jūras afotiskās zonas smiltis; -Baltijas jūras afotiskās zonas jaukts substrāts un <i>Baltijas jūras (BJ)</i> biotopos: - Baltijas jūras fotiskās zonas rupjgraudainie nogulumi; - Baltijas jūras fotiskās zonas smiltis; - Baltijas jūras fotiskās zonas jaukts substrāts; - Baltijas jūras afotiskās zonas smiltis.	3,0 (RL) 2,8 (RL) 3,3 (BJ) 4,6 (BJ) 4,4 (BJ) 3,8 (BJ)		3,2 3,2 4,3 4,3 4,3 4,3	
Komerčiālo zivju un gliemeņu populācijas (D3)	Integrētais pelaģisko un bentisko zivju sugu novērtējums: Rīgas līcis (RL) Baltijas jūra (BJ)	0.2-0.4 (RL) 0.4-0.6 (BJ)		>0.6 (RL) >0.6 (BJ)	Paredzama neitrāla ietekme – jo darbības ar iespējams negatīvu ietekmi (stacionāras būves un iekārtas) paredzamas ārpus nārstam nozīmīgām vietām.
Barības ķēdes (D4)	Kopējā zooplanktona krājuma vidējais izmērs Rīgas līcī (RL)	Vid. vērtība (zemākā 99%CI robeža): 615 (98) 4.40 (2.55)		276.93 (TS (mg m ⁻³)) 3.033 (MS (μg ind ⁻¹))	Paredzama neitrāla ietekme – jo netiek plānotas darbības, kas samazinātu biogēnu slodzes.
Eitrofikācija (D5)	Latvijas teritorijā radīto slāpekļa (N) un fosfora (P) slodžu, kas normalizētas pret upju caurplūdumu, izmaiņu salīdzinājums divos novērtēšanas periodos (tonnas/gadā): Rīgas līcis (RL), Baltijas jūra (BJ)	37167 (N, RL) 9799 (N, BJ) 1038 (P, RL) 298 (P, BJ)			Paredzama neitrāla ietekme – jo netiek plānotas darbības, kas pozitīvi vai negatīvi ietekmētu eitrofikāciju.
	Vasaras hlorofila <i>a</i> vidējās vērtības Rīgas līcī (RL): -Rīgas līča rietumu piekraste; -Rīgas līča atklātā daļa; -Rīgas līča austrumu piekraste; -Rīgas līča pārejas ūdeņi	3,55 (RL) 4,2 (RL) 4,89 (RL)		2.7 mg m ⁻³ (RL) 2.7 mg m ⁻³ (RL) 2.7 mg m ⁻³ (RL)	
	un <i>Baltijas jūrā (BJ)</i> : - Baltijas jūras atklātie ūdeņi; - Baltijas jūras piekrastes ūdeņi.	5,26 (RL) 2,43 (BJ) 4,79 (BJ)		3.0 mg m ⁻³ (RL) 1.9 mg m ⁻³ (BJ) 1.8 mg m ⁻³ (BJ)	
	Makroaļģu <i>Fucus vesiculosus</i> maksimālā dziļuma izplatība Rīgas līcī (RL) un <i>Furcellaria umbricalis</i> maksimālā dziļuma izplatība Baltijas jūrā (BJ)	4,7 (RL) 14,8 (BJ)		7 m (RL) 20 m (BJ)	

Tabula 8.2. Jūras plānojuma 2.redakcijas realizācijas rezultātā paredzamās ietekmes uz vidi raksturojums

	Tiešās	Netiešās	Sekundārās	Īstermiņa ikgadēja	Vidēja termiņa (uz 2024)	Ilgtermiņa (līdz 2030)
Biogēnu radītās slodzes samazināšana un laba jūras ūdeņu vides stāvokļa nodrošināšana	Neitrāla					
Bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmas stabilitātes nodrošināšana	Neitrāla	Pozitīva, jo tiks veikta izpēte, kas dos iespēju apzināt vērtības		Neitrāla	Pozitīva, jo tiks veikta izpēte, kas dos iespēju apzināt vērtības un nepieciešamību veidot jūras aizsargājamās teritorijas	
Atjaunojamo energoresursu (AER) īpatsvars kopējā enerģijas patēriņā	Neitrāla	Pozitīva, JP nosaka izpētes teritorijas vēja enerģijas ieguvei	Neitrāla	Neitrāla	Pozitīva, JP nosaka vēja enerģijas izpētes teritorijas, kas varētu dod iespēju noteikt precīzākas teritorijas, kur būtu pieļaujama būvniecība	
SEG emisijas samazināšana	Neitrāla	Pozitīva, JP nosaka izpētes teritorijas vēja enerģijas ieguvei	Neitrāla, kuģošanas intensitātes pieaugums ietekmētu arī SEG emisiju pieaugumu, taču tas varētu būt nebūtisks (starptautiskā kuģošana dod ~7% no kopējām Latvijas SEG emisijām)	Neitrāla	Negatīva, kuģošanas intensitātes pieaugums ietekmētu arī SEG emisiju pieaugumu no kuģošanas nozares, taču ietekmes būtu nebūtiskas (starptautiskā kuģošana dod ~7% no kopējām Latvijas SEG emisijām)	
Komerčiālie zivju resursi	Neitrāla	Neitrāla, jo JP neregulē zivju resursu izmantošanu	Iespējama negatīva ietekme lokālās vietās, ja izpētes rezultātā tiks nolemts būvēt vēja parkus	Iespējama negatīva ietekme lokālās vietās, ja izpētes rezultātā tiks nolemts būvēt vēja parkus	Ir pārāk liela nenoteiktība par iespējamo konkrēto vēja parku būvniecības teritoriju, taču ietekmēm uz zivju resursiem ilgtermiņā nevajadzētu būt būtiskām.	
Kopējā ietekme	Neitrāla	Pozitīva	Neitrāla			

9. Risinājumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi

JP plānošanas procesā, izstrādājot 1.redakciju un jūras telpas izmantošanas risinājumus, tika sagatavotas telpas attīstības vadlīnijas un rekomendācijas (sk. JP 1.redakcijas Stratēģisko daļu). Šīs vadlīnijas tika jau ievērotas, izstrādājot piedāvāto jūras telpas izmantošanas projektu, kā arī to precizējot JP 2.redakciju.

Jūras telpas izmantošanas noteikšanas stratēģiskā pieeja ir vērsta uz to, lai nodrošinātu JP ilgtermiņa redzējuma un izvirzīto prioritāšu pastāvēšanu. (sk. Vides pārskata 2.nodaļu). Viena no sešām prioritātēm ir “veselīga jūras vide un stabila ekosistēma”, kā arī viens no JP īstenošanas stratēģiskiem mērķiem (SM) ir “Saglabāta jūras ekosistēma un tās spēja atjaunoties, nodrošinot bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un novēršot pārmērīgu saimnieciskās darbības radīto slodzi”. Tāpēc izvēloties telpiskos risinājumus tika vērtēti vai tie nebūs pretrunā ar stratēģiskiem uzstādījumiem.

Viens no galvenajiem **nosacījumiem** ir, ka jūras telpas izmantošana jāorganizē atbilstoši dabas apstākļiem, nodrošinot vides stāvokļa un ekoloģisko parametru saglabāšanu un ekosistēmas spēju pielāgoties izmaiņām, kā arī radot labvēlīgus apstākļus vides stāvokļa un jūras resursu kvalitātes uzlabošanai. Šis nosacījums ir ticis ievērots, ņemot vērā esošās zināšanas par jūras vidi, tām ekosistēmām un to nestspēju.

Jūras atļautā izmantošanas risinājumu sagatavošanā tika izstrādāti jūras telpas izmantošanas noteikšanas kritēriji. Šie kritēriji ir iekļauti JP 2.pielikumā. Tā kā JP ir veidots, balstoties uz ekosistēmas pieeju, tad gandrīz visi izvirzītie kritēriji tiešā vai netiešā skar arī vides intereses. **Kritēriji ir iedalīti divas kategorijās:**

- 1) Izmantošanu izslēdzošie kritēriji – ietver obligātos nosacījumus, kas jāņem vērā izvēloties teritoriju kādam noteiktam izmantošanas veidam:
 - a. Plānoto izmantošanas veidu atbilstība normatīvajam regulējumam:
 - ar normatīviem aktiem noteiktas teritorijas;
 - konkrētu izmantošanas veidu aizliegums noteiktās teritorijās
 - b. Nesavietojamu izmantošanas veidu telpiska nošķiršana.
 - c. Saimniecisko darbību ierobežojoši faktori:
 - dabas apstākļi/fiziogēogrāfiskie parametri (kuģošanai piemērotais dziļums, vēja turbīnu ierīkošanai piemērotais dziļums u.c.);
 - resursu pieejamība (zivju resursi, vēja/viļņu enerģija, ogļūdeņraži, u.c.);
 - īpaši jutīgu vai ekoloģiski vērtīgu teritoriju saglabāšana;
 - tehnoloģiskās iespējas (piemēram, vēja parku novietojums un paredzamās jaudas atkarībā no pieslēguma iespējām elektropārvades tīkliem sauszemē);
 - valsts aizsardzības un drošības nodrošināšanai nepieciešamie pasākumi un ierobežojumi.
- 2) Izmantošanas saskaņošanas kritēriji – nosacījumi, kas jāņem vērā, lai nodrošinātu ekosistēmu pieejas īstenošanu jūras telpiskās plānošanas procesā, kā jūras telpas un resursu ilgtspējīgu un sabalansētu izmantošanu:
 - a. Ekosistēmas integritātes saglabāšana, nodrošinot funkcionāli saistītu teritoriju nepārtrauktību un respektējot Baltijas jūru kā vienotu ekosistēmu:
 - pēc iespējas jānovērš zemūdens dzīvotņu fragmentācija;
 - jānodrošina sugu daudzveidības un to izplatībai nozīmīgu teritoriju saglabāšanu, ņemot vērā sugu dzīves ciklu un dažādas attīstības stadijas;

- jā saglabā „zilie koridori” sugu migrācijas nodrošināšanai;
- b. Racionāla jūras telpas izmantošana un starpnozaru konfliktu mazināšana:
 - pēc iespējas jānodrošina pietiekama telpa esošiem jūras lietojuma veidiem, kā arī paredzot vietu jaunām, ekonomiski pamatotām izmantošanas interesēm;
 - jāizvērtē iespējas apvienot telpā dažādus jūras lietojumu veidus ar līdzīgām prasībām pēc vides apstākļiem un infrastruktūras, kas netraucē viens otru
 - savietojamu jūras lietojuma veidu gadījumā, jānosaka prioritārā izmantošana un no tās izrietoši nosacījumi pārējiem lietojuma veidiem;
 - nosakot prioritātes jūras telpas izmantošanā, priekšroka dodama esošiem vai arī nepārvietojamiem jūras lietojuma veidiem
- c. Sinerģiju veicināšana starp dažādiem izmantošanas veidiem:
 - pēc iespējas veicināt savstarpēji papildinošu vai atkarīgu (funkcionāli saistītu) jūras izmantošanas veidu līdzāspastāvēšanu.

Jūras telpas izmantošanas noteikšanas kritēriji ir definēti konkrētiem jūras izmantošanas veidiem, kuriem JP ietvaros tiek noteiktas piemērotākās teritorijas. Katram no šiem izmantošanas veidiem apzināti normatīvos aktos noteiktie jūras telpas izmantošanas ierobežojumi, dabas apstākļi un citi saimniecisko darbību ierobežojoši faktori, iespējamie konflikti ar citām nozarēm, kā arī nozares izvirzītie nosacījumi telpas izmantošanai.

JP ietver izmantošanas veidu raksturojumu un nosacījumus, kas ir jāievēro arī attiecībā uz ietekmi uz vidi, plānojot darbībās atļautās izmantošanas teritorijās. It īpaši JP ir noteicis nosacījumus attiecībā uz jaunas licences izsniegšanu vēja parka izpētes zonā.

Tomēr viens no būtiskiem normatīviem aktiem, kura īstenošana var ietekmēt arī vides stāvokli, ir **2014. gada MK noteikumi Nr. 631 „Latvijas Republikas iekšējo jūras ūdeņu, teritoriālās jūras un ekskluzīvās ekonomiskās zonas būvju būvnoteikumi”** noteiktajai procedūrai. Tas regulē licences laukumu jūrā noteikšanas kārtību; konkursa par tiesībām izmantot licences laukumu jūrā norises kārtību, kā arī būvniecības jūrā kārtību. Atbildīgā ministrija, kas saņēmusi iesniegumu ar ierosinājumu noteikt laukumu jūrā, izvērtē, vai iesniegums, tam pievienotā informācija un dokumenti atbilst vides aizsardzības un jūras izmantošanas normatīvo aktu prasībām.

MK noteikumi Nr. 631 arī ietver jau vispārējos vides aizsardzības nosacījumus:

- Būvdarbi organizējami un veicami tā, lai kaitējums videi būtu iespējami mazāks. Vides un dabas resursu aizsardzības, sanitārajās un drošības aizsargjoslās būvdarbi organizējami un veicami, ievērojot normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus un prasības. Dabas resursu patēriņam jābūt ekonomiski un sociāli pamatotam.
- Veicot būves atjaunošanu, pārbūvēšanu vai nojaukšanu, ja iespējams, veic būvniecībā radušos atkritumu pārstrādi un reģenerāciju. Visus būvniecībā radītos atkritumus apsaimnieko atbilstoši normatīvajiem aktiem atkritumu apsaimniekošanas jomā.

Saistībā ar ogļūdeņražu meklēšanu, izpēti un ieguvu vides aizsardzības prasības ir noteiktas **2015. gada 22. decembra MK noteikumos Nr. 805 “Noteikumi par ogļūdeņražu meklēšanu, izpēti un ieguvu”**. Noteikumi nosaka, ka, lai veiktu ogļūdeņražu meklēšanu, izpēti un ieguvu, ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar likumu “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”. Lai veiktu ogļūdeņražu ieguvu, jāsaņem piesārņojošas darbības atļauja saskaņā ar šo jomu regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

Šie MK noteikumi satur izvērstas prasības attiecībā uz darbībām jūrā, tai skaitā, licenciātam arī tiek pieprasīta drošuma un vides pārvaldības sistēma, ar kuru jānodrošina, ka plānotie smagu negadījumu risku kontroles pasākumi ir pietiekami efektīvi. Turklāt XVII nodaļa nosaka, ka ogļūdeņražu izpētes vai ieguves darbu urbšanas torņa aprīkojumam jūrā jāatbilst 1973. gada Starptautiskās Konvencijas par piesārņojuma novēršanu no kuģiem un tās 1978. gada protokola (turpmāk – MARPOL 73/78) I pielikuma 39. noteikuma prasībām. Turklāt ir aizliegts novadīt jūrā atkritumus, tai skaitā piesārņotos ūdeņus un pārpalikumus, kas rodas kuģa vai platformas ekspluatācijā, bet kas nav kravu pārpalikumi un uz ko attiecas MARPOL 73/78 I, IV un V pielikums, kā arī ar kuģa kravu saistītos atkritumus, kas noteikti MARPOL 73/78 V pielikuma īstenošanas vadlīnijās. Aizliegts novadīt jūrā ķīmiskās vielas, kas ietvertas Helsinku konvencijas par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību I pielikuma 1.2. apakšpunktā minētajā kaitīgo vielu sarakstā, un ķīmiskās vielas saturošos materiālus. Aizliegts novadīt jūrā urbšanas dulķes un no tām radušos atkritumus.

Likums par ietekmes uz vidi novērtējumu paredz, ka novērtējums ir jāveic projektiem, kas paredz ogļūdeņražu ieguvu komerciālos nolūkos; vēja elektrostaciju būvniecība, ja to skaits ir 15 elektrostaciju un vairāk vai to kopējā jauda ir 15 megavatu un vairāk; Latvijas dabai neraksturīgo savvaļas sugu ieviešanas (introdukcijas) projekti. Turklāt likums paredz, ka sākotnējais izvērtējums ir nepieciešams šādām ar jūru saistītām darbībām: jūras teritoriju atgūšanai; dziļurbumu ierīkošana un izmantošana tsk., ģeotermālie urbumi, ogļūdeņražu izpētes un ieguves urbumi; vēja elektrostaciju būvniecība Latvijas Republikas teritoriālajā jūrā un Latvijas Republikas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā; 51) ostu un kuģu piestātņu, arī zvejas ostu, būvniecība (visas darbības, uz kurām neattiecas šā likuma 1.pielikums); dambju, molu un citu būvju būvniecība jūrā, kur iespējamās krasta pārmaiņas, izņemot esošo būvju uzturēšanu; jūras krastu nostiprināšana; grunts novietņu ierīkošana aizsargājamās jūras teritorijās, izņemot aizsargājamās jūras teritorijas "Nida–Pērkone" un "Rīgas līča rietumu piekraste; jahtu un citu mazizmēra kuģošanas līdzekļu piestātņu ierīkošana, ja tās paredzētas vairāk nekā 5 mazizmēra kuģošanas līdzekļu uzņemšanai vienlaikus.

Būtisks instruments JP ieviešanā, novēršot radušos piesārņojumu, ir **“Nacionālās gatavības plāns naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā”**, kas ir izstrādāts saskaņā ar Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma 53. panta 1.daļu. Tas ir apstiprināts ar 2010.gada 21.maija MK noteikumiem Nr. 283. Par plāna ieviešanas koordināciju ir atbildīgs Valsts vides dienests. Piesārņojuma likvidācijas darbus nodrošina un koordinē Krasta apsardzes dienests, bet šos darbus ostas akvatorijā koordinē attiecīgās ostas kapteinis, ievērojot ostas darbības plānu naftas piesārņojuma gadījumam. Plāna ieviešana nav tieši saistīta ar jūras telpiskā plānojuma izstrādi, jo infrastruktūra un aprīkojums atrodas krastā un ostu teritorijās.

JP ietver izmantošanas veidu – **Bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorijas** (sk. 4.1.2 attēlu). Tās ir piecas teritorijas Latvijas EEZ, kur nepieciešama izpēte, lai noteiktu atbilstību aizsargājamo teritoriju izveides kritērijiem. Tāpēc JP ietver priekšlikumu, ka līdz teritoriju izpētei nav pieļaujama licenču izsniegšana jaunu jūras izmantošanas veidu uzsākšanai, kas potenciāli varētu apdraudēt aizsargājamās zemūdens biotopus un sugas (t.sk. vēja parki, viļņu enerģijas ieguves stacijas, ogļūdeņražu ieguves platformas, akvakultūras laukumi).

JP **vispārējās izmantošanas teritorijas** apraksts ietver rekomendācijas jaunajiem izmantošanas veidiem, tai skaitā nosakot nosacījumus attiecībā uz ietekmēm uz vidi novērtēšanu un novēršanu.

Otrais no **JP īstenošanas daļā** iekļautajiem mērķiem ir saglabāta jūras ekosistēma un tās spēja atjaunoties, nodrošinot bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un novēršot pārmērīgu saimnieciskās darbības radīto slodzi. Mērķis paredz vairākus uzdevumus. Viens no tiem ir saistīts ar projektu ietekmes uz vidi novērtējumu. Ņemot vērā salīdzinoši nepilnīgo informāciju un zināšanas par jūras vides ekosistēmām, tad JP iesaka izstrādāt metodiku dažādu jūras telpas izmantošanas veidu telpiskās kumulatīvās ietekmes

novērtēšanai un nodrošināt metodikas ievērošanu IVN procesā. Tas sekmēs daudzpusīgāku dažādo ietekmes faktoru izvērtēšanu, lai precīzāk analizēt gan slodzes, gan vides stāvokli. Arī pārējie otrā mērķa uzdevumi ir saistīti ar informāciju par jūras vides resursiem, stāvokli un informācijas apmaiņu. Informācija sniegs jaunas un papildus zināšanas, lai varētu veikt adaptīvo JP, kas ir viens no starptautiski atzītiem jūras plānošanas principiem.

10. Plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums

JP jūras telpas izmantošanas pārrobežu konteksts izvērtēts saistībā ar esošo un plānoto jūras telpas izmantošanu kaimiņvalstīs, kā arī attīstības perspektīvām Baltijas jūras reģionā. Vērtējums sagatavots sadarbībā ar Lietuvas un Igaunijas jūras telpiskās plānošanas ekspertiem. Arī projekta “Baltic Scope” ietvaros ir notikusi pieredzes un informācijas apmaiņa gan ar Igauniju, gan Zviedriju par JP ietverto informāciju, tai skaitā vides aspektiem.

ES JP direktīva (2014/89/ES) noteic, ka plānošanas un pārvaldības procesā dalībvalstis, kurām ir kopīgi jūras ūdeņi, sadarbojas, lai nodrošinātu, ka JP ir saskaņoti un koordinēti attiecīgajā jūras reģionā. Šādā sadarbībā jo īpaši apspriež pārnacionālas nozīmes ietekmes. Latvija Baltijas jūrā robežojas ar Lietuvu, Igauniju un Zviedriju un JP jāsaskaņo Latvijas intereses ar šo valstu interesēm visās jomās, kuras ietekmē jūras telpiskā plānošana.

- **Lietuvas** Republikas Jūras telpiskais plānojums ir izstrādāts no 2012. līdz 2013. gadam (izstrādātājs Klaipēdas Universitāte Jūras pētniecības un plānošanas institūts; Atkulos projektos; Valstybės Zemes fondas). Plānu apstiprinājis Lietuvas parlaments, 2015. gada 11. jūnijā.
- **Igaunijas** Republikas Pērnavas rajona Jūras telpiskais plānojums, kura izstrāde uzsākta 2012. gada oktobrī (izstrādātājs Hendrikson&KO). 2015. gada rudenī notika pārrobežu konsultācijas ar Latvijas pusi. Plānu apstiprināja 2017. gada aprīlī. Igaunija pašreiz izstrādā nacionālo jūras plānojumu un tiek plānots, ka projekts konsultācijām ar Baltijas valstīm būs pieejams no 2019. gadā.
- **Zviedrijas** Ūdens un jūras pārvaldības aģentūra (SwAM) izstrādā trīs atsevišķus jūras telpiskos plānus, viens no tiem ir Baltijas jūras centrālajai daļai (neiekļaujot Botnijas līci un Dāņu šaurumus – Skageraku un Kategatu). 2018. gada jūnijā Zviedrijas Baltijas jūras telpiskais plāns, kā arī Vides pārskats, tika nodots konsultācijas procesam un visi interesenti var iesniegt savus komentārus. 2019. gadā martā notiek darbs pie komentāru iestrādes.

Jūras telpas izmantošanas risinājumi Baltijas jūras reģiona attīstības kontekstā ir izvērtēti, izmantojot kritērijus, kas balstīti uz ES Stratēģijas Baltijas reģionam minētājām prioritārajām jomām jūras ekosistēmas sniegto produktu un pakalpojumu ekonomiskā potenciāla realizēšanai. Piedāvātie kritēriji ir vērsti uz vienotas pieejas veidošanu starp Baltijas jūras reģiona valstīm, veicinot pārrobežu sadarbību iedzīvotāju labklājības celšanai, kas ir atkarīga no ilgtspējīgas vides resursu izmantošanas, kā arī uzsverot reģiona izaugsmei būtiskos ekonomiskos faktoros, drošību un Baltijas jūras ekoloģisko stāvokli.

Piedāvātie kritēriji vienotai Baltijas jūras reģiona attīstībai ietver:

- Ekoloģisko balansu, ko nodrošina aizsargājamo teritoriju tīkls, “zilo koridoru” saglabāšana sugu migrācijas nodrošināšanai un zivju resursu saglaāšana;
- Lietojumveidu nepārtrauktību attiecībā uz kuģu ceļiem un infrastruktūras koridoriem;
- Reģiona atraktivitāti, ko nodrošina jahtu un atpūtas laivu piestātņu un ostu tīkls un burāšanas iespējas gar krastu, atraktīvi tūrisma pakalpojumus un zemūdens kultūras mantojuma apskates iespējas;
- Drošību, kas balstīta uz valsts aizsardzībai atbilstošām militāro apmācību un operāciju iespējām, kā arī atjaunojamo energoresursu nozares attīstību;

- Ekonomisko potenciālu, kas balstīts uz ostu attīstību un ar jūrlietām saistītās uzņēmējdarbības veicināšanu.

Attiecībā uz **pārrobežu vides ietekmēm**, jūras telpas izmantošanas veidi ir vērtēti pēc kritērija vai atvēlēta telpa plānotajām darbībām nodrošina **ekoloģisko balansu**. Izmantojot šo kritēriju, JP 2.redakcijas iekļautā grafiskā daļa – jūras atļautā izmantošana - ir novērtēta salīdzinošā skalā (-2: būtiska negatīva ietekme; -1: neliela negatīva ietekme; 0: nav ietekmes; 1: neliela pozitīva ietekme; 2: būtiska pozitīva ietekme).

Novērtējums liecina, ka piedāvātiem **jūras telpas atļautās izmantošanas risinājumiem** (jūras atļautai izmantošanai) kopumā būs **būtiska pozitīva ietekme uz ekoloģiskā balansa nodrošināšanu Baltijas jūrā**. JP paredz, ka tiek uzturēts esošais aizsargājamo jūras teritoriju tīkls, kā arī tiek paredzēta potenciāli nozīmīgu bioloģiskās daudzveidības teritoriju izpēte, lai noteiktu to atbilstību aizsargājamo teritoriju izveides kritērijiem. Jaunu aizsargājamo teritoriju izveide EEZ nodrošinātu Lietuvas jūras ūdeņu ziemeļdaļā izveidotā ekoloģiskā (zilā) koridora iespējamu tupinājumu Latvijas pusē. JP paredz, ka zvejas intensitātes regulēšana saglabājas nemainīga, t.i., pieejamo resursu robežās.

Pārrobežas kontekstā atsevišķi ir vērtēti Latvijas JP piedāvāto jūras atļautās izmantošanas risinājumu saskaņotība ar Lietuvas, Igaunijas (Pērnavas) un Zviedrijas JP attiecībā uz iespējamām ietekmēm uz vidi.

Aizsargājamās jūras teritorijas (AJT) un ekosistēmas integritāte

AJT tiek veidotas, lai aizsargātu īpaši aizsargājamus biotopus un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes, kā arī migrējošo putnu nozīmīgu barošanās un ziemošanas vietu aizsardzībai. AJT iekļaujas ES aizsargājamo teritoriju Natura 2000 tīklā (sk. 10.1. attēlu).

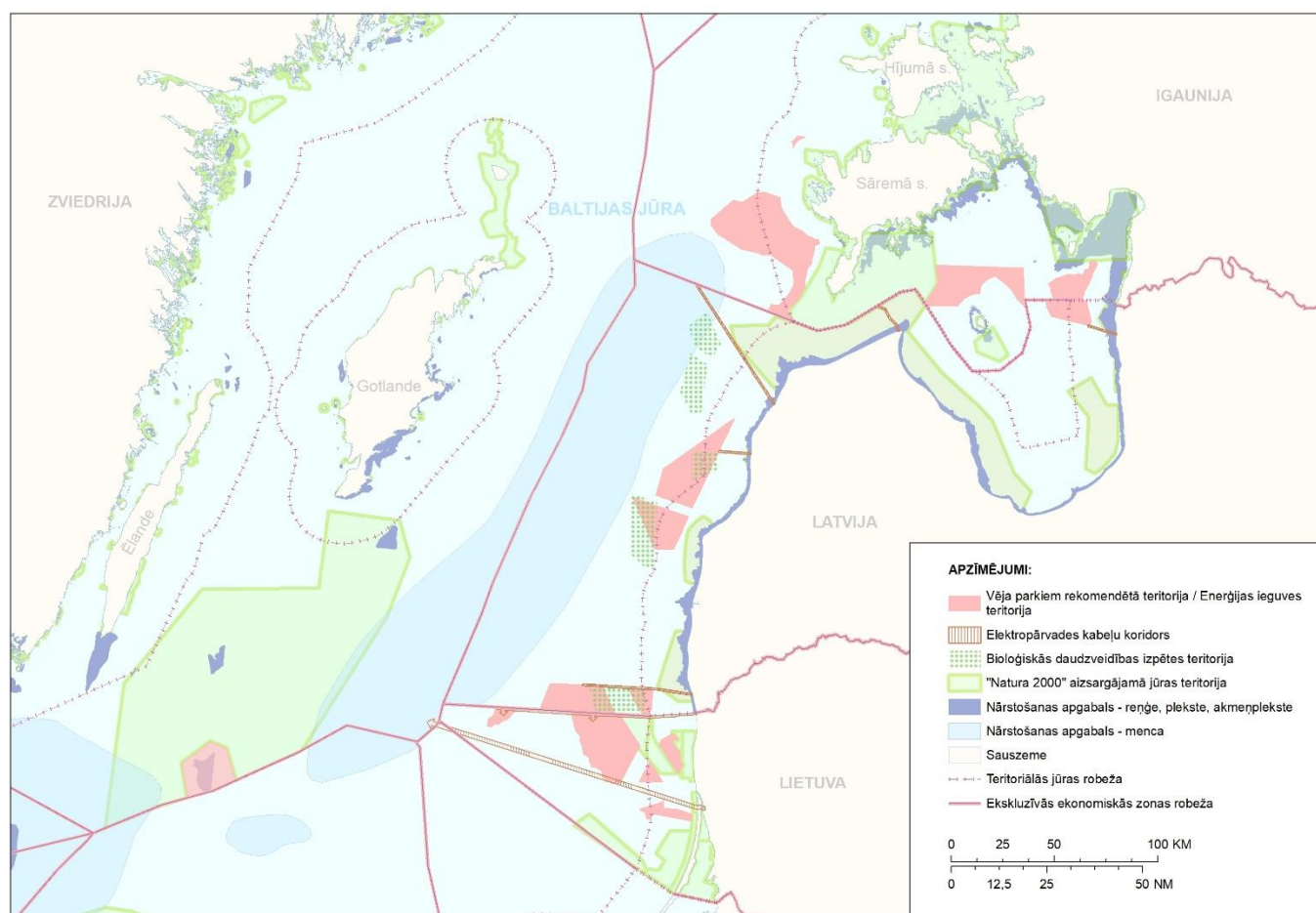
Bioloģiskās daudzveidības konvencijas izvirzītie mērķi 2020.gadam jeb Aiči (*Aichi*) mērķi cita starpā nosaka, ka AJTplatībai ir jāsaniedz vismaz 10% no kopējās jūras teritoriju platības. Latvija šo mērķi jau ir sasniegusi ar 2010.gadā izveidotajām AJT. Tomēr tās aptver teritoriālos ūdeņus, bet EEZ vērtīgās teritorijas vēl nav apzinātas un iekļautas AJT tīklā.

Baltijas jūras zivju resursi ir būtisks ekosistēmas komponents, tāpēc nārstošanas un barošanās vietu saglabāšana ir būtiska visām valstīm, jo no tā ir atkarīga ilgtspējīga zivju resursu izmantošana. Latvijas EEZ būtiska ir Gotlandes ieplaka, kas ir Austrumbaltijas mencas nārsta reģions. Tomēr pēdējos gados mencu nārsta procesu it īpaši ir ietekmējušas nelabvēlīgas hidroloģisko parmatru (sāļuma, temperatūras un skābekļa) izmaiņas. Mencu nārsts notiek zem haloklīna, kas Latvijas EEZ ir dziļuma zonā no 20 līdz 70 metriem. Zivju (reņģu un plekstu) nārstam būtiska ir gan Baltijas jūras, gan Rīgas līča piekrastes josla.

Latvijas JP piedāvātie risinājumi	Atļautās izmantošanas risinājumi ietver jau esošas AJT, kā arī bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorijas, kas dotu pamatu jaunu aizsargājamo teritoriju veidošanai Latvijas EEZ. Tās ietver arī pārrobežu teritoriju uz robežas ar Lietuvu. JP potenciālas vēja parku izpētes un attiecīgi iespējamās būvniecības vietas atrodas ārpus piekrastes ūdeņiem, kuri ir būtiski zivju nārsta nodrošināšanai.
Saskaņotība ar Igaunijas piedāvātajiem telpiskajiem risinājumiem	Irbes šaurumā AJT ir izveidotas gan Latvijas, gan Igaunijas pusē. Abas valstis šīm teritorijām ir noteikušas līdzīgus apsaimniekošanas risinājumus, kas ietver dabas aizsardzību un kuģošanu un nerada konfliktus ar piedāvātajiem jūras atļautās izmantošanas risinājumiem.

	Latvijas JP paredz vēja parku izpētes teritorijas pie Igaunijas robežas Pērnavas reģionā, kas robežojas arī ar Pērnavas JP noteikto vēja parka teritoriju. Noteiktā vēja parku izpētes zona neskar Igaunijas AJT.
Saskaņotība ar Lietuvas piedāvātajiem telpiskajiem risinājumiem	Lietuvas JP paredz aizsargājamo teritoriju veidošanu pie Latvijas robežas, tādejādi turpinot uz vides parametriem balstītu “zilā koridora” veidošanu, kas savieno aizsargājamās teritorijas Lietuvas piekrastes zonā un tai piegulošajos ūdeņos. Kopš Lietuvas JP apstiprināšanas šīs teritorijas ir apstiprinātas kā AJT (Natura 2000)⁴⁵. Latvijas pusē paredzētā bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorija, kas varētu sekmēt jaunas AJT veidošanu uz robežas ar Lietuvu atbilst šim “zilā koridora” konceptam un nodrošināt savstarpēji saistītu dabas vērtību nepārtrauktību un aizsardzību arī Latvijas piekrastes ūdeņos. Tomēr daļēji šī dienvidu izpētes teritorija pārklājas ar Latvijas vēja parku izpētes teritoriju. JP gan ietver nosacījumus, kas jāņem vērā pie vēja elektrostaciju ierīkošanas.
Saskaņotība ar Zviedrijas JP projektu	Zviedru JP projekts telpiskās intereses saistībā ar vides jomu ir definējis zem tēmas “Daba” (sk.10.1.attēlu). Šis zonējums ietver • Pašreizējās aizsargājamās Natura 2000 teritorijas, • Teritorijas, kur AJT tiek plānotas, • Teritorijas, kuru aizsardzību nosaka cita veida jūras teritoriju aizsardzība, • Teritorijas, kuras ir atzītas kā nacionālo interešu dabas vērtību teritorijas. Viena no teritorijām, kuras aizsardzību nosaka cita veida jūras teritoriju aizsardzība (patvēruma vietu nodrošināšan gliemenēm klimata pārmaiņu rezultātā) robežojas ar Latvijas EEZ. Latvijas JP nav paredzēti jūras izmantošanas risinājumi, kas varētu negatīvi ietekmēt šo teritoriju.

⁴⁵ <http://www.natura2000info.lt/lt/zemelapis-2.html>

10.1.attēls. Pārrobežu konteksts: bioloģiskās daudzveidības aizsardzība un vēja enerģija.

Vēja enerģijas ieguve un zemūdens kabeļi

Vēja enerģijas ieguve jūrā ir viens no potenciālajiem atjaunojamās enerģijas ieguves veidiem, kas palielina valsts enerģētisko drošību. Turklāt atjaunojamo resursu izmantošana samazina iespējamās SEG emisijas, nepieciešamību pēc fosilo energo resursu izmantošanas, tādējādi sekmē klimata mērķu sasniegšanu. Visās Baltijas jūras reģiona valstīs tiek plānota telpa vēja enerģijas ieguvei jūrā, kā arī daudzās valstīs (piemēram, Dānijā, Zviedrijā, Vācijā) jau ir izveidoti jūras vēja parki, kas ražo elektrību.

Tā kā jūras vēja parki rada ietekmi uz vidi, tad ir izstrādātas vairākas vadlīnijas, kas jāņem vērā, novērtējot iespējamās ietekmes⁴⁶. Viens no galvenajiem aspektiem ir, ka vēja parki var aizņemt būtiskas platības, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu projektu izmaksu efektivitāti. Turklāt ietekme uz vidi atšķiras būvniecības un vēja parku darbības laikā.

Tā kā vēja parku izpētes teritorijas ir arī izvēlētas Lietuvas un Igaunijas pierobežā, tad būtiski ir izvērtēt kumulatīvās ietekmes no šāda pārrobežu izmēra vēja parkiem. Lai to izdarītu, ir nepieciešami pārrobežu bioloģisko vērtību izpētes projekti, kur abu valstu attiecīgo jomu zinātnieki sadarbotos iespējamo ietekmju novērtēšanā. Šajos pētījumos īpaša uzmanība jāpievērš migrējošām sugām: roņiem, putniem un sikspārņiem, zivīm.

⁴⁶ <http://www.vpvp.gov.lv/lv/strategiskais-ivn/informacija>

Latvijas JP piedāvātie risinājumi	Jūras telpas atļautās izmantošanas risinājums paredz vēja parku izpēti teritorijas, kā arī zemūdens kabeļu līnijas savienojumam ar sauszemes elektropārvades tīklu Latvijas piekrastē (sk. 10.1. att.). Elektropārvades starpsavienojumi ar kaimiņvalstīm paredzēti no Ventspils uz Zviedriju, kā arī no Kolkas uz Sāremā salu Igaunijā. Vēja enerģijas ieguvei izpēti teritorijas atrodas ārpus AJT, kā arī putniem un zivju resursiem nozīmīgām teritorijām.
Saskaņotība ar Igaunijas piedāvātajiem telpiskajiem risinājumiem	Viena no plānotām vēja parku izpēti teritorijām atrodas Rīgas līcī pretim Ainažiem un robežojas ar Pērnavas JP noteikto vēja parka teritoriju. Piedāvātie elektropārvades starpsavienojumi no Kolkas un Ventspils var tikt savienoti ar Igaunijas elektropārvades sistēmu un plānotajiem vēja parkiem Igaunijas jūras ūdeņos, tādējādi pozitīvi ietekmējot Latvijas–Igaunijas elektropārvades tīkla savienotību (enerģētisko drošību un tirgu), kā arī vēja enerģijas ieguves attīstību. Vēja parku izpēti teritorija neskar Igaunijas AJT. Savukārt atvēlētais elektropārvades kabeļa piedāvājums ir ieplānots, ņemot vērā Igaunijas pārrobežu konsultācijās izteiktos priekšlikumus.
Saskaņotība ar Lietuvas piedāvātajiem telpiskajiem risinājumiem	Plānotās vēja enerģijas ieguves iespējas Latvijas EEZ dienvidu daļā atbilst līdzīgam plānošanas konceptam Lietuvas pusē, tādējādi radot labvēlīgus apstākļus kopīgu projektu īstenošanai šajā jūrlietu ekonomikas jomā. Labus priekšnosacījumus rada arī pieejamie vēja resursi un salīdzinoši zemais šīs pierobežas teritorijas noslogojums. Lietuvas pusē ir paredzēts veidot infrastruktūras koridorus, kas ietvertu zemūdens kabeļus un nodrošinātu to savienojumus ar elektropārvades sistēmu sauszemē, kā arī veicinātu vienotu elektropārvades tīkla izveidi vēja elektrostacijām Baltijas jūras dienvidaustrumu daļā. Starpsavienojumu trūkums starp Latvijas un Lietuvas vēja parkiem jūrā padara šo Baltijas jūras vēja enerģijas tīkla segmenta konceptu par nerealizējamu.
Saskaņotība ar Zviedrijas JP projektu	Elektropārvades starpsavienojumus no Ventspils uz Zviedriju neatbilst pašreizējiem Zviedrijas JP enerģijas ieguves risinājumiem, tomēr tas būtu izskatāms, kā iespējamais risinājums nākotnē.

Derīgo izrakteņu ieguve

Baltijas jūra ir jutīgu ekosistēmu, kur sugu skaits ir neliels, tādējādi noplūdēm vai negadījumiem, kas rastos naftas ieguvē, būtu īpaši negatīva ietekme. Norādītās naftas ieguves iespējas Latvijas ūdeņos, kā arī citu kaimiņvalstu intereses naftas ieguvē var radīt kumulatīvo ietekmi uz Baltijas jūras ūdeņiem. Tāpēc ir nepieciešami vienoti pētījumi un sadarbība starp valstīm attiecībā uz riskiem, kas rastos tieši Baltijas jūras ekosistēmai, jo tiktu plānota ogļūdeņražu ieguve.

Latvijas JP piedāvātie risinājumi	Jūras atļautā izmantošana ietver jau esošos licenču laukumus ogļūdeņražu izpēti un ieguvei. JP neparedz citu derīgo izrakteņu ieguves uzsākšanu līdz 2030. gadam.
-----------------------------------	---

Saskaņotība ar Igaunijas piedāvātajiem telpiskajiem risinājumiem	Tā kā iespējamās ogļūdeņražu ieguves vietas atrodas ievērojamā attālumā no Igaunijas ūdeņiem, tieša ietekme uz Igaunijas interesēm un vidi nav sagaidāma. Tomēr Igaunija ir ieinteresēta, lai, veicot ogļūdeņražu ieguvi, tiktu nodrošināta iespējamo risku (naftas piesārņojums, avārijas) un ietekmes uz Baltijas jūras ekosistēmu rūpīga pārvaldība un novēršana.
Saskaņotība ar Lietuvas piedāvātajiem telpiskajiem risinājumiem	Licenču laukumi ir izvietoti gar Latvijas un Lietuvas robežu, kur arī ir atrodami abu valstu nozīmīgākie naftas krājumi. Ogļūdeņražu ieguve un ar to saistītās rūpniecības attīstība var būt izdevīga abām pusēm. Energijas resursu izmantošanu tam piemērotās vietās atbalsta arī ES drošības politika. Lai arī naftas resursu izmantošana var radīt konkurenci starp valstīm, tomēr pastāv arī labas sadarbības iespējas (pētniecība, darba tirgus un rūpniecības attīstība), kas var arī veicināt politisku lēmumu pieņemšanu par jūras robežas apstiprināšanu starp Latviju un Lietuvu. Uzsākot ogļūdeņražu ieguvi, pēc iespējas jānovērš riski (naftas piesārņojums, avārijas) un ietekmes uz Baltijas jūras ekosistēmu. Jāņem vērā, ka Latvijas – Lietuvas pierobežai raksturīgas nozīmīgas aizsargājamo zemūdens biotopu (akmeņaino sēkļu) platības, kā arī nozīmīgām putnu koncentrēšanās vietas. Jānovērš arī iespējamā ietekme uz zivju resursiem.
Saskaņotība ar Zviedrijas JP projektu	Zviedrijas Ģeoloģijas dienests ir iezīmējis Baltijas jūras dienvidaustrumu daļā naftas ģeoloģisko struktūru (Dalders) kā svarīgu teritoriju naftas ieguvei, lai gan tai nav piešķirts nacionālo interešu teritorijas statuss. Šajās teritorijās ir bijusi izsniegta izpētes licence, kuras termiņš vairs nav pagarināts kopš 2009.gada, balstoties uz vides interesēm. Ogļūdeņražu iegulu teritorijas robežojas ar Latvijas ūdeņiem, ar teritorijām, kur Latvijas pusē jau ir noteikti ogļūdeņražu izpētes un ieguves laukumi. Šī teritorijas daļa ir svarīga gan Latvijai, gan Lietuvai, tāpēc, iespējama sadarbība dažādu jautājumu risināšanā, ieskaitot papildus vides prasību noteikšanā. Zviedrijas ūdeņos ir interese grants un smilts ieguvei, kā papildinājums sauszemes krājumu izmantošanai. Latvijas JP neplāno šo materiālu ieguvi. Dzelzs-mangāna konkrēciju krājumi ir noteikti kā minerālo resursu krājumi ar nākotnes potenciālu. Tie atrodas Baltijas jūras ziemeļu daļā un Botnijas līcī. Pašreizējā brīdī šie krājumi arī nav nokartēti. Latvijas jūras ūdeņos dzelzs-mangāna konkrēciju vietas ir Rīgas līcī. Arī JP nevirza šo iegulu izmantošanu līdz 2030.gadam.

11. Paredzētie pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanai

JP īstenošanas monitoringa nepieciešamību nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”, VIII nodaļa. Monitoringu veic ar nolūku konstatēt JP plānojuma īstenošanas tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi un lai noteiktu plānojuma grozījumu izstrādāšanas nepieciešamību.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem 740 “Jūras plānojuma izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtība” 30.punktu, VARAM **vismaz reizi sešos gados** sadarbībā ar Hidroekoloģijas institūtu un Jūras administrāciju sagatavo informatīvo ziņojumu par jūras plānojuma īstenošanu un iesniedz to izskatīšanai Ministru kabinetā. MK noteikumi arī nosaka, ka informatīvo ziņojumu sagatavo (ja iespējams, vienlaikus ar pasākumu programmas pārskatīšanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par jūras vides aizsardzību un pārvaldību):

- ņemot vērā jūras plānojumu;
- pamatojoties uz valsts un pašvaldību institūciju sniegto aktuālo informāciju;
- ja nepieciešams, iekļaujot priekšlikumus jūras plānojuma grozījumiem.

JP tiks uzturēts elektroniskā formā, lai to padarītu ērtāku un pieejamāku lietotājiem. Reizi gadā VARAM pārskata aktuālo jūras izmantošanu un nepieciešamības gadījumā precizē JP grafisko daļu.

JP īstenošanas monitorings ietver divus pamata konceptus:

- JP ieviešanu
- JP noteikto jūras izmantošanas darbību ietekmi uz vidi, ekonomiku un sociālajiem aspektiem.

JP ieviešanas rādītāji ir šādi:

(A) Ieguldījuma (Input) rādītāji:

- Noteikta par JP atbildīgā iestāde, kura koordinē JP izstrādi, plānojuma īstenošanas uzraudzību un pārskatīšanu vai atjaunošanu;
- Noteiktas institūcijas, kas tiek iesaistītas JP procesā un vienlaikus nodrošina JP izpildi;
- Nodrošināts nepieciešamais finansējums JP izstrādei, plānojuma īstenošanas uzraudzībai un pārskatīšanai vai atjaunošanai;
- JP process nodrošināts ar kvalificētiem speciālistiem un ekspertiem.

(B) Procesas rādītāji:

- Izveidota JP izstrādes darba grupa un plānojuma īstenošanas uzraudzības grupa;
- Noteiktas ieinteresētās puses un tās iesaistītas JP procesā;
- Ieinteresētās puses ir apmierinātas ar līdzdalību JP procesā;
- Nodibināta zinātniski konsultatīvā padome JP procesam.

(C) Iznākuma (Output) rādītāji:

- Politika un normatīvais regulējums nodrošina JP ieviešanu un starpnozaru integrāciju;

- Tiek regulāri apkopota un papildināta informācija un dati, kas nodrošina JP ieviešanu, pārskatīšanu un atjaunošanu;
- Atļauju un licenču izsniegšana ir vienkārša, savstarpēji koordinēta un atklāta;
- Dažādu nozaru mērķi un prioritātes jūras telpas izmantošanā tiek saskaņotas JP procesā;
- Jūras telpas plānošanā un izmantošanā tiek nodrošināta pārrobežu sadarbība.

Starpposma novērtējumā par JP īstenošanu iekļauj kvalitatīvu JP ieviešanas rādītāju novērtējumu un apraksta JP pasākumu plāna (skat.6.tabulu) izpildi. Pasākumu izpildes rādītājus novērtē kvalitatīvi, aprakstot kā konkrēto pasākumu izpilde ietekmē ilgtspējīgu jūras telpas izmantošanu un kvantitatīvi, aprakstot kvantitatīvā rādītāja izmaiņas pret noteikto bāzes vērtību 2018.gadā.

Jūras vides stāvoklis tiek novērtēts atbilstoši Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likumam un 2010.gada 23.novembra MK noteikumiem Nr. 1071 "Prasības jūras vides stāvokļa novērtējumam, laba jūras vides stāvokļa noteikšanai un jūras vides mērķu izstrādei". LHEI ir sagatavojis sākotnējo vides stāvokļa novērtējumu uz 2012.gadu. Aktualizēts vides stāvokļa novērtējums ir sagatavots 2018.gadā. Šie novērtējumi ir jau ņemti vērā sagatavojot JP un Vides pārskatu.

Tāpat kā izstrādājot JP, JP īstenošanas monitoringam arī ir jābalstās uz vides indikatoru (rādītāju) pieeju, kas plaši tiek izmantota jūras vides stāvokļa novērtēšanā Eiropas Savienībā, Baltijas jūrā un tiek attīstīta un ieviesta arī Latvijā. Indikatoru pieeja ir izmantota arī šī Vides pārskata sagatavošanā (sk. 4.nodaļu). Īstenošanas monitoringa nodrošināšanai ir jāizmanto galvenokārt jūras vides monitoringa dati, zivju izplatības un zvejas resursu raksturojošie dati, kā arī cita informāciju, kas būs pieejama VARAM un citām valsts institūcijām, kas ir iesaistītas jūras resursu izmantošanā.

JP ietekmes ekonomiskais un sociālais aspekts tiek vērtēts, pamatojoties uz Jūras stratēģijas pamatdirektīvā noteiktajiem ekonomiskajiem un sociālās analīzes aspektiem, kas ietverti jūras novērtējumā.

Kopsavilkums

Jūras plānojuma 2030 Vides pārskats ir sagatavots saskaņā ar EK Direktīvu 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtēšanu un MK noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.

JP ir nacionālā līmeņa ilgtermiņa (12 gadi) teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā rakstveidā un grafiski ir noteikta jūras telpas izmantošana un tās nosacījumi. JP Vides pārskats ir izstrādāts vienlaikus ar JP 1. redakcijas sagatavošanu, sākot no 2015. gada 1. janvāra, kā arī aktualizēts kopā ar JP 2. redakciju. Vides pārskata izstrādes metodika ir balstīta uz nosacījumiem, ka JP izstrādes procesā jāievēro vides aizsardzības un teritorijas attīstības plānošanas, kā arī jūras telpiskās plānošanas principi. Viens no jūras telpiskās plānošanas pamatprincipiem ir ekosistēmas pieeja, kas tiek definēta kā zinātniski pamatota cilvēka darbības pārvaldība, identificējot jūras ekosistēmai nelabvēlīgas ietekmes un veicot efektīvus pasākumus šādu ietekmju mazināšanai, lai saglabātu ekosistēmas integritāti un ilgtspēju. JP un Vides pārskata izstrādē ir izmantota pieejamā zinātniskā informācija un statistikas dati par jūras vides stāvokli, tā attīstības tendencēm un apdraudošajiem faktoriem, tādejādi sniedzot zinātnisko pamatojumu ekosistēmas pieejas īstenošanai jūras izmantošanas pārvaldībā.

JP Vides pārskata izstrādē ietvērti šādi soļi:

- Konsultācijas ar atbildīgajām iestādēm (Vides pārraudzības valsts biroju un Dabas aizsardzības pārvaldi) par nosacījumiem vides pārskata izstrādei un pārrobežu konsultāciju organizēšanu;
- Esošās situācijas novērtējums, galveno vides problēmu identificēšana;
- Ietekmes uz vidi novērtējums, tai skaitā JP ietvertu jūras izmantošanas scenāriju (alternatīvu) īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar izvēlētiem kritērijiem un rādītājiem, kas raksturo vides stāvokli un būtiskās slodzes.
- JP ietvertā atļautās izmantošanas risinājuma ietekmes uz vidi izvērtējums, tai skaitā risinājumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta būtisko ietekmi uz vidi.
- Vides pārskata projekta pilnveidošana, ņemot vērā sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtos komentārus un priekšlikumus.
- Vides pārskata 2. redakcijas projekta izstrāde, aktualizējot informāciju par jūras vides stāvokli un slodzēm, kā arī novērtējot piedāvāto jūras telpas izmantošanas plānojumu;
- Ņemot vērā sabiedriskā apspriešanā saņemtos komentārus, tiek sagatavota Vides pārskata gala redakcija un iesniegta VARAM, kura tika izziņota saskaņošanai Ministru kabinetā;
- Ņemot vērā starpinstitūciju saskaņošanas rezultātus, ir precizēts JP un Vides Pārskata 2. redakcija, kas tālāk tiek iesniegta VPVB atzinuma saņemšanai.

Visā JP un Vides pārskata izstrādes gaitā nodrošināta aktīva sabiedrības līdzdalība. Ar esošo situācijas novērtējumu un identificētajām vides problēmām ieinteresētās puses ir iepazīstinātas reģionālajās sanāksmēs 2015. gada martā un jūlijā. Nozaru pārstāvji un citi interesenti ir tikuši iesaistīti arī alternatīvo jūras izmantošanas scenāriju iespējamo ietekmju izvērtēšanā un atļautās jūras telpas izmantošanas nosacījumu definēšanā. Izstrādes gaitā notikušas regulāras tikšanās ar dažādu grupu pārstāvjiem, lai pārrunātu nozaru intereses un sabalansētu jūras telpas izmantošanu.

Vides pārskata projektā tiek aplūkoti JP stratēģiskajā daļā definētais ilgtermiņa redzējums un prioritātes. Ilgtermiņa redzējuma pamatā ir atziņa par jūru kā vienotu telpu, kur viss (struktūras, procesi un darbības) ir savstarpēji saistīts. JP izvirzītais virsmērķis ir līdzsvarota un integrēta jūras telpas izmantošana, kas sekmē ar jūru saistīto nozaru pastāvēšanu, piekrastes iedzīvotāju labklājību, kā arī dzīvotspējīgu jūras ekosistēmu.

Jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējums raksturo vēlamo situāciju uz 2030. gadu, atspoguļojot jūras telpas ilgtspējīgas izmantošanas iespējas. Galvenās prioritātes ir veselīga jūras vide un stabila ekosistēma, kā arī valsts drošība. No tautsaimniecības nozarēm kā prioritāras ir izvirzītas jūrniecības attīstība un droša kuģu satiksme, ilgtspējīga zivsaimniecība un tūrisms, kā arī atjaunojamo energo resursu ieguve jūrā.

Vides pārskatā ir analizēta JP atbilstība un saistība ar starptautiskiem un nacionāliem vides aizsardzības mērķiem. Secināts, ka JP izmantotā ekosistēmu pieeja, kā arī izvirzītie mērķi un uzdevumi sniedz ieguldījumu dabas aizsardzības politikas mērķu īstenošanā, piemēram, paredzot bioloģiskās daudzveidības izpēti EEZ, kā arī nepieciešamību novērtēt jūras ekosistēmas sniegto pakalpojumu izplatību un nodrošinājumu. Lai veicinātu Latvijas gatavību pielāgoties klimata pārmaiņām, JP izstrādes gaitā ir analizēta klimata pārmaiņu ietekmēm uz dabas resursiem un ekosistēmām. JP apkopotā informācija un izvirzītie uzdevumi ir cieši saistīti ar vides politikas mērķiem nodrošināt labu jūras vides stāvokli un to ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī savlaicīgu un visaptverošu vides un klimata pārmaiņu datu un informācijas apkopošanu un vispusīgu analīzi.

Jūras vides stāvokļa un tendenču raksturošanai izmantoti raksturlielumi, kritēriji un rādītāji, kas noteikti saskaņā ar Jūras Stratēģijas pamatdirektīvas (2008/56/EK) prasībām un EK lēmumu 2017/848, kuriem ir saistība ar jūras telpas izmantošanu un par kuriem ir pieejama nepieciešamā informācija: (bioloģiskā daudzveidība (D1), komerciālo zivju un gliemeņu populācijas (D3), eitrofikācija (D5) un jūras dibena integritāte (D6)). Sniegts ieskats par bioloģiskās daudzveidības aizsardzības pasākumiem Latvijas jūras ūdeņos, kā arī aizsargājamo biotopu un sugu aizsardzības stāvokli. Šobrīd vienīgā Latvijas jūras ūdeņos noteiktā Eiropas nozīmes aizsargājamā biotopa “akmeņu sēkli jūrā” aizsardzības stāvoklis ir novērtēts kā nelabvēlīgs – slikts. Ziemeļojošo putnu aizsardzības stāvoklis tiek vērtēts kā stabils vai svārstīgs. Aizsargājamo zivju sugu aizsardzības stāvoklis ir noteikts kā nelabvēlīgs-slikts lasim un sīgai, nelabvēlīgs-nepietiekams - upes nēģim, bet straute nēģa populācijas aizsardzības stāvoklis ir novērtēts kā labvēlīgs. JP paredzētās bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorijas iespējams var uzlabot aizsargājamo biotopu un sugu aizsardzības stāvokli. JP ietekme uz komerciālo zivju populācijām, kā arī jūras dibena integritāti ir saistīta ar iespējamu jaunu jūras izmantošanas veidu (piemēram, vēja un viļņu enerģijas ieguves) attīstību, kas varētu skart zivju nārsta vietas, kā arī turpinot zvejai ar grunts trali.

Kā nozīmīgākās slodzes uz jūras ekosistēmu norādītas lauksaimniecības radītā biogēnu ietekme, kuģu satiksmes radītā svešo sugu introdukcija, kā arī zvejniecības veiktā selektīvā zivju sugu īpatņu izņemšana. Tomēr JP paredzētie jūras atļautās izmantošanas risinājumi šīs slodzes tiešā veidā neietekmē.

Lai identificētu iespējamās jūras telpas attīstības variantus (alternatīvas) un nonāktu pie optimālā, dažādām ieinteresētajām pusēm pieņemamākā jūras atļautās izmantošanas risinājuma, JP ir izstrādāti un pēc dažādiem kritērijiem un ietekmēm izvērtēti vairāki alternatīvi jūras telpas izmantošanas scenāriji. Vides pārskatā sniegta alternatīvo scenāriju vides ietekmju analīze attiecībā uz kritērijiem – 1) slodzes samazināšana uz jūras ekosistēmu un laba jūras ūdeņu vides stāvokļa nodrošināšana; 2) bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmas stabilitātes nodrošināšana; 3) atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas patēriņā, 4) SEG emisiju samazināšanu, kā arī pārrobežu ietekme attiecībā uz ekoloģiskā balansa nodrošināšanu. Veikts arī scenārijos (alternatīvās) paredzēto jūras izmantošanas veidu telpisko ietekmju izvērtējums attiecībā uz bentiskajiem biotopiem, putnu, zivju sugu un roņu izplatību, kā arī ekosistēmu pakalpojumu potenciālo nodrošinājumu. Secināts, ka piedāvātās JP redakcijas kopumā sniedz pozitīvu ietekmi uz vidi.

Pēc līdzīgas pieejas izvērtēta arī jūras atļautās izmantošanas risinājumu telpiskās ietekmes uz jūras ekosistēmas komponentēm un tās sniegtajiem pakalpojumiem, kā arī skaidroti būtiskākie apdraudējuma faktori. Norādīts, ka jebkurš jūras izmantošanas veids, kas saistīts ar grunts vai nogulumu mehānisku ietekmēšanu (t.sk. bagarēšanas darbi un grunts izgāšana jūrā, celtniecības darbi jūrā, piemēram, vēja parku ierīkošana vai derīgo izrakteņu ieguve), atstāj ietekmi uz bentiskiem biotopiem. Tā kā informācija un zināšanas par putniem nozīmīgām teritorijām tiek pakāpeniski uzkrātas, tad tiek veidota pierādījumu bāze, kas varēs sniegt ietekmju novērtējumu turpmākā vēja enerģijas izpētes gaitā, norādot iespējamās būtiskās negatīvās ietekmes uz aizsargājamām putnu sugām.

Galvenie risinājumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi, ir integrēti JP atļautās izmantošanas daļā, kas definē atļautās izmantošanas kategorijas un veidus, kā arī attiecībā uz tiem izvirzītos izmantošanas nosacījumus. Nozīmīga loma ir arī JP piedāvātajām atļautās izmantošanas veidam “Bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorijas”, kas nosaka, ka līdz šo teritoriju izpētei nav pieļaujamās darbības, kas potenciāli varētu apdraudēt aizsargājamās biotopus un sugas.

Noslēgumā aplūkotas arī plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes, izvērtējot atļautās izmantošanas risinājumu ietekmi Baltijas jūras reģiona attīstības kontekstā, kā arī ietekmes ar Lietuvu, Igauniju un Zviedriju.

JP paredzēto pasākumu īstenošanas monitoringam ir jāsniedz novērtējums gan par JP ieviešanu, kā arī JP noteikto jūras izmantošanas darbību ietekmi uz vidi, ekonomiku un sociālajiem aspektiem. Ietekmes uz vidi monitoringam ir jābalstās uz vides indikatoru pieeju un jāizmanto jūras vides monitoringa datus, zivju izplatības un zvejas resursus raksturojošos datus, kā arī citu pieejamo informāciju.

Vides pārskata 1.redakcijas projekta sabiedriskā apspriešana tika organizēta vienlaicīgi ar JP 1. redakcijas sabiedrisko apspriešanu. Laika posmā no **2015. gada 18.decembra līdz 2016.gada 31.janvārim** iedzīvotāji varēja iepazīties ar Vides pārskatu un JP materiāliem interneta vietnē www.jurasplanojums.net un ģeoportāla “Ģeolātvija.lv” sadaļā “Teritorijas attīstības plānošana” (https://geolativija.lv/geo/tapis3#document_2028). Pārskats par saņemtajiem komentāriem un iebildumiem par Vides pārskatu ir iekļauts šī ziņojuma 1.pielikumā.

Pēc JP 1.redakcijas sagatavošanas, VARAM turpināja diskusijas ar kuģšanas un vēja enerģijas nozaru pārstāvjiem, par jūras izmantošanas attīstības iespējām. Diskusijas notika gan EU finansētā “Baltic Scope”, gan INTERREG Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programmas „Saskaņota lineārā infrastruktūra Baltijas jūras telpiskajos plānojumos (Baltic LiNEs)” projekta ietvaros. Tā rezultātā tika izstrādāta JP 2. redakcija un aktualizēts SIVN un Vides pārskats.

Vides pārskata 2.redakcijas projekta sabiedriskā apspriešana arī notika vienlaicīgi ar JP 2. redakcijas sabiedrisko apspriešanu. Laika posmā no **2018. gada 27.jūlija līdz 2018.gada 26.augustam** iedzīvotāji un institūcijas varēja iepazīties ar Vides pārskatu un JP materiāliem VARAM mājas lapas sadaļā “Sabiedriskās apspriešanas” un ģeotelpiskās informācijas portāla (Ģeoportāla) “Ģeolātvija.lv” sadaļā “Teritorijas attīstības plānošana” (<https://geolativija.lv/geo/tapis3>). Pārskats par saņemtajiem komentāriem un iebildumiem par Vides pārskatu ir iekļauts šī ziņojuma 3.pielikumā.

Par JP 1. un 2. redakciju notika arī pārrobežu konsultācijas ar Igaunijas, Lietuvas un Zviedrijas kompetentajām institūcijām. Saņemtie komentāru un to ņemšana vērā atspoguļota 2. un 4.pielikumā.

1. Pielikums. Sabiedrības iebildumi un priekšlikumi par Vides pārskata 1.redakcijas projektu

Nr. p.k.	Iebilduma/priekšlikuma iesniedzējs	Iesniegtā iebilduma/ priekšlikuma būtība	Ņemts vērā/ nav ņemts vērā	Pamatojums, ja iebildums/priekšlikums nav ņemts vērā Skaidrojums ar precizēto redakciju
1.	Kurzemes plānošanas reģions 29.01.2016. Nr.6-1/1/16	Par Jūras telpiskā plānojuma Latvijas Republikas teritoriālajiem un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem vides pārskatu: 1) Visā dokumentā ir lietoti vairāki saīsinājumi, kuri nav iekļauti saīsinājumu sarakstā, piemēram, VASAB, HELCOM, BDS, JVSSN u.c.	Ņemts vērā.	Ir izveidota nodaļa "Saīsinājumi"
2.	Kurzemes plānošanas reģions 29.01.2016. Nr.6-1/1/16	2) Visā tekstā, bet īpaši 4. un 5. nodaļā, tiek lietoti ļoti daudz specifiskie termini un jēdzieni, kas nav paskaidroti.	Ņemts vērā.	Ir izveidota nodaļa "Termini", kas skaidro svarīgākos terminus un jēdzienus. Nodaļas 4.un 5. ir papildināti ar specifisko terminu skaidrojumiem.
3.	Kurzemes plānošanas reģions 29.01.2016. Nr.6-1/1/16	3) Lielāko daļu kartogrāfiskā materiāla ir grūti izmantot, jo apzīmējumi nav saskatāmi un izlasāmi.	Ņemts vērā.	Karšu leģendās ir palielināts burtu izmērs.
4.	Kurzemes plānošanas reģions 29.01.2016. Nr.6-1/1/16	4) 4.1.1. att. dabas aizsardzība (21. lpp), 4.4.1. att. notekūdeņu izplūdes vietas (28. lpp.) kartēm ir dots tikai skaitliskais mērogs, informācijas labākai uztverei jāpievieno arī lineārais mērogs.	Ņemts vērā.	Karšu leģendās ir pievienots lineārais mērogs
5.	Kurzemes plānošanas reģions 29.01.2016. Nr.6-1/1/16	5) 5.1. apakšnodaļā „Eitrofikācija” slāpekļa un fosfora slodžu dinamika ir parādīta grafiski, taču nav analizētas un skaidrotas šo rādītāju izmaiņas.	Ņemts vērā	Papildināta 5.1. nodaļa.
6.	Kurzemes plānošanas reģions 29.01.2016. Nr.6-1/1/16	6) 44.-45.lpp. tabulā 6.2.1. gramatiskās kļūdas vietām apgrūtina teksta uztveri.	Ņemts vērā.	Labotas gramatiskās kļūdas.
7.	Kurzemes plānošanas reģions 29.01.2016. Nr.6-1/1/16	7) 10.nodaļā „Plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums” nav informācijas par Būtiņģes naftas termināļa ietekmi uz Latvijas teritoriālajiem ūdeņiem un piekrastes zonu.	Nav ņemts vērā.	JP nevar ietekmēt Būtiņģes naftas termināļa ietekmi, tāpēc arī netiek vērtēta termināļa ietekme.
8.	Kurzemes plānošanas reģions 29.01.2016. Nr.6-1/1/16	8) Vides pārskatā minēts, ka aizsargājamo jūras teritoriju izveide nodrošina atbilstošu aizsardzības režīmu. Tomēr situācijā, kad aizsargājamām jūras	Ņemts vērā	Esam papildinājuši Vides pārskata 4.1.2.nodaļu.

		teritorijām nav izstrādāti Ministru Kabineta nosacījumi, aizsardzības funkcijas nav iespējas pildīt. Jūras telpiskā plānojuma kontekstā vēlams norādīt vispārējus principus aizsargājamo jūras teritoriju apsaimniekošanā vai stratēģiskajā daļā iekļaut uzdevumu Ministru Kabineta noteikumu izstrādei.		
9.	Dabas aizsardzības pārvalde 01.02.2016. Nr. 1.5/22/2016-N-E	Priekšlikumi vides pārskatam: 1. 4.1. apakšpunktā “Bioloģiskā daudzveidība” norādīts, ka šobrīd Latvijas jūras ūdeņos nav informācijas par ģenētisko daudzveidību un tāpēc tiek apskatīta sugu un ekosistēmu daudzveidība, bet tālākajos apakšpunktos tiek aprakstīts sugu un biotopu aizsardzības stāvoklis, nevis sugu un ekosistēmu daudzveidība, līdz ar to nepieciešams papildināt ar informāciju par ekosistēmu daudzveidību. Kā arī nepieciešams novērst redakcionālas neprecizitātes.	Ņemts vērā.	Ir iekļauta jauna sadaļa 4.1.1.
10.	Dabas aizsardzības pārvalde 01.02.2016. Nr. 1.5/22/2016-N-E	2. 4.1.3.1.apakšpunktā “Jūras zīdītāju sastopamība un izplatība” papildus jau norādītajai informācijai HELCOM apkopotajā un publicētajā informācijā precizāk raksturota roņu izplatība Latvijas piekrastē: http://www.helcom.fi/baltic-sea-trends/data-maps/biodiversity/seals . HELCOM apkopotajā un publicētajā informācijā norādīts, ka roņu izplatība nav vienmērīga, bet ir teritorijas, kur roņi uzturas salīdzinoši biežāk, t.i., tās ir nozīmīgākas no roņu aizsardzības viedokļa. Līdz ar to būtu nepieciešams roņus iekļaut arī JP ietekmes izvērtējumā uz jūras dabas vērtībām – 6.2.2. apakšpunktā “Scenāriju ietekmes uz vidi telpiskais izvērtējums” un 8.punktā “Teritorijas, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt vides stāvokli”. Ņemot vērā iepriekš minēto, Pārvalde nepiekrīt norādītajam, ka JP nav tiešas ietekmes uz roņu populāciju. Tāpat tiek norādīts, ka roņiem Latvijas piekrastē nav pastāvīgas populācijas, jo nav pieejamas piemērotas vairošanās vietas. Apgalvojums nav korekts, jo katrai roņu sugai ir viena Baltijas jūras	Daļēji ņemts vērā	1) Ir papildināta nodaļa 4.1.3.1. nodaļa ar roņu izplatības kartēm. Šīs kartes nebija pieejamas laikā, kad tika izstrādāts JP. 2) Esam saņēmuši informāciju no HELCOM, un ir papildināts sniegtais novērtējums, kas iekļauts 7.nodaļā. 3) Precizēts JP novērtējums 4.1.3.1.sadaļā.

		populācija, kura apdzīvo arī Latvijas teritoriālos ūdeņus. Latvijas teritoriālajos ūdeņos roņu vairošanās nenotiek regulāri mainīgo ledus apstākļu dēļ, bet labvēlīgos apstākļos tā notiek. Roņu vairošanās vietas Latvijas teritorijā ir, bet tās nav pastāvīgas. Līdz ar to nepieciešams precizēt norādītos apgalvojumus, ka roņu vairošanos būtiski ietekmē klimatiskie apstākļi un JP principā varētu ietekmēt aizsargājot roņu vairošanās vietas, bet, tā kā šādu vietu Latvijas teritorijā nav, tad tas neattiecas uz Latvijas JP.		
11.	Dabas aizsardzības pārvalde 01.02.2016. Nr. 1.5/22/2016-N-E	3. Precizēt 5.3.apakšpunkta "Bioloģiskās daudzveidības un saglabāšana" nosaukumu, kā arī papildināt ar informāciju par bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un saglabāšanu. Šobrīd norādīta informācija tikai par sugu daudzveidību, savukārt informācija par biotopu daudzveidību sadrumstalota un norādīta tikai atsevišķās tabulās (6.2.2. "Telpiski plānoto darbību ietekme uz jūras ekosistēmas dabas vērtībām"; Paskaidrojuma raksta 4.8.a. tabulā "Ekosistēmu pakalpojumu potenciālais nodrošinājums jūras bentiskajos biotopos").	Nemts vērā.	Precizēts apakšnodaļas nosaukums – "5.3. Bioloģiskā daudzveidība". Plašāka informācija par bioloģisko daudzveidību un tās saglabāšanu jau ir ietverta 4.1.sadaļā. Nodaļa ir papildināta ar 4.1.1. sadaļu, kas raksturo biotopu daudzveidību.
12.	Dabas aizsardzības pārvalde 01.02.2016. Nr. 1.5/22/2016-N-E	4. 9.punktā "Risinājumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi" norādīts, ka JP ietver arī izmantošanas veidu - Potenciālās aizsargājamās jūras teritorijas (9.1. attēls). Norādītās piecas potenciālās teritorijas būtu papildināmas vismaz ar vēl vienu teritoriju Rīgas jūras līcī, jo kā liecina pogaino roņu telemetrijas dati, Rīgas jūras līcis, it īpaši teritorija ap Mērsraga muldu, ir ļoti nozīmīga roņu barošanās vieta (http://www.helcom.fi/baltic-sea-trends/data-maps/biodiversity/seals).	Daļēji ņemts vērā	Tā kā monitoringa informācija par roņu populācijas telpisko izplatību ir nepilnīga un roņi ir mobili un dinamiski, tad vienas teritorijas izpēti vietā labāks risinājums būtu vienots sugu aizsardzības plāns. Tāpēc JP ir iekļauts jauns uzdevums – 2.4. Regulāri novērot un novērtēt roņu populācijas stāvokli un tām nozīmīgās teritorijas, kā arī sagatavot sugu aizsardzības un apsaimniekošana plānu.
13.	Ekonomikas ministrija 01.02.2016 Nr. 442-1-843	3.Vides pārskats:	Nemts vērā.	Teksts ir precizēts.

		• 61.lpp. 4.rindkopas teikumā svītrot vārdu “tiešu” un papildināt ar vārdiem “un ieguves”: “Ūdensputniem tiešu nāvi var izraisīt naftas produktu noplūdes no kuģu ceļiem (arī nelielas) un ogļūdeņražu ieguves rajonu izpētes un ieguves vietām.”		
14.	VARAM Klimata pārmaiņu departaments 29.01.2016	10.Jūras telpiskā plānojuma sadaļā “Vides pārskats” 6.2.1.nodaļā ir minēti 3 kritēriji, kas izmantoti ietekmes uz vidi novērtēšanā. Ja pirmie divi kritēriji ir plaši piemērojami attiecībā uz dažādām aktivitātēm, tad trešais kritērijs (AER īpatsvars kopējā energobilancē) rada neskaidrību, jo attiecas uz vienu specifisku aktivitāti. Neapšaubāmi tas ir viens no būtiskiem kritērijiem, taču uzskatām, ka klimata pārmaiņu samazināšanas mērķu sasniegšanai efektīva un nozīmīga ir kopējā siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, kas arī skaitliski ir izvērtējama.	Nemts vērā.	Vides pārskata 5. nodaļa “Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, īpaši tās, kuras attiecas uz jebkurām vides aizsardzībai būtiskām teritorijām” ir papildināta ar klimata pārmaiņu raksturojumu Baltijas jūras reģionā. 7.1.nodaļā ir papildus ietverts kritērijs “ietekme uz SEG emisijas”.
15.	Latvijas Pašvaldību savienība 26.01.2016. Nr.1220153902/A148	Vides pārskats, kas pēc būtības līdzīgs paskaidrojuma rakstam tādēļ to arī ieteicams pieņemt zināšanai.	Nemts vērā	Vides pārskats ir atsevišķs dokuments, ko pieņem zināšanai.

2. Pielikums. Pārrobežu konsultāciju ietvaros saņemtie rakstiskie priekšlikumi, Vides pārskata 1.redakcijai

Nr. p.k.	Iebilduma/priekšlikuma iesniedzējs	Iesniegtā iebilduma/priekšlikuma būtība	Ņemts vērā/ nav ņemts vērā	Pamatojums, ja iebildums/priekšlikums nav ņemts vērā Skaidrojums ar precizēto redakciju
1.	Igaunijas Vides ministrija (Veselības dienests)	Igaunijas Veselības dienests ir paziņojis, ka gadījumā, ja notiek Latvijas vai Lietuvas jūras ūdens piesārņojums (piemēram, noplūdes no kuģiem), tad ir jāizvērtē, ka piesārņojums ar straužām var nonākt Igaunijas teritoriālajos ūdeņos. Tāpēc ir jāplāno rīcības un pasākumi, lai novērstu šādu piesārņojumu nokļuves iespējas.	Nav ņemts vērā.	JP neregulē iespējamo kuģu radīto piesārņojuma novēršanu. Latvija ir izstrādājusi Nacionālo gatavības plānu naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā. Plāns nosaka kārtību, kādā valsts un pašvaldību iestādes rīkojas neparedzētas naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdes gadījumā jūrā, kā arī trauksmes izziņošanas, piesārņojuma novērtēšanas, situācijas kontroles, operatīvās vadības un avārijas seku likvidācijas pasākumu secību neparedzētas naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu izplūdes gadījumā. Plāns ir piemērojams jebkuram negadījumam jūrā, kas izraisa vai draud izraisīt piesārņojumu Latvijas ūdeņos ārpus ostu akvatorijām. Plāns izstrādāts atbilstoši Latvijas normatīvajiem aktiem, kā arī Helsinku konvencijai, OPRC konvencijai, OPRC - HNS protokolam, 1973.gada Starptautiskajai konvencijai par piesārņošanas novēršanu no kuģiem un tās 1978.gada Protokolam (MARPOL konvencija), 1969. gada Starptautiskajai konvencijai par iejaukšanās tiesībām atklātā jūrā naftas piesārņojuma gadījumā.
2.	Igaunijas Vides ministrija (Veselības dienests)	Biogēnu (it īpaši fosfora) saturs jūras ūdeņos ietekmē aļģu ziedēšanu, radot iespējamo toksisko zilaļģu	Ņemts vērā.	Plānojot jaunās aktivitātes ir jau ņemts vērā, lai netiktu palielināta biogēnu radītā slodze.

			attīstību. Iestājoties sezonāliem ‘vēja virzienu nosacījumiem, atklātā jūrā aļģu ziedēšana var nonākt līdz pludmales zonai. Toksīni, kas rodas no aļģu degradēšanos var radīt neatgriezeniski ietekmi uz cilvēku veselību un mājdzīvniekiem. Tāpēc, attīstot jūras telpu, ir nepieciešams ņemt vērā, ka plānotās aktivitātes nepalielina biogēnu saturu (it īpaši fosforu) jūrā.		
2.	Igaunijas ministrija	Vides	Igaunijas Vides ministrija vērs uzmanību, ka Rīgas līcis ir nozīmīga reņģu zvejai ar traliem teritorija. Tāpēc tiek lūgts precizēt attiecīgo materiālu. Ir nepieciešams dokumentā precīzi noteikt, ka zvejas tralēšanas teritorijas ir noteiktas tikai zvejošanai un teritorijas, kas varētu traucēt zvejošanu nav atļautas. Papildus ir jāiekļauj kartes ar teritorijām, kur iespējama zveja ar trali, un kuras neietekmē citas plānotās darbības.	Ņemts vērā daļēji	JP neparedz jaunus ierobežojumus, kas skartu pelaģisko zivju (t.s. Reņģu) zveju ar trali. Tieši pretēji, izstrādājot JP, zvejniecība ir noteikta kā viena no prioritārām jūras izmantošanas interesēm. Prioritārās interešu teritorijas zvejniecībai ir noteiktas zvejai ar grunts trali Baltijas jūrā, jo tās ir saistītas ar konkrēti piemērotākajām vietām šādai darbībai. Tā kā reņģe ir pelaģiska suga, tad visa jūras teritorija ir uzskatīta kā svarīga teritorija pelaģisko zivju sugu zvejai. JP ir uzsvēris, ka tradicionālās darbības jūrā (zveja, kuģošana, tūrisms) var līdzās pastāvēt. Lai radītu lielāku skaidrību par brīvo telpu, tad JP ir ieviesis jaunu atļautās izmantošanas kategoriju – vispārējās izmantošanas teritorijas, kas pieļaujami visi izmantošanas veidi (t.sk. zveja, kuģošana, tūrisms un rekreācija, izpēte u.c.), kas nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteiktajiem ierobežojumiem un nerada būtisku negatīvu ietekmi uz jūras vidi. Lai uzsāktu jaunus jūras izmantošanas veidus, nepieciešams atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai pieteikt laukumus, saņemt licenci laukuma izpētei, veikt IVN procedūru un saņemt licenci būvju ekspluatācijai (MK noteikumi

				Nr. 631) vai zemes dziļu izmantošana jūrā (MK noteikumi N.633).
3.	Zviedrijas Jūras administrācija (ZJA)	Kuģošanas ceļi Irbes šaurumā. Irbes šaurumu raksturo intensīva kuģošanas satiksme. Uz šobrīdi ir iespaids, ka kuģu satiksme ir izplatīta relatīvi plašā ģeogrāfiskā teritorijā, īpašu Irbes šauruma rietumu daļā. ZJA iesaka veikt padziļinātus pētījumus, lai noteiktu komerciālajiem kuģiem galveno kuģu ceļu, ko varētu noteikt kā prioritāru. Lai izveidotu drošākus kuģu ceļus uz/no Irbes šauruma, viens no risinājumiem, ir ieviest vienu vai vairākas <i>Satiksmes Sadales Sistēmas</i> (TSS - traffic separation scheme) Irbes šaurumā. Šāda regulējuma ieviešana varētu sneigt pozitīvu vides ietekmi šajā ģeogrāfiskajā teritorijā.	Nav ņemts vērā	Priekšlikums attiecas uz JP. Šobrīd navigācijas kartēs Irbes šaurumā jau ir iezīmēts rekomendētais divvirzienu ceļš. JP neizskata iespēju noteikt TSS, jo tādas noteikšanai būtu nepieciešams IMO saskaņojums.
4.	Zviedrijas Jūras administrācija (ZJA)	Aizliegtās izmantošanas teritorijas JP ir rīks, lai plānotu attiecīgo jūras teritoriju izmantošanu. Tas ietver regulāru plānu atjaunošanu un grozījumu veikšanu, jo noteicošie apstākļi laika gaitā mainās. Ņemot to vērā, ZJA iesaka, ka “izmantošanai aizliegtās teritorijas” būtu jāpārsauc par “izmantošanai plānotām teritorijām”.	-	Komentārs norāda uz iespējamām kļūdām tulkojumā uz zviedru valodu.
4.	Zviedrijas Jūras administrācija (ZJA)	Plānošanas cikls ZJA iesaka, ka plānošanas periods varētu būt īsāks nekā 12 gadi, jo ietekmējošie faktori un apstākļi var mainīties 12 gadu periodā. Turklāt ir būtiski, ka JP tiek regulāri aktualizēts un grozīts, lai tas būtu izmantojams rīks aktīvai jūras telpiskai plānošanai.	-	2012.gada 30.oktobra Ministru Kabineta noteikumi Nr. 740 “Jūras plānojuma izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtība” ietver nosacījumus par JP grozījumiem un to aktualizācijas iespējām.
5.	Zviedrijas meteoroloģijas un hidroloģijas institūts (ZMHI)	Latvijas Baltijas jūras daļa pieskaras Austrum Gotlandes baseinam, kur dziļākajos slāņos ir novēroti bezskābekļa apstākļi, kas ir pasliktinājušies pēdējās dekādēs. ZMHI uzskata, ka plānošanas dokumenta ieviešana var sekmēt	Nav ņemts vērā	Baltijas jūrā plānotā akvakultūras teritorija ir paredzēta integrētai jūras kultūru (zivju, gliemeņu un vai aļģu audzēšanai), neradot papildus slodzi Baltijas jūrai. Tādējādi JT ietekme uz eitrofikāciju no akvakultūras

		turpmāku eutrofikācijas samazinājumu šajā teritorijā. Tāpēc ZMHI vēlas atrunāt no akvakultūras attīstības Baltijas jūras Latvijas daļā.		nozaru attīstības būtu vai nu neitrāla vai pozitīva.
6.	Zviedrijas sadales sistēmas opertators (<i>Svenska Kraftnät</i>)	<i>Svenska Kraftnät</i> paziņo, ka pašreiz nav ieplānoti starpsavienojumi starp Zviedriju un Latviju.	Nav ņemts vērā	<i>Svenska Kraftnät</i> sniedz atsauci uz plānošanas dokumentiem līdz 2020 un 2025.gadam, taču JP paredz attīstību līdz 2030.gadam. Pārrunājot ilgtermiņa attīstības iespējas ar Latvijas pārvades sistēmas operatoru "Augstspriegumu tīkls", noskaidrots, ka pēc 2025.gada varētu tikt izskatīta iespēja par jauna savienojuma ar Zviedriju izveidi.
7.	Zviedrijas Jūras un ūdeņu pārvaldības aģentūra (ZJŪA)	Lielas teritorijas Latvijas ekonomiskās zonas austrumos ir iezīmētas kā "Ogļūdeņražu izpētes un ieguves teritorijas" vai "Ogļūdeņražu meklēšanas un ieguves teritorijas". Ņemot vērā ekosistēmas pieeju, ZJŪA ir norūpējusies, ka naftas ieguve var apdraudēt Baltijas jūras jutīgo vidi, ieskaitot Zviedrijas ūdeņus, un vidi, kurai jau ir liela slodze. Naftas ieguves radītām noplūdēm vai negadījumiem ir palielināta negatīvā ietekme, jo Baltijas jūra tiek raksturota, kā ir sekls, daļēji slēgts ūdens baseins ar jutīgu ekosistēmu, kur dominē neliels sugu skaits. Noplūžu un negadījumu riska palielinājumu ir nepieciešams labāk aprakstīt un iekļaut riska novērtēšanas pasākumus. Ņemot vērā norādīto ieguves interesi arī citās kaimiņvalstīs, ogļūdeņražu radītais kumulatīvā ietekme varētu kļūt nozīmīgs risks Zviedrijas ūdeņiem.	Ņemts vērā.	Ir papildināta 9. nodaļa, izceļot vides prasības ogļūdeņražu izpētes un ieguves darbos, kas jau noteiktas Latvijas normatīvajos aktos (22.12.2015) MK noteikumi Nr. 805) un atbilstoši ES direktīvām 94/22/EEK un 2013/30/ES.
7.	Zviedrijas Jūras un ūdeņu pārvaldības aģentūra (ZJŪA)	Kumulatīvā pieeja, kas ir realizēta Vides pārskata 10.nodaļā par pārrobežu ietekmēm ir laba, jo tā vērtē Latvijas jūras plānojumu attiecībā pret Lietuvas jūras telpisko plānu un Igaunijas (Pērnavas) jūras telpisko plānu. Nozīmīgas Zviedrijas pārrobežu ietekmes uz Zviedrijas ūdeņiem nav novērtētas. Tas būtu nepieciešams veikt, pat ja nav izstrādāts Zviedrijas jūras	Ņemts vērā.	Nodaļa ir papildināta ar pieejamo informāciju iespējamo JP ietekmi uz Zviedrijas vides stāvokli.

		plānojums. Būtu jāparāda, kādu ietekmi Latvijas JP radītu uz Zviedrijas videi. Tā kā šis jautājums ir atbildēts attiecībā uz Igauniju un Lietuvu, tas būtu jāatbild arī attiecībā uz Zviedriju.		
8.	Zviedrijas Jūras un ūdeņu pārvaldības aģentūra (ZJŪA)	Četru atšķirīgu scenāriju/stratēģisku plānošanas alternatīvu izstrāde un novērtēšana parāda JP iespējas caurskatāmā veidā. It īpaši ir pozitīvi redzēt, ka ir iekļauts scenārijs "Attīstība vienotā Baltijas jūras reģiona telpā". Mēs ievērojam augsto novērtējumu, tomēr no iekļautajiem dokumentiem ir grūti redzams, kuras no scenārija daļām ir iekļautas JP atļautās izmantošanas kartē un vai 6.2.2. attēlo JP jeb scenāriju novērtējumu.		Jautājums par scenāriju nozīmi atļautās jūras izmantošanas optimālo risinājumu noteikšanā tiks skaidrots atbildes vēstulē par izvēlēto metodiku. Iespējams, ka radusies neprecizitāte tulkojumā.
9.	Zviedrijas Jūras un ūdeņu pārvaldības aģentūra (ZJŪA)	Jaunu AJT identificēšana, izmantojot JP, tiek vērtēta pozitīvi. Mēs esam ievērojuši, ka "izpētes teritorijas iespējamām AJT" un "Kuģošanai rezervētās teritorijas" pārklājas. Nav saprotams kā intensīva kuģošana ietekmē iespējamo AJT aizsargājamās vērtības un kā šie divi izmantošanas veidi ir savietojami. Šim jautājumam varētu būt pārrobežu nozīme AJT attīstībā, jo to regulējums ir īpaši svarīgs attiecībā uz ekoloģisko savienojamību Baltijas jūrā, kas ir savstarpējā atkarība starp aizsargājamām jūras teritorijām reģionā ("zaļā infrastruktūra").	Daļēji ņemts vērā	Latvijas līdzšinējā pieredze rāda, ka AJT var pastāvēt teritorijās, kur notiek navigācija. Viens no piemēriem ir Irbes šaurums, kur ir intensīvakuģošanas satiksme un atrodas AJT. "Dabas izpētes teritorijas iespējamām AJT" atrodas EEZ, kur nebūtu ar kuģu ceļu uzturēšanu saistītu darbību, tādējādi radot mehānisku ietekmi. Turklāt, lai arī konkrētās teritorijas ir atzītas kā stratēģiski nozīmīgi virzieni un prioritāras kuģošanas drošības nodrošināšanai, kuģošanas intensitāte šajās teritorijās ir salīdzinoši neliela, tādēļ nav sagaidāms būtisks traucējums putnu koncentrēšanas vietām, kā arī citām dabas vērtībām. JP atzīst, ka AJT nodrošina ekoloģisko saistību starp Baltijas jūras ekosistēmām. JP stratēģiskajā daļā tas ir iekļauts kā viens no JP principiem.
10.	Zviedrijas Jūras un ūdeņu pārvaldības aģentūra (ZJŪA)	Lai atšķirīgās vides ietekmes ar un bez JP (jeb nulles scenārijs) konkrētā laikā nav parādītas visaptveroši, bet sektorālā skatījumā. Kopsavilkums no sektorālā apraksta par nulles scenāriju sniegtu labāku	Daļēji ņemts vērā	4. nodaļas teksts ir papildināts norādot, ka nodaļā atspoguļotā situācija un ietvertās vides stāvokļa mērķa vērtības ir balstītas uz esošo situāciju un esošiem politikas

		priekšstatu par sagaidāmajām izmaiņām, ko sniegtu JP.		dokumenti, neņemot vērā iespējamo JP ietekmi. JP un Vides pārskats ir veidots saskaņā ar indikatoru pieeju, kas arī tiek izmantota Jūras stratēģijas direktīvas ieviešanā Latvijā. Tāpēc izvēlēta pieeja un indikatori nodrošina sinerģiju ne tikai starp dokumentiem, bet arī sniedz iespēju tālāk JP ieviešanas monitoringam.
11.	Lietuvas Vides ministrija	Vides pārskats nav pilnvērtīgi izvērtējis pārrobežu kontekstu attiecībā uz ogļūdeņražu ieguvī Latvijas-Lietuvas pierobežu teritorijā. Turklāt Vides pārskats uzsver, ka naftas piesārņojums ir viens no galvenajiem akmeņaino sēkļu jūrā biotopa apdraudējumiem. Ņemot vērā, ka noteiktās iespējamās ogļūdeņražu ieguves vietas atrodas Lietuvas pierobežā, Latvijas pusē notikuša negadījuma rezultātā iespējamo naftas produktu piesārņojums var radīt potenciālus piesārņojuma draudus un būtisku pārrobežu vides ietekmi un piesārņojumu Lietuvas Baltijas jūras daļai un piekrastei.	Nemts vērā	Vides pārskata 10.nodaļas tabula “derīgie izrakteņi” ir attiecīgi papildināti ar nosacījumu, ka uzsākot ogļūdeņražu ieguvī, pēc iespējas jānovērš riski (naftas piesārņojums, avārijas) un ietekmes uz Baltijas jūras ekosistēmu. Un, ka plānojot ogļūdeņražu ieguvī ir jāņem vērā Latvijas – Lietuvas pierobežai raksturīgas nozīmīgas aizsargājamo zemūdens biotopu (akmeņaino sēkļu) platības, kā arī nozīmīgām putnu koncentrēšanās vietas. Jānovērš arī iespējamā ietekme uz zivju resursiem. Turklāt ir papildināta 9. nodaļa, izceļot vides prasības ogļūdeņražu izpētes un ieguves darbos, kas jau noteiktas Latvijas normatīvajos aktos (22.12.2015) MK noteikumi Nr. 805) un atbilstoši ES direktīvām 94/22/EEK un 2013/30/ES. Vides pārskatā ir arī iekļauta informācija par Latvijas izstrādāto Nacionālo gatavības plānu naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā. Plāns nosaka kārtību, kādā valsts un pašvaldību iestādes rīkojas neparedzētas naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdes gadījumā jūrā, kā arī trauksmes izziņošanas,

				piesārņojuma novērtēšanas, situācijas kontroles, operatīvās vadības un avārijas seku likvidācijas pasākumu secību neparedzētas naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu izplūdes gadījumā. Plāns ir piemērojams jebkuram negadījumam jūrā, kas izraisa vai draud izraisīt piesārņojumu Latvijas ūdeņos ārpus ostu akvatorijām.
--	--	--	--	--

3. Pielikums. Sabiedrības iebildumi un priekšlikumi par Vides pārskata 2.redakcijas projektu

Zemāk tabulā apkopotu iebildumi un priekšlikumi, kas tieši attiecas uz vides pārskatu. Kopējie saņemtie iebildumi un priekšlikumi ir publicēti VARAM mājaslapā:

http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=23102

Nr. p.k.	Iesniedzējs	Iesniegtā iebilduma/ priekšlikuma būtība	Ņemts vērā/ nav ņemts vērā	Pamatojums, ja iebildums/priekšlikums nav ņemts vērā
1.	Dabas aizsardzības pārvalde	1. Jūras plānojuma 2030 3.11. sadaļā "Bioloģiskā daudzveidība un dabas aizsardzība" nodaļā "Bioloģiskā daudzveidība un biotopi Baltijas jūrā" ievietots 24. attēls "Grunts nogulumi un ES nozīmes aizsargājama biotopa – 1170 Akmeņu sēkli jūrā izplatības karte". Piedāvājam 24.attēla nosaukumu izteikt šādā redakcijā "Grunts nogulumi un ES nozīmes aizsargājamo biotopu izplatības karte", papildus lūdzot kartē iezīmēt un aprakstu papildināt par ES nozīmes biotopa Smilts sēkli jūrā (1110) iespējamo izplatību atbilstoši rokasgrāmatas "Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā" izplatības aprakstam (30.lpp). Pārvalde aicina izvērtēt, vai nav papildināms arī apraksts par biotopiem, norādot, kāda veida ES nozīmes biotopi varētu būt sastopami norādītajās bioloģiskās daudzveidības izpētes zonās. Ja šī sadaļa tiek papildināta atbilstoši Pārvaldes lūgumam, attiecīgi precizējumi veicami arī 87.lapas pusē pie apakšvirsraksta "Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana", kā arī attiecīgajās Vides pārskata sadaļās. 2. Attiecībā par sugu un biotopu aizsardzības stāvokļa novērtējumiem, kas sniegti ziņojumā Eiropas Komisijai saskaņā ar Eiropas Padomes 1992.gada 21.maija direktīvas 92/43/EKK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 17.pantu, lūdzam norādīt, ka Jūras plānojumā 2030 izmantota informācija no ziņojuma, kas sagatavots par periodu 2007-2012, bet nākošais ziņojums jāiesniedz 2019.gada sākumā. Ņemot vērā to, ka turpina pieaug invazīvo sugu sastopamība, tai skaitā pieaug apaļā jūrasgrunduļa populācija, nākošajā ziņojumā visticamāk vērtējums attiecībā uz ES nozīmes jūras biotopiem neuzlabosies, jo atbilstoši LHEI sniegtajai neoficiālajai informācijai invazīvo sugu un citu faktoru radītā ietekme joprojām negatīvi ietekmē gan biotopu platības, gan kvalitāti. Līdz ar to arī Vides pārskata tabulā 8.1. norādītais, ka Jūras plānojums 2030 labvēlīgi ietekmēs jūras biotopu aizsardzības stāvokli būtu precizējams, jo tikai teritoriju "rezervēšana" biotopu aizsardzībai pati par sevi nekādā veidā nesamazinās esošās negatīvās ietekmes, ko rada invazīvās sugas.	Ņemts vērā	Ir papildināta VP 4.1.3 sadaļa "Dzīvotnes aizsardzības stāvokļa tendences nav zināmas. Savukārt, saskaņā ar jaunākajiem izpētes rezultātiem un LHEI iegūtajiem datiem, ES nozīmes biotopa -1110 "Smilts sēkli jūrā" izplatības raksturošanai trūkst informācijas par biotopa sastopamību Latvijas jūras ūdeņos, ieskaitot atklātās Baltijas jūras daļu un Rīgas līci
			Ņemts vērā	Vērtējums ir mainīts uz "neitrālu", jo plānojums tomēr ir iestrādājis nosacījumus, kas varētu novērst negatīvu ietekmi no atsevišķām darbībām uz biotopu aizsardzības stāvokli.

Nr. p.k.	Iesniedzējs	Iesniegtā iebilduma/ priekšlikuma būtība	Nemts vērā/ navņemts vērā	Pamatojums, ja iebildums/priekšlikums navņemts vērā
2.	Pasaules Dabas Fonds	1. Pašreizējais Vides pārskats ieskicē to, ka jūras plānojums un pārvaldība ir atdalīta no citām nozarēm (t.s. sauszemes nozarēm, piem. lauksaimniecība) un pārvaldes sistēmām. Taču lai sekmētu jūras ekonomisko, sociālo un vides problēmu risināšanu, gan jūras, gan sauszemes nozarēm un valsts pārvaldes sistēmām ir jāstrādā vienoti, jo risinājuma ziņā šīs jomas nav nodalāmas. Tā rodot vienotus risinājumus barības vielu noplūdes samazināšanā, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, atbildīgas zvejniecības attīstīšana un intensīvas zvejas kontrolēšanā. Baltijas jūras sateces baseins ir četras reizes lielāks par pašu jūras teritoriju, kas norāda, ka radītās slodzes gan jūrā, gan sateces baseina apgabalos rada īpaši jutīgu vides stāvokli. Līdz ar to integrēta jūras pārvaldības sistēma, kas tiecas uz sadarbību un kopēju risinājumu izveidi ne tikai, lai risinātu lauksaimniecības, māsaimniecību un nozaru radītās sekas, bet arī sekmētu sadarbību starp dažādām interešu grupām un nozarēm. Tā būtu iespējams tiekties uz ilgtspējīgas Baltijas jūras stāvokli jau pašā problēmas sākumstadijā. Ziņojumā var novērot, ka pašreizējā situācijā katra nozare strādā atsevišķi, koncentrējoties uz savu labumu. Šāda veida attieksmi un darbību turpinot, nebūs iespējams sasniegt ne tikai labu Baltijas jūras vides stāvokli, bet arī risināt ar jūru saistītos sociālos un ekonomisko jautājumus. 2. Lai veicinātu Baltijas jūras stāvokļa uzlabojumus, reģiona valstīm ir jātiecas uz sadarbību un kopēju risinājumu izveidi (eitrofikācijas un barības vielu noplūdes mazināšana, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, klimata pārmaiņu seku mazināšana un adaptācija, bīstamo vielu noplūdes mazināšana, un jūrlietu un to saistošo nozaru integrēšana). Taču sadarbība būtu arī jāveicina valsts līmenī iesaistot dažādas interešu grupas kā piemēram zinātni un pētniecību, lai nodrošinātu informācijas pieejamību visos interešu grupu līmeņos, privātā sektora iesaisti, zināšanu apmaiņu un labās prakses veicināšanu, sabiedrības aktīva līdzdalību.	Nemts vērā. Nemts vērā.	Pieņemts zināšanai. Integrētu jūras pārvaldības sistēmu, kas vērsta uz laba jūras vides stāvokļa sasniegšanu, veido izstrādājot Jūras Vides Stratēģiju, kura ietvaros ir izstrādāts un valdībā apstiprināts plāns "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2016.-2020. gadā paredzēti vairāki pasākumi. Šie ir jautājumi, ko risina nevis JP ietvaros, bet gan Pasākumu programmas laba jūras vides stāvokļa panākšanai ietvaros. Plāna "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2016.-2020. gadā" (turpmāk - programma) paredzēti vairāki pasākumi, kas sasaucas ar priekšlikumu: - Programmas rīcības virziena "RV1 Datu un informatīvās bāzes veidošana un analīzes veikšana (attiecībā uz D2 Svešās sugas), lai apzinātu un mazinātu svešo sugu izplatības risku" ietvaros paredzēts pasākums JVM1 P2 – "Pētījumi zināšanu bāzes uzlabošanai, lai noskaidrotu svešo sugu ietekmi uz jūras vidi" - Programmas rīcības virziena "RV2 Datu un informatīvās bāzes uzlabošana piesārņojuma tendenču un īstenoto pasākumu

Nr. p.k.	Iesniedzējs	Iesniegtā iebilduma/ priekšlikuma būtība	Ņemts vērā/ nav ņemts vērā	Pamatojums, ja iebildums/priekšlikums nav ņemts vērā
				efektivitātes novērtēšanai (attiecībā uz D5 Eitrofikācija). UBAP iekļauto pasākumu īstenošana eitrofikācijas mazināšanai” ietvaros paredzēti pasākumi: ○ JVM3 P3 – “Monitoringa intensitātes kāpināšana nenoteiktības mazināšanai novērtējumam par piesārņojuma slodzi uz jūru. 2a)” ○ JVM3 P4 – “Kvantificēt mežizstrādes radītās slodzes un izstrādātu efektīvus fosfora (P) slodžu samazināšanas pasākumus. (Augsnes erozijas pētījums) 2b)” • Programmas rīcības virziena “RV3 Atkritumu rašanās novēršana, informācijas bāzes pilnveidošana, sabiedrības informētības līmeņa celšana (attiecībā uz D10 Jūru piesārņojošie atkritumi)” ietvaros paredzēti pasākumi: ○ JVM6 - P4 – “Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi” ○ JVM6 – P5 – “Pētījumi zināšanu bāzes uzlabošanai par ūdens kolonnas piesārņojuma līmeni ar mikroskopiskajām plastikāta daļiņām” • Programmas rīcības virziena “RV4 Informatīvais nodrošinājums un metodiskā vadība telpiskās aizsardzības pasākumu īstenošanai, t.sk. jūras izmantošanas veidu kumulatīvās ietekmes novērtēšanai” ietvaros paredzēts pasākums: “TM1P1. Pētījumi EEZ un teritoriālajā jūrā, lai zinātniski pamatotu nepieciešamību iespējamu jaunu AJT izveidei un novērtētu zivju nārstam nozīmīgo teritoriju un zivju mazuļu uzturēšanās vietu izplatību”. • Programmas rīcības virziena “RV5 Zināšanu un informācijas bāzes uzlabošana par jūras vides stāvokli, t.sk. sociālekonomiskajiem aspektiem” ietvaros paredzēts pasākums: “Pētījumu veikšana

Nr. p.k.	Iesniedzējs	Iesniegtā iebilduma/ priekšlikuma būtība	Ņemts vērā/ nav ņemts vērā	Pamatojums, ja iebildums/priekšlikums nav ņemts vērā
				zināšanu un informācijas bāzes uzlabošanai un nenoteiktības mazināšanai attiecībā uz D1, D2, D4, D6, D8, D11"
		3. Piekrītam par pieļaujamo licenču izsniegšanu jaunu jūras izmantošanu veidu uzsākšanai, kamēr notiek izpētes darbi un lai varētu ierobežot potenciāli apdraudētās aizsargājamās teritorijas	Ņemts vērā.	Pieņemts zināšanai.
		4. Piekrītam, ka piezveja rada riskus jūrā mītošajiem dzīvniekiem, daždām zivju sugām, nirstošiem putniem, kā arī citām organismu kopienām. Līdz ar to valsts pārvaldes iestādēm sadarbojoties ar pētniecības un zivsaimniecības nozari un arī Baltijas jūras reģiona līmenī, būtu iespējams risināt šo problēmu uzlabojot zvejas rīkus, kā arī veicināt atbildīgu zvejas rīku novietojumu un savākšanu, lai izvairītos no nevēlamas piezvejas.	Ņemts vērā.	Papildināta JP 6.3. nodaļa ar šādu teikumu: "Piezveja rada riskus jūrā mītošajiem dzīvniekiem, daždām zivju sugām, nirstošiem putniem, kā arī citām organismu kopienām, tāpēc sadarbība Baltijas jūras reģiona līmenī palīdzētu meklēt risinājumus zvejas rīkus uzlabošanā, inovatīvu metožu pielietošanā."
		5. Piekrītam par zivju resursu ilgtspējīgu izmantošanu, jo barošanās un nārstošanas vietu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ir svarīgs aspekts zivju resursu atjaunošanās procesos, lai nodrošinātu atbildīgu zivju patēriņu gan valsts, gan globālā līmenī.	Ņemts vērā.	Pieņemts zināšanai.
5.	Aizsardzības ministrija	- Paskaidrojuma rakstos "Vides pārskats", "Jūras plānojums" un "Jūras plānojums - Kopsavilkums" iekļautajiem kartogrāfiskajiem materiāliem, ja tiem ir norādīts, ka izmantoti LĢIA sagatavotie dati, būtu jānorāda, kādi dati ir izmantoti, kā arī to sagatavošanas gads.	Ņemts vērā.	
6.	Veselības inspekcija	Tāpat Vides pārskata daļā „Starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi, īpaši tie, kas attiecas uz ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanu un plānošanas dokumenta saturu” tabulā 3.1. „JP un Vides politikas mērķi vai apsvērumi, kas saistīti ar vidi, ir ņemti vērā, izstrādājot plānošanas dokumentu” pie tematiskās prioritātes „Ūdens resursi un Baltijas jūra”, ailē „Veids, kā mērķi ir ņemti vērā, izstrādājot JP” minēts ‘Viens no JP uzdevumiem arī paredz, ka peldvietu attīstība ir jāvirza saskaņā ar “Zilā karoga” sertifikācijas programmas prasībām” (23. lpp.). Nav skaidrs, kāpēc tieši ar „Zilā karoga” sertifikācijas programmas prasībām, nevis saskaņā ar oficiālajām peldvietām normatīvos noteiktajām prasībām!	Ņemts vērā.	VP teksts precizēts ar atsauci uz oficiālo peldvietu izveidošanai noteiktajām prasībām.

Nr. p.k.	Iesniedzējs	Iesniegtā iebilduma/ priekšlikuma būtība	Ņemts vērā/ nav ņemts vērā	Pamatojums, ja iebildums/priekšlikums nav ņemts vērā
7.	Veselības inspekcija	kā arī Vides pārskatā sadaļās 4.3. un 5.1. „Eitrofikācija”, papildus esošajai informācijai par cianobaktēriju izplatību, būtu jāmin iespējamās pasākumus, lai samazinātu zilaļģu masveida attīstības iespējas, ņemot vērā, ka tam ir izšķiroša loma tālākajai rekreācijas attīstībai.	Ņemts vērā.	VP sadaļas ir attiecīgi papildinātas.
8.	Satiksmes ministrija	53.lpp (5.5. Klimata pārmaiņas) Pēdējā rindkopā ir norādīts: “SEG emisijas tiek aprēķinātas zvejas kuģiem, vietējai navigācijai un starptautiskai navigācijai. Vietējā navigācija pārsvarā sastāv no ostu apsaimniekošanas funkcijas (kravu pārvadāšana no SEG aprēķināšanas definīcijās LV nepastāv un satiksmes ministrija to arī pasaka), un atpūtas kuģi sastāda ļoti minimālu daļu no kopējām emisijām. Tādējādi ar jūras transportu SEG emisijas dod nelielu īpatsvaru (apmēram 1%, 2013.gadā) Latvijas kopējās emisijās”. Lūdzam precizēt iezīmēto tekstu, jo tas nav saprotams. Turklāt ostu apsaimniekošanas funkcija neietver kravu pārvadāšanu. Lūdzam arī precīzi norādīt, ko un kādā dokumentā ir norādījusi Satiksmes ministrija, vai arī attiecīgo teikumu svītrot.	Ņemts vērā.	Teksts precizēts.

4. Pielikums. Pārrobežu konsultāciju ietvaros saņemtie rakstiskie komentāri, Vides pārskata 2.redakcijai

Nr. p.k.	Iebilduma/priekšlikuma iesniedzējs	Iesniegtā iebilduma/priekšlikuma būtība	Ņemts vērā/ nav ņemts vērā	Pamatojums, ja iebildums/priekšlikums nav ņemts vērā Skaidrojums ar precizēto redakciju
1.	Igaunijas ministrija	Vides Uzsver nepieciešamību ņemt vērā situāciju ar migrējošiem putniem, sikspārņiem un roņiem	Daļēji ņemts vērā.	Informācija par migrējošiem putniem nav pieejama. Pašreiz HELCOM ir izveidota darba grupa, kas apkopo informāciju un gatavo kartes par migrējošo putnu nozīmīgiem koridoriem un teritorijām. Informācija par sikspārņiem nav pieejama. Informācija par roņiem jau ir ietverta 4.1.4.1 nodaļā, kā arī sagatavotajās ietekmju novērtējuma kartēs. Tas veikts, ņemot vērā pašreiz pieejamo informāciju. Dabas aizsardzības pārvalde pašreiz izstrādā Sugu grupas "Roņi" aizsardzības plānu. Plāns dos papildus informāciju, ko nākotnē varēs ņemt vērā JP īstenošanā. 10.nodaļā, sadaļa "Vēja enerģijas ieguve un zemūdens kabeli" ir papildināta "Šajos pētījumos īpaša uzmanība jāpievērš migrējošām sugām: roņiem, putniem un sikspārņiem, zivīm."
2.	Igaunijas Dabas fonds	Komentāri par izmantoto informāciju attiecībā uz roņiem	Nav ņemts vērā	Vides pārskatā ir izmantota jaunākā pieejamā informācija, ko gatavo HELCOM valstis, jo Latvija pati neveic roņu monitoringu. Dabas aizsardzības pārvalde pašreiz izstrādā Sugu grupas "Roņi" aizsardzības plānu. Plāns dos papildus informāciju, ko

Nr. p.k.	Iebilduma/priekšlikuma iesniedzējs	Iesniegtā iebilduma/priekšlikuma būtība	Ņemts vērā/ nav ņemts vērā	Pamatojums, ja iebildums/priekšlikums nav ņemts vērā Skaidrojums ar precizēto redakciju
				nākotnē varēs ņemt vērā JP īstenošanā.
3.		Komentārs par militāro poligonu M3.	Ņemts vērā	Sniegtā informācija ir ietverta 8.nodaļā, ietekme uz roņiem.
4.		Vēja parku ietekme uz roņiem Latvijas-Igaunijas robežas tuvumā	Ņemts vērā	Ir papildināta 8.nodaļa, <i>ietekme uz roņiem</i> ar informāciju "Veicot vēja parku ietekmes uz vidi novērtējumu, ir jāizvērtē ietekmes gan vēja parku būvniecības, gan darbības fāzē."
5.		Vēja parku ietekme uz sikspārņiem	Ņemts vērā	10.nodaļā, sadaļa "Vēja enerģijas ieguve un zemūdens kabeļi" ir papildināta "Šajos pētījumos īpaša uzmanība jāpievērš migrējošām sugām: roņiem, putniem un sikspārņiem, zivīm."
6.	Lietuvas ministrija	Vides Par Lietuvas jūras teritorijas ģenerālplāna izstrādātājiem	Ņemts vērā.	Precizēta 10. nodaļa.
7.		Ierosinājums iekļaut 10. nodaļā karti par vēja enerģiju un kabeļiem arī informāciju par Lietuvu.	Ir nepieciešamība papildus pieprasīt informāciju no Lietuvas.	
8.	Zviedrijas Ūdens un jūras pārvaldības aģentūra	Joprojām uztrauc potenciālā negatīvā ietekme no "Oglūdeņražu izpētes un ieguves teritorijām" vai "Oglūdeņražu meklēšanas un ieguves teritorijām". Ņemot vērā ekosistēmas pieeju, ZIŪA ir norūpējusies, ka naftas ieguve var apdraudēt Baltijas jūras jutīgo vidi, ieskaitot Zviedrijas ūdeņus, un vidi, kurai jau ir liela slodze. Baltijas jūra ir sekla, gandrīz slēgts ūdens baseins ar jutīgu	Ņemts vērā.	Ir papildināta 10.nodaļas apakšnodaļa saistībā ar derīgo izrakteņu ieguvi, akcentējot nepieciešamību pēc pētījumiem, kas novērtēs kumulatīvo ietekmi uz Baltijas jūras jutīgo ekosistēmu.

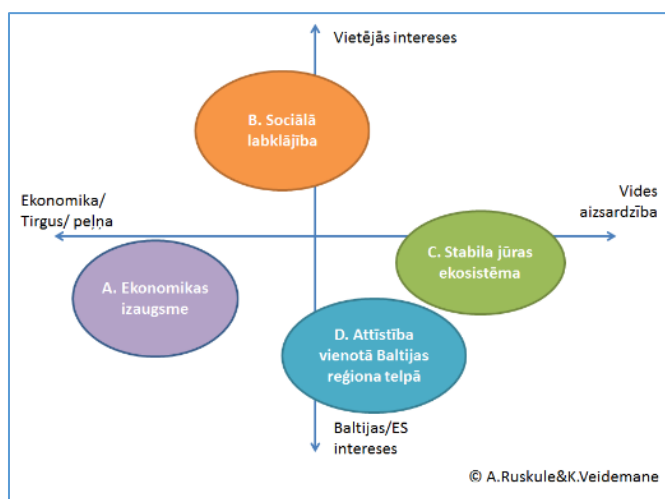
Nr. p.k.	Iebilduma/priekšlikuma iesniedzējs	Iesniegtā iebilduma/ priekšlikuma būtība	Ņemts vērā/ nav ņemts vērā	Pamatojums, ja iebildums/priekšlikums nav ņemts vērā Skaidrojums ar precizēto redakciju
		ekosistēmu, kur sugu skaits ir neliels, tādejādi noplūdēm vai negadījumiem, kas rastos naftas ieguvē, būtu negatīva ietekme. Norādītās naftas ieguves iespējas, citu kaimiņvalstu intereses naftas ieguvē var radīt kumulatīvo ietekmi uz Zviedrijas ūdeņiem. Tāpēc ir būtiski, ka negadījumu un noplūžu riski tiek nopietni izvērtēti un tiek ieviesti risku samazināšanas un novēršanas pasākumi.		

Citi no Zviedrijas institūcijām saņemtie komentāri nav attiecināmi uz Vides pārskatu, bet nepieciešamību koordinēt JP izstrādi kuģošanas un enerģētikas jomā.

5. Pielikums. Alternatīvas (Scenāriji) JP 1.redakcijas izstrādē

I. Scenāriju apraksts

JP 1. redakcijas gaitā tika izstrādāti četri alternatīvi attīstības un attiecīgi jūras telpas izmantošanas scenāriji. Scenāriju izstrāde tika balstīta uz iespējamo attīstības virzienu (asu) noteikšanu atkarībā no attīstības gaitu noteicošajiem faktoriem (virzošajiem spēkiem), kas ietekmē jūras resursu un telpas izmantošanu un situāciju jūras nozarēs. Kā iespējamo izvēļu pretnostatījums ir atšķirīgās **politikas un sabiedrības** prioritātes. Uz vertikālās ass attīstība ir pretnostatīta, ņemot vērā **vietējās** intereses un **Baltijas un/vai ES mēroga** intereses. Savukārt, uz horizontālās ass ir pretnostatīta **ekonomikas** (brīvais tirgus, peļņa, konkurence) un **vides aizsardzības** (vides stāvoklis, klimata pārmaiņas) intereses. Atkarībā no tā, kā attīstības gaitu noteicošie faktori mainās saistībā ar politikas un sabiedrības izvēlēm (prioritātēm), ir identificēti četri prioritāšu ziņā (radikāli) atšķirīgi attīstības scenāriji (sk. 6.1.1.a. attēlu):

6.1.1.a. attēls. Iespējamie stratēģiskie scenāriji Latvijas JP1.redakcijas izstrādē

Scenāriji parāda atšķirīgus alternatīvos attīstības variantus, izpildoties vieniem vai otriem attīstības nosacījumiem. Tomēr, lai nodrošinātu, ka jūras telpas izmantošanas stratēģiskie scenāriji nav atrauti no realitātes un tie ir tehniski iespējami, to konceptuālā izstrāde (apraksts un raksturojošie rādītāji) un telpiskie risinājumi (kartoshēmas) ir izstrādāti, ievērojot šādus scenārija veidošanas soļus:

1) iespējamo attīstības gaitu noteicošo faktoru (virzītājspēku) analīze:

- jūras telpas attīstību noteicošie sociālekonomiskie virzītājspēki un ar tiem saistītās attīstības tendences;
- nozaru politikas mērķi un attīstības iespējas;

2) konsultācijas ar nozaru un dažādu interešu grupu pārstāvjiem:

- individuālas sanāksmes ar nozaru pārstāvjiem, 2015. gada februāris – jūnijs;
- reģionālās sanāksmes par JP izstrādi, 2015. gada marts, Mērsrags, Pāvilosta un Salacgrīva;
- Eiropas Jūras dienai veltīta konference, 2015. gada 21. maijs, Rīga;

3) atbilstības izvērtēšana attiecībā pret jūras telpiskās izmantošanas izslēdzošajiem kritērijiem:

- atbilstība nacionālajam regulējumam attiecībā uz jūras telpas izmantošanu (sk. Paskaidrojuma raksta 2. nodaļu), t.sk. saimnieciskās darbības ierobežojumi aizsargājamās jūras teritorijās un ostu akvatorijās, citu nozaru regulējošos normatīvos aktos noteiktie ierobežojumi;

- saimniecisko darbību ierobežojošie faktori:
 - dabas apstākļi (kuģošanai piemērotais dziļums, vēja turbīnu ierīkošanai piemērotais dziļums un grunts, zvejai ar grunti trali piemērotās vietas u.c.);
 - resursu pieejamība (zivju resursi, vēja/viļņu enerģija, ogļūdeņraži u.c.);
 - ekosistēmas kapacitāte/spēja pielāgoties radītajām slodzēm un vides izmaiņām (īpaši jutīgu vai ekoloģiski vērtīgu teritoriju saglabāšana);
 - tehnoloģiskās iespējas (piemēram, vēja parku novietojums un paredzamās jaudas atkarībā no pieslēguma iespējām elektropārvades tīkliem sauszemē);
- nesavietojamu saimniecisko darbību telpiska nošķiršana: stacionāras konstrukcijas (vēja parki, naftas ieguves platformas u.c.) nav pieļaujami uz intensīvi izmantojamiem kuģu ceļiem un militāros mācību poligonos un vietās, kur tās traucē NBS krasta novērošanas un aizsardzības sistēmām.

A scenārijs: Ekonomikas izaugsme

A scenārijs ir vērsts uz ekonomikas izrāvienu, kas balstīta uz konkurētspējīgu un peļņu nesošu nozaru attīstību. Kā prioritārās jūras nozares ir izvirzītas ostu attīstība, kravu un pasažieru pārvadājumi, kruīzu un piekrastes tūrisms, kūrortu attīstība, kā arī ar jūru saistīto tehnoloģiju un inovāciju attīstība. Tiek atbalstīti arī potenciāli perspektīvi energoresursu (ogļūdeņražu, vēja un viļņu enerģijas) ieguves veidi ar mērķi nodrošināt valsts enerģētisko neatkarību, kā arī iespēju saražoto elektrību eksportēt uz citām reģiona un Eiropas valstīm. Zivsaimniecības nozares attīstību ierobežo resursu pieejamība un starptautiski noteiktās kvotas, tāpēc tās attīstība ir nostabilizējusies pieejamo resursu robežās. Attīstības politikā galvenokārt dominē valsts un starptautiskā mērogā spēcīgu uzņēmumu intereses. A scenārija telpiskais risinājums ir pielāgots lielo ostu starptautiskās nozīmes pieaugumam un intensīvu kuģu satiksmi starp Baltijas reģiona ostām, nodrošinot tam atbilstošus kuģošanas koridorus. Tiek rezervēta maksimāli pieejamā platība atjaunojamo energoresursu ieguvei, paredzot vietu gan vēja parku būvniecībai, gan teritoriju viļņu enerģijas potenciāla izpētei. Scenārijs paredz arī zivju akvakultūras kā ekonomiski ienesīgākais akvakultūras virziena attīstības iespējas Baltijas jūras piekrastē starp Pāvilostu un Ventspili. Tūrisma pakalpojumu nodrošinājums galvenokārt koncentrējas pie lielākajām pilsētām un ir orientēts uz masu tūrisma un kūrortu attīstību.

B scenārijs: Sociālā labklājība

B scenārijs ir vērsts uz sociālās kohēzijas politiku – līdzsvarotu visu reģionu attīstību un daudzveidīgu ekonomikas sektoru izaugsmi, kas nodrošina darbavietas gan līdzšinējās jomās, gan piedāvā jaunas – ar augstāku pievienoto vērtību un atalgojumu. Kā prioritāras ir izvirzītas tās ar jūru saistītās nozares, kas nodrošina augstu nodarbinātības līmeni un ienākumus vietējai ekonomikai – piekrastes tūrisms un rekreācija (t.sk. jahtu klubu attīstība), zvejniecība, ostu darbība, pasažieru pārvadājumi un tuvsatiksmes kuģošana, kā arī potenciāli – akvakultūras attīstība, paaugstinās kvalificēta attālinātā darba nozīme, ko nodrošina kvalitatīva ceļu infrastruktūra visas piekrastes garumā. Noteicošās ir vietējās sabiedrības intereses, kas tiek nodrošinātas ar atbalstu vietējā un reģionālā līmeņa infrastruktūrai, pakalpojumiem un uzņēmējdarbībai, cilvēku vēlmei dzīvot jūras tuvumā, tradīciju uzturēšanai. B scenārija telpiskajā risinājumā tiek uzsvērtā mazo ostu attīstība un tuvsatiksmes kuģošanas koridoru nodrošinājums, t.sk. starp Latvijas mazajām ostām. Šajā scenārijā nav rezervētas teritorijas atjaunojamo energoresursu ieguvei, jo kā prioritārāka nozare ir izvirzīta zivsaimniecības attīstība, neierobežojot tai pieejamo telpu. Tomēr, lai veicinātu nodarbinātību, tiek paredzētas visa veida akvakultūras attīstības iespējas vietās, kur tām ir piemēroti dabas apstākļi. Scenārijs paredz arī tūrisma pakalpojumu diversifikāciju un nodrošinājumu praktiski visā piekrastē, tomēr īpaši izteikta tūrisma attīstība paredzama Rīgas līcī.

C scenārijs: Stabila jūras ekosistēma

C scenārijs ir vērst uz tīras vides un stabilas jūras ekosistēmas saglabāšanu kā pamatu cilvēku labklājībai un ilgtspējīgai attīstībai. Attīstot jūras nozares, tiek respektēta Baltijas jūras unikālā un trauslā ekosistēma, kā arī globālie mērķi samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un palielināt atjaunojamo energoresursu īpatsvaru kopējā patēriņā. Kā prioritārās jomas jūras telpas izmantošanā tiek izvirzītas drošs un tīrs jūras transports, ilgtspējīga zivsaimniecība un tūrisms, vēja un potenciāli arī viļņu enerģijas ieguve, kas ir pielāgota jūras ekosistēmas kapacitātei. C scenārija telpiskais risinājums paredz attīstību koncentrēt galvenokārt lielajās ostu pilsētās, optimizējot kuģu ceļus, lai radītu mazāku slodzi uz jūras ekosistēmu. Paredzētas teritorijas alģu un gliemeņu akvakultūra attīstībai, kas, patērējot barības vielas, uzlabo vides kvalitāti jūrā, savukārt zivju akvakultūra netiek paredzēta, jo tā rada augtākus piesārņojuma riskus un negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmu. Tūrisma attīstība galvenokārt saistīta ar atpūtu dabā, kā arī ar augstu vides kvalitāti saistīti tūrisma un rekreācijas pakalpojumi (Zilā karoga pludmales un jahtu ostas) nodrošinājumu. Scenārijs paredz arī teritorijas atjaunojamo energoresursu ieguvei ārpus ekoloģiski nozīmīgākajām teritorijām (putnu migrācijas ceļiem, sēkļiem). Lai nodrošinātu jūras ekosistēmas integritāti, dzīvotspēju un bioloģisko daudzveidību, tiek piedāvātas teritorijas, kuras potenciāli varētu tikt iekļautas jūras aizsargājamās teritoriju tīklā, ja apsekojumi dabā apstiprinātu to atbilstību aizsargājamo teritoriju izveides kritērijiem.

D scenārijs: Attīstība vienotā Baltijas jūras reģiona telpā

D scenārijā Baltijas jūra tiek uztverta ne vien kā vienota ekosistēma, bet arī kā vienota telpa no attīstības perspektīvas. Jūras nozaru attīstība un telpas izmantošanā dominējošās ir Baltijas mēroga intereses. Sadarbība, kā arī konkurence Baltijas reģiona mērogā kļūst par galveno reģiona izaugsmes dzinējspēku. Līdz ar to īpaši tiek veicināta starptautiskā sasniedzamība. Kā prioritārās tiek atzītas Baltijas jūras reģionā nozīmīgākās jūras nozares – piekrastes tūrisms, zivsaimniecība, kuģu satiksme starp Baltijas jūras ostām (tuvsatiksmes kuģniecība), kuģu būve un remonts, pasažieru prāmju pakalpojumi, kā arī atjaunojamo energoresursu ieguve jūrā, veidojot vienotu Baltijas elektroapgādes sistēmu un tādejādi sekmējot reģiona attīstību. D scenārija telpiskais risinājums paredz, ka galvenokārt attīstās Baltijas jūras reģiona līmenī konkurētspējīgākās ostas, līdz ar to tiek nodrošināti kuģošanas koridori uz lielajām Latvijas ostām, kā arī tiek respektēti tranzītkoridori, nodrošinot citu valstu kuģošanas intereses. Nav paredzēta akvakultūras attīstība, jo citās Baltijas jūras daļās tai ir piemērotāki apstākļi. Ir paredzēta ar augstu vides kvalitāti saistīti tūrisma un rekreācijas pakalpojumi, kas ir konkurētspējīgi Baltijas jūras reģiona līmenī, tādēļ to piedāvājums koncentrējas galvenokārt pie lielajiem centriem. Scenārijā ir atvēlētas teritorijas atjauno energoresursu ieguvei ārpus ekoloģiski nozīmīgākajām teritorijām (putnu migrācijas ceļiem, sēkļiem), kā arī paredzēti elektropārvades starpsavienojumi ar kaimiņvalstīm, lai iekļautos vienotā Baltijas elektropārvades tīklā. Paredzētas arī teritorijas, kas potenciāli varētu tikt iekļautas aizsargājamo jūras teritoriju tīklā, nodrošinot starptautisko prasību izpildi.

II. Scenāriju ietekmes uz vidi izvērtējums, balstoties uz kritērijiem un rādītājiem

Līdzīgi kā ar ekonomiskām, sociālām un pārrobežu ietekmēm, scenāriju ietekmes uz vidi novērtējums tika veikts kvalitatīvi, izmantojot multi-kritēriju analīzes metodi. Scenāriju ietekmes tika vērtētas un savstarpēji salīdzinātas kontekstā ar stratēģiskajā daļā definēto jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējumu un jūras telpas izmantošanas prioritārajām jomām, kas tika izstrādāts saskaņā ar ieinteresēto pušu ierosinājumiem JP izstrādes reģionālajās sanāksmēs 2015. gada martā. Lai novērtētu, kā konkrētais scenārijs nodrošinātu ilgtermiņa redzējuma īstenošanu, tika definēti 3-5 kritēriji katrai no ietekmju grupām. Lai novērtētu ietekmi uz vidi, tika izvēlēti šādi būtiskie kritēriji:

- Slodzes samazināšana uz jūras ekosistēmu un laba jūras ūdeņu vides stāvokļa nodrošināšana;
- Bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmas stabilitātes nodrošināšana;
- Atjaunojamo energoresursu (AER) īpatsvars kopējā enerģijas patēriņā.
- SEG emisiju samazināšana.

Tā kā vides aspekti ir arī būtiski pārrobežu kontekstā, tad Vides pārskatā alternatīvu ietekmju izvērtējumā ir iekļauts arī viens no pārrobežu kritērijiem: "Ekoloģiskais balanss".

Scenāriju ietekmes tika novērtētas salīdzinošā skalā (-2: būtiska negatīva ietekme; -1: neliela negatīva ietekme; 0: nav ietekmes; 1: neliela pozitīva ietekme; 2: būtiska pozitīva ietekme), balstoties uz ekspertu vērtējumu un scenāriju raksturošanai izmantotajiem attīstības tendenču rādītājiem. Pārrobežu konteksta vērtējums tika sagatavots sadarbībā ar Lietuvas un Igaunijas jūras telpiskās plānošanas ekspertiem. Vērtējumu skatīt II.2.1. tabulā.

Vides ietekmes vienlīdz pozitīvi novērtētas C un D scenāriju gadījumā attiecībā uz visiem vērtējuma kritērijiem – sagaidāms jūras vides stāvokļa uzlabojums, pateicoties biogēnu emisiju samazinājumam sauszemē, ievērojot starptautiskās vienošanās un ES direktīvu prasības; tiek veicināta ekosistēmas stabilitāte un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība, pateicoties jaunu aizsargājamo teritoriju veidošanai jūrā; pieaug atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas patēriņā, pateicoties jūrā uzstādītajām vēja elektrostacijām, kuru novietojums nerada būtisku apdraudējumu zemūdens biotopiem un putnu migrācijas ceļiem un koncentrēšanās vietām. A un B scenāriju gadījumā paredzama mērena negatīva ietekme uz vidi, kas saistīta ar pieaugošo kuģu satiksmes intensitāti, kas var palielināt emisijas, kā arī avāriju un piesārņojuma noplūžu riskus, turklāt netiek veidotas arī jaunas aizsargājamās teritorijas, tādējādi bioloģiskās daudzveidības aizsardzība netiek stiprināta. A scenārijā sagaidāma arī slodze uz jūras vidi un putnu populācijām, ko rada vēja parku būvniecība un ogļūdeņražu ieguve. Tomēr vēja parku būvniecība sniedz pozitīvu ieguldījumu atjaunojamo energoresursu īpatsvara palielināšanā.

Pārrobežu konteksta ziņā kopumā nedaudz zemāk tiek vērtēts A scenārijs, kas var radīt negatīvu ietekmi uz Baltijas jūras ekoloģisko balansu. C un D scenāriji sekmēs Baltijas jūras ekoloģisko balansu, pilnveidojot aizsargājamo teritoriju tīklu un nodrošinot Lietuvas jūras ūdeņu ziemeļdaļā izveidoto ekoloģisko (zilo) koridoru tupinājums Latvijas pusē.

II.2.1. tabula. Scenāriju ietekmes uz vidi izvērtējums balstoties uz kritērijiem un rādītājiem

	A - Ekonomikas izaugsme		B - Sociālā labklājība		C - Stabila jūras ekosistēma		D - Attīstība vienotā Baltijas jūras reģionā	
Kritērijs	Vērtība	Skaidrojums	Vērtība	Skaidrojums	Vērtība	Skaidrojums	Vērtība	Skaidrojums
Slodzes samazināšana uz jūras ekosistēmu un laba jūras ūdeņu vides stāvokļa nodrošināšana	-1	Pieaugošas kuģu satiksmes rezultātā, palielinās kuģu avāriju un naftas noplūžu riski. Eitrofikācijas rādītāji (biogēnu elementu emisijas, vasaras hlorofila a koncentrācija) saglabājas līdzšinējā līmenī, tādejādi nenodrošinot labu jūras vides stāvokli.	-1	Pieaugošas kuģu satiksmes rezultātā palielinās kuģu avāriju un naftas noplūžu riski. Eitrofikācijas rādītāji (biogēnu elementu emisijas, vasaras hlorofila a koncentrācija) saglabājas līdzšinējā līmenī, tādejādi nenodrošinot labu jūras vides stāvokli. Tomēr aļģu un gliemeņu akvakultūra, iespējams, pozitīvi ietekmē vides stāvokli, patērējot barības vielas un tādejādi mazinot eitrofikācijas procesu.	1	Pateicoties stingrām vides prasībām un optimālai kuģu satiksmes organizācijai mazinās kuģu avāriju un naftas noplūžu riski (tomēr, ja satiksme tiek ierobežota noteiktos koridoros, sadursmju riski var palielināties, kā arī pagarinās kuģu maršrutu garums un līdz ar to pieaug emisijas). Jūras vides stāvoklis uzlabojas, pateicoties biogēnu emisiju samazinājumam sauszemē, kā arī aļģu un gliemeņu akvakultūras ražotnēm, kas patērē barības vielas.	1	Pateicoties stingrām optimālai kuģu satiksmes organizācijai starptautiskā līmenī, mazinās kuģu avāriju un naftas noplūžu riski. Jūras vides stāvoklis uzlabojas, pateicoties biogēnu emisiju samazinājumam sauszemē, ievērojot starptautiskās vienošanās un ES direktīvu prasības.
Bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmas stabilitātes nodrošināšana	-1	Aizsargājamo biotopu un jūras bioloģiskās daudzveidības stāvoklis pasliktinās, jo netiek veidotas jaunas aizsargājamās jūras teritorijas, kā arī piemērotas stingras vides prasības. Turklāt pieaug slodze uz jūras vidi un putnu populācijām, ko rada vēja parku būvniecība, ogļūdeņražu ieguve, kuģu satiksmes radītais piesārņojums (piemēram, naftas noplūdes), kā arī barības vielu noplūde no zivju akvakultūras.	0	Netiek veidotas jaunas jūras aizsargājamās teritorijas, tomēr biotopu stāvoklis un bioloģiskā daudzveidība nepasliktinās, jo nav būtisks slodzes pieaugums uz zemūdens biotopiem un putnu koncentrēšanās vietām un migrācijas ceļiem (netiek būvēti vēja parki).	1	Aizsargājamo biotopu un jūras bioloģiskās daudzveidības stāvoklis uzlabojas, jo tiek veidotas jaunas aizsargājamās jūras teritorijas, kā arī tiek piemērotas stingras vides prasības. Vēja parku novietojums netraucē putnu migrācijai un neapdraud aizsargājamās zemūdens biotopus.	1	Aizsargājamo biotopu un jūras bioloģiskās daudzveidības stāvoklis uzlabojas, jo tiek veidotas jaunas aizsargājamās jūras teritorijas, kā arī tiek piemērotas stingras vides prasības. Vēja parku novietojums netraucē putnu migrācijai un neapdraud aizsargājamās zemūdens biotopus.

	A - Ekonomikas izaugsme		B - Sociālā labklājība		C - Stabila jūras ekosistēma		D - Attīstība vienotā Baltijas jūras reģionā	
Kritērijs	Vērtība	Skaidrojums	Vērtība	Skaidrojums	Vērtība	Skaidrojums	Vērtība	Skaidrojums
Atjaunojamo energoresursu (AER) īpatsvars kopējā enerģijas patēriņā	1	Jūrā tiek būvētas VES, kā arī pētīta viļņu enerģijas ieguves iespējas. Rezultātā pieaug no AER saražotās enerģijas īpatsvars kopējā bruto enerģijas gala patēriņā	0	Vēja parki jūrā netiek būvēti, jo kā prioritāra ir izvirzīta piekrastes zveja. Līdz ar to no AER saražotās enerģijas īpatsvars būtiski nepalielinās vai saglabājas līdzšinējā līmenī.	1	Jūrā tiek būvētas vēja elektrostacijās, kā rezultātā, iespējas, pieaug no AER saražotās enerģijas īpatsvars kopējā bruto enerģijas gala patēriņā	1	Jūrā tiek būvētas vēja elektrostacijās, kā rezultātā, iespējas, pieaug no AER saražotās enerģijas īpatsvars kopējā bruto enerģijas gala patēriņā
SEG emisijas samazināšana	-1	Pieaugošas kuģu satiksmes rezultātā, varētu pieaugt arī jūras transporta radītās SEG emisijas. Taču tās nepieaugs būtiski, jo tiek prognozēts, ka kuģu skaits nepieaugtu būtiski, bet tiem būtu lielāka krāvnese. Turklāt ir paredzams, ka kuģi izmantotu videi draudzīgāku degvielu.	-2	Tā kā pieaug kuģošanas intensitāte starp mazajām ostām un reģionālā satiksme, tad pieaugtu arī SEG emisijas apjomi.	0	Jūras pārvadājumu nozarēs tiek ieviestas jaunas videi draudzīgas tehnoloģijas, kas nodrošinātu, ka SEG emisijas nepieaugtu.	-1	Pieaugošas kuģu satiksmes rezultātā, varētu pieaugt arī jūras transporta radītās SEG emisijas. Taču tās nepieaugs būtiski, jo tiek prognozēts, ka kuģu skaits nepieaugtu būtiski, bet tiem būtu lielāka krāvnese. Turklāt ir paredzams, ka kuģi izmantotu videi draudzīgāku degvielu.
Kopējā vērtība	-0.5		-0.8		0.75		0.5	
Pārrobežu ietekme Ekoloģiskais balanss	-1	Tiek uzturēts esošais aizsargājamo jūras teritoriju tīkls, taču netiek paredzēta jaunu teritoriju veidošana, kas veicinātu ekosistēmas integritāti Baltijas mērogā. Ekoloģisko (zilo) koridoru nepārtrauktība tiek bloķēta, veidojot vēja parku uz Latvijas-Lietuvas robežas. Zvejas intensitāte saglabājas nemainīga, pieejamo resursu robežās.	0	Tiek uzturēts esošais aizsargājamo jūras teritoriju tīkls, taču netiek paredzēta jaunu teritoriju veidošana, kas veicinātu ekosistēmas integritāti Baltijas mērogā. Nav nodrošināts Lietuvas jūras ūdeņu ziemeļdaļa izveidotā ekoloģiskā (zilā) koridora turpinājums Latvijas ūdeņos. Zvejas intensitāte saglabājas nemainīga, pieejamo resursu robežās. Dažāda veida akvakultūras attīstība var pozitīvi ietekmēt zivju krājumus, kā arī eitrofikācijas līmeni Baltijas jūrā.	2	Tiek uzturēts esošais aizsargājamo jūras teritoriju tīkls, kā arī tiek paredzēta jaunu aizsargājamo teritoriju izveide EEZ. Tiek nodrošināta Lietuvas jūras ūdeņu ziemeļdaļa izveidotā ekoloģisko (zilo) koridoru turpinājums Latvijas pusē. Zvejas intensitāte saglabājas nemainīga, pieejamo resursu robežās. Aļģu un gliemeņu akvakultūras attīstība var pozitīvi ietekmēt zivju krājumus, kā arī eitrofikācijas līmeni Baltijas jūrā.	2	Tiek uzturēts esošais aizsargājamo jūras teritoriju tīkls, kā arī tiek paredzēta jaunu aizsargājamo teritoriju izveide EEZ. Tiek nodrošināta Lietuvas jūras ūdeņu ziemeļdaļa izveidotā ekoloģisko (zilo) koridoru turpinājums Latvijas pusē. Zvejas intensitāte saglabājas nemainīga, pieejamo resursu robežās.

III. Scenāriju ietekmes uz vidi telpiskais izvērtējums

Jūras ekosistēmas funkcionēšana, tai skaitā vides stāvoklis, ir atkarīga no tās struktūras, daudzveidības un integritātes jeb viengabalainības. Jūras ekosistēmas struktūra, funkcijas un to stāvoklis mijiedarbībā ar cilvēku saimniecisko darbību un tās radītajām slodzēm nosaka ekosistēmu pakalpojumu potenciālu un nodrošinājumu, kas savukārt kalpo par pamatu sabiedrības labklājībai.

Jūras ekosistēma sastāv no divām galvenajām apakšsistēmām – pelaģiskās un bentiskās, kuras savstarpēji mijiedarbojas. Galvenie faktori/elementi, kas veido jūras ekosistēmas struktūru, ir abiotiskā vide – jūras dibena substrāts, dziļums, gaismas intensitāte atšķirīgos dziļuma slāņos, un biotiskā vide jeb dzīvā daba – planktona, bentosa, zivju, putnu un jūras zīdītāju populācijas.

Jūras telpiskais plānojums (JP) attiecas uz visiem Latvijas teritoriālajiem un ekonomiskās ekskluzīvās zonas ūdeņiem, tādejādi tas skars visas Baltijas jūras ekosistēmas, tās struktūru un daudzveidību. JP ietekmes vērtēšanai uz jūras dabas vērtībām un to sniegtajiem ekosistēmas pakalpojumu tika izstrādāta jūras ūdeņu ekosistēmu karte saskaņā ar *HELCOM Underwater Biotope and habitat* (HELCOM HUB) klasifikācijas sistēmu (HELCOM, 2013⁴⁷). Atkarībā no bioloģisko apsekojumu staciju telpiskā izvietojuma blīvuma dažādos jūras apgabalos, biotopi tika noteikti līdz atšķirīgai detalizācijas pakāpei. Rezultātā JP izstrādes gaitā tika sagatavota biotopu izplatības karte, kas ļāva arī veikt jūras ekosistēmu pakalpojumu kartēšanu un novērtēšanu, kā arī atļautās jūras izmantošanas plānojuma telpiskās ietekmes novērtējumu. Scenāriju telpiskās ietekmes izvērtējumā tika arī izmantoti pieejamie dati par komerciāli nozīmīgām zivju sugām un no aizsardzības viedokļa nozīmīgāko putnu sugu koncentrēšanās vietām.

Lai nodrošinātu ekosistēmas pieejas īstenošanu JP izstrādē, katra scenārijos plānotā lietojuma veida ietekme uz jūras dabas vērtībām un ekosistēmu pakalpojuma nodrošinājumu tika novērtēta arī telpiski, ietverot šādus soļus:

- Salīdzinošā skalā novērtēta katra lietojumveida iespējamā ietekmes pakāpe uz dabas vērtībām, kuru izplatības raksturošanai ir pieejami telpiski dati (bentiskie biotopi, komerciāli nozīmīgo zivju sugām nozīmīgās teritorijas un no aizsardzības viedokļa nozīmīgāko putnu sugu koncentrēšanās vietas);
- Izmantojot ArcGIS programmatūru, dabas vērtību izplatības datu slāņi pārklāti ar scenārijos plānoto lietojumveidu datu slāņiem un noteiktas teritorijas, kur plānotās darbības varētu radīt būtisku negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmas dabas vērtībām;
- Ekosistēmu pakalpojumu summārā karte pārklāta ar scenārijos plānoto lietojumveidu datu slāņiem un noteiktas teritorijas, kur plānotās darbības varētu radīt riskus iepriekš apzināto ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumam;
- Veicot telpisko datu analīzi, izvērtētas scenārijos piedāvāto telpisko risinājumu iespējamās ietekmes uz jūras ekosistēmu un tās sniegtajiem pakalpojumiem, tādejādi ļaujot plānot jūras telpas izmantošanas optimālo risinājumus, ņemot vērā konkrētu teritoriju jutīgumu.

Lietojumveidu ietekmes pakāpe uz dabas vērtībām tika novērtēta salīdzinošā skalā (0 - nav negatīvas ietekmes; 1 - iespējama neliela negatīva ietekme; 2 - būtiska negatīva ietekme), balsoties uz hidrobioloģijas, ornitoloģijas un ihtioloģijas ekspertu vērtējumu. Novērtējuma rezultāti apspoguļoti ietekmju matricā (skat. 7.2. tabulu).

⁴⁷ HELCOM (2013): HELCOM HUB – Technical Report on the HELCOM Underwater Biotope and habitat classification. Balt. Sea Environ. Proc. No. 139.

7.2. tabulā atspoguļotais ietekmju novērtējums izmantots, lai kartē attēlotu iespējamo dabas vērtību (bentisko biotopu, putnu un zivju sugu izplatību) apdraudējumu katrā no piedāvātajiem scenārijiem. Putnu un zivju sugu gadījumā apdraudējuma pakāpe vērtēta arī atkarībā no tā, cik konkrētā teritorija ir būtiska novērtējumā izmantotajām sugām (putnu sugu īpatņu skaita zinātniskās uzskaites rezultātos, kā arī zivju sugu nozvejas datiem, kas raksturo arī šo sugu izplatību).

Ietekmju telpiskā izvērtējuma rezultātā konstatētas šādas ietekmes uz jūras ekosistēmas dabas vērtībām (skat. III.a-d. attēlus):

A scenārija gadījumā būtisku negatīvu ietekmi uz bentiskajiem biotopiem varētu radīt zivju akvakultūras laukums starp Pāvilostu un Ventspili, kā arī neliela daļa no vēja parkiem paredzētās teritorijas, īpaši, laukums teritoriālajos ūdeņos pie Liepājas ostas. Pārējās vēja parku teritorijas varētu radīt iespējams nelielu negatīvu ietekmi uz bentiskajiem biotopiem un komerciāli nozīmīgajām zivju sugām. Lielākajā daļā piedāvāto vēja parku teritoriju ārpus teritoriālajiem ūdeņiem nav pieejami dati par putnu sugu izplatību. Iespējama neliela ietekme uz putnu sugu koncentrācijas vietām apzināta vienīgi vistālāk uz ziemeļiem novietotajā vēja enerģijas potenciālajā ieguves laukumā iepretim Jūrkalnei. Iespējamu nelielu līdz mērenu negatīvu ietekmi uz putnu un zivju sugām varētu radīt arī paredzētie kuģošanas koridori, tomēr nav identificētas teritorijas, kur kuģošana varētu radīt būtisku negatīvu ietekmi uz dabas vērtībām.

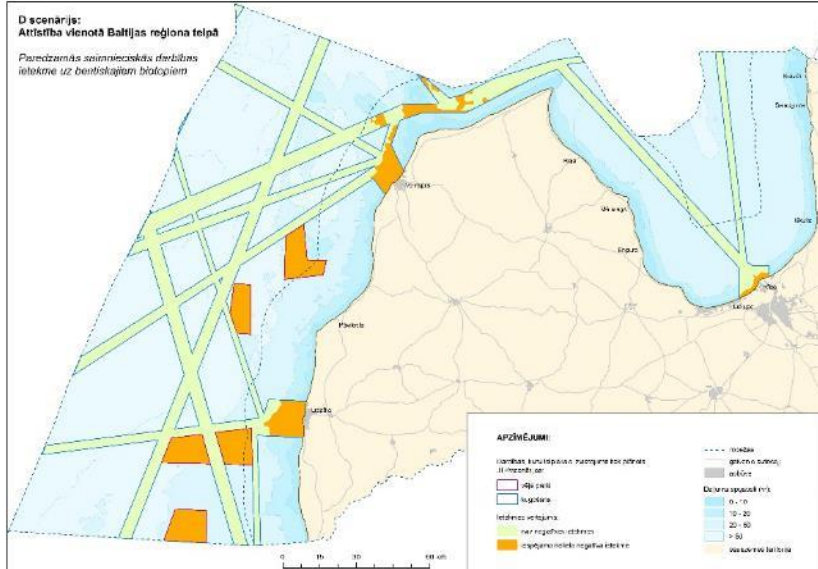
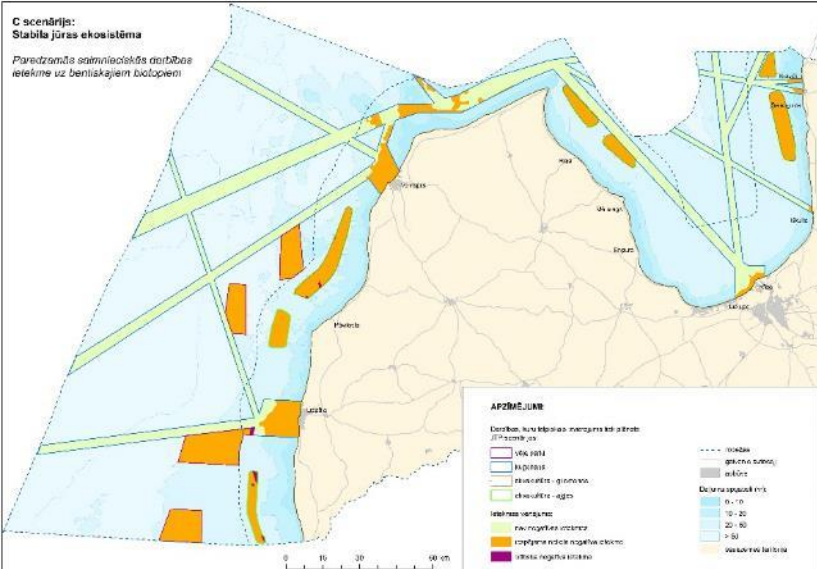
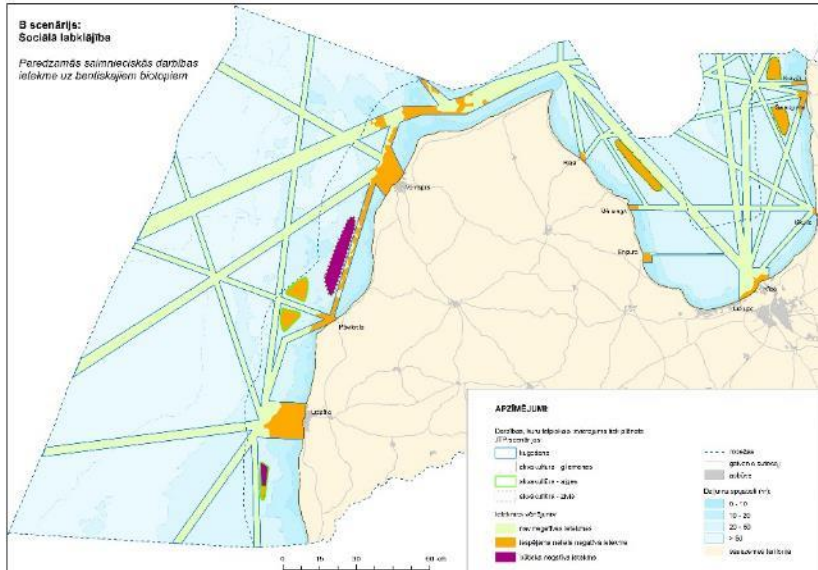
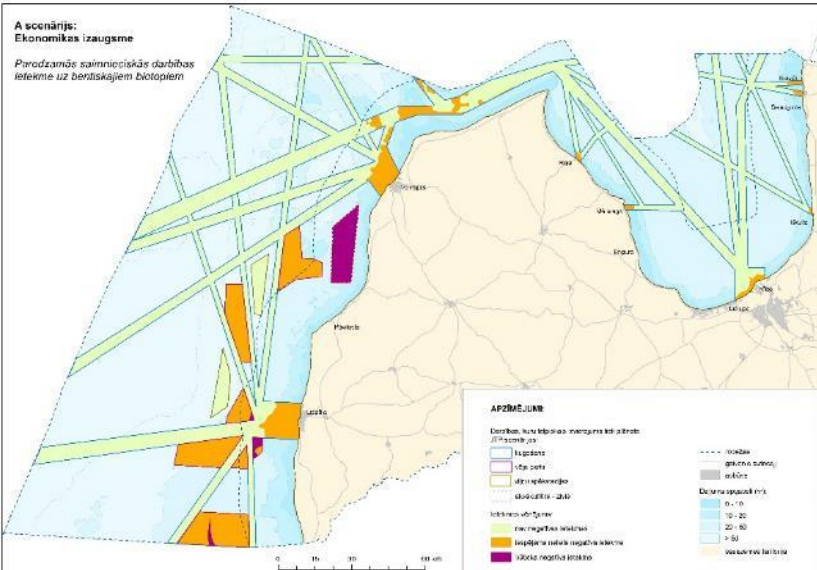
B scenārija negatīvās ietekmes galvenokārt ir saistītas ar piedāvātajiem akvakultūras laukumiem – būtiska negatīva ietekme uz bentiskajiem biotopiem sagaidāma zivju un aļģu akvakultūras laukumos starp Pāvilostu un Ventspili, kā arī uz dienvidiem no Liepājas, savukārt putnu koncentrācijas vietas varētu būt būtiski apdraudētas aļģu un gliemeņu akvakultūras laukumā starp Roju un Mērsragu. Pārējie aļģu un gliemeņu akvakultūras laukumi varētu radīt iespējams negatīvu ietekmi uz bentiskajiem biotopiem visā piekrastē, kā arī putnu koncentrācijas vietām Rīgas līcī. Tāpat kā A scenārija gadījumā kuģošanai paredzētie koridori var radīt iespējams nelielu līdz mērenu negatīvu ietekmi uz putnu un zivju sugām.

C scenārija gadījumā būtiskas negatīvas ietekmes tikpat kā nav konstatētas, izņemot ļoti nelielas platības akvakultūras laukumos un vienā no vēja enerģijas ieguves laukumiem Kurzemes rietumu piekrastē. Tomēr iespējama neliela negatīva ietekme uz bentiskajiem biotopiem ir visos akvakultūras un vēja enerģijas ieguves laukumos, putnu koncentrācijas vietas varētu būt apdraudētas akvakultūras laukumos Rīgas līča austrumu piekrastē, kā arī uz kuģošanas ceļiem Irbes šaurumā (kā jau norādīts iepriekš, trūkst datu par putnu izplatību iespējamajās vēja parku teritorijās ārpus teritoriālajiem ūdeņiem). Neliels apdraudējums zivju populācijām iespējams gan vēja enerģijas ieguves laukumos, gan arī uz kuģu ceļiem.

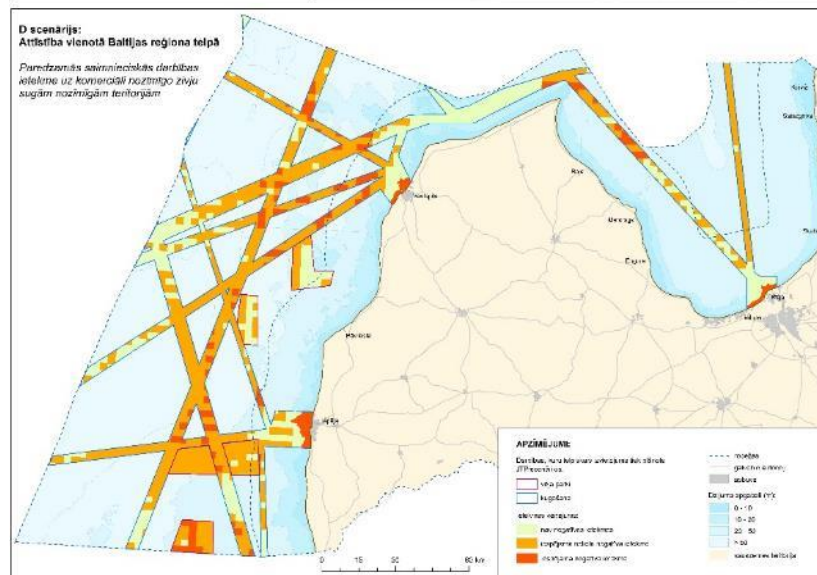
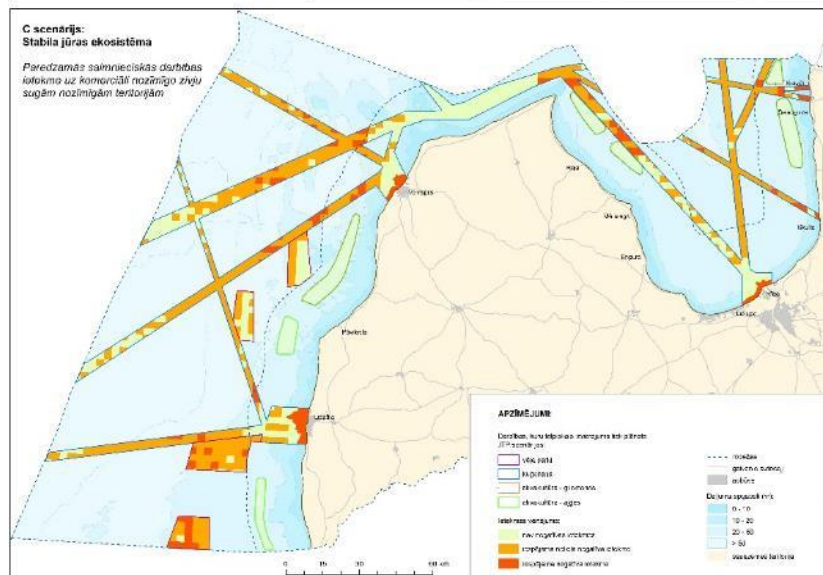
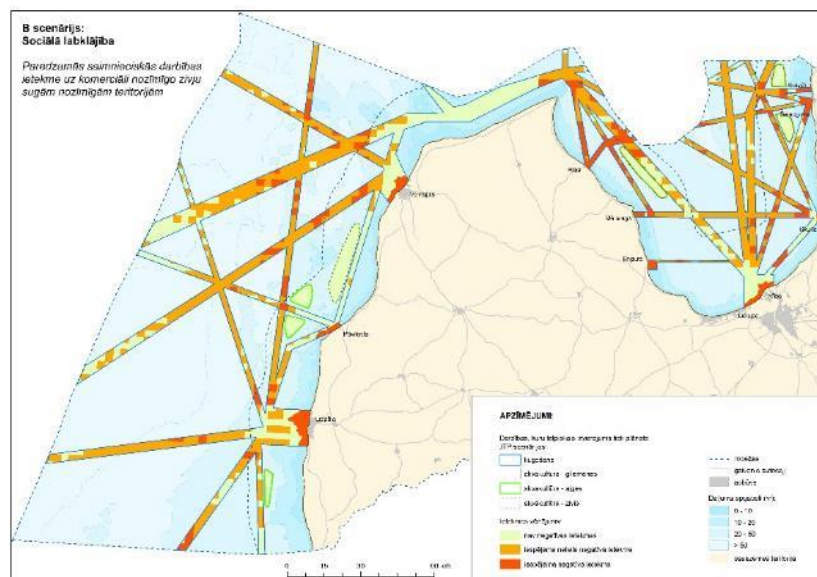
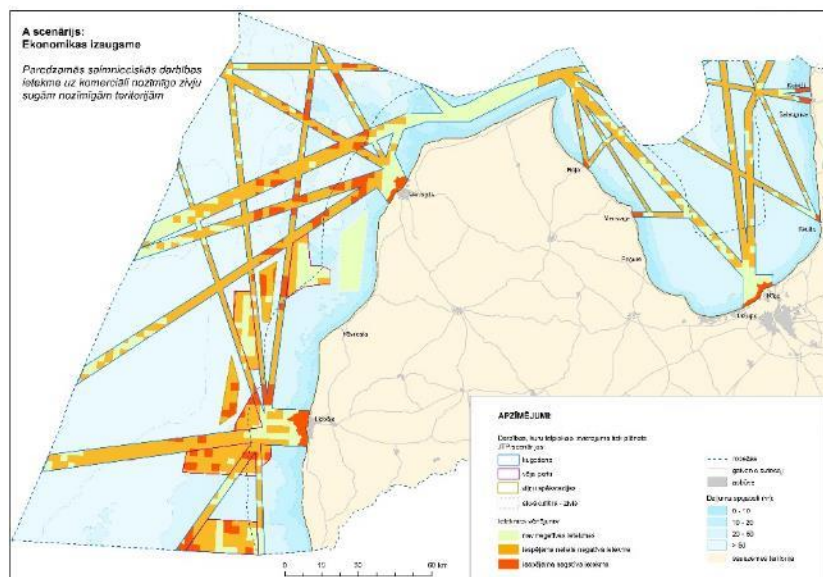
D scenārijs neparedz akvakultūras attīstības iespējas, un arī citi scenārijā paredzētie lietojumveidi nerada būtisku apdraudējumu apzinātajām dabas vērtībām. Tomēr iespējama neliela negatīva ietekme uz bentiskajiem biotopiem, kā arī vietām uz putnu un zivju sugām sagaidāma visos vēja enerģijas ieguves laukumos. Tāpat kā pārējos scenārijos, kuģošana varētu radīt nelielu vai mērenu ietekmi uz zivju sugām, kā arī uz putniem Irbes šaurumā.

Scenārijos paredzētie lietojumveidi, izņemot kuģošanu, lielākoties nepārklājas ar teritorijām, kurās nodrošina lielāku skaitu ar bentiskajiem biotopiem saistīto ekosistēmu pakalpojumu (sk. III.d attēlu). Savukārt kuģošana nerada būtisku apdraudējumu bentiskajiem biotopiem un līdz ar to arī to sniegtajiem ekosistēmu pakalpojumiem. Tomēr iespējams negatīvu ietekmi uz bentisko biotopu nodrošinātajiem ekosistēmu pakalpojumiem varētu radīt Rīgas līcī A, B un C scenārijos paredzētie akvakultūras laukumi.

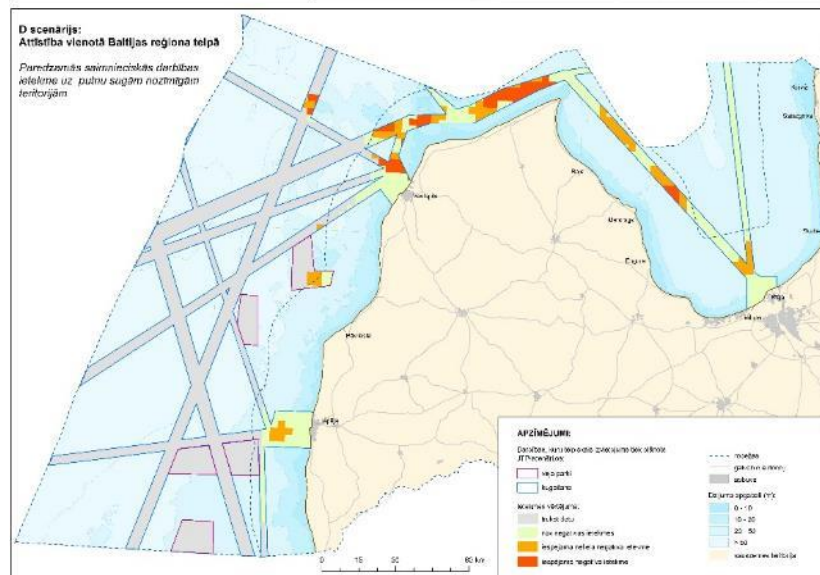
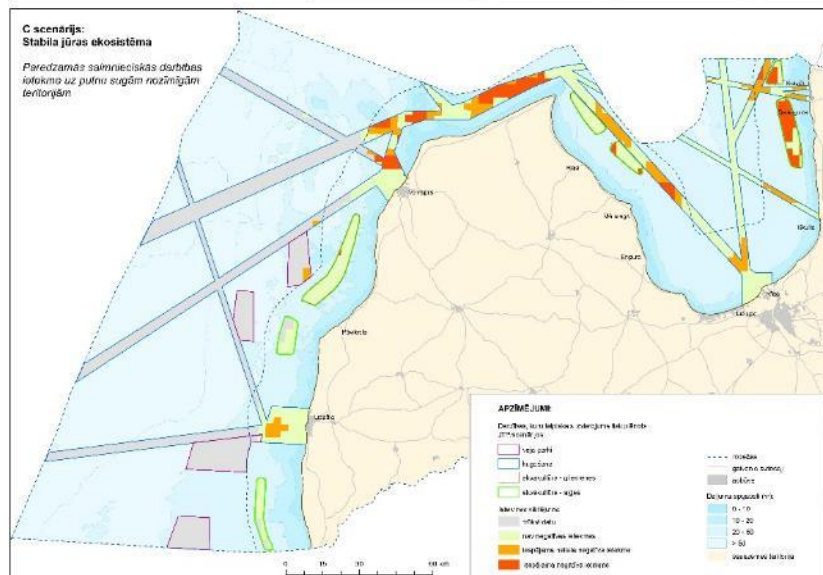
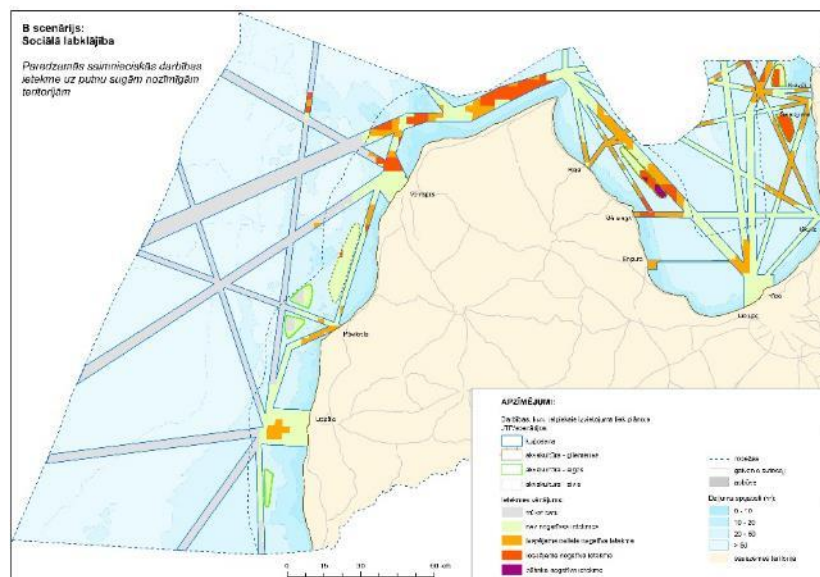
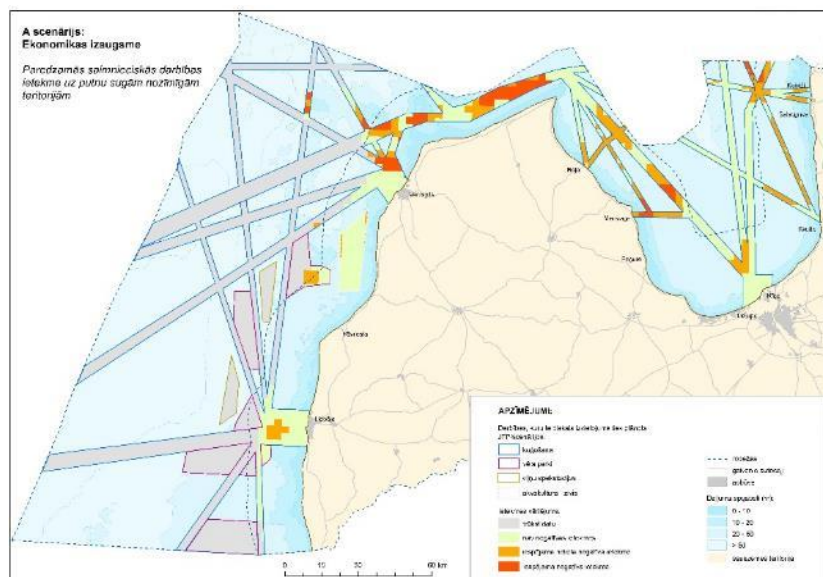
III.a. attēls. Latvijas JP1.redakcijas scenārijos ietvertās plānotās saimnieciskās darbības ietekme uz bentiskiem biotopiem novērtējums

III.b attēls. Latvijas JP1.redakcijas scenārijos ietvertās plānotās saimnieciskās darbības ietekme uz zivju resursiem novērtējums

III.c attēls. Latvijas JP1.redakcijas scenārijos ietvertās plānotās saimnieciskās darbības ietekme uz putniem novērtējums

III.d attēls. Latvijas JP1.redakcijas scenārijos ietvertās plānotās saimnieciskās darbības ietekme uz ekosistēmu pakalpojumiem novērtējums

